

UNIVERZITA KARLOVA

Právnická fakulta

DISERTAČNÍ PRÁCE

2018

Peter MIKITA

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

Právnická fakulta

Peter Mikita

**AUTORSKÉ PRÁVO V INFORMAČNÍ SPOLEČNOSTI A
NA VNITŘNÍM TRHU EVROPSKÉ UNIE**

**AN AUTHOR'S RIGHT IN THE INFORMATION SOCIETY AND
ACROSS THE INTERNAL EUROPEAN UNION MARKET**

Disertační práce

Školitel: prof. JUDr. Dr. iur. h. c. Jan Kříž, CSc.
Katedra/Ústav: Ústav práva autorského, práv průmyslových a práva soutěžního
Rok: 2018
Studijní obor: Občanské právo
Studijní program: Teoretické právní vědy

Prohlašuji, že jsem předkládanou disertační práci vypracoval samostatně, že všechny použité zdroje byly řádně uvedeny, že práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Dále prohlašuji, že vlastní text této práce včetně poznámek pod čarou má 633 047 znaků včetně mezer.

V Praze dne 15. dubna 2018

.....

Peter Mikita

ANOTACE

Autorské právo je speciálním civilně-právním odvětvím, které se s rozvojem internetu dostalo do popředí zájmu globální informační společnosti. Participativní web generuje uživatelský obsah, jehož povaha má jak autorskoprávní, tak i běžný informační rozměr a umožňuje interaktivní komunikaci prostřednictvím síťového sdílení souborů různých generací. Je také uložištěm neomezeného objemu dat, provozovaným osobami prostředníků informační výměny. Jejich postavení ve společnosti sítí vyvolává otázku míry jejich odpovědnosti za zpřístupňování autorskoprávně chráněného obsahu třetími osobami, podle toho, zda je vlastní a legální, anebo cizí a nelegální. V těchto podmínkách se stal výkon i ochrana autorských a souvisejících práv online právně obtížně řešitelným problémem. Porušování autorských práv je komplexním fenoménem, jehož společným jmenovatelem je jak pro off-line, tak zejména pro online uživatelský segment, snížená míra uživatelsky odpovědného nakládání s autorskoprávně chráněnými nehmotnými statky a neschopnost jejich rozlišení. Přírozeným důvodem tohoto jevu je potenciální ubikvita a nezužitelnost předmětů duševního vlastnictví, ve spojení s anonymitou síťové konektivity. Autonomně fungující a definičními autoritami určovaná virtuální realita na sítích, kontrastuje se světem, kontrolovaným státní mocí. Tyto charakteristiky oslabují autorskoprávní ochranu v kyberprostoru a mění obchodně-licenční modely individuálního i kolektivního výkonu autorských a souvisejících práv. Liberalizace osob ISP z obecné odpovědnosti formou bezpečných přístavů je legislativním i politickým manifestem svobodného internetu, který sám není garantem svobody. Svobody, se kterou může lidská osoba svrchovaně nakládat pouze jako identifikovaný, právně odpovědný subjekt, a v jasně kodifikovaném rámci. Tímto bezpečným rámcem není *'lex informatica'* ale civilní kodex, upravující smluvní i deliktní závazky, ve spojení se speciální autorskoprávní regulací vztahů, vznikajících z užití autorských děl a zaznamenaných výkonů. Z ústavního hlediska dochází na internetu ke střetu práva na informační svobodu, s právy k intelektuálnímu vlastnictví. Proti světovým korporacím, komerčně nakládajícím s autorskoprávním obsahem stojí autor, respektive výkonný umělec, buď individuálně, anebo zastoupen kolektivně fiduciárním správcem jeho práv. Kolektivní správci jsou těmi, kdo ze svého specifického poslání nekomerčního zhodnocování autorských a souvisejících majetkových práv, v postavení přirozeného a zákonného monopolu, vyvažují zájmy jejich zastupovaných nositelů a uživatelů spravovaných repertoárů. Tuto jejich funkci ovšem oslabuje soutěžní konfrontace s nezávislými komerčními subjekty na vnitřním trhu EU, přesahujícím jejich osobní i územní působnost, která ovšem koresponduje s teritorialitou spravovaných autorských práv.

ABSTRACT

Copyright law is a special category of civil law which, with the upswing of the Internet, has become important for different types of stakeholders in the global information society. The 'participative web' operates with content generated by users. This user-generated content has often disputable origins in terms of copyright clearance. The Internet has opened the possibility for developing new forms of communication between anonymous or individual users who are not easily identifiable. Especially *peer-to-peer* file sharing and recently the information services offered and operated by the so-called '*cyberlockers*' are the reason of questioning the role of copyright protection online which needs a beneficial solution. Copyright infringement in the era of information society is a complex phenomenon with a multiplicity of contributing factors like the importance of information data with big business potential, personal attitudes shown by internet users towards the value and scarcity of intellectual property, or legal responsibility of internet service providers (ISP) who paradoxically act from the safety of the so-called *safe harbours* as intermediaries of information exchange, representing a new element in the communication chain between rights holders and users. Commercial and business models operating online, especially by the '*cyberlockers*', are creating a dangerous situation regarding the risk of copyright holders. This should be understood as a criterion for their more stringent legal responsibility and must be discussed moreover now, in the developed stand of network society, equipped with copyright protection tools including the system of Digital Rights Management (DRM). The intangible nature and potential ubiquity of authors' works or artists' performances do not deem different treatment with immaterial goods on the Internet, which tends to be free of any control. Statutory copyright protection and civil regulation of contractual obligations or tort liability are legal measures applicable to not only off-line but also to online situations, even if under specific circumstances. In addition, bearing in mind multi-territorial legal consequences of a globalized Internet network, the problem of copyright exercise and protection online might not have been analysed without the emphasis put on cross-border licensing on the principles set up by the international private law. From this perspective there is a legitimate question on the table about a much more urgent need to revise the norms regulating the responsibility of ISPs and their activities on the Internet, than to reform copyright itself. The call for copyright revision is heard from global companies commercially handling music repertoires collectively administered by non-commercial collecting societies, which as natural monopolies could balance the interests of individually represented authors and of users, if not be exposed to the unfair competition within the internal digital market in the European Union.

KLÍČOVÁ SLOVA:

Autorské právo, internet, společnost sítí, informační společnost, poskytovatelé služeb informační společnosti, Creative Commons, bezpečný přístav, deliktní odpovědnost zprostředkovatelů informačních služeb, hypertextový odkaz, digitální správa práv, vnitřní trh EU, hospodářská soutěž, nekalá soutěž, reforma autorského práva, kolektivní správa, monopol kolektivní správy.

KEY WORDS:

Copyright, Internet, Network Society, Information Society, Internet Service Providers, ISP, Intermediaries, Cyberlockers, Creative Commons, Safe Harbour, Tort Liability, Hyperlink, Digital Rights Management, Mere Conduit, Caching, Hosting, EU Internal Market, Competition Law, Unfair Competition, Copyright Reform, Collective Management, Monopoly and Dominant Position.

Obsah

ÚVOD	1	
METODOLOGIE PRÁCE	5	
STRUKTURA PRÁCE	6	
1	INFORMAČNÍ SPOLEČNOST A PRÁVO	9
1.1	Dualismus přirozeného a pozitivního práva	10
1.2	Informační pragmatizmus – <i>tertium datur</i>	13
1.3	Axiologický střet. Informační svoboda a autorské právo	19
1.4	Informace jako předmět autorskoprávní regulace	25
2	INFORMAČNÍ VÝMĚNA JAKO PRÁVNÍ SKUTEČNOST	31
2.1	Autorskoprávní kvalifikace jednání na internetu	31
2.2	Veřejná licence coby výraz práva autora (ne)souhlasit	38
2.3	<i>Creative Commons</i> a platné autorské právo v ČR	43
3	PRÁVNÍ ODPOVĚDNOST POSKYTOVATELŮ INFORMAČNÍCH SLUŽEB	52
3.1	Nabídka informačních služeb versus poptávka po odpovědnosti jejich poskytovatelů	52
3.2	Obecně k civilním předpokladům autorskoprávní odpovědnosti	58
3.3	Základní modely deliktů odpovědnosti poskytovatelů informačních služeb	61
3.3.1	Systematizace odpovědnostních vzorců chování osob na síti	64
3.3.2	Hypertextový odkaz a nová veřejnost	73
3.4	Vyloučení odpovědnosti poskytovatelů informačních služeb	79
3.4.1	<i>Mere conduit</i>	85
3.4.2	<i>Caching</i>	89
3.4.3	<i>Hosting</i>	94
4	PRÁVNÍ OCHRANA A VÝKON AUTORSKÝCH PRÁV V KYBERPROSTORU	101
4.1	Paralelní svět kyberprostoru	101
4.2	Mezinárodní soukromoprávní ochrana autorských práv	105
4.3	Prostředky autorskoprávní ochrany v kyberprostoru	111
4.3.1	Sledování toku peněz (<i>Follow the Money Approach</i>)	111

4.3.2	<i>Procedura Notice and Action</i>	115
4.3.3	Graduovaná odpověď. HADOPI	118
4.3.4	Technologické a normativní standardy ochrany autorských práv	122
4.4	Legitimita použití prostředků autorskoprávní ochrany na internetu	131
5	REFORMA AUTORSKÉHO PRÁVA NA JEDNOTNÉM DIGITÁLNÍM TRHU	139
5.1	Realizace základních svobod na vnitřním trhu s nehmotnými statky	141
5.1.1	Volný pohyb zboží	142
5.1.2	Svoboda usazování	151
5.1.3	Volný pohyb služeb	155
5.2	Revize autorských práv na vnitřním trhu EU	161
5.3	Autorskoprávní konsekvence spojené se zavedením jednotného digitálního trhu	164
5.4	Kolektivní správa a jednotný vnitřní trh s nehmotnými statky	170
5.4.1	Přeshraniční licencování autorských práv online	170
5.4.2	Kolektivní správa po transpozici směrnice 2014/26/EU	173
5.4.3	Monopol kolektivní správy a vnitřní trh EU	182
	Závěr	191
	Seznam zkratk	199
	Seznam použitých zdrojů	203

ÚVOD

„Filosofie končí, co přijde potom? Kybernetika.“

Martin Heidegger

V dnešní post-postmoderní situaci, v etapě společenského vývoje následujícího po období eklektického střetu pluralitních a zároveň často protichůdných myšlenkových, estetických, uměleckých anebo vědeckých směrů, dochází k nebývalému nárůstu a vývoji moderních digitálních technologií, neomezeně komunikujících a distribuujících informace v globalizovaném územním rozsahu, jakož i k nové podobě této konfrontace. Ta se stává nekontrolovanou a přesunem do virtuální reality angažuje pluralitu subjektů zainteresovaných do informační výměny, měnící právní paradigma doposud tradičního uspořádání účastníků směny uměleckých a intelektuálních statků. Nenajdeme dnes proto snad vhodnější příklad dramatičtějšího a ve svých důsledcích pro společenské vztahy dynamičtějšího propojení práva a společenské reality, než jakým jsou právě autorská práva a práva s nimi související v mediálním věku digitálních informačních technologií.

Neomezené nakládání s předměty duševního vlastnictví uživatelskou veřejností prostřednictvím virtuálně fungujících informačních sítí a online služeb v podmínkách, jímž dosavadní obchodně-licenční modely nevyhovují, bez standardní úrovně právních záruk ochrany a efektivní vymahatelnosti autorských a souvisejících práv, klade na zákonodárce i soudy zvýšené nároky pro nalezení vyváženého legislativního nastavení jejich individuálního i kolektivního výkonu. V neposlední řadě představuje kyberprostor výzvu pro hledání aplikovatelného způsobu artikulace základních principů či právních institutů smluvních a mimosmluvních závazků, obligační a deliktní odpovědnosti jednotlivých subjektů autorskoprávních vztahů, jejich přehodnocování v mezinárodněprávním a unijním kontextu, s interdisciplinárním přesahem. Tyto nové skutečnosti vyvolávají v právní teorii i praxi naléhavou potřebu legislativně a ustálenou soudní judikaturou reagovat na technologické proměny ve způsobech společenské komunikace a výměny i veřejného sdělování intelektuálních a kulturních statků, vytvořením jednotného systému právní ochrany majetkových a osobnostních zájmů autorů a dalších nositelů autorských a s nimi souvisejících práv na vnitrostátní, unijní i mezinárodní úrovni.

Nepřehledná hromadná výměna autorskoprávního obsahu vyvolává a udržuje informační společnost v trvalém napětí, oscilujícím mezi umělci a tvůrci, zastoupenými při výkonu svých práv kolektivními správci, a poskytovateli informačních služeb, distributory děl i jejich příjemci, kteří se prostřednictvím digitálních uživatelských aplikací vychylují z rámce tradičních konzumentů a kreativní obsah často i sami produkují – a to původně anebo jako jeho (často nelegální) zpracovatelé. Zákonná potřeba tento informační tok s chráněným autorskoprávním obsahem licenčně legalizovat, získává jak veřejnoprávní rozměr, tak i soukromoprávní podporu. V této souvislosti je proto rozhodující nelézt optimální míru aktivního zapojení poskytovatelů informačních služeb do odpovědnostně-právního řetězce, spojujícího vícero subjektů, nezávisle participujících na digitální informační výměně.

Rozsah této objektivně nezbytné legalizace souvisí se zákonodárcem zvolenou mírou snadného a otevřeného přístupu uživatelské veřejnosti k autorskoprávně chráněnému obsahu, vyvíjením snahy o maximalizaci oprávněného digitálního sdělování děl veřejnosti, anebo naopak úsilím předběžně eliminovat rizika nelegálního nakládání s díly, uměleckými výkony či zvukovými a zvukově obrazovými záznamy. Měla by to být především tvůrčí osoba autora, resp. výrobce autorskoprávně chráněného obsahu, kdo má o rozsahu a podmínkách legálního přístupu k své tvorbě či kreativní produkci rozhodovat. A to včetně jeho případné rezignace na licenční nárok, uvolněním předmětných nehmotných statků k neomezenému a bezúplatnému veřejnému šíření.

Do této roviny se promítá i zásadní specifikum kontinentálního pojetí autorských práv, budovaných již tradičně na kvazi-dualistickém osobnostně-majetkovém principu, v kontrastu k angloamerickému modelu *copyright*, ukotvenému v právní tradici *common law*, s možností jejich translace osobou autora, který tak ztrácí nad jejich dalším výkonem kontrolu. Zároveň ovšem nutno podotknout, že by akademická polemika na tato témata neměla, při narůstajícím globálním nakládání s licencemi a rozšiřováním investic obchodních korporací do znalostní ekonomiky na trhu s kreativním obsahem, zůstat rezistentní vůči praktickým potřebám a často i účelově zvoleným komerčním postupům účastníků licenčních vztahů, aby tak autorské právo nepředstavovalo neúměrnou formální překážku obchodní a informační výměny chráněných předmětů duševního vlastnictví.

Konstitucionální vymezení základních lidských, politických, hospodářských, kulturních práv a svobod je konkretizováno v právech k výsledkům tvůrčí duševní činnosti, svobodného myšlení, vědeckého bádání a umělecké tvorby, s korespondujícím nedotknutelným vlastnickým právem autorů k nehmotným výsledkům jejich tvůrčí práce.

Interaktivní a teritoriálně neohraničené komunikování autorskoprávně chráněného obsahu informačními technologiemi v soukromoprávních relacích, uvádí ústavně garantovaná práva na svobodný a neomezený přístup ke kulturnímu či intelektuálnímu bohatství, včetně politického práva na svobodu projevu a na svobodný přístup k informacím – na jejichž základě jsou všichni občané oprávněni své názory slovem, písmem, tiskem, obrazem nebo jiným způsobem nejenom svobodně vyjadřovat, nýbrž je i bez ohledu na hranice států svobodně vyhledávat, přijímat a rozšiřovat – do potenciální kolize s výkonem nedotknutelných práv, plynoucích z duševního vlastnictví k dílům či jiným předmětům ochrany jejich autorů, umělců, nakladatelů či výrobců. Ústavní rozměr takového střetu je v dnešním mediálním prostředí uměleckého průmyslu mnohdy přehlížen anebo reflektován jenom okrajově. K újmě nositelů práv duševního vlastnictví, zejména autorů, nejsou jejich výlučná vlastnická práva, realizovaná převážně kolektivně v teritoriálních hranicích národních států a v jimi konstitucionálně vymezeném legislativním rámci ochrany hospodářských, sociálních a kulturních zájmů těchto osob, dostatečně vyvážená se zájmy konzumentů umělecké produkce anebo osob těžících z vědecké práce či vynálezecké činnosti jiných.

Rovnováhu protichůdných zájmů na diseminaci nehmotných předmětů duševně-právní ochrany zainteresovaných subjektů by měly kromě vnitrostátních autorskoprávních úprav jednotlivých států zaručovat i mezinárodní smlouvy v oblasti práv duševního vlastnictví, které jsou podle článku 10 Ústavy České republiky součástí jejího právního řádu a mají před zákonem aplikační přednost, obsahuje-li zákon úpravu od mezinárodní smlouvy odlišnou. Když je tato diskrepance explicitně vnitrostátním zákonodárstvím anebo nevhodnou právní interpretací vyjádřena či aplikována v neprospěch nositelů práv k nehmotným statkům, je pak nezbytné ji zejména rozhodovací soudní praxí uvádět do souladu s mezinárodními závazky České republiky, přijatými kromě tradičních smluvních instrumentů mezinárodního autorského práva i převzetím primárního a sekundárního práva Evropské unie do vnitrostátní legislativy.

Zejména ono unijní právo a jeho soudní výklad, prováděný v řízeních o předběžných otázkách pokládaných vnitrostátními soudy členských zemí unie Soudním dvorem EU, je v územím rozsahu jednotného vnitřního trhu unie rozhodujícím normativním a interpretačním kritériem pro řešení právních sporů, plynoucích z přeshraničního používání autorskoprávně chráněného obsahu moderními masově-komunikačními technologiemi a z výkonu kolektivní správy práv k němu se upínajících. Tyto spory zakládají důvod hledání

kolizních kritérií pro řešení střetu několika teritoriálně působících autorskoprávních režimů ochrany a procesního uplatňování majtkových nároků nositelů autorských a souvisejících práv.

Z této uvedené perspektivy je proto nutné věnovat pozornost harmonizaci materiálního autorského práva EU a ptát se po opodstatněnosti i oprávněnosti této iniciativy, v reflexi na jeho teritorialitu a na základní zásady subsidiarity a proporcionality, charakteristické pro unijní normotvorbu. Její praktický úspěch bude záviset na vhodném obchodně-legislativním nastavení soutěžních pravidel pro multiteritoriální licencování online hudebních práv na vnitřním trhu EU, respektujíc vnitrostátní specifika jejich monopolního kolektivního výkonu. Progresivní technologický rozvoj komunikačních prostředků je trendem, potvrzujícím klíčovou roli osob kolektivních správců při prosazování majtkových zájmů autorů, umělců a výrobců, bezmocně vystavených individuálně nekontrolovatelnému nakládání s jejich statky na internetu. Aktuální unijní reforma autorského práva, zahrnující i revizi tradičně teritoriálního systému kolektivní správy se nepochybně podepíše na jejím dalším fungování v podmínkách online užití hromadně spravovaných zejména hudebních repertoárů. Jestli negativně anebo pozitivně, ukáže nejbližší budoucnost. I tato práce si proto kromě jiného klade ambici, důsledky reformy autorských práv v informační společnosti a na jednotném digitálním trhu právně posoudit a predikovat jejich další směřování do budoucna.

METODOLOGIE PRÁCE

Předmětem vědeckého výzkumu této práce je analýza autorskoprávních a soutěžních aspektů informační revoluce a digitální reformy jednotného vnitřního trhu EU. Technologická proměna lidské společnosti, v níž jednotlivé materiální statky nahrazuje všudypřítomná a zároveň neomezeně konzumovatelná informace, coby základní obchodovaná komodita dominující digitálnímu trhu v globálním rozsahu, vyvolává přirozeně i otázku reformy autorskoprávní. Jejím promotorem na tomto jednotném trhu v EU je Evropská komise, s hlavní ambicí harmonizovat jurisdikce členských zemí tak, aby nepředstavovaly neodůvodněnou překážku další integrace jednotného digitálního trhu na evropském teritoriu, ani aby neomezovaly hospodářskou soutěž na něm.

Předpokladem harmonizovaného řešení výše naznačených problémů a výzev, kterým globální informační společnost v současnosti čelí, je navzdory koncepčním odlišnostem právních řádů evropských zemí a Spojených států amerických jejich společná hodnotová orientace, vlastní transatlantickému civilizačnímu okruhu. Ctí nezcizitelnost a nezadatelnost základních lidských práv a svobod, včetně svobody informační a vlastnické. Respektuje rovněž zásady demokratického právního státu, spravedlivé hospodářské soutěže a soukromoprávní autonomii smluvních stran.

Metodologie této práce vychází z hypotézy o opodstatněnosti pozitivní legislativní úpravy, zaručující efektivní a spravedlivý individuální i kolektivní výkon autorských a souvisejících práv ve změněných podmínkách globálního užití předmětů autorskoprávní ochrany digitálními technologiemi a na internetu. Vymezením antiteze, zpochybňující klasické zákonné modely pozitivní právní regulace autorskoprávních vztahů ve společnosti sítí, autonomně regulované tzv. definičními autoritami, bude metodologicky objasněna míra její relevance a hledány případné alternativy normativních vzorců, vhodných pro změněné podmínky užívání předmětů autorskoprávní ochrany v digitální informační výměně. Syntézou by mělo být ve výsledku poctivé řešení zkoumané problematiky, s alternativními návrhy *de lege ferenda* na překonání analyzovaných problémů, jejichž jednoznačné řešení pro případnou budoucí normotvorbu přinese až nově zavedená praxe na vnitřním digitálním trhu obchodování s nehmotnými statky v informační společnosti.

STRUKTURA PRÁCE

Obsahově je výše nastíněná problematika výkonu a ochrany autorských práv v informačním věku digitálních technologií a na evropském vnitřním trhu rozvedená v celkem pěti hlavních kapitolách.

První pojednává v obecných právně-filozofických intencích o funkci a platnosti práva v informační společnosti z dualistické perspektivy přirozenoprávní a pozitivně-právní, kterou doplňuje analýza pragmatického přístupu kooperace státní autority s autoritami definičními v rámci architektury sítě. Z axiologických hledisek má význam posouzení ideového střetu mezi liberálními zastánci svobodného internetu a konzervativnějšími obhájci jeho autorskoprávní regulace podle ustálených normativních vzorců. Stejně důležité je zjištěné argumenty obou táborů poměřovat a vyhodnotit jejich přesvědčivost pro praktickou aplikaci. Aby se tak stalo, musí být zodpovězena rovněž otázka, zda jsou digitální informace a informační oběh na komunikačních sítích vůbec způsobilými předměty právní regulace.

Ve druhé kapitole bude pozornost věnována informační výměně, pojednané ve významu právní skutečnosti. I na virtuální realitu v prostředí elektronických komunikačních sítí je totiž nutné pohlížet optikou zavedených institutů civilního práva i právní teorie, a jednání různých účastníků informační výměny podrobit kritickému testování jako jednání právního či protiprávního, s jeho jednotlivými zákonnými atributy. Tento metodologický přístup zdůrazní zvláště autorskoprávní zákonné kvalifikace užití předmětů ochrany moderními komunikačními prostředky v systematice online práv, včetně rezignace na jejich licenčně-smluvní výkon ze strany nositelů těchto práv, využívajících místo něho přednostně jednostranného souhlasu, jakožto okolnosti vylučující protiprávnost na straně jeho adresátů.

Předmětem třetí kapitoly této práce je právní odpovědnost poskytovatelů služeb informační společnosti a třetích osob jejich uživatelů. Odpovědnostní matérie bude pojednána jak na základě obecné civilně-právní doktríny nového občanského kodexu, tak i v kontextu speciální normativní úpravy kvazi-deliktní odpovědnosti poskytovatelů informačních služeb, a podpořená i praktickými příklady aktuální soudní judikatury. Součástí analýzy odpovědnostně právních vztahů na internetu jsou i jednotlivé formy aktivního nebo pasivního účastenství na úmyslném nebo nedbalostním protiprávním jednání cizích osob, zejména pak sdělování cizího obsahu formou hypertextových odkazů. Jejich specifická technologická podstata je důvodem samostatné právní kvalifikace, která není součástí právní regulace imunit z jinak obecné odpovědnosti za neoprávněné sdělování cizího obsahu, které jsou známé pod označením tzv. bezpečných přístavů. Tyto budou pak

dále systematicky rozvedeny v samostatné klasifikaci, odpovídající úpravě evropské směrnice o elektronickém obchodu, která našla své transpoziční vyjádření v zákoně o některých službách informační společnosti.

Ve čtvrté kapitole se pozornost výzkumu této práce zaměří na praktické otázky výkonu a uplatňování autorských a souvisejících práv na internetové síti a také na právní i na technologické prostředky jejich efektivní ochrany. Z těch nejdůležitějších a reálně aplikovatelných se výklad bude soustředit na sledování finančních toků, plynoucích z nelegálních online služeb, na proceduru notifikace porušování autorských práv na sítích a na jeho zamezení proaktivním stažením závadného obsahu, včetně specifického správního režimu graduované odpovědi, a konečně i na technologické standardy autorskoprávní ochrany. Boj s padělatelstvím a stimulace legálních nabídek obsahu na trhu s nehmotnými statky jsou důležitými externalitami uvedených procedur a prostředků ochrany práv autorů, umělců a výrobců kreativního obsahu. Jejich realizace, legislativně odůvodněná a podpořená evropskou směrnicí o dodržování práv k duševnímu vlastnictví, bude rozvedena na pozadí principů a zásad mezinárodního práva soukromého. Bez nich si lze řešení autorskoprávních sporů, charakteristických zahraničním prvkem, i určení rozhodného práva v podmínkách globální internetové komunikace, jen stěží představit.

Neslučitelnost k neomezené svobodě inklinujícího internetu, s rozdílnými a samostatnými jurisdikcemi jednotlivých států, je zásadním problémem při aplikaci uvedených prostředků ochrany, včetně té procesní, a rovněž pro efektivní vymáhání nároků plynoucích z výkonu autorských práv. Výzkumní pozornost další části této kapitoly bude proto orientována na otázku legitimacy použití prostředků autorskoprávní ochrany v kyberprostoru a na možnosti mezinárodní spolupráce při překonávání těchto rozdílů cestou harmonizace vnitrostátních právních úprav, i vytvořením společného justičního systému a mimosoudním řešením sporů, včetně standardizace obchodních praktik a jednotného systému řízení rizik v obchodně-dodavatelských vztazích. Význam definičních autorit v prosazování pravidel legálního fungování informačních služeb na internetové síti, může vhodně doplňovat mechanismus mezinárodních standardizačních procedur normalizačních autorit, o čem bude také pojednáno.

Závěrečná kapitola této dizertační práce je věnována aktuálně probíhající reformě autorského práva a jeho kolektivní správy na jednotném digitálním trhu Evropské unie, přičemž těžiště výzkumu této problematiky bude spočívat v analýze soutěžně-právních aspektů kolektivního výkonu a přeshraničního licencování autorských práv online.

Z perspektivy realizace základních svobod na jednotném digitálním trhu s nehmotnými statky, budou předmětem pojednání autorskoprávní konsekvence, spojené s jeho zavedením. Kritickému pohledu je v této souvislosti nutno na příkladech precedenčně působící ustálené judikatury Soudního dvoru EU podrobit i aktuální politické a legislativní iniciativy Evropské komise ve vztahu k revizi autorských práv a jejich kolektivní správě. Předmětem zamyšlení *de lege ferenda* bude nakonec jejich budoucí podoba na digitálním trhu s nehmotnými statky.

1 INFORMAČNÍ SPOLEČNOST A PRÁVO

Pozitivní definice práva, jakožto společenského fenoménu má v demokratickém právním státě podobu normativní struktury, vyjádřené zákonodárcem schváleným právním řádem konkrétního státu, který v rámci své suverenity garantuje v ústavních mezích dělby státní moci justičním a exekutivním aparátem jeho dodržování a vynutitelnost. Právní normy v podobě zákonů regulují obecně právní vztahy, vznikající mezi jejími jednotlivými adresáty – společenskými subjekty fyzických a právnických osob, přičemž předmět právní úpravy by měl reflektovat společenskou realitu, v níž k interakci uvedených subjektů prakticky dochází.

S nástupem postmoderní doby¹ v posledních desetiletích 20. století, dochází ke zrychlení společenského vývoje, který je obzvlášť patrný v technologickém progresu, rozšiřujícím prostor pro využívání nových a rychlejších způsobů informační výměny, včetně sdělování autorskoprávně chráněných statků na internetové síti zahlcené nesčetnými multifunkčními uživatelskými platformami. Ty fungují v rozličných technologických režimech a často interaktivně v takové míře, že se klasický vzorec vztahu autor – uživatel, vstupem nových třetích osob prostředníků do procesu informační výměny, relativizuje. Pro autorské právo a pro normativní regulaci duševního vlastnictví vůbec, zaostávající za společenským vývojem, reagující na něj vždy aposteriorně, jsou významnými faktory jejich fungování zásadní společenská proměna uživatelských návyků a pluralitní nabídka distribučních kanálů. Analogový přenos dat je překonáván přenosem digitálním, který vystihuje charakter novodobé moderní 'společnosti sítí' (*Network Society*). Tou globální je internet.

---

¹ Postmodernu bychom mohli charakterizovat jako kontradiktorní epochu hodnotového relativizmu a multiperspektivní názorové plurality, diferencovaných přístupů k světu a člověku, mravně-morálního rozvolnění, iracionalizmu, resp. fundamentalisticky redukováného racionalizmu, pragmatizmu, decentralizace a diachronní disperse subjektů. Jedná se i o pluralitu myšlení, způsobů jednání, hodnotových systémů, orientací, racionalit, kde všechny 'pravdy' se považují za přibližně rovnocenné. Je synonymem pro postindustriální společnost a formuje se ve 20. století bez sjednocujícího manifestu. Esteticky tíhne k eklekticismu, mnoho-vrstevnosti díla a k zborcení umělecké formy – k dekonstrukci (J. Derrida). Postmoderní malíř i architekt (H. Klotz nebo F. Hundertwasser) znovuobjevuje poetická vyjádření. Inklinací k ornamentu a inspirací historicizmem se vymezuje vůči strohosti funkcionalismu. V literatuře dominuje magický realizmus a eklektický experiment, uvádějící čtenáře do imaginárně bizarní reality (V. Nabokov, U. Eco, G. G. Márquez). Filozoficky nachází postmoderna svůj pramen v díle svého zakladatele J.-F. Lyotarda z roku 1979 *La Condition postmoderne*. Klade si v něm otázku, co je charakteristické pro dnešní postmoderní společnost a odpovídá na ni konstatováním, že ve světě už nenajdeme žádnou jednotu, žádná platná ani vynutitelná pravidla, ale naopak, globalizovaný svět že ovládla pluralita relativních hodnot bez jasných životních cílů lidí. Blíže k postmoderně viz WELSCH, W., *Postmoderna – pluralita jako etická a politická hodnota*. Praha 1993, s.18 násl.

Americká federální rada pro vytváření sítí (*Federal Networking Council*), zřízená na základě usnesení vlády Spojených států amerických již v roce 1995, definovala internet jako globální informační systém, který je architektonickým základem celosvětové informační sítě – sítě sítí, fungující v režimu internetových protokolů (TCP/IP). Rodina těchto protokolů umožňuje vzájemnou komunikaci mezi jednotlivými účastníky připojenými k internetové síti i zpřístupňování služeb uživatelům této infrastruktury. K těmto službám patří zejména sdílení nebo stahování hypertextovými odkazy propojených souborů, prohlížení webových stránek (*World Wide Web*, *www.*), elektronická mailová komunikace, provozování datových uložišť pro stahování souborů, informační výměna prostřednictvím sociálních sítí a jiné. Platné autorské právo ovšem termín internet pozitivně neupravuje a v jeho souvislostech se omezuje terminologicky pouze na obecné pojmy jako je síť nebo prostředky elektronické komunikace, vzdálený přístup či přenos dat na dálku, počítačová nebo obdobná síť, internetové stránky, užití hudebních děl online anebo služby informační společnosti.

1.1 Dualismus přirozeného a pozitivního práva

Po dlouhá staletí mělo právo v evropské společnosti dva souběžně existující výrazy a zdroje legitimizující jeho platnost, rozličnou mírou se navzájem ovlivňující prakticky od antické epochy až po období moderních právních kodifikací 19. století. Platné, neboli pozitivní právo coby jeho stín, doprovázelo a také korigovalo právo přirozené, vycházející z nepsaných a vrozených hodnot lidské přirozenosti, z předem daného Božího řádu stvoření, anebo z rozumu. Východisko teorie *ius-naturalizmu* spočívalo v univerzální podstatě přirozenoprávních principů, které stát se svým platným právním řádem mohl toliko uznat, nikoli je popřít ani pozitivně regulovat.²

Představa přirozeného práva, existujícího nezávisle a vedle práva pozitivního je prastará. Doprovází lidstvo již od antického starověku například ve vyjádření římskoprávního konceptu *ius gentium* jakožto protipólu k *ius civile*, přes středověké uznání

---

² Unikátním vyjádřením přirozené podstaty práva je právo církevní (kánonické). Samo sebe chápe jako právo univerzálního Božího lidu sjednoceného v církvi a pramenícího v Bohu, který se historicky vtělil a v osobě svého Syna, Ježíše Krista artikuloval základní obsahové principy ústavy pozemské – putující obce Boží. Církevní právo má tedy svůj personální a viditelný základ, který jej ospravedlňuje, byť církev jako *mysterium* a *Corpus Christi* je neviditelnou skutečností, nevyžadující lidskou právní regulaci. Je utvrzeno jak přirozeným, tak pozitivním božským právem. Právní normy upravující vzájemný poměr státu a církve představují sekulární státní právo a nejsou součástí kánonického práva. Konkrétní smluvní ujednání mezi státy a církví tvoří součást mezinárodního smluvního a konkordátního církevního práva. EICHMANN, E., MÖRSDORF, K., *Lehrbuch des Kirchenrechtes auf Grund des Codex Iuris Canonici*. I. Band. Achte Auflage. Verlag Ferdinand Schöningh Paderborn. 1953. s.35-38.

spravedlivého Božího řádu stvoření světa, stojícího nad lidským zákonem coby jeho odrazem, až po období právního humanizmu a renesance, které s rozvojem přírodních věd a empirického poznání podnítilo rozumové zdůvodnění práva, jehož vrcholem v 17. století bylo racionalistické chápání a sekularizace přirozeného práva. Takto ideologicky a obsahově vybavené, mělo představovat jakýsi korektor platným a lidsky nedokonalým zákonům. Osvícenství v 18. století pak v přirozenoprávní nauce, obohacené o racionální prvek, našlo svou legitimitu a živnou půdu pro rozvoj svého intelektuálního, filozofického i politického myšlení.

Racionálně přirozenoprávní přístup právo systematizoval a vedl ke vzniku velkých právních kodifikací, jakými byl francouzský civilní zákoník, od roku 1807 nazván *Code Napoleon* a v roce 1814 přejmenován na původní *Code Civil*, nebo rakouský všeobecný občanský zákoník *Allgemeines Bürgerliches Gesetzbuch*, ABGB. Právo se tak z přirozených hledisek strukturovalo do velkých a obsahově diferencovaných legislativních celků, ruka v ruce s ústavním rozdělením kompetencí státní moci a s uspořádáním moderních států po buržoazních revolucích. Kodifikační úsilí nebylo pouhou kompilací nepsaného zvykového práva a doposud praktikovaného obyčeje. Ambicí kodifikátorů bylo konstituovat nový právní řád, který by vyhovoval změněným společensko-ekonomickým poměrům a upravoval by je do budoucna.

Poměrně úzké sepětí přirozenoprávních doktrín s ještě nekodifikovaným soukromým právem pozorujeme i v rozdrobeném Německu, na základě historických pramenů německé právní vědy 17. a 18. století. Diametrálně odlišnému vývoji, než jakým prošla národně sjednocená a osvícenská Francie, čelily německé státní útvary a jejich obyvatelstvo, oslovené nikoli osvícenským racionalizmem, nýbrž vlnou historizujícího romantizmu. Jeho projev v právní vědě znamenal vznik historicko-právní školy, které dominoval Friedrich Carl von Savigny (1779-1861), její zakladatel. Jeho odkaz na přirozenoprávní doktrínu měl spíš než k etablování pozitivně právních kodifikačních iniciativ vést k rekonstrukci římskoprávních institutů soukromého práva a motivovat národní sjednocení v protikladu k racionálnímu osvětlení, probuzení národního ducha (*Volksgeist*). Ducha, nepostižitelného rozumově, ovšem dějinně poznatelného. Německá pandektistika, čerpající svůj zdroj z římského práva a z odkazu pozdější justiniánské kodifikace (*Digesta, Pandecta*) v oživující reminiscenci na římsko-německé císařství Sváté říše římské národa německého, neměla problém s převzetím přirozenoprávní doktríny. V její interpretaci bylo právo výsledkem samovolně probíhajícího historického vývoje, který musela respektovat jak

legislativa, tak i právní věda. Savignymu a jeho stoupencům se převzetím historicko-systematické metody regulace soukromoprávních vztahů podařilo poměrně úspěšně substituovat absentující jednotní právní řád v Německu.³

Jak je tedy z historického vývoje patrné, soukromoprávní regulace osobních, společenských i hospodářských vztahů měla svou genezi i formálně-obsahové zdůvodnění, bez ohledu na přítomnost či naopak absenci kodifikované právní materie speciálního právního odvětví. Existující platné právo nemělo univerzální platnost, lišilo se od země k zemi. Jeho zdrojem, zrcadlem a doplněním bylo jemu nadřazené právo přirozené. Plnilo úlohu i jakéhosi mravního korektivu platného práva při jeho aplikaci. Mezi přirozeným a pozitivním právem nebyl nesoulad až do zmíněné racionalistické spekulace nad přirozenoprávními koncepcemi v 17. a 18. století, která způsobila oddělení obou právních směrů a vymezila tak jejich dualismus.

Vítězstvím buržoazních revolucí se prosazuje pozitivní právo, jako jediné platné a nezávislé na nepsaných zásadách morálky, spravedlnosti, náboženství anebo jiných mimoprávních a etických vzorcích chování. Normotvůrcem byl prohlášen suverénní stát a právnímu řádu byl vtisknut národní a dynamický charakter. V právní tradici první Československé republiky, ovlivněné normativním pozitivizmem vídeňské (H. Kelsen) a brněnské (F. Weyr) školy tzv. ryzí nauky právní, ztělesňoval platné právo jednotný a hierarchický právní řád, ztotožněný se státem a vytvořený na základě delegované normotvorby, centrálně orientované v základní normě (*Grundnorm*). Slabinou této ius-positivistické revize práva ovšem bylo ignorování nebo lépe řečeno nedocenění přirozeného vztahu práva a společnosti, jakož i snaha z normativních pozic vysvětlit fenomén práva a jeho regulaci, a to nezávisle na společnosti a jejím vývoji. Stejně tak i nezohlednění psychologických aspektů práva, nacházejících svůj výraz v obecném právním vědomí jednotlivců i společnosti, kterou tvoří.⁴

---

³ Blíže k římskoprávním základům a přirozenoprávním pramenům soukromého práva URFUS, V.: *Historické základy novodobého práva soukromého*. I. vydání. Praha, C. H. Beck 1994. s. 93-124. V. Knapp píše o neměnnosti práva z přirozenoprávních pozic jako spíše o právní ideji než o právu, a jako důvod zmiňuje kromě jiného i potřebu snížení entropie společenských vztahů, coby imanentní společenské hodnoty a legitimizujícího důvodu existence práva. Viz KNAPP, V.: *Teorie práva*, 1. vydání. Praha, C. H. Beck 1995, s. 60, 45 a 5-6.

⁴ K právu jako normativnímu systému viz blíže MARŠÁLEK, P.: *Právo a společnost*. Auditorium s.r.o. Praha 2008, s. 46 násl. Také VEVERKA, V./ BOGUSZAK, J. / ČAPEK, J.: *Základy teorie práva a právní filozofie*. Codex. Praha 1996, s. 272 násl. Teoretický přístup k problematice poznání práva a vztahu práva a společnosti rozvádí i cit. KNAPP, V.: *Teorie práva*, 1. vydání. Praha, C. H. Beck 1995, s. 27-37.

Relevantní syntézu uvedených aspektů zahrnula z pozitivistických pozic do svého právního učení až přední osobnost moderního analytického právního pozitivizmu, H. L. A. Hart (1907-1992).⁵ Podařilo se mu pozitivně uchopit dva krajní a nesmiřitelné náhledy normativizmu, vycházející z Kantovy ontologie státu a práva – na to co je ('Sein' neboli na 'bytí'), a na to co býtí má ('Soll' neboli na 'mětí'). Tato distinkce, která našla svoji paralelu i v anglosaské právní filozofii⁶, byla hlavním důvodem rezignace právních pozitivistů na funkční propojení práva a společnosti. Další vývoj právní nauky v linii právního pozitivizmu a zejména polemických prací R. Dworkina a R. Alexyho, vnesl do vědeckého diskurzu důležitý moment uznání potřeby právních principů, morálně-politických a hodnotových standardů vedle platných právních norem, a to jak při tvorbě, tak i při aplikaci práva.⁷

1.2 Informační pragmatismus – *tertium datur*

Právo jakožto univerzální regulační mechanismus společenských vztahů vykazuje poměrně vysokou míru stability, ve srovnání se sociologickými proměnami doposud vedle práva paralelně, nekonfliktně i konzistentně působících nenormativních systémů – morálky a náboženství. Zvláště v postmoderní společnosti dochází s relativizací etických hodnot k rozvolňování těchto mimoprávních vzorců chování v lidském rozhodování o záležitostech osobního i společenského života. Právo je všechny ovšem v celkové komplexitě společenských a mezilidských vztahů nemůže postihnout, neboť je pouze minimem morálky⁸, která je v nových poměrech informační společnosti vystavena obzvlášť zásadní konfrontaci s nemravním jednáním jednotlivců, připojených na komunikační síť.⁹

---

⁵ Jeho stěžejní dílo *The Concept of Law* (1961) vyšlo i česky HART, H. Pojem práva. Praha: Prostor, 2004.

⁶ V díle *A Treatise on Human Nature* (1738–40) skotský filozof David Hume píše o neslučitelném paradoxu deskriptivního konstatování 'Is' a preskriptivního přání 'Ought'. Příklon k prvnímu relativizuje platnost právního řádu, neboť východiskem vzorce 'is' je konstatování reality, v protikladu k normativně žádoucímu cíli pozitivní právní regulace.

⁷ DWORKIN, Ronald M. *Když se práva berou vážně*. Oikonmenh. Praha 2001. s. 43 násl. (v anglickém originálu *Taking Rights Seriously*). ALEXY, R. *Rechte und Prinzipien*. In: *Recht, Vernunft, Diskurs. Studien zur Rechtsphilosophie*. Suhrkamp Verlag; Auflage: 1. Frankfurt am Main. 1995, s. 188 n. Robert Alexy shledává základní rozdíl mezi právní normou a právním principem v závaznosti a vynutitelnosti právní normy.

⁸ Podle starobylé římskoprávní myšlenky *leges sine moribus vanae* připisované Horatiovi, nic nezможou zákony bez dobrých mravů. Morálka je právě onou maximou, která má doplňovat minimum nezbytného zákonodárství. Opak, kdy by právo předstihlo mravní přerod lidské masy, by podle českého civilisty meziválečného období E. Svobody, znamenal zmaření účelu práva a společenský rozvrat. KINCL, J.: *Dicta et regulae iuris aneb právnícké moudroslovi latinské*. Praha 1990, s. 222. SVOBODA, E.: *Ethické a sociální základy práva občanského*. Praha, s. 35. Cit. MARŠÁLEK, P.: *Právo a společnost*. Auditorium s.r.o. Praha 2008, s. 36-37.

⁹ Jako porovnání může posloužit ochota jednotlivců a adresátů právních norem platit dobrovolně zpropitné nebo vydat jiné plnění, odpovídající společenským úsluhám za konzumaci služeb fyzického světa, i

Mluvíme-li o společnosti sítí, o informační společnosti, o společnosti globální, občanské či jiné, je to pořád jedna a tatáž společnost, tvořena týmiž jednotlivci, jejichž právní vědomí se v závislosti na konkrétně přiděleném společenském přívlastku nemůže měnit. Jiná je jenom optika, kterou sociokulturně na společnost nahlížíme, či ji psychologicky analyzujeme. Její obzor indikuje možnosti nikoli sice všemocného, ale ani bezmocného práva, jak zabránit nežádoucím jevům v kyberprostoru anebo, jak žádoucí chování adresátů autorskoprávních norem naopak vyvolat a stimulovat. Navzdory živelné povaze vztahů vznikajících mezi subjekty informační výměny, by mělo být v moci práva, vhodnou kombinací sankčních a preventivních opatření omezit na únosnou míru počítačovou online kriminalitu, a především snižovat nebyvalou míru entropie, jíž je komunikace na digitálních sítích v informační společnosti zasažena.

S ohledem na výše uvedenou dialektiku přirozenoprávních principů a pozitivních konceptů platného práva, byla jejich vhodná kombinace, založená na zdůraznění přirozeného smyslu pro spravedlnost a na pozitivním požadavku po právní jistotě vždy poměrně dostatečnou zárukou dosažení vhodného uspořádání právních poměrů ve společnosti. Nikoli tak se to ovšem musí každému automaticky jevit a zároveň i platit ve společnosti informační. S odkazem na klasifikaci účelů práva a jeho praktickou aplikaci, jak je definoval proslulý německý právní filozof Gustav Radbruch (1878-1949), je vedle právní jistoty a spravedlnosti potřeba reflektovat i účel praktické užitečnosti práva (*Zweckmäßigkeit/purposiveness*). Ta by podle právních pragmatiků měla být také důvodem k prosazení pragmatického přístupu k právu a jeho praktické aplikaci zvláště v situacích, kdy si nelze dobře vystačit s přístupem pozitivním a přirozenoprávním, dostanou-li se do rozporu anebo nesouladu.

G. Radbruch analyzuje konfliktní vztah zákonného nacistického 'nepráva' německé třetí říše se 'supra-legálním právem', spočívajícím v přirozenoprávní spravedlnosti se závěrem, že je opodstatněné a legitimní, před zdánlivou právní jistotou zákonného nepráva či jinými slovy nespravedlivého a zločinného práva, upřednostnit nad-pozitivní právo, založené na fundamentálně spravedlivé morálce. Uznal tak limity právního pozitivizmu a

---

samozřejmost takového jejich společenského chování, oproti všeobecné nevěli platit autorům odměny za lukrativní vytěžování jejich chráněného obsahu prostřednictvím služeb informační společnosti. Anebo i celospolečenský odpor proti regulaci internetu a proti jinak oprávněným majetkovým nárokům kreativní obce autorů, umělců i výrobců na spravedlivou odměnu za neoprávněné užívání jejich umělecké produkce digitálními komunikačními prostředky. Sociálně aprobovaný, byť normativně nesankcionovaný (mravní) obyčej zde stojí proti nesouhlasu s plněním zákonné povinnosti. Veřejným výrazem tohoto společensky neblahého jevu je rozšíření mezinárodní pirátské unie a jí podporovaná protestní hnutí. Jsou často doprovázená zbaběle anonymními hackerskými útoky na informační struktury vládních i mimovládních institucí, bez převzetí občanské odpovědnosti za ně (viz např. akce hacktivistického hnutí *Anonymous*).

jeho bezbrannost před zlořády oděné v zákonném hávu. Odkazem na biblický výrok o preferenci poslušnosti prokazované Bohu před lidmi (Žid 13,17 a Sk 5,29), favorizuje Radbruch nepsanou spravedlnost oproti invalidní normě nespravedlivého zákona. Ovšem s výhradou, že takový zákon musí ustoupit spravedlnosti až v momentu, kdy jejich konflikt je netolerovatelný v takové míře, že zákon v podstatě ztrácí povahu práva.¹⁰

Porovnání 'zákoného bezpráví', na které reagoval Radbruch s nelegálním bezprávím, které je činěno úmyslně nebo z neomluvitelné neznalosti práv k duševnímu vlastnictví jeho nositelům ve virtuálním internetovém prostoru je samozřejmě aproximativní, nicméně jako axiologicko-metodologické vodítko dobře poslouží k promyšlení možnosti pragmatického uchopení aplikace spravedlnosti a práva v kyberprostoru.

V mezích právního pozitivismu uznané přirozenoprávní principy fundamentální spravedlnosti a morálky, je možné aplikovat na pozitivním právním řádem neregulované a nepředvídané soukromoprávní vztahy v korektivním smyslu koherentně a nerozporně, s upřednostněním ústavně konformního výkladu práva i právních pravidel a s respektem k nim. Pakliže internetová komunikace a rozvoj digitálních technologií mají být předpokladem i důvodem vzniku nových situací v právu, s nimiž ono pozitivně nepočítá anebo si stávajícími regulativními prostředky s nimi neumí poradit, jako jejich praktické řešení se obvykle nabízí využití právní analogie. Nejinak by tomu mělo být i v případě spravedlivého uspořádání virtuálních online vztahů mezi subjekty připojenými na síti. Každé takové řešení ovšem nesmí vybočit z legitimního rámce *analogie iuris/legis* ani suplovat zákonodárce, jako kdyby se mělo jednat o autonomní supra-legální prostředek samoregulace virtuálních vztahů v informační společnosti.

Oprávněná kritika právního pragmatizmu totiž směřuje k relativizaci stran platnosti právního řádu a k nesouladu s ambicí právo-tvůrce, udržet stabilitu právního systému, bez nutnosti přizpůsobovat se proměnám doby. I platné právo stanoví, že nelze-li právní případ rozhodnout na základě výslovného ustanovení, posoudí se podle obsahově a teleologicky neblížšího ustanovení, a není-li takového, pak podle principů spravedlnosti a obecných právních zásad, na nichž pozitivní právo spočívá, a to s cílem dospět se zřetelem k zvyklostem soukromého života a s přihlédnutím k stavu právní nauky i ustálené

---

¹⁰ Článek byl původně v roce 1946 publikován v *Süddeutsche Juristen-Zeitung* pod názvem '*Gesetzliches Unrecht und übergesetzliches Recht*'; viz RADBRUCH, G. *Statutory Lawlessness and Supra-Statutory Law* (1946). *Oxford Journal of Legal Studies*. (2006), roč. 26, č. 1, kap. III., s. 6-7.

rozhodovací soudní praxi k dobrému uspořádání práv a povinností.¹¹

Otázkou ovšem je, kdo má z naznačeného pragmatizmu profitovat? Autoři, anebo příjemci či komunikátoři autorskoprávně chráněných informací? Logicky se nabízí odpověď ve prospěch těch, komu je nerovnováha poměrů na digitálních sítích k větší újmě. Ať je to kdokoli – autoři, uživatelé anebo informační prostředníci, jejich legitimní právní zájem se zákonitě musí dostat do kolize s jiným takovým, který bude svědčit jiné společenské skupině, s jeho zrovna tak relevantním přirozenoprávním zdůvodněním. Rovnováhu dobrého uspořádání práv a povinností neboli vztahů těchto skupin nelze dosáhnout jinak, než podle pravidel spravedlnosti a práva, daných pozitivně zákonodárcem a realizovaných soudní mocí, anebo jiným veřejným rozhodčím orgánem.

Předpokladem úvahy o aplikaci pragmatické třetí možnosti ovšem je zpochybnění univerzality práva a vyloučení možnosti neexistence společensky či individuálně sporné otázky, která by se nevymykala věcné působnosti pozitivních právních norem, aplikovatelných na virtuální realitu. Připustíme-li, navzdory exkluzivnímu a bezkonkurenčnímu nároku státní moci garantovat spravedlnost a dodržování platného právního řádu tento předpoklad, uznáme tím normativní limity pozitivního práva a autoregulační schopnost internetové architektury, oproštěné od státní autority a spoléhající technokraticky jenom na tu definiční. V protikladu k zastáncům svobodného a na státní moci nezávislého internetu a k jejich manifestu¹², by právně odpovědné uplatnění pragmatického hlediska mělo vést k určení důvodů, opodstatněnosti a míry pozitivně-legitimního zásahu státní moci do virtuálních vztahů na internetové síti. Autoritativní závaznost a dodržování platnosti práva na internetu musí ovšem vycházet z jeho společenské legitimacy, dále z nezbytnosti právního řešení vzniklých sporů, nepřipouštějícího alternativní svépomoc ani použití nezávislých mimo-normativních a samoregulačních mechanismů, a nakonec z vynutitelnosti takového práva mocensko-politickým suverénem.

Pluralita nadnárodních internetových komunit, virtuálně propojených napříč jurisdikcemi jednotlivých států, neschopných své právo v kybernetických podmínkách internetové sítě efektivně vymáhat ani nepožadujících uzavření společenské smlouvy s

---

¹¹ § 2 ve spojení s § 10 zák. č. 89/2012 Sb., ve znění pozdějších předpisů, občanský zákoník. Tento postoj normotvůrce k právní regulaci nových a pozitivně neupravených vztahů nebo situací by měl prakticky vyloučit možnost odmítnutí spravedlnosti (*denegatio iustitiae*) adresátům právních norem a vyplnit skryté nebo zjevné mezery v právu. Soud proto nemá z důvodu absence platné právní regulace na výběr a musí nalézt vhodné právo a právní kauzu či spor vyčerpávajícím způsobem rozhodnout.

¹² BARLOW, J. P. *Deklarace nezávislosti v kyberprostoru*; <https://www.eff.org/cyberspace-independence>.

absentujícím zástupcem nějaké svrchované moci nebo státní autority, výrazně oslabuje každou ambici zákonodárce s jeho státně-mocenským aparátem, vykonávat vládu nad jednotlivými členy nesourodého internetového společenství.

Na základě uvedených aspektů by se kyberprostor podle protagonistů manifestu za jeho nezávislost měl ubírat třetí cestou samoregulace, garantované morálním přirozeným právem na svobodu od každé tyranie. Deklarace nezávislosti v kyberprostoru, sepsaná v únoru 1996 ve švýcarském Davosu, klade proti platnému právu autonomní kulturu s vlastní etikou, nepsanými kódy, zaručujícími prý větší pořádek, než jakého lze docílit vládními nařízeními. Všudypřítomný a zároveň nepřítomný kyberprostor má být světem, vytvořeným nezávisle na státu samotnými manifestanty a jako takový zpřístupněn všem bez rozdílů. Tradiční a ustálené právní pojmy jako vlastnictví, projev vůle, subjektivita, instituty, vážící se na prostorové okolnosti pohybu hmotných věcí, jsou podle nich neaplikovatelné v jejich virtuální realitě, kde cokoli vytvořené lidskou myslí bude jako veřejný statek reprodukovatelné a distribuované neomezeně a zdarma.¹³ Zdrojem legitimace tohoto nového pořádku ve virtuální realitě nezávislého a svobodného kyberprostoru má být „etika, osvícený individualismus a vrozený smysl pro všeobecné blaho“. Jediným pravidlem nebo řádem, hodným respektu je v protikladu k státnímu právu zlaté pravidlo morálky. Barlow a jeho stoupenci deklarují ambici znovuoživit slavné ústavní ideály zakladatelů americké demokracie, jichž se dnešní pozitivní právní regulace v oblasti telekomunikací zřekla.

Aby ovšem online svět nebyl vystaven nežádoucímu bezpráví ani anarchii, je povinností každého státu v rámci jeho jurisdikce zjednat stejný stav, při respektování hodnot, které hájí ve fyzickém off-line světě, také na internetové síti. Majíce na mysli nové formy informačního násilí objevující se na sítích, v době vzniku uvedené iniciativy neznámé, počínaje uživatele obtěžujícími spamy, přes nepravdivá sdělení a falešné identity až po tzv. *stalking* či *cybersquatting*, je v plnění tohoto společensko-politického zadání stát vskutku nezastupitelný a nenahraditelný. Výše uvedená Deklarace nezávislosti v kyberprostoru ale naopak vychází z antagonistických pozic protichůdného vymezení se nezávislého kyberprostoru, coby nové humánnější civilizace 'Mysli' a 'Svobody', vůči unavenému

---

¹³ „*Ours is a world that is both everywhere and nowhere, but it is not where bodies live. We are creating a world that all may enter without privilege or prejudice accorded by race, economic power, military force, or station of birth. We are creating a world where anyone, anywhere may express his or her beliefs, no matter how singular, without fear of being coerced into silence or conformity. Your legal concepts of property, expression, identity, movement, and context do not apply to us. They are all based on matter, and there is no matter here. ... In our world, whatever the human mind may create can be reproduced and distributed infinitely at no cost.*“; tamtéž.

‘průmyslovému světu masa a oceli’. Svou dikcí připomíná reakční mentalitu revolučního manifestu jakobínského typu.¹⁴

Aktuální výzvou pro státní autority, ve snaze o prosazení platnosti práva na globální internetové sítě, je nalézt optimální způsob jeho efektivního výkonu, přičemž je zjevné, že pouze v mezích vlastní územně omezené jurisdikce to není dobře ani spolehlivě možné. Řešením tohoto dilematu informační společnosti, které stát může jakožto třetí cestu na rozdíl od stoupců nezávislosti internetu nabídnout, je převážně vnitrostátní spolupráce se zástupci občanského, resp. soukromoprávního sektoru, zejména pak s definičními autoritami poskytovatelů informačních služeb na jedné straně, a zároveň posílení mezinárodní spolupráce s jinými státními suverény, kteří čelí stejnému problému ztráty reálné moci ve virtuální realitě a ocitají se prakticky v postavení nežádoucích pozitivních nebo negativních kompetenčních sporů navzájem. Ve vztahu k soukromoprávním subjektům aktivně činným na sítích, by synergie se státní mocí mohla mít rysy obchodně výhodné strategie. A to pro obě strany. Z mezinárodněprávního hlediska by se pak jednalo o kompromis ve výkonu státní suverenity, v zájmu účinné spolupráce jednotlivých zemí v trestních, správních a civilních věcech, kde privátní sektor nevykazuje zájem na spolupráci se státní autoritou pro její komerční nevýhodnost a nákladnost, nemohouc predikovat kvantifikovanou míru rizika návratnosti investic, vynaložených do kooperace se státem.

Můžeme totiž předpokládat, že konflikt zájmů mezi státem a soukromými subjekty je i ve vztahu k internetovému prostředí výraznější, než jaký by byl přítomen mezi veřejnoprávními subjekty jednotlivých států, které se společnou motivací a bez komerčních ambicí usilují o dosažení rovnováhy vztahů ve svých společenstvích na sítích. I navzdory tomu je ovšem významné povšimnout si, že stát to, co mu zákon pozitivně nedovoluje činit nebo mu to výslovně zakazuje, by mohl vhodnou komunikací se soukromými subjekty, jakými jsou zejména osoby poskytovatelů informačních služeb, fungujícími v podmínkách smluvní autonomie překlenout, a těmto výkon zákonem nezakázané činnosti naopak přenechat. Pro takové jejich angažmá může mluvit rozvoj a snaha o zlepšení fungování a

---

¹⁴ „We will create a civilization of the Mind in Cyberspace. May it be more humane and fair than the world your governments have made before“ zní závěr textu deklarace. V jejím úvodním prohlášení se obhájci nezávislosti kyberprostoru obrací na vlády průmyslového světa těmito slovy: „ Governments of the Industrial World, you weary giants of flesh and steel, I come from Cyberspace, the new home of Mind. On behalf of the future, I ask you of the past to leave us alone. You are not welcome among us. You have no sovereignty where we gather. We have no elected government, nor are we likely to have one, so I address you with no greater authority than that with which liberty itself always speaks. I declare the global social space we are building to be naturally independent of the tyrannies you seek to impose on us. You have no moral right to rule us nor do you possess any methods of enforcement we have true reason to fear. “; (tamtéž).

informační vybavenosti sítě, jakož v nemalé míře i statusový zájem prostředníků informační výměny na svém postavení coby definičních autorit, zvyšujícím jejich společenskou prestiž a ekonomický potenciál.¹⁵

1.3 Axiologický střet. Informační svoboda a autorské právo

Synergická spolupráce definičních autorit na internetu se státním suverénem, jak se zdá, funguje vcelku bezproblémově co se týče boje proti politickému extrémizmu, potírání kyberkriminality, dětské pornografie, šíření nevyžádaných obchodních sdělení anebo nedovoleného nakládání a zpracování osobních údajů v rámci ochrany soukromí na internetu. Ne tak je tomu ovšem v případě autorského práva a jeho ochrany, kde se stát nemůže spolehnout na dobrovolnou spolupráci se soukromým sektorem ani definičními autoritami v rámci síťové architektury, ale je nucen hledat průniková řešení sankcionované součinnosti s nimi. Osobitým normativním výrazem tohoto postupu je regulace právní odpovědnosti poskytovatelů služeb informační společnosti a poskytovatelů internetového připojení. Celospolečenské volání po restrikcích a omezení autorskoprávních nároků na internetu komplikuje vedení konstruktivního dialogu aktivních i pasivních účastníků informační výměny se státní mocí.

Mluvíme-li o informační společnosti, je namístě pojednat z axiologických hledisek i o hodnotách, na nichž spočívá. Těmi základními jsou informační svoboda a informační vzájemnost, předpokládající přístup k informacím buďto volný u běžně dostupných informací samých o sobě, anebo podmíněný u informací autorskoprávně chráněných, jak bude rozvedeno níže. Obecná prospěšnost informací z nich činí vzácný nehmotný statek, hodný jakožto ústavně chráněný, být předmětem pro zpřístupnění všem připojeným uživatelům internetu. Rozvedením uvedených svobod, stoupenci tzv. informačně-právních teorií nekriticky a paušálně odvozují novodobý nárok na svobodný přístup k internetu, coby součást ústavně garantované svobody projevu a práva vyjadřovat, vyhledávat, přijímat, rozšiřovat informace a bez územního omezení s nimi takto nakládat všemi prostředky, včetně elektronických komunikačních sítí.

---

¹⁵ Vedle hospodářského úspěchu a technologické dominance získává doménová autorita anebo telekomunikační operátor i společenskou a politickou prestiž, coby pozitivní výsledek jeho korporátní společenské odpovědnosti (*corporate social responsibility*). Viz POLČÁK, R., *Internet a proměny práva*. Auditorium. Praha 2012. s. 110.

Expandující kultura síťového sdílení informací a dat různého původu i obsahu představuje pro informační společnost nepřehlédnutelné riziko zaměňování vlastního obsahu za ten cizí, vytvořený s nemalým tvůrčím úsilím a při vynaložení nezanedbatelných investičních nákladů. S tím souvisí i rozlišení informačního zdroje na legální a nelegální, z něhož na rozdíl od prvního k neoprávněnému sdělování děl na internetu dochází. A to i tehdy, kdy si to koncový uživatel sítě a jejího datového uložení často neuvědomuje, nebo uvědomit nechce, byť může a měl by.

I navzdory tomu, že se pohybujeme v rovině privátního nekomerčního nakládání s autorským obsahem osobami v jejich soukromé sféře, požívající přednostní ochrany před ochranou autorskoprávní, je především z morálních (právně ovšem nevytíkatelných) důvodů správné a vhodné trvat na rozlišování zdrojů, z nichž k užití děl pro osobní potřebu uživatelů dochází. I pro informační společnost rovněž platí obecně uznané zásady spravedlivosti a práva, podle nichž by každá svéprávná a průměrně inteligentní osoba, u níž se obecně očekává dobrověrné a poctivé jednání, měla být při vynaložení běžné opatrnosti a péče schopna rozpoznat legální zdroj sdílení informací na internetu od nelegálního a volit ten, který neoprávněně neparazituje na cizím intelektuálním vlastnictví. Relevanci této distinkce i pro účely soukromého rozmnožování děl, spadajícího jinak pod zákonnou výjimku z výkonu výhradního autorského práva na rozmnožování, zdůrazňuje v zájmu zachování přiměřené rovnováhy mezi právy a majetkovými zájmy autorů na obdržení spravedlivé odměny za toto užití a informační svobodou uživatelů, také judikatura Soudního dvoru Evropské unie.¹⁶

Pro dobré fungování společnosti informačních sítí je proto stěžejní kultivovat nepsaná morální pravidla a hodnoty poctivosti, dobré víry, vzájemného respektu a solidarity mezi jednotlivými účastníky informační výměny, pro udržení spravedlivé rovnováhy jejich na první pohled protichůdných zájmů. Mravně vyspělé a slušné chování osob na internetové síti může totiž ve svých nepřímých důsledcích vyvolat pozitivní efekty ve vztahu k legálním nabídkám informačních služeb, zpřístupňujících autorskoprávně chráněný obsah. Každopádně zde platí, že politické právo na svobodný přístup k internetu, coby datovému uložení a komunikačnímu prostředku masivního sdílení informací, neznamena bezbřehé vytěžování informačního obsahu na úkor vlastnického autorského práva jeho nositelů. Svědčí o tom i dlouhodobě tradiční prostředek, umožňující veřejnosti legální přístup

---

¹⁶ Srov. § 3 odst. 3, ve spojení s § 4 odst. 1 a § 7, občanský zákoník. A z judikatury SDEU viz např. rozsudek ve věci C-435/12 *ACI Adam BV v. Stichting de ThuisKopie*, body 53 až 58.

k nehmotným předmětům autorskoprávní ochrany, jímž je kolektivní správa majetkových práv k nim se upínajících.¹⁷

Internetová éra naplno využívá vymoženosti informační společnosti¹⁸, založené na integraci různorodých komunikačních a informačních technologií a mění paradigma, na nichž spočívalo tradičně autorské právo v dobách, charakteristických fyzickým rozmnožováním a diseminací nehmotných statků, fixovaných na hmotných nosičích záznamů v územních teritoriích, vymezených státními hranicemi jednotlivých jurisdikcí a s limitovanou místní i osobní působností tamních právních řádů. Nutí znovu promýšlet zavedenou právní terminologii s ustálenými legálními definicemi, doplňovat ji o nové anglofonní pojmy jako je například *webcasting*, *simulcasting*, *downloading* nebo *streaming*, i revidovat dosavadní autorskoprávní licenční postupy. A s ohledem na digitalizaci obsahu také redefinovat klasifikační kritéria pro nové způsoby užití, jejichž neuzavřený demonstrativní zákonný výčet počítá do budoucna s jejich doplněním a přizpůsobením podmínkám nového, resp. změněného uživatelského prostředí.¹⁹

---

¹⁷ Porovnej § 95 odst. 2, zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (autorský zákon) a článek 17 Listiny základních práv a svobod. Kolektivní správa zde plní důležitou funkci vyvažování zájmů obou stran, zúčastněných na informační výměně a zpřístupňování legálního autorského obsahu veřejnosti.

¹⁸ Intenzivní reflexe proměny postindustriální společnosti po druhé světové válce přinesla především sedmdesátá léta 20. století, kdy došlo k přestavbě a revizi názorových a hodnotových systémů společenského sebeuvědomění v myšlenkových prouděch transatlantického prostoru. Již kanadský filosof, zakladatel masmediální teorie Marshall McLuhan ve své knize Gutenbergova galaxie (*The Gutenberg Galaxy: The Making of Typographic Man*) z roku 1962, definoval moderní společnost jako společnost globalizovanou, pro kterou bude charakteristický rozvoj audiovizuálních digitálních médií. Nahlíženo optikou 21. století, měl pravdu. Jiný americký myslitel, Daniel Bell, byl již v roce 1973 správně přesvědčen, že postindustriální informační společnost bude orientovaná na znalosti a vědění, a že v ní přístup k informacím bude mít rozhodující význam. Větší než materiální výroba. Blíže viz např. BELL, D. *The Coming of Post-Industrial Society: A Venture in Social Forecasting*. Harmondsworth: Penguin Books, 1973 nebo MUSIL, J. *Komunikace v informační společnosti*. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského Praha, 2007.

¹⁹ Viz § 12 odst. 4, autorský zákon. Srov. i definiční souvislost s pojmem veřejnost a s veřejnou povahou sdělování děl online, s elektronickou podobou vyjádření díla a s jeho digitálním rozmnožováním i v rámci zákonných výjimek z autorskoprávní ochrany pro digitalizaci archivů a sbírek veřejných knihoven či vzdělávacích institucí. Dále například novou klasifikaci digitálních a mobilních přístrojů i nosičů záznamů, způsobilých k digitálnímu rozmnožování děl pro stanovení povinnosti jejich výrobců či distributorů k úhradě tzv. náhradních odměn v souvislosti s volným užitím děl pro osobní potřebu fyzických a vlastní vnitřní potřebu právnických osob (tablety, vyměnitelné nebo zabudované paměťové karty), anebo bezúplatnou zákonnou licenci pro dočasné (elektronické) rozmnoženiny díla, coby funkčně nezbytné části technologického procesu přenosu díla počítačovou nebo obdobnou sítí. I plnění informační povinnosti kolektivních správců musí probíhat elektronickými prostředky v komunikaci mezi nimi navzájem, vůči nositelům práv i uživatelům. V neposlední řadě nutno v souvislosti se skutkovou podstatou autorskoprávního deliktu napomáhání k porušování autorských a souvisejících práv neoprávněným mařením účinných technických prostředků ochrany a nedovoleným odstraňováním či změnou elektronické informace identifikující autorské dílo či zaznamenaný umělecký výkon a jejich správu, zmínit pro online užití děl důležitý *Digital Rights Management*.

Nicméně, i navzdory těmto novým okolnostem a kazuistikám, které internet a moderní technologie s nepřehlédnutelným významem pro autorské právo jako takové přinášejí, by právní věda a teorie měly zůstat rezistentní před zřejmě přirozeným sklonem některých právníků i laické veřejnosti, připisovat mu nové přívlastky, s cílem diferencovat oblast jeho právní úpravy na kvazi nová (pod)odvětví, v podobě například kybernetického práva (*cyberlaw*), práva informačních neboli komunikačních technologií (*ICT law*) či internetového nebo počítačového práva, známých to terminologických rozlišení i ze zahraniční literatury anglofonní provenience. Není k tomu totiž jak z metodologického hlediska, tak ani z nezměněného právně teoretického přístupu důvod, neboť se pořád pohybujeme v oblasti právní civilistiky, byť kombinované s určitými veřejnoprávními prvky regulace, které soukromému právu dodávají pouze průřezovou a interdisciplinární povahu. Opačný přístup, usilující o novou odvětvovou systematizaci pro předmětnou soukromoprávní materií, může dospět k zavádění nežádoucích pragmatických řešení právních kauz, bez opory v jediném právně relevantním metodologickém a vědeckém zdůvodnění, spočívajícím v principu poměrování cíle a prostředku. Ani v kyberprostoru totiž, stejně jako například ve specifické oblasti dopravy osob, přepravy zboží, sportu, zdravotnictví či biomedicíny a právních vztahů tam vznikajících, nenajdeme takové zvláštnosti, které by principiálně měly právní regulaci poměrů vyvstávajících z používání informačních a digitálních technologií a dopadajících na osobnostně-majetkové zájmy nositelů autorských a souvisejících práv odklonit od soukromoprávního režimu smluvně-závazkové anebo deliktvní odpovědnosti soukromoprávních subjektů.²⁰

Frank H. Easterbrook (1948) si klade otázku – když zvlášť v oblasti autorských práv nemáme pod kontrolou jejich vymahatelnost ve vztahu k již dobře známým technologiím, jako je například foto-kopírování a nastavení i výkon práva kompenzace autorů formou náhradních odměn za užití jejich děl touto formou pro osobní potřebu, či jiným již zavedeným autorskoprávním institutům a definovaným vlastnickým právům v zájmu vytěžení maximálního užitku z celkového bohatství duševního vlastnictví, jak pak můžeme

---

²⁰ Viz stejně Telec, I., *Právo duševního vlastnictví v informační společnosti*. Praha: Leges, 2015, s. 175-6. Před multidiscplinárním diletantizmem, vedoucím ke 'křížové sterilizaci myšlenek' (doslova *cross-sterilization of ideas*), varoval ještě v raném období internetu, roku 1996, soudce a profesor na University of Chicago Frank H. Easterbrook. Ve svém článku s ironickým označením 'právo koně' v názvu, pranýřuje fragmentizaci právních odvětví neopodstatněnými kritérii, jako je tomu i v případě tzv. kybernetického práva (*cyber law*), jemuž nepřiznává samostatnou právní regulaci.

Viz CYBERSPACE AND THE LAW OF THE HORSE, 1996, University of Chicago Legal Forum 207; <https://www.law.upenn.edu/fac/pwagner/law619/f2001/week15/easterbrook.pdf>.

předpokládat, že si poradíme s tak proměnlivou technologickou problematikou, jakou je ta kybernetická? Většina jednání v kyberprostoru je subsumovatelná pod stávající právní principy duševního vlastnictví a obecná pravidla autorskoprávní regulace. Proto v zájmu prevence před chybnými zásahy zákonodárce do ustálené a obecně platné i aplikovatelné právní úpravy, navrhuje v situaci měnícího se stavu uživatelských technologií v často nesrozumitelném online světě, spíše rekapitulovat jasná pravidla vlastnických vztahů a usnadnit vznik vyjednávacích institucí, respektujících autonomii vůle zainteresovaných subjektů, než vytvářet nové právní koncepty a instituty, jež se nemusí v průběhu změn faktických okolností kyberprostoru časem vyplatit ani osvědčit.

V této souvislosti je důležité znovu zmínit, že s právním kontextem, spadajícím do oblasti digitálních informačních technologií a virtuálního kyberprostoru souvisí i specifická anglická terminologie, přebíraná v nepřekládané podobě a bez patřičného legálně-definičního upřesnění i do právního jazyka, působící tím interpretační potíže v konfrontaci s obecnými a ustálenými zákonnými instituty. Takto přebíraná se objevuje i v sekundární unijní normotvorbě, či v judikatuře SDEU. Aktuálním příkladem může být termín přenosu vysílání formou „*direct injection*“, použitý Soudem pro rozlišení procesu přenášení vysílaného signálu televizních pořadů osobou původního vysílatele přímo komerčním distributorům, bez předchozího či současného zpřístupnění takto sdělovaného vysílání zákaznické veřejnosti, aby jej tak zbavil odpovědnosti za plnění povinností vysílatele, které mu jinak autorské právo ukládá. Ono ale v této předmětné souvislosti zná pouze zákonnou klasifikaci sdělování díla buďto vysíláním anebo jeho přenosem, bez další specifikace na tzv. 'přímé dodání' vysílaného signálu. Tato novota pak v důsledku znamená *de facto* odpadnutí osoby původního vysílatele z distribučního řetězce a založení licenční odpovědnosti za vysílání pouze vůči jeho přenosci, který, v intencích autorského zákona coby osoba od původního vysílatele odlišná, ovšem nesděluje klientské veřejnosti své vlastní vysílání, jak je to normativně pro autorskoprávní kvalifikaci aktu vysílání požadováno.²¹

Co ovšem internet a nové digitální technologie radikálně mění, je prohloubení rozdílů mezi relativně vysokými náklady na vytvoření originálu díla a nepatrnou výší marginálních nákladů na pořízení jeho rozmnoženin. Tato disproporce, v porovnání s nákladovostí

---

²¹ Porovnej § 21 a § 22, autorský zákon. Viz také rozsudek SDEU ze dne 19. listopadu 2015 ve věci C-325/14 *SBS Belgium NV v. SABAM* k nepříměnému právnímu konstruktovi pro sdělování děl veřejnosti vysílatelem formou tzv. „*direct injection*“. Praktickým výrazem jeho negativních konsekvencí je zpochybňování normativního významu pojmu sdělování veřejnosti a odmítání vysílatelů participujících na nových obchodních modelech distribuce vysílaných pořadů či programů, vypořádávat povinně kolektivně spravovaná práva autorů, umělců a výrobců formou hromadných licenčních smluv.

procesní i technologické ochrany nehmotných statků primárně snižuje motivaci kreativních tvůrců autorsky se činit a svá díla zpřístupňovat internetové veřejnosti. Tím se společnost připravuje o uspokojování své pravidelné poptávky po vědecké a umělecké tvorbě, coby záruky společenského pokroku a veřejného blaha (*public good, public domain*), jejichž ochranou je mimochodem v americké ústavě potřeba a existence autorského práva i konstitucionálně ospravedlněna.²²

I v kontinentálně-evropských poměrech, s důrazem autorskopravní ochrany kladeným na návratnost osobních a finančních investic do tvorby a výroby nehmotných předmětů duševního vlastnictví, jde zákonodárci o nalezení optimální míry, jakou na digitalizaci informačních technologií reagovat, aby autorské právo majetkové zájmy tvůrců i výrobců v nových podmínkách dostatečně saturovalo a nebylo zároveň ani překážkou informační výměny a vědecko-uměleckého pokroku.

V souvislosti s informační společností a její ekonomikou, založenou na výměně a distribuci informací digitálními komunikačními prostředky, se nabízí několik zásadních otázek. Disponují poskytovatelé informačních služeb v těchto podmínkách vyšší anebo naopak nižší mírou kontroly nad komunikovanými informacemi? Jestliže informace – hlavní 'komodita' obchodovaná v globální ekonomice společnosti sítí, se svou imateriální podstatou vymyká z klasického vlastnického rámce, jaký známe u prostorově určených hmotných předmětů fyzického světa, je pak autorské právo ještě způsobilým a účinným normativním regulátorem společenských vztahů v informační éře? Pakliže je, jak zmírnit, či dokonce překonat napětí mezi autorským právem a živelně se na úkor jeho nositelů prosazující společenskou praxí v prostředí komunikačních sítí? Při přemýšlení nad odpověďmi na tyto otázky nutno vycházet z paralel, jaké pozorujeme u autorskopravních poměrů, běžně přítomných v off-line milieu.²³

---

²² Veřejnými statky (*public good*) lze rozumět takové, jejichž pořizovací náklady nerostou přímo úměrně s jejich spotřebou a z jejichž konzumace je obecně nemožné vyloučit ostatní lidi. Autorské právo (*copyright law*) je ve Spojených státech amerických kodifikováno na federální úrovni jako sedmá hlava amerického zákoníku (*United States Code*), přičemž pravomoc amerického Kongresu uzákonit autorské právo je odvozena z tzv. *Intellectual Property Clause*, obsažené v čl. 1, § 8/8 americké ústavy: „*The Congress shall have Power ... To promote the Progress of Science and the useful Arts, by securing for limited Times to Authors and Inventors the exclusive Rights to their respective Writings and Discoveries.*”

²³ V rámci aplikace této paralely s off-line poměry nelze přehlédnout, že obecně jsou nehmotné hodnoty vyjádřené v podobě inkorporovaných či fixovaných statků oproti hmotným věcem co do právní ochrany deficitní. Tento nedostatek spočívá v jejich územně, temporálně i kauzálně limitované zákonné ochraně. Mimo ni, jsou předmětem vlastnictví všech (*domain public*) anebo zákonem ospravedlněných výjimek volného užití či legálních licencí. Autorskopravní ochrana nehmotných statků je vymezena restriktivně pouze na případy s hospodářskou kauzou. Naproti tomu ovšem, se materiální statky těší právní ochraně i při (nedovoleném) nakládání s nimi pro jiný než obchodní účel – např. přechodné užívání cizího motorového vozidla nebo protiprávní obsazení domu bez předchozího svolení jejich vlastníků právo postihuje trestní sankcí za

1.4 Informace jako předmět autorskopravní regulace

Pro účely této práce je nutné upřesnit, že z obecné množiny informací, s nimiž platný právní řád počítá a na něž se vztahuje všeobecné ústavní právo na svobodný přístup k informacím či základní politická svoboda slova, spadá do rozsahu autorskopravní regulace pouze druhově úzce specifikovaná skupina informací. Podle negativního vymezení autorského díla jím nejsou, kromě jiných, zejména denní zprávy o politickém, náboženském, společenském, kulturním, hospodářském dění, dopravní informace nebo jiný údaj sám o sobě, včetně myšlenky a dalších informací, které nejsou jedinečným výsledkem umělecké nebo vědecké tvůrčí činnosti autora.²⁴ Tyto běžné informace o sobě, na jejichž dostupnost a volnou cirkulaci v podmínkách globalizované znalostní ekonomiky mají členové informační společnosti legitimní nárok, budou obvykle bez dalšího objektem svobodného přístupu, ledaže by mu byl nadřazen vyšší veřejnoprávní zájem na jejich zneprístupnění, například z důvodu bezpečnosti státu a jeho obyvatel, vždy ovšem v souladu s demokratickými principy právního státu, poměřujícími a vyvažujícími jednotlivé ústavní hodnoty a zájmy.

Ne tak tomu ovšem bude u informací povahy chráněných autorských děl a souvisejících předmětů intelektuálně právní ochrany, neoddělitelně spojených s osobou svého původce. I ty, jakožto hodnoty se zákonem přiznaným statusem absolutních vlastnických autorských práv sice mohou být předmětem vážení kolidujících hodnotových zájmů garantovaných ústavním pořádkem, ovšem za předpokladu splnění tříkrokového testu pro udělení výjimky stanovené příslušnou zákonnou licencí, resp. pro jejich volné užití. Opačný přístup k chráněným nehmotným statkům informační povahy, prosazovaný zastánci svobodného internetu nelze připustit, protože podřazením těchto předmětů duševního vlastnictví pod kategorii běžně dostupných informací o sobě, by majitelé uvedených statků byli neúměrně zkráceni na svých legitimních proprietárních zájmech a investičně poškozeni.

---

neoprávněné užívání cizí věci, resp. za neoprávněný zásah do práva k domu, bytu nebo k nebytovému prostoru dle § 207 a § 208 trestního zákoníku, aniž by nutně předpokládalo vznik (byť potenciální) majetkové újmy na straně majitele vozidla nebo domu. Kdežto trestněprávní ochrana práv k nehmotným statkům je podmíněna neoprávněným zásahem do nich v rozsahu vyšším než nepatrném (např. § 270 trestního zákoníku). I civilní ochrana, přiznaná imateriálním statkům právem proti nekalé soutěži, například u skutkové podstaty parazitování na pověsti dle § 2982 ve spojení s § 2976 odst. 1 a 2 občanského zákoníku, je na vznik podnikatelského prospěchu nekalé se chovajícího soutěžitele definičně vázána.

²⁴ K legální definici autorského díla s jeho negativním vymezením, viz § 2 odst. 1, 2 a 6, autorský zákon. Povahu informace v širším slova smyslu mají i různé úřední dokumentace a normativní předpisy, technické normy, veřejné listiny a rejstříky, jímž ovšem z důvodu veřejného zájmu autorský zákon v rámci úřední licence dle § 3 písm. a) ochranu díla nepřiznává. Z technického hlediska má informace komunikační funkci sdělování vědění a znalostí zejména o faktech, pojmech, myšlenkách, předmětech či procesech podle normalizovaného označení pro Informace a dokumentace ČNS ISO 5127. Slovník. 2003, body 1.1.3.08, 1.1.3.09, s. 12.

Je nezpochybnitelnou autorskoprávní notorií, že předmětem ochrany autorského práva není vlastní obsah informace, ani její pravdivost či správnost, nýbrž její kreativně umělecké ztvárnění nebo původní vědecké vyjádření. Tato zásada vychází z tradičního principu dichotomie myšlenky (*idea*) a jejího autorského vyjádření v jakékoli lidskými smysly objektivně vnímatelé podobě (*expression*).²⁵

Volná či snadná dostupnost informací ve společnosti sítí neznamená automaticky také bezplatnost jejich užití, jak to evokuje známý slogan, artikulovaný zastánci svobodného internetu – „*Information Wants to be Free*“.²⁶ Každá autorskoprávně relevantní informace, nesoucí určitý obsah, vyjádřený vědecky nebo umělecky jedinečným způsobem, je ve vztahu k danému příjemci v takovémto provedení cenná pro svou vzácnost, jedinečnost, nezaměnitelnost, a proto je i potenciálně obchodně hodnotitelná. Buď jako autorskoprávně významný výsledek tvůrčí nebo vědecké práce svého původce, anebo – mimo rámec autorskoprávní ochrany například i jako ocenitelná obchodní metoda či postup podnikatele, zvyšující jeho kompetitivní potenciál na trhu s ostatními soutěžiteli (*business methods, know how*). Zároveň ale nesmíme ztrácet ze zřetele fakt, že žádná informace není naprosto nová, nýbrž čerpá a vychází z již objevených a obecně známých poznatků, což ovšem s ohledem na zmíněnou dichotomii ideje a jejího objektivního vyjádření rozmanitými formami možného zpracování a provedení, samo o sobě není ještě signifikantním hlediskem pro přiznání nebo zbavení informace autorsky tvůrčího charakteru.²⁷

Od dob Thomase Jeffersona (1743-1826), který byl z přirozenoprávních pozic přesvědčen, že žádný vynález nebo objev ve smyslu lidské invence nemůže být přirozeným předmětem duševního vlastnictví, se v informační éře ještě radikálněji prohloubila stereotypní a všeobecná představa o tom, že žádná informace není reálně kontrolovatelná

---

²⁵ Článek 2 odst. 8 Revidované úmluvy bernské; článek 9 odst. 2 Dohody TRIPS o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví a stejně tak i článek 2 Smlouvy WIPO o autorském právu, shodně s obsahem § 2 odst. 1 a 6 autorského zákona stanovují, že ochrana autorského práva se nevztahuje na pouhé informace o sobě, denní zprávy nebo jiné údaje samé o sobě, na myšlenky, postupy, principy, metody anebo matematické vzorce, ale až na jejich vyjádření v jakékoli objektivně vnímatelé podobě. Z teorie k tomu viz např. Telec, I., *Právo duševního vlastnictví v informační společnosti*. Praha: Leges, 2015, s. 83. SRSTKA, J. a kol. *Autorské právo a práva související*. Vysokoškolská učebnice. Praha: Leges, 2017, s. 56. Anebo TELEC, Ivo, TŮMA, Pavel. *Autorský zákon. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2007. s. 129.

²⁶ Viz název stejnojmenného článku WAGNER, R. Polk, *Information Wants to Be Free: Intellectual Property and the Mythologies of Control*. Columbia Law Review, Vol. 103, May 2003; U. of Penn. Inst. for Law & Econ. Research Paper No. 03-22; U. of Penn. Law School, Public Law Working Paper No. 38. Dostupné na: <https://ssrn.com/abstract=419560> anebo <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.419560>.

²⁷ Viz známý výrok Isaaca Newtona “*If I have seen farther, it is by standing on the shoulders of giants.*” List I. Newtona ze dne 5. února 1676, adresovaný Robertu Hookemu; cit. in: MERTON, Robert K. *On the Shoulders of Giants: A Shandean Postscript, The Post-Italiante Version 1*. University of Chicago Press; (1993).

tak, jak tomu je u kontroly právního panství nad materiálními věcmi.²⁸ Společensky významným atributem je totiž snadná reprodukovatelnost informací – vlastnost, disponující je podle odpůrců autorskoprávních restrikcí a informační kontroly tudíž, coby nákladově nenáročnou a nediskriminační položku, stát se předmětem veřejné domény (*domain public*). Tato ovšem ze své podstaty kontrastuje coby výjimka autorského práva s jeho účelovým určením. V uvedené logice pak sílí z hlediska ekonomické analýzy práva²⁹ argumentace, oslabující potřebu právní regulace informačního oběhu, v zájmu expanze nových objevů a vynálezecké činnosti. Ovšem jednostrannost uvedeného východiska pro rekonstrukci práva, založená pouze na ekonomické racionalitě poměřování nákladovosti a výnosovosti právní úpravy ve smyslu jejího užitku pro určitou partikulární společenskou skupinu, ohrožuje dosažení hlavního cíle práva, totiž spravedlnosti a společenské rovnováhy.³⁰

Nelze proto souhlasit s názorem, podle něhož autorské právo ztratilo v digitálním věku internetu své opodstatnění jen proto, že pro sdělování informací již není potřeba jejich fixace nebo zachycení na hmotný nosič záznamů, jak tomu bylo v dobách minulých. Internetová síť je pouze jednou z možných (zákonem neuzavřených) forem komunikování informačního obsahu, který sice sám o sobě ochraně autorského práva *eo ipso* nepodléhá, no jakožto takto bezdrátově (*wireless*) komunikovaný, vyhovuje zákonné podmínce objektivní

---

²⁸ “Stable ownership is the gift of social law, and is given late in the progress of society. It would be curious then, if an idea, the fugitive fermentation of an individual brain, could, of natural right, be claimed in exclusive and stable property. If nature has made any one thing less susceptible than all others of exclusive property, it is the action of the thinking power called an idea, which an individual may exclusively possess as long as he keeps it to himself; but the moment it is divulged, it forces itself into the possession of every one, and the receiver cannot dispossess himself of it. Its peculiar character, too, is that no one possesses the less, because every other possesses the whole of it. He who receives an idea from me, receives instruction himself without lessening mine; as he who lights his taper at mine, receives light without darkening me. That ideas should freely spread from one to another over the globe, for the moral and mutual instruction of man, and improvement of his condition, seems to have been peculiarly and benevolently designed by nature, when she made them, like fire, expansible over all space, without lessening their density in any point, and like the air in which we breathe, move, and have our physical being, incapable of confinement or exclusive appropriation. Inventions then cannot, in nature, be a subject of property.” Z dopisu Thomase Jeffersona Isaacu McPhersonovi ze dne 13. srpna 1813; JEFFERSON, J.L., *The Papers of Thomas Jefferson*, Retirement Series, vol. 6, 11 March to 27 November 1813, Princeton: Princeton University Press, 2009, s. 379–386. Dostupné na <https://founders.archives.gov/documents/Jefferson/03-06-02-0322>.

²⁹ K ekonomické analýze práva viz např. ŠÍMA, Josef. *Ekonomie a právo: úvod do logiky společenského jednání*. 1. vyd. Praha: Oeconomica, 2004., s.21 násl. Ze systematického hlediska právní metodologie a jejího axiologického přístupu k právní regulaci je ovšem volba zákonodárné úpravy, byť neehospodárné, ale spravedlivé, naprosto legitimní. Proto je správné upřednostňovat při výkladu práva tyto teleologické argumenty před jinými. Viz Melzer, F., *Metodologie nalézání práva. Úvod do právní argumentace*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2011, s.190.

³⁰ K redukci potřeby právní regulace v informační společnosti viz např. BARLOW, J.P., *The Economy of Ideas – A framework for rethinking patents and copyright in the Digital Age (Everything you know about intellectual property is wrong)*. 1994. Wired, 2.03. Dostupné na <https://www.wired.com/1994/03/economy-ideas/>. Publikovaná část také s komentářem in: COHEN, Julie E. [et al.], *Copyright in a Global Information Economy*, Aspen Law & Business, 2002, s. 41-42.

smyslové vnímatelnosti osobami svých recipientů. Nic se – právně vzato, nemění. Stejně jako se vlastník materiálních věcí spoléhá nejenom na prostředky zákonné procesní ochrany, ale předmět svého vlastnictví v souladu s hmotným právem preventivně střeží nebo chrání i sám, například oplocením pozemku anebo bezpečnostním systémem alarmu v domě, ukrytím drahého obrazu nebo cenné starožitnosti do trezoru, tak je legitimní, aby společnost tolerovala a akceptovala obdobná opatření, jimiž autor zabezpečí své chráněné dílo virtuálně na digitální síti, například podmíněným přístupem anebo technologickými prostředky ochrany, jaké skýtají legalizované systémy automatizované správy práv. Technologická ochrana správy autorských práv vychází z platné zákonné úpravy a je jí také aprobovaná i legitimovaná.³¹

Jak bylo výše naznačeno, nutno si také povšimnout, že každá informace v sobě ukrývá potenciál, schopný generovat další informace, s větší či menší mírou přidané hodnoty pro společnost. Autor původní informace s tímto progresivním dopadem své invence a zároveň investice na kreativitu jiných osob, ani na stimulaci intelektuálních podnětů, primárně jako s přesahujícím jeho tvůrčí záměr, nepočítá ani jej nesleduje. Tento dominový efekt informační výměny využívají vedle jednotlivců, vzdělávacích či výzkumných institucí a škol i obchodní korporace, pro vývoj svých technologických výrobních a distribučních postupů, zejména v podobě derivativních děl anebo nepřímých podnětů pro další zpracování, využití a zhodnocení předmětné informace.

V odborné anglofonní literatuře se lze v této souvislosti setkat s popisem přirozené tendence informací expandovat (*expanding commons/ theory of incomplete capture*). Podle ní, samotná informace pozůstává z třech hlavních komponent, s různou mírou neboli možnostmi jejího autorskoprávního přivlastnění (*appropriability*) a kontroly svým původcem. Tyto stupně demonstruje názorně příklad s původním literárním dílem. Jeho autor jej plně jakožto zákonem chráněnou autorskoprávní informací vlastní. Následně je dílo jiným autorem zpracováno či filmově adaptováno, už ovšem při nižší míře kontroly původním autorem, ale pořád ještě v autorskoprávně chráněném zákonném režimu, aby konečně mohlo působit i společenskou externalitu vyvoláním zájmu o problematiku, která byla jeho originálním námětem, již bez nároku autora tento efekt privatizovat a monetizovat.

---

³¹ K bližšímu rozlišení metod a prostředků automatizované správy práv (*Automated/Digital Rights Management*) jako např. systémů *pay-per-use*, steganografického utajování dat (*steganography*), jejich šifrování (*encryption*), plateb za přístup k chráněnému dokumentu (*micropayments*), vložených aplikací (*imbedded applications*) nebo distribuce vlastnických informací zakazujících určité typy užití, typicky kopírování (*superdistribution*), viz BELL, W. Tom, *Fair Use vs. Fared Use: The Impact of Automated Rights Management on Copyright's Fair Use Doctrine*, 76 N. C. L. Rev. 557-567 (1998).

Informační efekt díla je tudíž rozšířen z privátní sféry informačního původce přesahem až do uživatelsky volné veřejné domény.

Za těchto uvedených předpokladů lze kombinací jednotlivých informačních komponent analyzovat jejich kvantitativní účinky na generování a podněcování tvorby nových informací. Jejich kumulativní efekt v dlouhodobém horizontu se při zachování pozitivního vztahu mezi zákonem garantovanou kontrolou původců informací nad jejich diseminací uživatelskými licencemi a jejich ochotou či motivací tvořit, paradoxně projeví v nárůstu volně dostupných informací, expandujících do veřejné sféry (*public domain*), aniž by k tomu bylo nezbytné omezovat nositele práv k chráněným informacím, coby lichý předpoklad zastánců otevřené informační společnosti pro realizaci jimi požadované informační svobody.³²

Na této bázi funguje vývoj a distribuce jinak autorskoprávně chráněných počítačových programů typu *Open Source Software*, kde nositel práv k originální verzi softwaru tento vydá své uživatelské veřejnosti v kompilované obchodní verzi spolu i se zdrojovým kódem, který obvykle tvoří významnou a licencovanou část nehmotných investičních aktiv IT společností. Tímto zpřístupněním počítačového programu je programátorům z řad uživatelů umožněno program upravovat a zlepšovat, s cílem získat nekorporátním postupem dokonalejší verzi předmětného informačního statku k prospěchu celé společnosti, za nepoměrně nižší transakční náklady. Nicméně, externí koordinace jeho následné distribuce probíhá z dlouhodobého horizontu již v rámci obchodně licenčních modelů, tedy kontrolovaně. Je to nakonec i zde nepřímo právní regulace s licenční variabilitou, co stimuluje progresivní vývoj a distribuci nehmotných statků k užítku nejenom jejich původců, ale celé informační společnosti.

Jak je vidět, společnost je s právem bytostně provázaná. I ta informační. Její specifika jsou normativně regulovatelná a není ospravedlnitelného ani racionálního důvodu, aby ekonomické vztahy, plynoucí ze společenské výměny informací s autorskoprávně chráněným obsahem ve virtuálním prostředí tohoto světa, byly vyjmuty z právní normotvorby zákonodárce. Tvrzení odpůrců duševně-právní regulace vztahů vznikajících mezi autory a uživateli na internetu, by byla legitimní pouze za předpokladu existence výhradního práva uživatele na volný přístup k autorskému dílu, bez možnosti jeho původce

---

³² Autorskoprávně regulovaný trh s informacemi a jejich legislativní ochrana tedy nejsou ohrožením ani překážkou premisy o svobodě, jakožto inherentní vlastnosti každé informace. Viz WAGNER, R., *Information Wants to Be Free: Intellectual Property and the Mythologies of Control*. Columbia Law Review, Vol. 103, 2003.

jakkoli do uvedeného oprávnění uživatele zasáhnout nebo jej vyloučit. Případné politické rozhodnutí o tom, je už pak nikoli věcí práva, nýbrž ekonomicko-politického určení účelu společenské produkce. Stanovení materiálních podmínek a formálních předpokladů podílu společnosti na výsledcích tvůrčí intelektuálně-inovativní činnosti jednotlivců v zájmu 'obecného dobra', je zvlášť v kontinentální Evropě žádoucí pro výkon autorskoprávní kontroly a dohledu nad nakládáním s předměty duševního vlastnictví. I v digitálním prostředí mají platit stejné instituce jako morální status uměleckého díla a výkonu, zákonné licence stanovující restriktivní výjimky z výhradního práva autora na užití jeho díla, nebo jeho kolektivní správa, sledující právní ochranu legitimních zájmů tvůrců, umělců a výrobců kreativního obsahu i přístup uživatelské veřejnosti k němu. Jde jenom o to, určit míru právní regulace ve změněných podmínkách nakládání s chráněnými informacemi, a tuto zároveň harmonizovat na unijní i mezinárodní úrovni.

Nezastupitelnou v tomto harmonizačním úsilí, sledujícím vytvoření integrovaného vnitřního trhu s nehmotnými statky může sehrát právní věda vhodným moderováním unifikačních tendencí trhu a poukazováním na rozdílné praktické dopady v přístupech k osobnostní složce autorských práv mezi angloamerickou tradicí a evropským pojetím, jehož základní specifikum morální rovina práv, jakožto práv autorů, pořád představuje. Autorské právo nemá být v této společenské konfrontaci přehlíženo jako nežádoucí překážka obchodování s cizími hodnotami na trhu s nehmotnými statky, samo-regulovaném jeho 'neviditelnou rukou', ale obhájeno jakožto autonomní prostředek zajištění ochrany tvůrců, společensky opodstatněný a i v digitální multimediální době nezpochybnitelný a potřebný.³³

---

³³ WANDTKE, A., *Copyright und virtueller Markt oder Das Verschwinden des Urhebers im Nebel der Postmoderne?* Humboldt Uni Berlin, 2001; <https://edoc.hu-berlin.de/bitstream/handle/18452/2307/Wandtke.pdf?sequence=1>.

2 INFORMAČNÍ VÝMĚNA JAKO PRÁVNÍ SKUTEČNOST

Jak již bylo řečeno, platná česká autorskoprávní úprava nepracuje s pozitivně-legálním vymezením internetové sítě, a aniž by tento fenomén vyhradila zvláštní regulaci, uchyluje se k obecním termínům a vystačí si s popisným výrazivem, implementovaným i ze sekundárního práva EU, případně z mezinárodních smluv nové generace v oblasti autorských práv. Mezi ty základní patří na půdě Světové organizace duševního vlastnictví WIPO v roce 1996 (tedy z doby oficiálního zveřejnění definice internetu výše uvedenou americkou federální radou) přijaté dvě mezinárodní smlouvy, zavazující signatářské státy k přizpůsobení legislativní úpravy autorských a souvisejících práv novým podmínkám užití předmětů této ochrany na internetové síti a digitalizaci kreativního obsahu.³⁴

Z tohoto mezinárodního rámce ochrany autorských děl a zaznamenaných uměleckých výkonů na internetu lze dovést dvě základní definiční roviny autorskoprávní regulace informační výměny – a) garanci výlučného majetkového práva autora udělit svolení k veřejnému sdělování chráněného obsahu jeho zpřístupňováním veřejnosti na základě individuální volby místa a času takového přístupu ze strany uživatele; b) zákaz protiprávního jednání v podobě nelegálního užití předmětů autorskoprávní ochrany, včetně obcházení technických ochranných opatření i odstraňování informací o automatizované správě digitálních práv (DRM).³⁵

2.1 Autorskoprávní kvalifikace jednání na internetu

Aby se v případě informační komunikace na síti jednalo o právně relevantní skutečnost, musí být tato z hlediska občanskoprávní teorie kvalifikovaně a objektivně založena. Je to taková objektivní skutečnost, kterou civilní právo bere na zřetel a spojuje s ní určité právní následky, tedy vznik, změnu nebo zánik subjektivních práv a povinností. Občanskoprávně relevantní, zvláště s ohledem na obsahově různorodou povahu internetem komunikovaného informačního obsahu, je vznik autorského díla nebo zaznamenaného uměleckého výkonu, coby právní skutečnosti, která není nevyhnutně na tvůrčí lidské vůli

---

³⁴ Smlouva Světové organizace duševního vlastnictví o právu autorském (*WIPO Copyright Treaty*, WCT), publikovaná ve Sb. m. s. pod č. 33/2002 a Smlouva Světové organizace duševního vlastnictví o výkonech umělců a zvukových záznamech (*WIPO Performances and Phonograms Treaty*, WPPT), vyhl. pod č. 48/2002 Sb. m. s. Jejich hlavní zásady byly promítnuty do nově přijatého českého autorského zákona č. 121/2000 Sb. V roce 2009 k těmto mezinárodním smlouvám přistoupila jako smluvní strana i Evropská unie.

³⁵ Viz články 8, 11, 12 WCT a články 10, 18, 19 WPPT. K automatizované správě digitálních práv (DRM) viz marg. pozn. 31 výše.

závislá, například u osob duševně nemocných anebo nesvéprávných. Ke vzniku díla či autorskoprávně chráněného nehmotného statku, sdělovaného na online sítích, není na rozdíl od průmyslově-právní ochrany, zákonem vyžadován žádný formalizovaný postup ani registrace díla, výkonu nebo záznamu ve veřejném rejstříku. S výjimkou jejich evidence v seznamu předmětů ochrany vedeném kolektivním správcem pro účely povinné, resp. rozšířené správy majetkových práv k nim a pro uplatnění zákonné domněnky autorství, postačí pro přiznání ochrany uvedených předmětů autorskoprávní ochrany jejich vyjádření v jakékoli objektivně vnímatelné podobě.³⁶

Z povahy věci můžeme na internetové síti nejčastěji pozorovat na lidské vůli založené právní, resp. protiprávní jednání účastníků informační výměny. Má podobu buď volního obligačně-licenčního anebo jednostranného svolení autora nebo jiného oprávněného a derivativního nositele autorských i souvisejících práv k užití předmětů ochrany v jejich nehmotném vlastnictví, anebo naopak, úmyslného, případně nedbalostního porušení licenčních podmínek tohoto užití, či jiného neoprávněného zásahu do výhradního osobnostního a majetkového autorského práva osobou od autora odlišnou.

Na internetové síti se ovšem k ní připojení uživatelé nejčastěji dopouští protiprávního deliktního jednání mimosmluvně, porušením *erga omnes* působícího objektivního platného práva autorského, coby speciální kategorie práva vlastnického. Civilně-právní nauka není bezvýhradně zajedno v tom, zda k vyvolání negativních následků protiprávního jednání v podobě zejména vzniku sekundární povinnosti nahradit škodu, nebo jinou újmu a vydat bezdůvodné obohacení ve výši dvojnásobku obvyklé licenční odměny³⁷, je nezbytná přítomnost volní stránky při jeho spáchání či nikoli. Ta je totiž relevantní pro posouzení a odstupňování míry subjektivní odpovědnosti za zavinění pachatele civilního deliktu.

Zpřístupňuje-li uživatel internetové sítě autorskoprávně chráněný cizí obsah v přímém nebo nepřímém úmyslu poškodit jeho tvůrce a původce, anebo bez takového úmyslu, nedbale a nevědom, že tím neoprávněně zasahuje do práv a legitimních majetkových zájmů jiných osob, jedná se co do stupně zavinění o dvě kvalitativně odlišná jednání. Pokud se týče jednání účastníků informační výměny, komunikujících cizí obsah na internetu, přichází v úvahu jenom právní jednání, za něž mohou nést deliktní odpovědnost zaviněně s tím, že její hranice nepřesáhne předpoklady nevědomé nedbalosti.

---

³⁶ srov. § 2 odst. 1 a § 6 ve spojení s § 97c odst. 2, autorský zákon

³⁷ § 40 odst. 4, *tamtéž*

Je ovšem otázkou, zdali s ohledem k současným technickým možnostem a stupni technologického pokroku informačních prostředků, by přísná odpovědnost bez ohledu na zavinění neměla zatěžovat osoby komunikačních prostředníků, poskytujících na komerční bázi autorskoprávně rizikové informační služby. Internetová síť, která je pro tyto služby obchodní platformou a zdrojem často i nelegálních finančních příjmů, totiž představuje vedle veřejnoprávních hrozeb terorizmu, kyberkriminality či ohrožení duševního zdraví veřejnosti také objektivní riziko vysokých finančních ztrát pro početnou obec nositelů autorských a souvisejících práv, i hlavní prostředek jejich masového porušování. V případě takovýchto sice dovolených ale rizikových činností, představujících i bez zaviněného protiprávního činu jejich provozovatelů zdroj zvýšeného nebezpečí vzniku majetkové a nemajetkové újmy poškozených osob, civilní právo tento případný vznik újmy reprobuje jako nedovolený, a tudíž protiprávní stav, který je již sám o sobě bez dalšího dostatečnou občanskoprávní skutečností pro založení přísné objektivní civilní odpovědnosti na straně toho, kdo z takovéto nebezpečné činnosti obchodně těží.³⁸

Z pohledu vnitrostátní právní úpravy užití děl a jiných předmětů ochrany na internetové síti jsou relevantní zákonná ustanovení, upravující elektronické digitální rozmnožování díla, sdělování díla veřejnosti v nehmotné podobě jeho zpřístupňováním veřejnosti způsobem, že kdokoli může mít k němu přístup na místě a v čase podle své vlastní volby, zejména počítačovou nebo obdobnou síť. Dále rovněž významná pro digitální užití autorskoprávně chráněných nehmotných statků kromě počítačových programů a elektronických databází, je zákonná úprava jejich volného užití a zákonných licencí, umožňujících za předpokladu splnění podmínek třístupňového testu výjimku z autorskoprávní ochrany, například pro nekomerční užití děl sdělovaných online pro osobní potřebu internetového uživatele, včetně pořízení jejich dočasné elektronické rozmnoženiny v paměti počítače, jakožto podružné a nezbytné součásti technologického procesu zprostředkovaného přenosu děl počítačovou nebo obdobnou sítí třetími osobami a pro oprávněné užití díla.³⁹ V neposlední řadě nutno odkázat i na mimo-autorskoprávní, ale související legislativu, regulující právní odpovědnost poskytovatelů služeb informační společnosti v podobě zákona č. 480/2004 Sb., o některých službách informační společnosti,

---

³⁸ Blíže ke klasifikaci občanskoprávních skutečností a k druhům civilní odpovědnosti za protiprávní jednání viz DVOŘÁK, J., ŠVESTKA, J., ZUKLÍNOVÁ, M. a kol. *Občanské právo hmotné. Svazek 1. Díl první: Obecná část*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013, s. 154 násl. a s. 351 až 370.

³⁹ Předmětná ustanovení najdeme v § 13, § 18 odst. 1 a 2, § 29 odst. 1, § 30 odst. 1 až 3 a § 38a odst. 1 autorského zákona.

kteřé je věnována následující kapitola této práce.

Ani v ěře internetu s bezhraniční povahou distribuce a sdělování nehmotných statků není překonána teritorialita, na níž je autorskoprávní ochrana tradičně vystavěna, když pro její přiznání je primárně rozhodující právní řád státu, na jehož území se ochrana uplatňuje (*lex loci protectionis*), nikoli právo státu původu díla či nositele autorských práv. Jednotlivé subjekty autorskoprávních vztahů s kolizním prvem jsou proto nuceny často volit rozhodné právo, kterým se budou obligačně řídit. K částečnému překonání (nikoli ovšem zrušení) teritoriálního uspořádání autorskoprávní soustavy mají sloužit mezinárodní smlouvy, schválené jednotlivými státy světového společenství a garantující vedle cizineckého režimu, realizovaného podle zásad národního zacházení, materiální vzájemnosti anebo določkami nejvyšších výhod i minimální standard mezinárodněprávní ochrany autorů a dalších nositelů práv k duševnímu vlastnictví katalogem konvenčních práv (*iura ex conventione*), speciálně dohodnutých v mezinárodní smlouvě. Pro členské země EU je tímto normativním rámcem primární a sekundární unijní právo, harmonizující autorskoprávní materii v informační společnosti.⁴⁰

V souvislosti s teritoriální fragmentací autorskoprávních úprav, vznikají při uplatňování ochrany práv autorů, výkonných umělců a dalších nositelů kolize, které ovšem lze vhodným použitím výkladových pravidel či zásad mezinárodního práva soukromého anebo odkazem na mezinárodní smluvní instrumenty překonat. Složitější situace ovšem nastává při střetu kontinentálního systému *droit d'auteur* s angloamerickou právní úpravou *copyright* v zemích s právní tradicí *common law* v otázce ochrany morálních neboli osobnostních práv autorů, která není angloamerickému pojetí zcela vlastní. Příkladem tohoto střetu v globálních podmínkách komunikace internetovou sítí může být zásah do integrity autorskoprávně chráněného audiovizuálního díla, původně vyrobeného v analogovém formátu jeho americkým producentem, který jej bez předchozího svolení režiséra, coby nositele osobnostních práv podle francouzského práva, nechal digitálními technologickými prostředky kolorovat. Osoba filmového producenta je podle amerického práva považována za výhradního nabyvatele veškerých práv k filmu, nikoli však v Evropě, kde je jakožto nabyvatel pouze majetkových práv povinen nepřevoditelná morální práva k dílu s jeho žijícím nositelem – autorem, licenčně vypořádat. Když tak neučinil, byl podle rozhodnutí francouzského soudu shledán odpovědným za jejich porušení, za co mu měla být uložena

---

⁴⁰ SRSTKA, J. a kol. *Autorské právo a práva související*. Vysokoškolská učebnice. Praha: Leges, 2017, s. 369-372.

sankce ve formě relutární náhrady nemajetkové újmy režiséra filmu.⁴¹

Virtuální internetová komunikace se sebou přináší nové situace, které účastníci licenčních smluvních vztahů musí řešit, aby předešli výkladovým i aplikačním problémům spojeným s rozsahem licenčních oprávnění, a aby tento vyčerpávajícím způsobem pokrýval technologickou i obsahovou různorodost internetového užití a odpovídal také zákonem požadovanému vypořádání majetkových práv jejich nositelů. Časově neomezené autorskoprávní licence, smluvně sjednané ještě v době před nástupem internetu či bez jeho patričního reflektování, odpovídají často svou terminologií i systematikou licencovaných práv primárně analogovému užití děl. Pro účastníky těchto licenčních vztahů vyvstala potřeba adaptovat je novým uživatelským podmínkám. Pro ilustraci, časově neomezené právo na rozmnožování díla v celosvětovém územním rozsahu jakýmkoli známými či v budoucnu objevenými médii, nelze bez dalšího vztáhnout na internetové aplikace, aniž by licenční nabyvatel ve svém oprávnění neměl již zahrnuta majetková práva, jež jsou k legálnímu online zpřístupňování děl nebo zaznamenaných uměleckých výkonů rovněž nezbytná, jako je zejména právo na sdělování veřejnosti, případně i práva, která z povahy užití určitou technologií přenosu mají být rovněž licenčně ošetřena.

Nabyté právo k rozmnožování by buďto mohlo implicitně zahrnout i všechna další a výslovně ve smlouvě nezmíněná licenční oprávnění, anebo by takovéto reprodukční právo nemuselo být pro online užití vůbec aplikováno. Pokud by zde nešlo uplatnit vyvratitelnou zákonnou domněnku o rozsahu oprávnění ke způsobům užití díla, která jsou z povahy věci pro dosažení účelu smlouvy (koncipované původně pro uživatelské technologie starší generace) nezbytná, anebo by licenční rozsah zahrnoval například elektronickou distribuci díla formou emailové komunikace ale nikoli i jeho webovou prezentaci, bude možné volit několik řešení vzájemného překrývání se online uživatelských práv.

V počátcích internetové sítě totiž vyvstávaly různé teorie, jak toto překrývání práv (*overlapping of rights*) posuzovat a řešit. Pro smluvní strany poněkud nepraktickou, ale doktrinálně konformní cestou se jevila ta, jež vedla k rigidnímu rozlišení explicitně sjednaných licenčních oprávnění k užití díla a jejich aplikace pouze na tyto stanovené

---

⁴¹ Viz rozhodnutí francouzského kasačního soudu *Cour de cassation* ze dne 28.5.1991, č. 89-19522, kterým byla věc vrácena odvolacímu soudu k novému projednání, když odvolací soud v kasační stížnosti napadeném rozhodnutí nezohlednil nárok režiséra černo-bílého filmu *Asfaltová džungle* (Když město spí), uplatněný jeho dědici a plynoucí z morální integrity uvedeného audiovizuálního snímku tím, že nezakázal vysílání jeho upravené barevné verze francouzské vysílací společnosti *La Cinq*. Shrnutí rozhodnutí kasačního soudu dostupné na <https://www.legifrance.gouv.fr/affichJuriJudi.do?idTexte=JURITEXT000007026649>. Srov. také SRSTKA, J. a kol. *Autorské právo a práva související*. Vysokoškolská učebnice. Praha: Leges, 2017, s. 229.

uživatelské způsoby. Anebo naopak, ve snaze pragmaticky zachovat licencovaný *status quo*, měl licenční nabyvatel být oprávněn k online užití ve stejném rozsahu, jakému se těšil podle původně sjednané smlouvy pro off-line způsoby nakládání s předmětným dílem. Tento přístup za analogického použití off-line uživatelského modelu, sledujícího zhodnocení licence dle jejího smluvními stranami původně zamýšleného účelu i pro internetové uživatelské aplikace, by byl jakousi implikovanou licencí (*implied licence*). Třetím řešením, zmiřujícím tyto dvě krajní interpretační alternativy, ke kterému mohl zákonodárce přistoupit, bylo takové, které by nevyžadovalo kombinované pokrytí nevyhnutně všemi implikovanými právy pro online užití, ale které by vystihlo kauzu zde již normativně samostatnou kategorií práva digitální distribuce online obsahu.⁴²

Dnes, v ustálenějších podmínkách zavedené licenční praxe užití autorských děl a jiných chráněných statků na internetu, pořád ovšem s potenciálem vývoje nových technologických aplikací, na které zákonodárce pamatoval demonstrativním výčtem množiny autorských a souvisejících majetkových práv, je z těch zákonem vypočtených pro online užití předmětů ochrany – sestávajícího z pořízení elektronické rozmnoženiny díla či zaznamenaného uměleckého výkonu do paměti počítače (tzv. *uploading*) a jejich následného zpřístupnění veřejnosti počítačovou sítí, nezbytné licenčně vypořádat souběh výlučného majetkového **práva na rozmnožování** (*reproduction right*), které automaticky zahrnuje i distribuční právo k rozšiřování takovéto rozmnoženiny a výlučného majetkového **práva na sdělování** díla či jeho rozmnoženiny veřejnosti (*communication to the public right*). Toto sdělování může mít podobu zpřístupňování díla veřejnosti (*making available right*) způsobem na individuální vyžádání uživatele (*on demand*), s možností stahovat (*download*) soubory takto nahrané v počítačové síti online, anebo bez této možnosti jejich sdělováním ve formě současného, úplného a nezměněného přenosu (datového toku) toutéž anebo jinou osobou, než je původní vysílatel, v podobě vysílání anebo jeho přenosu *streaming/webcasting*, resp. *simulcasting*.⁴³

Pořízení elektronické rozmnoženiny díla probíhá automaticky jakožto funkční součást procesu nakládání s ním na počítačové síti, v jehož rámci počítačový server zpracovává požadavky na ukládání a zasílání webových stránek od internetových uživatelů

---

⁴² Viz LEMLEY, Mark A., *Dealing with Overlapping Copyrights on the Internet*. 22 U. Dayton L. Rev. 547, 573-74, 579, 580-83 (1997); publikováno in: COHEN, Julie E. [et al.], *Copyright in a Global Information Economy*, Aspen Law & Business, 2002.

⁴³ § 12 odst. 4 písm. f), § 13 ve spojení s § 18 odst. 2 a § 21 odst. 4, resp. § 22 odst. 1 autorského zákona a § 2376 odst. 4 a 5 občanského zákoníku.

do jejich počítačů. *Webcasting* na rozdíl od přenosu *streaming* poskytuje audiovizuální data v reálném čase (proto bývá někdy nazýván *real time streaming*) a jeho obsah je tedy v daném okamžiku pro všechny internetové uživatele stejný, bez možnosti pořídit rozmnoženinu takto sdělovaného díla. Zatímco služby typu *streaming* umožňují uživateli do audiovizuálního přenosu v čase zasáhnout jeho dočasným pozastavením a následným obnovením, *webcasting* jakožto živé vysílání touto funkcionalitou nedisponuje. Službu *stream* lze tedy snadno přirovnat k živému rozhlasovému či televiznímu vysílání s interaktivnější komunikací mezi jejím uživatelem a poskytovatelem *streamovaného* obsahu. Ovšem ani z hlediska uvedeného rozlišení nelze službu *webcasting* subsumovat pod věcný rozsah zákona č. 231/2001 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání, protože jeho § 2 odst. 3 písmeno a) výslovně vylučuje kvalifikaci vysílání pro zajišťování komunikačních služeb zaměřených na poskytování informací nebo jiných sdělení na základě individuálních požadavků příjemce. K provozování této služby proto není zapotřebí obdržet veřejnoprávní vysílací licenci, nicméně autorskoprávní odpovědnost jejího provozovatele zde platí jako u jiných uživatelských způsobů v intencích § 18 odst. 2 autorského zákona.⁴⁴

Harmonizace uvedeného práva na sdělování veřejnosti je zaručena i na unijní úrovni v tom smyslu, že se jím rozumí veškeré sdělování chráněných děl veřejnosti nepřítomné v místě, ze kterého je sdělování iniciováno a zahrnuje jakékoli sdělování nebo přenos díla veřejnosti po drátě, nebo bezdrátově, včetně vysílání. Předmětné právo zahrnuje tedy veškeré zpřístupňování předmětů autorskoprávní ochrany online způsobem veřejnosti distančním neboli dálkovým přenosem a interaktivně na vyžádání prostřednictvím sítě elektronické komunikace. Interaktivita tohoto sdělování je dána propojením zdroje informačního přenosu s jeho příjemcem systémem z bodu do bodu (*point to point*). Tímto způsobem užití má veřejnost přístup k předmětům ochrany z místa a v době, které si zvolí, přičemž každá taková online služba představuje ve skutečnosti úkon podléhající licenčnímu svolení nositele tohoto práva, pokud tak stanoví zákon, aniž by se tímto úkonem uvedené právo konzumovalo či zanikla veřejná povaha této komunikace autorskoprávně chráněného nehmotného statku.⁴⁵

---

⁴⁴ Viz také ČERMÁK, J. *Internet a autorské právo*, 2. akt. a rozš. vydání. Praha: Linde Praha, 2003, str. 125.

⁴⁵ Srov. recitály 23 až 26 a 29 ve spojení s čl. 3 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/29/ES o harmonizaci určitých aspektů autorského práva a práv s ním souvisejících v informační společnosti (informační směrnice). Vedle majetkového práva na sdělování díla veřejnosti po drátě nebo bezdrátově, garantovaného explicitně autorům v čl. 3 odst. 1 citované směrnice, právo na zpřístupňování děl jejich vyžádáním zaručuje směrnice rovněž nositelům práv souvisejícím s autorským právem (výkonným umělcům, výrobcům záznamů a vysílatelům) v jeho odst. 2. Český autorský zákon toto rozlišení neexplikuje.

Veřejné sdělování děl a zaznamenaných výkonů jak technologií *upload*-, tak i *stream* přenosem, by mělo být zahrnuto do rozsahu zákonné ochrany proto, že jejich online vyžádání představuje pro uživatele vhodnou alternativu k pořízení a nákupu fyzických hudebních nosičů a ke klasickému terestrickému vysílání. Technologickým projevem autorskoprávně relevantního zpřístupňování děl online způsobem je možnost provádět jej nejenom počítačem, nýbrž také bezdrátově prostřednictvím technických zařízení přenosu dat (*podcasting*) anebo mobilními telefony (*ringtones, realtones*). Elektronicky vyžádané přenosy *on demand* nepodléhají konzumaci, obdobné klasickému mechanickému právu na rozšiřování, a výkon majetkového práva na pořízení digitální rozmnoženiny v rámci online sdělování veřejnosti má samostatnou právní kauzu v porovnání s vytvořením mechanické rozmnoženiny díla.

Podle ustálené judikatury SDEU, aby bylo dílo sdělováno veřejnosti v autorskoprávním smyslu vyžadujícím licenci, je nutné kumulativní splnění dvou kritérií – jednak sdělování díla jako takové, a zároveň sdělování tohoto díla veřejnosti. Veřejnost je z podstaty věci v internetovém prostoru otevřená a všem dostupná komunikační sítě, přítomná prakticky vždy. Výjimku by mohl teoreticky představovat například uzavřený a úzký okruh individualizované intranetové komunity.⁴⁶

2.2 Veřejná licence coby výraz práva autora (ne)souhlasit

Otevřená povaha bezhraniční internetové komunikace může nositele autorských a souvisejících práv nabádat i k rezignaci na jejich osobnostně-majetkový výkon, kdy autor díla nebo jeho nakladatel bezplatně zpřístupní neindividualizovaným uživatelům, připojeným k internetové síti své dílo, anebo umělec záznam svého živého koncertního vystoupení či studiovou nahrávku hudebního díla ve svém interpretačním podání, pod jednotlivými typy tzv. volných či veřejných licencí.⁴⁷

---

⁴⁶ K pojmu „veřejnost“ v judikatuře SDEU viz např. rozsudky ve věcech C-325/14 ze dne 19. listopadu 2015 *SBS Belgium NV v. Belgische Vereniging van Auteurs, Componisten en Uitgevers (SABAM)*, bod 15; anebo C-466/12 ze dne 13. února 2014 *Svensson a další*, bod 16; také C-135/10 ze dne 15.3.2012 *Società Consortile Fonografici (SCF) v. Marco Del Corso*, bod 86.

⁴⁷ Například v českém hudebním prostředí skladatelem a interpretem J. Nohavicou zveřejněné vlastní hudební album pod názvem *Pražská pálená* na jeho webových stránkách formou tzv. *freeware* licence, volně ke stažení uživateli pro jejich osobní potřebu, coby projev výkonu absolutního morálního práva autora rozhodnout o zveřejnění svého díla v souladu s § 11 odst. 1 autorského zákona. Majetková rovina tohoto rozhodnutí se promítla ve vybočení uživatele z rozsahu této veřejné (volné) licence. Konkrétně soukromá agentura se nedovoleným pořizováním hmotných rozmnoženin písní z taktu online zpřístupněného hudebního alba a jejich rozšiřováním, navíc pod jiným názvem a pro účel politické kampaně přesahující rámec osobní potřeby internetového uživatele, bezdůvodně obohatila. Majetkový nárok žalobce, kolektivního správce OSA –

Nabízí se proto otázka, zdali nemožno takového jednání autorů a nositelů práv, v mnohém inspirované angloamerickým vlivem tamní licenční praxe, považovat *de facto* za jistou formu vzdání se svých práv, které české autorské právo s ohledem na zákonnou definici majetkových a osobnostních práv, jakožto práv nezcizitelných a nepřevoditelných, nepřipouští? ⁴⁸

K praktickému vyřešení tohoto v podstatě právně-teoretického problému je dobře si i v historických souvislostech uvědomit, že zákonodárcem deklarovaná nepřevoditelnost majetkové složky autorských práv má politické pozadí a je snadno překonatelná zejména prostředky, které civilní právo nejčastěji v podobě licenčních instrumentů autorům děl a jejich uživatelům nabízí. Spíš než o dualistické koncepci autorského práva s jeho nepřevoditelnou osobnostní i majetkovou složkou, je proto možné v kontinentální právní tradici mluvit o jakémsi kvazi-dualizmu, neboť převod majetkových práv ve smyslu jejich zcizení sice zákon formálně zapovídá a dovoluje pouze jejich přechod *mortis causa*, nicméně fakticky mají autor i výkonný umělec k dispozici způsoby, aby jimi oprávněný výkon svých absolutních majetkových práv mohli svěřit výhradnímu licenčnímu nabyvateli, vyvolat tak faktické účinky obdobné translaci práv a postavit tak derivativního nabyvatele autorských práv na své místo. ⁴⁹

Ochranný svaz autorský pro práva k dílům hudebním, z.s., zastupujícího autora ve výkonu jeho majetkových práv o vydání bezdůvodného obohacení za toto nedovolené užití, byl předmětem civilní žaloby proti dotčené agentuře (rozsudek KS v Ostravě ze dne 30. června 2008, sp. zn. 23C 151/2007).

⁴⁸ Porovnej § 11 odst. 4 a § 26 odst. 1, autorský zákon. Dřívější československá právní úprava, zavedená autorským zákonem z roku 1965, který znamenal návrat k monistickému principu jednotného osobnostně-majetkového autorského práva až do přijetí současného autorského zákona z roku 2000, nepřevoditelnost autorských práv neznala a v mnoha zemích je tomu tak dodnes. Před rokem 2000 české autorské právo přiznávalo nepřevoditelnost toliko ochraně morální integrity díla, přičemž výslovně jako převoditelné bylo označeno právo autora na užití jeho díla. Viz § 12 ve spojení s § 19 odst. 1, zák. č. 35 ze dne 25.3. 1965 o dílech literárních, vědeckých a uměleckých (autorský zákon).

⁴⁹ Takto například pro účely kolektivní správy autorský zákon nositelem práv rozumí vedle originárního (je jím autor sám) a zákonného nositele práv (např. zaměstnavatel anebo objednatel kolektivního díla) i osobu, které přísluší ze smlouvy výhradní oprávnění k výkonu majetkového práva po celou dobu trvání jeho ochrany, alespoň pro české území a s právem poskytnout podlicenci. Pro úplnost nutno podotknout, že z katalogu souvisejících práv s právem autorským jsou pouze práva výkonného umělce, coby nositele výlučných osobnostních i majetkových práv, nepřevoditelná. Kromě majetkových práv výrobců zvukových a zvukově obrazových záznamů, televizního a rozhlasového vysílatele, nakladatele a prvního zveřejnitel dosud nezveřejněného díla je převoditelné i zvláštní majetkové právo pořizovatele databáze (viz § 95 odst. 3 písm. c), § 1 písm. b) a c) ve spojení s § 69, § 11 odst. 4 a § 26 odst. 1 ve spojení s § 74, § 76 odst. 5, § 80 odst. 4, § 84 odst. 3, § 87 odst. 3, § 87a odst. 2 a § 90 odst. 6, autorský zákon).

Civilistická právní úprava licenční smlouvy k předmětům chráněným autorským zákonem, počítá s možností autora učinit i kvazi neadresný návrh smlouvy, jeho směřováním vůči neurčitému počtu osob, které akceptaci takového neindividualizovaného návrhu mohou projevit i faktickým jednáním, poskytujícím nebo přijímajícím plnění, či provedením jiného úkonu, a to bez nutnosti licenčního návrhovatele o tom vyrozumět, je-li to obvyklé a v souladu se zavedenými obchodními zvyklostmi.⁵⁰

Za nejpodobnější příklad těchto veřejných 'licencí', se kterými se dnes i nejčastěji na internetu můžeme setkat, bychom mohli považovat volně přístupný software neobchodního sdílení v režimu *Open Access* anebo (ne)podmíněné jednostranné souhlasy typu *Open Data Commons*, určené zejména vědecké komunitě pro dosažení snadného přístupu k odborným informacím a publikacím i k jejich plynulé výměně či sdílení, anebo licence *Creative Commons* (CC), zaměřené i na autorsko-umělecký obsah.⁵¹ Nutno ovšem předeslat, že terminologické i právně-filozofické odlišnosti jednotlivých teritoriálně působících právních kultur, zejména mezi kontinentálním a angloamerickým pojetím uvedeného fenoménu, vyvolávají obvykle interpretační zmatky ve významech jednotlivých online jazykových verzích těchto licencí. V konkrétních případech se totiž *de facto* o (veřejnou) licenci ani nemusí jednat, když si nositel práv pro dosažení sledovaného účelu bezúplatného svěření svého nehmotného statku k obecnému využití všemi lidmi vystačí projevem prostého souhlasu, aniž by měl v úmyslu zakládat smluvně závazkový vztah s každým z nich.

V otázce po povaze takového právního jednání, kterým nositel práv vystaví své autorské dílo, za které je považován i software neboli počítačový program volně veřejnosti k užití, se odborná veřejnost liší v tom, že její jedna část jej považuje za jednání licenční – působící vznik smluvního závazku, a druhá za prostý jednostranný souhlas bez obligačních účinků. Nelze ovšem v tomto smyslu mluvit *promiscue*, bez dalšího rozlišení skutkových nebo faktických okolností softwarové problematiky, o licencích typu *Open Source* neboli *copyleft* a licenčních modelech CC, s bohatší typovou variabilitou licenčních podmínek, vztahovaných na různorodý a široký obsah, publikovaný a veřejně sdělovaný speciálně na internetovém encyklopedickém portálu Wikipedie.⁵²

---

⁵⁰ § 2373 ve spojení s § 1744, občanský zákoník

⁵¹ Bližší informace k těmto iniciativám viz jejich české mutace na <http://openaccess.cz/>; <https://creativecommons.cz>. Ideální předměty těchto veřejných oprávnění k užití si sice podržují autorskou povahu, nicméně veřejný zájem na volné online distribuci jimi obsažených myšlenek je vyšší, než individuální motivace autora na ochraně podoby jejich autorského vyjádření.

⁵² Viz více METZGER, A. *Transnational Law for Transnational Communities. The Emergence of Lex Mercatoria (or Lex Informatica) for International Creative Communities*. Jour. of Intell. Property, Inform.

Vedle smluvně-licenčního instrumentária nutno tedy v rámci analýzy způsobů nakládání autora s předmětem svého duševního vlastnictví v podmínkách informačních online sítí a digitálního prostředí rozlišovat i jednostranný souhlas nositele práv, který je určen neindividualizované obci uživatelů a má nemajetkovou povahu. Autor tímto souhlasem, který může projevit výslovně nebo i konkludentně, pouze konkretizuje výhradní výkon svého absolutního vlastnického práva, aniž by ovšem – na rozdíl od licenční smlouvy, zakládající mezi ním a licenčním nabyvatelem závazek, tímto jednostranným jednáním vstupoval do obligačního poměru s uživatelem a k něčemu se zavazoval (například že neodvolá svůj souhlas). Ve svých právních důsledcích by ve vztahu k uživateli tento postup autora vyvolal pouze proti-deliktní účinky, jakožto okolnost vylučující protiprávnost. Prostý souhlas autora nebo jiného vlastníka, příp. vykonavatele absolutního práva k duševnímu vlastnictví, je v souladu s § 545 a násl. občanského zákoníku dovoleným jednostranným právním jednáním, umožňujícím jako svůj právní následek třetí osobě uživatele předmětů vlastnictví, jednat po právu. Nesleduje na straně uživatele nabytí majetkové hodnoty v podobě licenčního oprávnění, coby nehmotné ocenitelné věci v právním smyslu.

Nicméně, existence pozitivní zákonné úpravy licenční smlouvy v této souvislosti neznamená omezení autonomie vůle oprávněných nositelů autorských práv nakládat se svými výtvoři či uměleckými výkony i jinak, pokud tím v souladu se základními principy demokratického právního státu nepůsobí škody na ústavně chráněných hodnotách a statcích jiných osob, anebo pokud bez spravedlivého důvodu neomezují nerušený výkon dobrodiní uživatelů, odpovídajících volnému užití a zákonným licencím.⁵³

V kontextu výše uvedeného případu hudební skladatel a zpěvák Jarek Nohavica zpřístupněním digitálního zvukového záznamu svých písniček na webových stránkách vyjádřil prostý souhlas vůči neindividualizované uživatelské komunitě svých posluchačů, čímž projevil svou vůli dát svou uměleckou autorskou tvorbu k dispozici veřejnosti – takzvaně 'k volné ruce', a nevyužít tak při nakládání s hudebními díly státem garantovanou autorskoprávní ochranu. A to, aniž by se kvůli tomu musel svých práv (neplatně) vzdávat. Stanovením podmínek, za kterých tak ve prospěch veřejnosti činí, jednostranně vymezil rozsah této *freeware* veřejné licence na volné stahování hudebních souborů, bez jejich

---

Technology and E-Commerce Law, 2012, č. 3, s. 367, marg. 18.

⁵³ Viz také JAKL, L. (ed.) *Nový občanský zákoník a duševní vlastnictví*. Praha: Metropolitan University Prague Press, 2012, s. 73-74. K respektu autonomie vůle při výkonu absolutního vlastnického práva viz např. z judikatury Nejvyššího soudu ČR rozsudek ze dne 7.7.2009 ve věci 32 Cdo 1817/2001 (R 35/10 civ ve Sb. s. r. a s. NS ČR).

dalšího sdělování veřejnosti rozšiřováním na zvukových nosičích. Vybočení z rámce takto podmíněného souhlasu soukromou agenturou nutno naopak vnímat jako okolnost protiprávnost zakládající a nikoli vylučující.

Odborná literatura v této souvislosti výstižně poukazuje na právo autora souhlasit jako na základní lidské právo, které by nemělo automaticky a po vzoru americké autorskoprávní doktríny *copyright* ustupovat kolektivistickému nároku společnosti na bezpodmínečný přístup k nehmotným výsledkům autorské tvorby či k jiným chráněným informacím, jejichž vzácnost spočívá v přidané hodnotě jedinečného tvůrčího obsahu, a nikoli v poměrně snadné reprodukovatelnosti méněcenných digitálních formátů jejich materiálního vyjádření.⁵⁴

Rozlišením spíše skutkové povahy nežli právní, je pak motivace nositele autorských a souvisejících práv při rozhodování, jak se svým jedinečným tvůrčím a autorskoprávně chráněným uměleckým anebo vědeckým dílem naloží a zda jej pro veřejnost uvolní bez dalšího, či nějak podmíněně, například na způsob CC licencí. Pod tímto označením na internetu najdeme jen zřídkakdy jedinečný autorský výtvar vysokého a nezaměnitelného uměleckého nebo vědeckého obsahu. Obvykle jsou takto elektronicky zveřejňovány odborné informace, články a nepůvodní fotografie. V prvním případě by se totiž původce pod CC licencí zveřejněného obsahu vystavil riziku, kterému obvykle prostý právní souhlas projevující osoba nemusí čelit – a sice, nemožnosti jednou již udělený obecný souhlas následně odvolat.⁵⁵

Analogicky vzato, revokace nebo zpětvzetí jednostranného svolení autora k volnému užití jeho díla je jakousi obdobou odstoupení od smlouvy. U té licenční například, může být jeho morálním důvodem změna přesvědčení autora. Na rozdíl ale od individualizovaného obligačního vztahu s možnou kompenzací škody anebo neplánovaných nákladů vzniklých licenčnímu nabyvateli ve vazbě na odstoupení autora od smlouvy, u jednostranného mimosmluvního a svobodně projevového souhlasu, adresovaného neindividualizovaným ale důvěřujícím uživatelům bez možnosti jejich odškodnění, by nebylo žádoucí a ani v souladu

---

⁵⁴ Porovnej Telec, I., *Právo duševního vlastnictví v informační společnosti*. Praha: Leges, 2015, 195-196 s. Původně publikováno v článku citovaného autora s názvem *Souhlas nebo licenční závazek?* Právní rozhledy, 21, 2013, č. 13/14, s. 457-462.

⁵⁵ Například souhlas udělený zákonným zástupcem nezletilému, který nenabyl plné svéprávnosti k určitému právnímu jednání nebo k vykonávání výdělečné činnosti, jakou bývá provozování obchodního závodu, může zákonný zástupce v souladu s § 32 odst. 1 a § 33 odst. 3 občanského zákoníku vzít zpět, resp. s přivolením soudu odvolat. Rovněž tomu, kdo svolil k použití projevů osobní povahy, § 87 civilního kodexu dovoluje totéž, pod podmínkou náhrady případné škody vzniklé adresátovi původního souhlasu v souvislosti s jeho následným odvoláním.

s obecnou civilní zásadou poctivosti a dobré víry, aby se autor těšil z výkonu práva souhlasit, které následně nepředvídatelně odvoláním zpochybní. Aniž by se proto k tomu jakkoli obligačně zavázal, tíží autora svolujícího k veřejnému užití jeho díla morální břemeno dostat svému souhlasu a do budoucna jej neodvolávat. V opačném případě by jeho jednání jako nepoctivé a nedobrověrné nepožívalo v rámci právním řádem aprobovaného mravního étosu právní ochrany a přičilo by se vlastnímu smyslu zavedených zvyklostí jednostranného jednání typu *Open Access*, jímž je právě vyloučení odpovědnosti za protiprávnost užití děl, bezúplatně uvolněných veřejnosti k užití.⁵⁶

2.3 *Creative Commons* a platné autorské právo v ČR⁵⁷

Z autorskoprávního hlediska pozoruhodným fenoménem veřejného sdělování online kreativního obsahu na internetu je dobrovolnický projekt, iniciovaný původně v roce 2002 tvůrčí obcí, sdruženou v americké mimovládní organizaci *Creative Commons Corporation* (CCC), s ambicí jeho globálního prosazení na internetové síti i do ostatních zemí světa na základě specifických unifikovaných pravidel, srozumitelných široké a různorodé uživatelské veřejnosti. Hlavním rysem iniciativy CCC, vymezující se vůči běžným licenčním nabyvatelům, účtujícími coby komerční subjekty o nabyté licenci jako o nehmotném, ale potenciálně ocenitelném majetku a podnikatelsky jej zhodnocujícím, je nekonkurenční přístup k vědeckým informacím a jejich flexibilní výměna, na rozdíl od motivace hospodářsky či majetkově těžit z uměleckého online obsahu.

V situaci vyvolané faktickým prosazením CC licencí i do českého právního prostředí, není zcela jasné, jaký je jejich poměr k němu. I když by se tento koncept veřejných (licenčních) návrhů či nabídek ze strany kreativní obce neměl dostat do rozporu s platným autorským ani závazkovým právem – jak to deklaruje česká jazyková verze vzoru 3.0 CC licence podřazením právních vztahů z nich vzniklých českému právu, ovšem už bez ambice harmonizovat zahraniční praxi CC licencí s českým autorským právem – případný souběh dvou samostatných, ale co do míry průkaznosti a vymahatelnosti nároků nestejnorodých regulací právních vztahů mezi osobami nositelů práv k dílům a jejich uživateli, by byl

---

⁵⁶ § 6 ve spojení s § 8, občanský zákoník

⁵⁷ Obsah kapitoly vychází z článku, který autor této dizertační práce publikoval v monografii Ústavu autorského práva, práv průmyslových a práva soutěžního Právnické fakulty UK v Praze, a který pro účely této práce rozšířil a aktualizoval. Viz MIKITA, P. Licence Creative Commons v prostředí českého právního řádu. KŘÍŽ, J. et. al. *Aktuální otázky práva autorského a práv průmyslových*. Sbor. Praha: Univerzita Karlova 2010, s. 53-61.

zejména pro uživatele předmětů autorskoprávní ochrany nežádoucí.⁵⁸

Určitou pojistkou pro dodržení alespoň minimální úrovně autorskoprávní ochrany, odpovídající mezinárodním standardům, je dovolávání se zakladatelů této iniciativy terminologických a interpretačních pravidel zakotvených v Revidované úmluvě bernské, Římské úmluvě a Úmluvě WIPO o autorském právu. Ohled na teritorialitu autorského práva a na specifika legislativních úprav v jednotlivých zemích mimo Spojených států amerických, si vynutil potřebu implementovat tyto zvláštnosti i do příslušných jazykových verzí CC licencí včetně české s tím, že licenční předmět i právní nároky plynoucí z užití veřejně přístupného obsahu mají být účinně prosazovány v souladu s jurisdikcí země, v níž se oprávněná osoba procesní ochrany domáhá, není-li mezi stranami v rámci jejich privátní autonomie dohodnuté jiné rozhodné právo, jak to stanoví i mezinárodní soukromoprávní pravidla ochrany autorských práv.

Obecně lze konstatovat, že projekt veřejné licence typu CC disponuje ambicí vyplnit poměrně široký, uživatelským potřebám vyhovující a zákonem vymezený diapazon, od plné výhrady autorských práv jejich nositeli (*all rights reserved*) až po volné užití (*domain public*). A to v různě kombinovatelných modifikacích uživatelských oprávnění, jednostranně nabídnutých uživatelům ze strany nositelů práv anebo jejich vykonavatelů, plně v souladu s jejich libovolně zvoleným způsobem i rozsahem výkonu výhradního vlastnického práva k duševnímu vlastnictví. Zároveň, ohledně faktického vzdání se autorských práv dle licenční koncepce CC platí výše uvedené. I kdyby autor poskytl veřejnou licenci v rozsahu nebo kombinaci uživatelských oprávnění, indikujících faktickou rezignaci na jejich majetkový výkon, zůstává mu jakožto vlastníku dualisticky koncipovaných práv k imateriálním statkům – coby věci v právním smyslu, vždy alespoň holé vlastnictví (*nuda proprietas*). S odkazem na časově neomezenou povahu CC licence a na nemožnost souhlas autora s podřazením díla pod její režim *pro futuro* odvolat, nebude mít toto holé vlastnictví pro autora prakticky význam a neumožní mu plně rozvinout elasticitu jeho vlastnického práva. Stran morální složky práv by si ovšem na evropském kontinentu nepochybně podržel výhradu jejich osobního výkonu.

Proto, spíše občansko-politická než právně erudovaná ambice kreativní komunity, překonat svým projektem 'strnulost' zákonných mechanismů regulace smluvních vztahů na

---

⁵⁸ Viz českou, již třetí verzi 3.0 licenčních podmínek jednotlivých typů CC licencí a jejich poslední čtvrté originální znění anglické 4.0, zatím nedostupné v českém překladu na: <https://www.creativecommons.cz/licence-cc/>.

internetu – jakkoli lze polemizovat o její správnosti či vhodnosti s odkazem na výše uvedenou diferenci smluvního závazku a jednostranně učiněného prostého souhlasu, uvolňujícího dílo k 'volné ruce' všem uživatelům – nemůže ve svých důsledcích vést v České republice k trvalé ztrátě absolutního panství autorů nad jejich imateriálními statky autorskoprávní povahy.

Vztah mezi jednáním podle komunitních pravidel CCC a smluvním jednáním vymezeným soukromoprávní zákonnou úpravou civilního kodexu, bychom z pohledu zástupců kreativní obce mohli hodnotit jako jednání *praeter legem*. Nelze totiž říct, že by výron privátní autonomie subjektů, kterým nastavení i aplikace CC licencí nepochybně je, odporoval zákonným licenčním pravidlům či zákon obcházel a narušoval tak veřejný pořádek, tedy že by byl *contra legem* anebo *in fraudem legis*. Ale neplatí ani, že by chování subjektů práva podle pravidel určených těmito veřejnými 'licencemi' korespondovalo s pozitivní zákonnou úpravou jakožto jednání *secundum legem*. A když je osobám soukromého práva dovoleno činit vše, co zákon výslovně nezakazuje, pak i projev vůle těchto osob naložit s nehmotnými předměty svého vlastnického práva způsobem artikulovaným veřejnými licencemi nutno považovat z pohledu českého platného práva za aprobovatelné.⁵⁹ Jejich veřejná povaha a uvedení předmětů autorskoprávní ochrany k dispozici neurčitěmu okruhu adresátů, disponuje potenciálně každého připojeného účastníka internetové sítě, po splnění uživatelských parametrů neboli kritérií pro předem vymezené způsoby nakládání s předmětem ochrany, online sdělované dílo, zvukový či zvukově obrazový záznam uměleckého výkonu anebo vysílání či vytěžovanou databází oprávněně, bezúplatně, neodvolatelně a v průběhu celé doby trvání jejich autorskoprávní ochrany užívat, případně i dál pod příslušným licenčním typem veřejně šířit.

Za pozornost stojí i posouzení projektu nezávislé komunity CCC, fungující v České republice bez jasného vymezení její právní osobnosti pod označením jako pracovní skupina, s členským týmem tvořeným subjekty z neziskového sektoru, reprezentovaného Právnickou univerzitou Masarykovy univerzity Brno, Národní technickou knihovnou a občanským sdružením Iuridicum Remedium, o. s., a to z koncepčního hlediska vztahů mezi ní a

---

⁵⁹ V souladu se zákonnou licenci je soukromoprávním subjektům dovoleno chovat se podle a vedle zákona, tedy *secundum et preter legem*, pokud to zákon výslovně nezakazuje. Nedovoleným je pak jednání protizákonné či zákon obcházející, tedy *contra legem et in fraudem legis*. Tato zásada není aplikovaná na činnost veřejnoprávních orgánů, vázaných enumerativním výčtem veřejnoprávních pretenzí. Svou pravomoc mohou proto použít jenom a pouze v případech, mezích a způsoby, které zákon explicitně stanoví, tedy *secundum et intra legem*. Viz také MARŠÁLEK, P.: *Právo a společnost*. Auditorium s.r.o. Praha 2008, s. 140; nebo GERLOCH, A.: *Teorie práva*. Plzeň 2004, s. 32 a násl., 50 a násl., 122 a 156 a násl.

účastníky informační výměny – nositeli práv k uvolněným autorským dílům a jejich uživatelé, označených ve vzorovém návrhu veřejné licence jako poskytovatel a nabyvatel. V něm zároveň zástupci CCC výslovně vylučují, že by jejich aktivita byla poskytováním právní služby. Prohlašují dále, že neručí za obsah (jimi sepsaného) veřejného návrhu (smlouvy) a že se zbavují veškeré odpovědnosti za škody, vzniklé případně jeho užitím, a to nad minimální rozsah stanovený platnou právní úpravou. Z podstaty věci nelze ovšem vyloučit, že, i když česká skupina CCC sice není obchodní společností a vykonává svou činnost na dobrovolné bázi, by se fakticky, s ohledem na vlastní text veřejného návrhu smlouvy adhezního typu mezi licenčním poskytovatelem a nabyvatelem, o zprostředkování smlouvy, jak jej negativně pro účely regulace kolektivní správy zmiňuje i autorský zákon, mohlo jednat.⁶⁰

Řečeno terminologií občanského zákoníku, představuje komunita *Creative Commons Corporations* v České republice toho, kdo se veřejně přihlásil k odbornému výkonu činnosti jako příslušník určitého povolání nebo stavu (zde právnického), čímž dává najevo svou schopnost jednat se znalostí a pečlivostí odborníka. Takovému pak lze připsat v tomto případě odpovědnost za škodu způsobenou eventuálně nesprávnou nebo neúplnou informací v záležitosti svého vědění nebo dovednosti, a s ohledem na kogentní povahu předmětného zákonného ustanovení a všeobecného normativního zákazu vyloučit nebo omezit povinnost k náhradě újmy vůči jiným osobám, by takovéto jednostranné prohlášení zástupců CCC o zbavení se odpovědnosti za případnou škodu, vzniklou nositelům práv v osobách licenčních poskytovatelů nebo naopak uživatelům autorských děl coby licenčním nabyvatelům, nebylo platné.⁶¹

Nehledě k distinkci mezi jednostranným souhlasem, nevyvolávajícím obligační účinky a závazkovým smluvně-licenčním jednáním, se právní koncept CC licencí, jak je popsán ve vzorové licenční nabídce kreativní komunity obsahově z hlediska pozitivní české normotvorby nejvíce podobá zákonnému institutu veřejné nabídky neboli návrhu na uzavření smlouvy. Veřejnou nabídkou se oferent obrací na neurčitý okruh potenciálních akceptantů, aby jim adresoval projev své svobodné vůle uzavřít smlouvu a být jí vázán, přičemž tito adresáti nabídky ji můžou přijmout neformálním, jednoduchým a

---

⁶⁰ Byť ne v intencích nominálního kontraktu o zprostředkování, upraveného v § 2445 a násl. občanského zákoníku. Viz také § 95 odst. 1 věta druhá, autorský zákon.

⁶¹ Ustanovení § 1 odst. 2 a § 5 odst. 1 ve spojení s § 2896 a § 2950 občanského zákoníku nutno v kontextu jednostranného prohlášení zástupců CCC číst jako minimální rozsah povinnosti nahradit újmu způsobenou jiným osobám, uložený platným českým právním řádem.

nepodmíněným způsobem tak, že se podle ní zachovají, aniž by o své akceptaci museli navrhovatele zvlášť vyrozumívat. Z nabídky (oferty) i z její povahy je totiž patrné, že je neodvolatelná, určená k akceptaci neomezeným počtem příjemců po celou dobu trvání autorskoprávní ochrany, i kdo ji činí a úmysl oferenta smlouvu, obsahující podstatné náležitosti (*essentialia negotii*), závazně uzavřít.⁶²

Neuzavřený počet adresátů nabídky je výjimkou z obecné soukromoprávní zásady určitosti smluvního návrhu co do osoby, jíž je nabídka činěna, odůvodněnou povahou věci a praktickou potřebou zohlednit potenciální ubikvitu nehmotných statků, veřejně sdílených na internetové síti neomezeným počtem neindividualizovaných uživatelů. Z povahy věci je vyloučena výhradnost licence udělené veřejnou nabídkou, s právem podlicence a principiálně také vznik 'nové veřejnosti', jak se její definice ustálila v rozhodovací praxi SDEU, neboť definiční vymezení veřejných licencí, jimiž autor sleduje územně, časově i množstevně neomezené uvolnění jinak chráněného díla pro veřejné užití, implikuje nereálnost existence takové skupiny veřejnosti, kterou by autor jakožto poskytovatel CC licence neměl na mysli, když předmětné dílo původně zpřístupnil neomezeně veřejnosti ke sdělování online.⁶³

Nositelem práv k dílům či k jinému předmětu ochrany nemusí být nutně jenom osoba autora ale i nakladatel, autorův dědic, případně zaměstnavatel či objednatel díla ze zákona, a konečně i výhradní licenční nabyvatel, který disponuje časově, územně i množstevně neomezenou licencí s právem udělit podlicenci. Poskytovatelem CC licence proto může být každý, kdo dílo v jejich podmínkách s copyrightovou doložkou veřejnosti k užití jako takto definovaný nositel práv na síti nabízí. Když poskytnout CC licenci jsou oprávněné i osoby od původního autora odlišné, včetně osob právnických, uživatel volně online sdělovaných předmětů autorskoprávní ochrany může rozpoznat identitu autora díla jenom, když je tento za autora spolu s licencí v rámci jejich podmínek nabyvatelům označován. Postavení a zapojení každého z nich do celkového řetězce licenčních vztahů v jejich pluralitě, představuje riziko záměny osoby původního poskytovatele CC licence s licenčními nabyvateli, spoléhajícími v dobré víře na správnost a úplnost předchozích informací, uvedených v licenční doložce, která provází online způsobem diseminované autorské

---

⁶² Porovnej s platnou civilistickou úpravou veřejné nabídky a smluvního jednání v §§ 1780 až 1784 a v § 1731, § 1732 odst. 1 a § 1744, ve spojení s *lex specialis* v § 2373 občanského zákoníku.

⁶³ Poprvé termín 'nová veřejnost' použil v bodu 20 svého stanoviska generální advokát ve věci C-293/98 *Egeda*, který pak SDEU převzal do svého rozsudku ve věci C-306/05 *SGAE*, body 40 až 42. Viz také rozhodnutí SDEU ve spojených věcech C-403/08 a C-429/08, *FAPL* bod 197, anebo ve věci C-466/12 *Svensson*, bod 24.

umělecké nebo vědecké dílo. Eliminovat toto riziko by měla záповěď možnosti nabyvatele licence poskytnout k ní třetím osobám podlicenci.

Podstatné licenční atributy, klasifikující nakládání s nehmotnými statky v podobě autorských děl nebo jiných předmětů ochrany do čtyř základních skupin (*Attribution* – s uvedením autora; *Noncommercial* – nekomerční užití; *Share Alike* – zachování licence při dalším sdělování a *No Derivative Works* – zpracování zapovězeno), vymezují zároveň rozsah jednotlivých práv a povinností licenčního nabyvatele. Jednotlivé kombinace těchto skupin vygenerují nakonec konečnou podobu CC licence z celkem šesti variant, odstupňovaných od nejvolnějších po nejrestriktivnější.⁶⁴

Tyto licenční podmínky se nedotýkají zákonných licencí ani volného užití děl a rozsah uživatelských oprávnění CC licence zahrnuje vedle práva rozmnožovat, rozšiřovat, veřejně sdělovat i právo začlenit dílo do jednoho nebo do více děl souborných, s možností původní autorské dílo i zpracovat. Zpracováním se zde rozumí i synchronizace v podobě zařazení hudebního díla, uměleckého výkonu nebo zvukového záznamu do díla audiovizuálního, jakož i spojení lyrické složky písně s její melodií.⁶⁵

Značná úskalí totiž při prosazování nároků z těchto veřejných licencí může u nás působit výkon výlučného práva na zpracování původního díla poskytovatele CC licence (nemusí jím být pravidelně autor zpracovávaného díla sám), a to osobou licenčního nabyvatele (např. filmovým producentem), včetně adaptace hudebního díla (archivní hudby) jeho zařazením do audiovizuálního díla, nejčastěji filmového. Vznik zpracováním odvozeného díla totiž v sobě nese morální aspekty exkluzivního práva původního autora (pravděpodobně prvního oprávněného poskytovatele CC licence), které by zpracovatel neměl přehlédnout a řádně vypořádat. Návrh CC licence ho však na tuto skutečnost nijak neupozorňuje a pouze mu ukládá povinnost jeho zpracování zřetelně při šíření adaptovaného díla označit a zamezit tak jeho záměně s původním, zpracovaným dílem. Je proto nejisté, zda zejména hudební synchronizační práva každý další nabyvatel CC licence náležitě po osobnostní stránce s jejich opravdovým nositelem, resp. kolektivním správcem vypořádá,

---

⁶⁴ BY (uved' původ); BY-SA (uved' původ a zachovej licenci); BY-ND (uved' původ a nezpracovávej); BY-NC (uved' původ a neužívej komerčně); BY-NC-SA (uved' původ, neužívej komerčně a zachovej licenci); BY-NC-ND (uved' původ, neužívej komerčně a nezpracovávej)

⁶⁵ Vzhledem k pozitivní autorskoprávní úpravě výlučného majetkového práva užit dílo vedle jeho zpracování i ve spojení s jiným dílem či prvky v intencích § 12 odst. 1 autorského zákona, pamatujíc i na někdejší zákonný institut spojených děl v § 5 českého autorského zákona č. 35 z roku 1965, požadující k provozování hudebního díla s textem souhlas skladatele hudby, jsou analogie a směšování hudební synchronizace (tradičně spadající do oblasti výkonu kolektivní správy), a souboru či spojení děl nesystematické a poněkud zmatečné.

neboť rozsah CC licence, jak je vzorově předznamenán, tuto formu zpracování díla nepokrývá.

Ve srovnání se zákonným licenčním konceptem⁶⁶, zakazujícím nabyvateli licence libovolně a bezdůvodně zasahovat do integrity díla, měnit jeho název, s výhradou záповědi autora provádět jakékoli alterace díla vůbec, a to buď samostatně, ve spojení s jiným dílem či po zařazení díla do jiného díla souborného, ubírá se návrh kreativní licence zcela opačným směrem, když licenčnímu nabyvateli dovoluje pozměnit dílo bez preliminárního či následného souhlasu autora, vynutí-li si takovouto modifikaci byť jenom technické potřeby dané uživatelské aplikace. Tento prvek návrhu CC licence lze vnímat jako nežádoucí oslabení morální složky výlučného autorského práva poskytovatele této licence k jeho dílu.

Aby se licenční návrh kreativců nedostal do přímého rozporu s civilní úpravou licenční smlouvy, nutno neomezený rozsah licence co do formátů nosičů zaznamenávajících rozmnoženiny díla a umožňujících jeho sdělování digitálními prostředky vymezit pouze na užití díla způsoby, které jsou v době uzavření smlouvy známé.⁶⁷

Pokud nabyvatel této veřejné licence autorské dílo nekomerčně šíří a sděluje jej internetové veřejnosti aprobovaně v intencích CC licence, je povinen tak činit s podmínkou uvedení textu licenčního ujednání anebo s připojením odkazu na něj v unifikovaném URI formátu (*Uniform Resource Identifier*), aniž by tím bránil či omezoval jakýmkoli způsobem nad tento rámec své licence v oprávněném užití díla další nabyvatele. Za oprávněné se považuje i užití formou bezúplatného sdělování digitálních souborů s autorskoprávně chráněným obsahem (tzv. *file-sharing*).

Dalším problematickým právním aspektem, s nímž se koncept volných veřejných licencí v internetovém prostoru potýká, je kolektivní správa autorských a souvisejících majetkových práv. Explicitně se návrh CC licence vymezuje pouze vůči zákonnému institutu povinné kolektivní správy, a to reflexí na nedotknutelnost zákonem stanovených odměn autorů za možnost užít dílo v jejím rámci, nakolik se autor výkonu povinné kolektivní správy sám zřeknout nemůže. Jejím předmětem není, s výjimkou majetkového práva na užití předmětů ochrany vysíláním a přenosem jejich televizního nebo rozhlasového vysílání jinou osobou než původním vysílatelem, vlastní poskytnutí úplatné licence k užití předmětů ochrany z repertoárů kolektivních správců, ale výkon práva autorů (včetně těch smluvně

---

⁶⁶ § 2375, občanský zákoník

⁶⁷ § 2372 odst. 1, občanský zákoník

správce nezastupovaných, a tudíž i potenciálních poskytovatelů CC licencí) na odměnu za možnost užít hromadně definované předměty ochrany v jejich vlastnictví. V tomto ohledu alespoň, by se paušální souhlas autora k volnému a bezúplatnému užití jeho díla veřejností na internetu neměl dostat do kolize s povinně kolektivně spravovaným právem autora na odměnu, které nemá smluvně-licenční, nýbrž zákonnou povahu.⁶⁸

Ne tak je tomu ale u kolektivní správy zákonem rozšířené i na nositele práv smluvně kolektivním správcem nezastupované,⁶⁹ kterou správce realizuje hromadnou licenční smlouvou, kromě jiných (off-line) užití i ve vztahu ke zpřístupňování předmětů ochrany (internetovým) vysíláním nebo na vyžádání počítačovou sítí knihovnou pro účely výzkumu anebo soukromého studia, které jsou hlavním důvodem a motivací autorů k rezignaci na licenční výkon svých majetkových online práv v rámci volných licencí typu *Open Access* a CC. Aby tito autoři, případně další nositele práv, které kolektivní správce smluvně nezastupuje, mohli veřejné CC licence poskytováním bezúplatných oprávnění k výkonu svých práv veřejnosti platně udělovat, musí ve vztahu ke kolektivnímu správci vyloučit hromadné účinky zákonem rozšířené hromadné licence.⁷⁰

Vzorový návrh veřejné bezúplatné CC licence nereflexivním na právní skutečnost dobrovolné kolektivní správy majetkových autorských a souvisejících práv implicitně nepočítá s možností, že by navrhovatelem byl jejich smluvně kolektivním správcem zastupovaný nositel. Může jím ovšem být, neboť autorský zákon v platném znění pamatuje výslovně na jeho možnost svěřovat k individuálnímu výkonu svá autorská anebo související majetková práva, jejich kategorie nebo druhy děl a jiných předmětů ochrany pro nekomerční účely i v případě, že jejich plnou správou již předtím pověřil příslušného kolektivního správce. Pouze jej o tom musí předem informovat, aniž by tím byl dotčen nerušený výkon zákonných ustanovení o povinně a rozšířené kolektivní správě osobou příslušného správce.⁷¹

Na základě výše uvedeného lze konstatovat, že mezinárodněprávně neautorizovaná a mimozákonná, resp. vedle zákona stojící (nikoli ovšem protiprávní) regulace veřejných CC licencí, je z pohledu nositelů práv a jejich zákonem garantované autorskoprávní ochrany

---

⁶⁸ Srov. § 97d odst. 1 písm. a) body 1. a 2., ve spojení s § 97a odst. 6 věta třetí a odst. 8, autorský zákon.

⁶⁹ Srov. § 97e autorského zákona.

⁷⁰ Tyto hromadné účinky rozšířené licence jsou dle § 97e odst. 3 autorského zákona vůči osobě kolektivního správce vyloučeny v okamžiku, kdy se tento o udělení CC licence smluvně nezastoupeným nositelem dozví.

⁷¹ Do § 97a odst. 5 českého autorského zákona tuto možnost explicitně zavedla novela zákona č. 102/2017 Sb., transponující evropskou směrnici Evropského parlamentu a Rady 2014/26/EU ze dne 26. února 2014 o kolektivní správě autorského práva a práv s ním souvisejících a udělování licencí pro více území k právům k užití hudebních děl online na vnitřním trhu.

a kolektivní správy, včetně zákonných výjimek a omezení, redundantní a nadbytečná. Měla by být adresovaná kolektivně nezastupovanému, juridicky poučenému nositeli autorských a souvisejících práv, který jejich výkon jednostranně, bezúplatně a neodvolatelně dává všanc neurčitému počtu neidentifikovatelných 'licenčních nabyvatelů' z řad uživatelské veřejnosti, bez dostatečných záruk kontroly dodržování licenčních parametrů z její strany a vymáhání nároků z jejich případného porušení. Srovnatelných účinků, jaké jsou zamýšleny konceptem CC licencí, navíc bez uvedených rizik, lze dosáhnout i standardními civilními nástroji, které autorům nabízí k dispozici platná zákonná úprava právního jednání a licenčních obligací.

3 PRÁVNÍ ODPOVĚDNOST POSKYTOVATELŮ INFORMAČNÍCH SLUŽEB

Internet je virtuálním prostředím výměny informací rozmanité povahy a původu. Z praktického hlediska může informační společnosti dobře posloužit, no stane se zlým pánem, začnou-li informační technologie determinovat komunikaci mezi lidmi, nikoli je sblížujíc, nýbrž působíc konflikt a újmy majetkové i morální, zneužitím lidské svobody její agresivní manipulací k partikulárnímu prospěchu některých anonymně vystupujících společenských skupin a jednotlivců. Aby mohlo právo pozitivně uchopit a regulovat virtuální prostředí elektronických komunikačních technologií, je nezbytné uvažovat o něm nikoli v čistě technickém smyslu, ale jako o prostředku osobního sblížení. Jako o reálném a identifikovatelném setkání v podobě zodpovědné a transparentní informační výměny. Tedy jako o jedné z dalších forem sdílení společných hodnot a právně relevantních obsahů. Všiml si toho již Martin Heidegger, když konstatoval, že technika sice překonala všechny vzdálenosti, avšak nevytvořila žádnou blízkost. A Tomáš Halík navazujíc na to, píše, že vytvářet blízkost je duchovní úkol, který nelze delegovat na žádný technický nástroj lidské expanze v touze po hegemonii světa.⁷²

3.1 Nabídka informačních služeb versus poptávka po odpovědnosti jejich poskytovatelů

Postmoderní realita informační společnosti podněcuje rozvoj interaktivních služeb se širokou nabídkou inovačních technologií přenosu i ukládání dat, obsahujících

---

⁷² „Kultura setkávání vyžaduje, abychom byli ochotni nejen dávat, ale také přijímat od ostatních. Média nám mohou v tomto pomoci, zvláště dnes, kdy síť lidské komunikace dosáhly neslýchaného pokroku. Především internet nám může nabízet větší možnosti k setkávání a k vzájemné solidaritě; a to je dobrá věc, to je dar od Boha. Existují však problematické aspekty: rychlost informace překonává naši schopnost myšlení a úsudku a brání nám v umírněném a správném vyjadřování. Pestrost názorů může být chápána jako obohacení, ale také je možné uzavřít se v určité sféře informací, které odpovídají jen našim očekáváním a našim názorům nebo také jistým politickým či ekonomickým zájmům. Svět komunikace nám může pomoci růst, nebo nás může naopak rozptýlit. Touha po digitálním připojení je nakonec schopna izolovat nás od druhých lidí, od těch, kteří jsou nám nejbližší. Nesmíme také zapomenout, že těm, kdo z různých důvodů nemají přístup k sociálním médiím, hrozí vyloučení. Tato nebezpečí jsou reálná, ale nejsou důvodem k odmítání sociálních médií; spíše nám mají připomínat, že komunikace je nakonec více lidským než technickým úspěchem ... Nestačí procházet se po digitální 'cestě', tedy jen se připojit: je potřeba, aby připojení bylo spojeno se skutečným setkáním ... Digitální síť je třeba chápat jako místo plné lidskosti, ne jako síť kabelů, ale lidských bytostí. Neutrálnost médií je jen zdánlivá: jen ten, kdo komunikuje tak, že dává všanc sám sebe, může být oporou. Osobní zapojení je pramenem důvěryhodnosti komunikátora.“

Z Poselství papeže Františka ke 48. světovému dni sdělovacích prostředků, Vatikán, 24. leden 2014. Dostupné na www.apha.cz/file/19825/g-poselstvi-ke-sdel-prostredkum-fin-2014.pdf. Viz také Halík, T. *Vzdáleným blízkou*, vydalo NLN – Nakladatelství Lidové noviny, Praha 2007, str. 175-176.

autorskoprávně chráněné statky. Právo musí v této informačně dynamické situaci sloužit jako prostředek pro nacházení rovnováhy mezi zájmy nositelů práv a uživatelskou veřejností, která uděluje informační společnosti osobní ráz – jinými slovy, personalizuje ji. Nabízí se proto otázka, zdali lze k tomuto vyvážení dospět zákonnou regulací shora – jež obvykle za překotným technologickým pokrokem zaostává a reaguje na něj vždy aposteriori; anebo vystavit dění v hospodářském prostředí trhu s nehmotnými statky spontánnímu průběhu ve víře, že trh sám žádoucí rovnováhu partikulárních zájmů jeho jednotlivých aktérů spontánně nastolí? Praktický a nezbytný společenský činitel, který může aplikací práva smiřovat obě protichůdné tendence, by v našich podmínkách měla představovat soudní moc s konstantní a předvídatelnou judikaturou, coby spolehlivým doplněním hmotněprávní úpravy ochrany duševního vlastnictví v rozptýlených podmínkách fungování informační společnosti a znalostní ekonomiky.

Harmonizace autorskoprávní materie, upravené v rámci vnitřního trhu s nehmotnými statky především sekundárním právem Evropské unie, vyžaduje jeho pozitivní a zdlouhavou transpozici do vnitrostátních legislativ členských zemí, navíc s potřebou jeho společného legálního výkladu a jednotné aplikace všemi evropskými adresáty v konkrétních kauzách.⁷³ Všeobecný respekt si proto zaslouží právně závazná interpretace unijního práva, prováděná Soudním dvorem EU, ctící zásadu proporcionálního poměrování kolidujících zájmů na individuální ochraně materiálních i nehmotných investic do tvůrčí činnosti, a zároveň i na dodržování ústavně zakotvených politických standardů svobod podnikání, projevu i svobodného přístupu k informacím.

Technika internetového připojení s přeshraničním dosahem dovoluje uživatelům na jedné straně komunikovat a přenášet neomezené objemy informací jak s chráněným, tak i s volným obsahem. Na straně druhé, představují internetové platformy rovněž informační kanály a uložistiště, nesnadno kontrolovatelné a nezřídka konzumované osobami anonymními a těžko identifikovatelnými. Uživatelská anonymita virtuální reality internetových sítí oslabuje vědomí právní odpovědnosti interaktivně jednajících osob, protože je lákavou příležitostí, svádějící subjekty chovat se způsobem odlišným, než jakým se chovají v off-line vztazích a v jinak standardních životních situacích.

---

⁷³ Srov. recitál 5 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/31/ES ze dne 8. června 2000 o některých právních aspektech služeb informační společnosti, zejména elektronického obchodu, na vnitřním trhu (směrnice o elektronickém obchodu).

Internet relativizuje hodnotu všudypřítomného obsahu, stírá distinkci mezi obyčejnou informací a autorskoprávně chráněným statkem, a na straně nositelů práv mění jejich přístupy k nakládání s vlastní tvůrčí produkcí, což následně vyvolává otázky, směřující k potřebě přehodnocení stávajících zákonných modelů ochrany a vymáhání práv zejména autorských a souvisejících. Důsledkem, či lépe řečeno příčinou těchto jevů je totiž vznik nových forem otevřeného přístupu k informacím i s autorskoprávně chráněným obsahem, jakými jsou například výše zmíněné tzv. *Open Access* platformy anebo veřejné licence CC, nahrazující tradiční licenční smluvní závazek neobligačním, ovšem (kvazi) deliktálně relevantním, jednostranným souhlasem. Významnou reakcí na interaktivitu přenosu chráněných dat jsou rovněž iniciativy centrálně licencovat online hudební služby, s praktickým dopadem na působení národních kolektivních správců, již tradičně představujících jediné institucionalizované subjekty, kolektivně hájící práva slabší strany informační výměny – tedy autorů, výkonných umělců, nakladatelů či hudebních vydavatelů.⁷⁴

Snadný přístup k informacím a jejich neomezená i levná reprodukovatelnost ovšem neznamenají automaticky jejich bezcennost, ani nárok na jejich bezplatné vytěžování. Projevem uvedené hodnotové nivelizace ideálního vlastnictví je pluralita digitálních uživatelských platforem nelegálního sdílení předmětů právní ochrany a jejich neautorizovaného, resp. nelicencovaného zpřístupňování osobami prostředníků (*intermediaries*). Jak stanoví základní právní norma unijního práva, harmonizující ochranu autorských a souvisejících práv v informační společnosti, právě služby těchto prostředníků jsou v digitálním prostředí využívány třetími stranami k činnostem porušujícím autorská a související práva a jsou to právě ony osoby zprostředkovatelů, kdo je nejlépe disponován ukončit tuto protiprávní činnost třetích osob, a tak i v širším rozsahu efektivně čelit kybernetické kriminalitě. Nestane-li se tak, mají mít nositele práv možnost žádat o soudní zákaz činnosti informačního zprostředkovatele, nepřímo porušujícího jejich výhradní majtková nebo osobnostní práva k duševnímu vlastnictví, coby nedílné součásti absolutního vlastnického práva.⁷⁵

Pro účely této práce je vhodné připomenout si legální definici poskytovatele služby informační společnosti. Je obsažena ve směrnici 98/34/ES, o postupu při poskytování

---

⁷⁴ Viz směrnice EP a Rady 2014/26/EU ze dne 26. února 2014 o kolektivní správě autorského práva a práv s ním souvisejících a udělování licencí pro více území k právům k užití hudebních děl online na vnitřním trhu.

⁷⁵ Srov. recitály 9 a 59 ve spojení s čl. 8 odst. 3 směrnice EP a Rady 2001/29/ES o harmonizaci určitých aspektů autorského práva a práv s ním souvisejících v informační společnosti (informační směrnice).

informací v oblasti technických norem a předpisů, ve znění směrnice 98/84/ES o právní ochraně služeb s podmíněným přístupem a služeb tvořených podmíněným přístupem, na něž se odvolává i směrnice o elektronickém obchodu. Podle ní by takováto služba měla být běžně poskytována za odměnu, dálkovým přenosem, elektronickými prostředky zpracování a ukládání dat včetně digitální komprese, a na základě individuální žádosti ze strany příjemce služby. Z uvedeného definičního rámce služby informační společnosti jsou vyloučeny služby, demonstrativně vypočtené v příloze uvedené směrnice, které nezahrnují zpracování ani ukládání dat.

U poskytovatelů, jejichž činnost jako taková pozůstává z vícero dílčích postupů a propojených služeb ve vztahu k příjemci, bude pro kvalifikaci služby jakožto informační ve výše uvedených intencích, nutno považovat pouze tu její složku, kterou poskytovatel realizuje elektronickou cestou. Častým případem takovéto kombinace bude objednávání služby nebo zboží online a jejich následné dodání stejnou osobou poskytovatele či na její odpovědnost fyzickým předáním anebo poštovním doručovatelem. Analogický postup je potřeba volit i při subsumpci informačních služeb poskytovaných stejnou osobou pod jednotlivé bezpečné přístavy. Typicky služby provozovatelů serverů internetového vyhledávání, s rozlišením zvlášť na sponzorské odkazy (*hosting*), vlastní výsledky vyhledávání a našeptávání klíčových slov při vyhledávání – každá se specifickým stupněm nepřímého nakládání s cizím obsahem.

Legislativní požadavek úplatnosti služby informační společnosti je nutno vykládat nejenom s ohledem na její primárně monetární charakter, ale i s přihlédnutím k jakékoli obchodovatelné charakteristice předmětné služby, byť by se jejímu uživateli navenek nemusela úplatnou jevit, protože nepřímo těží ekonomickou externalitu v jakékoli, i nepeněžitě podobě. V zásadě je rozhodující, aby se kvalifikace služeb informační společnosti neomezila jenom na služby, umožňující uzavírání smluv online, ale pokud jde o výkon hospodářské činnosti, aby zahrнула i služby, jejichž cenu za poskytování nehradí koncoví příjemci.⁷⁶ Takovými jsou zejména služby obchodních sdělení a online informací, používající nástroje, které umožňují vyhledávání dat, jejich získávání a přístup k nim. Především se bude jednat o služby poskytované elektronicky z místa na místo, jako je video na vyžádání, či poskytování obchodních sdělení elektronickou cestou.

---

⁷⁶ Viz recitál 18 směrnice EP a Rady 2000/31/ES o elektronickém obchodu, i stanovisko generálního advokáta SDEU ve spojených věcech C-236/08 až C-238/08 *Google vs. Louis Vuitton*; bod 131.

Pro posouzení individuální povahy předmětné služby informační společnosti, poskytované na vyžádání jejím uživatelem bude rozhodné nejenom to, zda tento má k ní individualizovaný a podmíněný přístup zadáním přístupových údajů v podobě hesla, ale i to, jestli je uživatel schopen ovlivnit obsahovou nabídku předmětné služby, resp. skladbu přenášeného programu, jak uvedl Soudní dvůr EU.⁷⁷ Pokud tak učinit nemůže, o službu informační společnosti na vyžádání se jednat nebude, byť by tato byla nabízená jako součást předplatného servisu kabelovým operátorem nad rámec kabelového přenosu televizního vysílání, a zachová si tato služba povahu televizního vysílání, spadajícího pod rozsah úpravy směrnice koordinující některé právní a správní předpisy členských států EU, upravujících provozování televizního vysílání s právními předpisy Společenství, nikoli tedy směrnice o elektronickém obchodu.⁷⁸

Jednotlivé modalities právní odpovědnosti těchto prostředníků za nedovolené zpřístupňování chráněných nehmotných statků třetím osobám formou hypertextových odkazů či v podobě orámovaných marginálních náhledů anebo piktogramů (*framing, thumbnail*), resp. za umožnění třetím osobám neoprávněně a anonymně sdělovat chráněný obsah online dalšími subjekty poskytovatelů nezabezpečeného síťového připojení – paradoxně z bezpečí tzv. přístavů (*safe harbour*), jsou již dnes předmětem rozhodovací soudní praxe hlavně v USA, ale i na unijní úrovni, jak bude rozvedeno dále. Obchodní činnost těchto osob má kromě negativních autorskoprávních dopadů navíc i nekale-soutěžní rozměr, a to ve vztahu k legálním poskytovatelům informačních služeb, především zpoplatněných audiovizuálních mediálních služeb na vyžádání (*on demand services*), kteří se oproti prvně uvedeným dostávají do zjevně nespravedlivého konkurenčního znevýhodnění. Ještě hůř jsou na tom vlastní investoři do umělecké, televizní či filmové produkce, když ekonomicky trátí v podobě ušlého zisku z oficiálního a premiérového veřejného uvedení své produkce, dříve a nelegálně bez jejich licenčního souhlasu již zpřístupněné na síti třetími osobami.

Neblahé trendy, spojené s porušováním základních ústavních a lidskoprávních principů nedotknutelnosti duševního vlastnictví, coby integrální součástí absolutního práva vlastnit majetek, projevující se v novodobé společnosti sítí na trhu informačních technologií

---

⁷⁷ Viz rozsudek SDEU ve věci C-89/04 ze dne 2. června 2005 *Mediakabel BV v. Commissariaat voor de Media*, body 32, 33, 38 a 39.

⁷⁸ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2007/65/ES ze dne 11. prosince 2007, kterou se mění směrnice Rady 89/552/EHS o koordinaci některých právních a správních předpisů členských států, upravujících provozování televizního vysílání.

a v elektronickém obchodu, zrcadlí ve značné míře pokřivenou mentalitu lidí, z nichž nejeden se těší politickým sympatiím svých spoluobčanů, dokonce i s aktivním vlivem na politické dění v naší zemi.

Konkrétním vyjádřením i důkazem společenské akceptace přemírné nabídky uživatelských služeb v informační společnosti, bez kritické poptávky veřejnosti po těch z nich, které jsou legální, je například politický vzestup pirátských hnutí a občanských iniciativ, zpochybňujících společenský význam a hodnotu individuální duševní anebo vědecké práce kreativních lidí. Jedná se vesměs o nekvalifikovanou propagandu různých politických programů, účelově zneužívajících upřímné snahy odborné veřejnosti a zástupců tvůrčí obce o poctivý dialog s průmyslovou a komerční sférou uživatelů, při hledání vhodného nastavení obchodně-licenčních modelů v rámci nakládání s autorskoprávně chráněnými předměty duševního vlastnictví ve změněných podmínkách jejich distribuce a užití. Je zarážející, že společnost těmto protiprávním aktivitám a smyšlenkám propůjčuje legitimitu jejich faktickým uvedením do širšího společensko-politického diskurzu, aniž by si byla zřejmě plně vědoma zákonného zákazu působení právnických osob, popírajících či porušujících práva jiných anebo dosahujících svých cílů nezákonným způsobem. V této souvislosti je proto naprosto nepochopitelné, jak například pirátské hnutí s kriminálním názvem, otevřeně vyzývající k porušování a nerespektování nezczizitelných a ústavně garantovaných práv k duševnímu vlastnictví, může dnes být v demokratickém právním státě, jakým se Česká republika prohlašuje být, vůbec reálnou politickou silou, participující na státní moci? ⁷⁹

O marginalizaci či dokonce negování absolutních majetkových práv autorů a nositelů práv souvisejících, vypovídal i průběh parlamentního schvalování vládního návrhu novely autorského zákona v původním znění, kterou žádný z poslanců, přihlášených do podrobné rozpravy po jejím druhém čtení nedoporučil schválit. Paradoxně ale z důvodů odlišných, než jaké novela – jejíž návrh byl primárně vyvolán povinností České republiky implementovat evropskou směrnici o kolektivní správě a licencování online hudebních služeb ⁸⁰, sleduje. ⁸¹

---

⁷⁹ Viz § 145 odst. 1, občanský zákoník. I článek 20 odst. 3 Listiny základních práv a svobod spolu s § 4 písm. a) zákona č. 424/1991 Sb., o sdružování v politických stranách a v politických hnutích, ve znění pozdějších předpisů.

⁸⁰ Směrnice EP a Rady 2014/26/EU ze dne 26. února 2014 o kolektivní správě autorského práva a práv s ním souvisejících a udělování licencí pro více území k právům k užití hudebních děl online na vnitřním trhu

⁸¹ Další rozšiřování povinností kolektivního správce v tomto ohledu, se kterým počítá i mezičasem schválená velká autorskoprávní novela, je důkazem pokřiveného přístupu zákonodárců k upravované problematice, coby výsledku politického tlaku zájmových skupin uživatelů. Je neakceptovatelným zneužitím a znásilněním legislativního procesu, iniciovaného původně evropskou legislativou, se záměrem harmonizovat systém

3.2 Obecně k civilním předpokladům autorskoprávní odpovědnosti

Výrazem věcně-právního základu duševního vlastnictví je v nové civilistické úpravě návrat k tradičnímu římskoprávnímu konceptu držby práva, jako nehmotné věci v právním smyslu, dovoluje-li to jeho povaha zejména převoditelností a trvalostí opětovného výkonu předmětného práva.⁸² Praktické promítnutí této soukromoprávní maximy zaručuje nositeli autorského a souvisejícího práva jeho nikým nerušený výkon, s výjimkou povinnosti zdržet se jej v rozsahu licence udělené jiné osobě licenčního nabyvatele, který, také coby řádný držitel, nesmí být při jejím výkonu nikým rušen. A to ani samotným nositelem práva v případě licence udělené k výhradnímu výkonu.

Základním předpokladem pro posouzení odpovědnostně-právně kvalifikovaného jednání uživatele ideálních statků, nejenom na internetových sítích, je zákonem presumovaný princip poctivosti a dobré víry průměrně rozumného a běžně opatrného člověka v soukromoprávním styku, který nesmí těžit ze svého nepoctivého ani protiprávního činu, resp. z protiprávního stavu, který vyvolal či který kontroluje. Navíc, je povinen počínat si obezřetně a předcházet vzniku škod, vedle dalších hodnot, i na vlastnictví jiného, v rozsahu zákonné preventivně zakročovací povinnosti.⁸³

Poskytovatel internetového připojení, jakož i přímý či nepřímý sdělovatel autorskoprávně chráněného obsahu tak v zásadě musí své aktivity na sítích elektronické komunikace provádět s ohledem na oprávněné majetkové zájmy autorů, umělců a producentů či dalších osob, aby tyto nebyly bezdůvodně a nepřiměřeně dotčeny. Je navíc povinen k jejich ochraně i aktivně zakročit, zejména vytvořil-li nebezpečnou situaci, majíc nad ní i kontrolu, resp. odůvodňují-li to poměry ve vztahu k nositeli práv, jehož musí o

---

kolektivní správy, zavedením efektivních obchodních modelů licencování online hudebních služeb. Mimo rámec tohoto zákonodárného úkolu poslanci sledovali podlomení institutu hromadného licencování práv, podléhajícího povinné a rozšířené správě, odstranění zákonné sankce za neoprávněné užití předmětů autorskoprávní ochrany ve výši dvojnásobku obvyklé odměny, konstituovaného v souladu s mezinárodním autorským právem jako bezdůvodné obohacení. Legislativci byla zpochybňována i vlastní podstata a systém fungování náhradních odměn. Celá parlamentní schvalovací procedura byla zákonodárným sborem využita k popření legitimacy tradičních a kolektivně spravovaných zdrojů příjmů pro nositele práv, a posloužila jako veřejné fórum dehonestace kolektivních správců, jejichž legitimní nároky ve prospěch zastupovaných nositelů práv doznaly v očích veřejnosti pouze hanlivého významu coby 'výpalného', místo správného označení jako spravedlivé (autorské) odměny. Vnucuje se úvaha, čeho se dočkají autoři od poslanecké reprezentace pirátů? Viz pozměňovací návrhy k vládnímu návrhu zákona, kterým se mění zák. č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), sněmovní tisk 724; <https://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=7&t=724>.

⁸² Viz § 979 a § 987, ve spojení s § 988 odst. 1, občanský zákoník. U jinak nepřevoditelných práv autorských, lze uvažovat pouze o jejich konstitutivním, nikoli o translativním převodu udělením licence derivativnímu nabyvateli těchto práv.

⁸³ Srov. §§ 4, 6 a 7 občanského zákoníku, ve spojení s jeho §§ 2900-2903.

nebezpečí vzniku újmy neprodleně informovat. Ani ohrožený nositel práv nesmí zůstat pasivní, neboť v opačném případě nese ze svého, čemu mohl po oznámení odvrácením nebezpečí hrozící újmy zabránit. Oznámením porušení jeho práv totiž klesají na straně poskytovatele služby náklady, které je povinen vynaložit k zakročení proti škodlivým praktikám na jím provozované síti, čímž se na základě tzv. Handovy formule (viz níže) zvyšuje míra oprávnění nositele dotčených práv toto zakročení vyžadovat. Neoznámí-li takovéto porušení poskytovateli služby včas, ponese následky škodlivého jednání třetích osob nositel práv ze svého, neboť se mu bude přičítat vznik, resp. zvětšení škody.⁸⁴

Tyto obecné právní zásady jsou subsidiárně aplikovatelné i pro právní odpovědnost subjektů v rámci jejich elektronického obchodování a poskytování informačních služeb i na vyžádání, nestanoví-li speciální vnitrostátní předpisy pro vymáhání práv k duševnímu vlastnictví v návaznosti na unijní legislativu jinak, případně pokud by takové normy chyběly.

Přijetím nového civilního kodexu došlo u nás ke změně v pojetí deliktních závazků. Vyvratitelná domněnka nedbalostního zavinění při porušení zákonné povinnosti, s možností liberace v zákonem stanovených případech a objektivní odpovědnosti u nezaviněného porušení smluvní povinnosti, se můžou podpůrně promítnout i do právně deliktního či kvazideliktního postavení rušitele poctivé držby řádného držitele práva k duševnímu vlastnictví. Zákoník opustil terminologicky nepřesné označení odpovědnosti za škodu a změnil její povinností nahradit škodu. Konceptně směřuje od odpovědnosti za uplynulé protiprávní škodné jednání (*liability*), k do budoucna působícímu splnění povinnosti případnou škodu nahradit, resp. jejímu vzniku předcházet (*responsibility*). Jako náhradu způsobené škody včetně nemateriální újmy, upřednostňuje nový občanský zákoník restituční nárok před její relativní náhradou. Důraz je tedy kladen na prevenci a předcházení škodám, při očekávání od osob kontrolujících rizikové situace a rozumně předvídajících vznik škod, že na ně ohroženého nebo poškozeného upozorní a předem zakročí k eliminaci škodlivých následků svého počínání.⁸⁵

Stranou kodifikované civilistické úpravy (vedle nekale-soutěžní skutkové podstaty dotěrného obtěžování na sítích elektronických komunikací), zůstala nevědomě nedbalostní

---

⁸⁴ Viz obecnou úpravu § 2903 odst. 1 ve spojení s § 2918 občanského zákoníku. Podrobně k ekonomické analýze práva v tomto kontextu viz HUSOVEC, M. *Zodpovednosť na internete podľa českého a slovenského práva*. Praha: CZ.NIC 2014, str. 91 až 93.

⁸⁵ Viz § 2911, ve spojení s § 2953 odst. 1 a § 2913 občanského zákoníku, a rovněž i jeho § 2951.

deliktní kvalifikace činnosti poskytovatelů informačních služeb, jakými jsou provozovatelé diskuzních fór či elektronických uložišť dat na internetu (tzv. *file hosting*), nepodléhajících přísné objektivní odpovědnosti za předpokladů splnění zákonných podmínek, jak bude rozvedeno dále.⁸⁶

Deliktní neodpovědnost poskytovatele služeb elektronického sdílení a ukládání dat na internetu, co do obsahové (ne)závadnosti informací sdílených třetími osobami, je promítnuta v zákoně o službách informační společnosti, aplikovaném coby *lex specialis* k občanskému zákoníku, se samostatnou úpravou závazků z protiprávního jednání. Podle této normy, transponující unijní legislativu do systematizovaného rámce vnitrostátního práva, platí hlavní odpovědnostní pravidlo, podle kterého nemusí poskytovatel uvedené služby kontrolovat povahu třetími osobami ukládaného a veřejně sdělovaného obsahu, ani být při vyhledávání jeho závadnosti aktivní.⁸⁷ Nicméně autor, do jehož práva by bylo takto neoprávněně zasaženo anebo který by byl takovýmto zásahem ohrožen, se ovšem může cestou soudní žaloby negatorní či zdržovací domáhat vůči uvedeným osobám zákazu poskytování služby, využívané třetími osobami k rušení či ohrožování (držby) jeho práv. V opačném případě by došlo k absurdnímu popření ochrany duševního vlastnictví, s nežádoucími dopady i na vlastní fungování vnitřního trhu s ideálními statky.⁸⁸

Nový občanský zákoník poskytuje obecný soukromoprávní základ regulace odpovědnosti poskytovatelů služeb elektronických komunikací, přičemž specifická materie pro kyberprostor, je s ohledem na ochranu majetkových hodnot nesených ukládanými daty rozličné povahy a formy vyjádření, upravena nesystémově a nejednotně zvláštními zákony, vedle autorského zákona například již zmiňovaným zákonem č. 480/2004 Sb., o některých službách informační společnosti, zákonem č. 127/2005 Sb., o elektronických komunikacích, upravujícím kromě jiného i činnost poskytovatelů telekomunikačních služeb, anebo zákonem č. 227/2000 Sb., o elektronickém podpisu, který byl nahrazen zákonem č. 297/2016 Sb., o službách vytvářejících důvěru pro elektronické transakce.

---

⁸⁶ Z tuzemské odborné literatury na toto téma srov. HUSOVEC, M. *Zodpovednosť na internete podľa českého a slovenského práva*. Praha: CZ.NIC 2014. Také Telec, I., *Právo duševního vlastnictví v informační společnosti*. Praha: Leges, 2015. Anebo POLČÁK, R. *Internet a proměny práva*. Auditorium. Praha 2012.

⁸⁷ Srov. § 6 zákona č. 480/2004 Sb., o službách informační společnosti ve spojení s čl. 15 odst. 1 směrnice 31/2000/ES o elektronickém obchodu a jejím recitálem 6 a 48. Členským zemím se v souladu se zásadou subsidiarity nekladou žádná omezení pro implementaci dalších opatření k zabezpečení poskytovaných služeb proti ukládání nelegálního obsahu, co náš zákonodárce pozitivně nevyužil a ponechal kazuistickému řešení soudní mocí.

⁸⁸ Srov. § 40 odst. 1 písm. f), autorský zákon. Rovněž odst. 3 v čl. 12 směrnice 2000/31/ES o elektronickém obchodu, anebo bod 77 rozsudku SDEU ve věci C-484/14 *Tobias McFadden v. Sony Music Entertainment*.

3.3 Základní modely delikt ní odpovědnosti poskytovatelů informačních služeb

Problematika právní odpovědnosti i v oblasti nakládání s chráněným duševním vlastnictvím, musí vycházet z obecných právních zásad, vlastních každému odvětví práva. Těmi stěžejními právními principy, jimiž se řídí vedle veřejnoprávního i veškerý soukromoprávní styk svéprávných osob, a které našly svého negativního vyjádření i v podobě ústavních maxim, sleduje ústavodárce garanci svobodného jednání osob, které mohou konat všechno co zákon nezakazuje, přičemž jenom za své jednání zákonem výslovně zakázané mohou nést i právní odpovědnost.⁸⁹ Bude to obvykle odpovědnost za subjektivní zavinění úmyslné nebo nedbalostní, s výjimkou případů, kdy by objektivní odpovědnost za škodlivý následek bez ohledu na zavinění právně závadně jednající osoby stanovoval příslušný zákon, normující některou z oblastí, dotýkajících se činností subjektů, s relevantním dopadem i na autorsko-, či intelektuálně-právní vztahy vůbec.⁹⁰

Občanskoprávní povinnost, coby párový pojem k civilnímu subjektivnímu právu, vzniká jako povinnost něco dát (*dare*), něco konat (*facere*), něčeho se zdržet (*omittere*) anebo něco strpět (*pati*), když nastane zákonem předvídaná občanskoprávní skutečnost, resp. důvod, nejčastěji v podobě právního – jednostranného nebo smluvního jednání, protiprávního jednání, právních události, protiprávních stavů či jiné právní skutečnosti. Takovouto může být například vytvoření věci nehmotné povahy, třeba v podobě patentovatelného vynálezu, k získání jehož ochrany je jeho původce povinen podrobit se řízení o udělení patentu před Úřadem průmyslového vlastnictví. I vytvoření autorského díla je takovouto skutečností, s níž právo spojuje vznik, změnu anebo zánik práv a povinností právních subjektů, jak bylo rozvedeno v předchozí kapitole. Výjimečně může občanskoprávní povinnost vzniknout bez existence občanskoprávní skutečnosti, přímo ze zákona (*ex lege*). Ve vztahu k nakládání s nehmotnými statky se lze s tímto způsobem vzniku soukromoprávních povinností setkat například v podobě povinností, ukládaných autorským zákonem osobě kolektivního správce v rámci postupu při jednáních s uživateli jeho repertoáru o podmínkách hromadných licenčních a kolektivních smluv.⁹¹

---

⁸⁹ Viz článek 2 odst. 3 a článek 4 odst. 1 Listiny základních práv a svobod, dovolující každému činit, co není zákonem zakázáno, aniž by někdo byl nucen činit, co zákon neukládá, přičemž povinnosti mohou být každému uloženy toliko na základě zákona a v jeho mezích, při zachování základních lidských práv a svobod, kterým musí v případě kolize zákonem uložena povinnost ustoupit.

⁹⁰ § 2895, občanský zákoník

⁹¹ Srov. §§ 98 anebo 98f, autorský zákon; anebo informační povinnosti normované v §§ 99f n., *tamtéž*.

Vznik, ale i změnu či zánik občanskoprávní povinnosti může založit i konstitutivní akt aplikace práva úředního orgánu státní moci, nejčastěji soudu, ve formě pravomocného rozsudku nebo usnesení, či platebního rozkazu, a to ve věcech soukromoprávních žalob, jimiž žalobce nárokuje své subjektivní právo proti povinnosti zatížené nebo zavázané žalované osobě. V soukromoprávních vztazích je ovšem nejčastějším důvodem vzniku občanskoprávní povinnosti smluvní ujednání rovnoprávných subjektů, anebo protiprávní (kvazi)-deliktní jednání osob. Vztaženo na autorská díla a nehmotné statky s věcně-právním základem, vyjádřeným absolutně vůči všem (*erga omnes*) působícím právům k duševnímu vlastnictví, budou občanskoprávní povinnosti vznikat zejména relativizací absolutního osobnostního i majetkového práva autorského a práv souvisejících, smluvně-licenčními ujednáními o zaplacení odměny za udělené uživatelské oprávnění, anebo jako zákonem stanovená sankční povinnost k náhradě škody, přiměřeného peněžního zadostiučinění za neoprávněným užitím či jiným zásahem do absolutního práva způsobenou nemajetkovou újmu, anebo k vydání bezdůvodného obohacení, spočívajícím v neoprávněném užití autorských děl a jiných předmětů autorskoprávní ochrany. Ovšemže, povinnost například k úhradě tzv. náhradních odměn za užití předmětů autorskoprávní ochrany jejich rozmnožováním pro osobní nebo vlastní vnitřní potřebu, ukládá uživatelům nepřímo prostřednictvím povinných osob výrobců, dovozců, příjemců, resp. dopravců či zasílatelů rozmnožovacích přístrojů a nenahraných nosičů záznamů i poskytovatelů rozmnožovacích služeb za úplatu přímo autorský zákon.⁹²

Česká právní doktrína pracuje v zásadě se dvěma pojetími občanskoprávní odpovědnosti, jakožto s reakcí zákonodárce či státu na negativní následky, spojené se zaviněným nebo nezaviněným porušením výše zmíněných občanskoprávních povinností. První koncepce rozděluje primární občanskoprávní povinnost od následně, jejím porušením vzniklé povinnosti sekundární, přičemž druhé pojetí – blízké novému civilnímu kodexu, uvažuje pouze o jedné trvajícím povinnosti, provázené jakoby latentně občanskoprávní odpovědností a aktivovanou teprve jejím případným porušením adresátem civilní právní normy, jak to předvídá její sankce. Společné oběma náhledům na podstatu občanskoprávní odpovědnosti, je vznik nepříznivého negativního následku za újmu způsobenou v majetkové anebo nemajetkové sféře jiné osoby porušením (zaviněným nebo nezaviněným) smluvní či mimosmluvní zákonné povinnosti – tedy protiprávním činem škůdce anebo osoby, jíž se

---

⁹² Srov. § 40 odst. 4 a § 25 odst. 2, *tamtéž*; anebo § 5 zákona č. 221/2006 Sb., o vymáhání práv z průmyslového vlastnictví a o změně zákonů na ochranu průmyslového vlastnictví.

přičítá zákonem kvalifikovaná a právně relevantní událost, plynoucí ze zvláštní povahy určitých právem dovolených ale rizikových činností.

Jak bylo řešeno, za takové je nutno považovat i služby provozované na informačních sítích elektronické komunikace a poskytované osobami prostředníků, neboť toto provozování představuje, bez ohledu na jejich zaviněné či nezaviněné jednání, pro společnost zdroj zvýšeného nebezpečí vzniku právem nedovolených majetkových či nemajetkových újem, jakožto nežádoucích protiprávních stavů. Těmto újmám si občanské (kvazi)deliktní právo klade za cíl v zájmu ohrožených osob předcházet. Vedle represivní – sankční, reparační čili uhrazovací a v jejím rámci restituční i kompenzační (relutární) funkce, má totiž občanskoprávní odpovědnost i preventivní stránku, sledující společenský zájem na předcházení vzniku škod.⁹³

Nebylo by to ovšem právo, kdyby z výše uvedených obecních právních zásad, aplikovaných na vznik civilní odpovědnosti za porušení občanskoprávních povinností nepřipouštělo výjimky, odpovídající specifické povaze a zvláštnostem konkrétní právní situace či daného právního vztahu.

Subjekty, které se ve virtuálním prostředí společnosti sítí nacházejí nejbližší přímým pachatelům, vědomě a často s lukrativními pohnutkami se dopouštějících nezákonné činnosti na sítích, nejsou koncoví uživatelé online služeb (tzv. *subscribers*), které k případnému deliktnímu jednání obvykle donutí nedostatek legálně přístupného obsahu na internetu a utvrdí častokrát i nezabezpečený přístup k němu při jejich jinak neomluvitelné neznalosti práva, nýbrž poskytovatelé těchto informačních služeb v osobách zprostředkovatelů, *intermediaries*. Nejčastěji se bude jednat o operátory telekomunikačních služeb, kteří poskytují internetové připojení domácnostem nebo právnickým osobám, včetně těch podnikajících (tzv. *internet access providers*), dále i o provozovatele webových stránek, *warez* fór anebo blogů, sociálních sítí hostujících nelegální obsah nebo na něj odkazujících a následně jej šířících technologiemi síťového propojení *peer-to-peer* či torrentových vyhledávačů. Především prostředníci služeb typu *cyberlocking* či *filehosting* s datovými uložišti obsahu ukládaného třetími osobami bez souhlasu autorů a nositelů práv, se nacházejí v kritickém postavení z hlediska jejich případné odpovědnosti za sdělování cizího obsahu.

Za takovéto prostředníky nutno považovat i provozovatele automatických textových vyhledávačů na internetových platformách jako Google, Yahoo, Seznam.cz, anebo online

---

⁹³ Blíže k problematice občanskoprávní odpovědnosti viz DVOŘÁK, J., ŠVESTKA, J., ZUKLÍNOVÁ, M. a kol. *Občanské právo hmotné. Svazek 1. Díl první: Obecná část*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013, 346 s.

portálů, určených ke zprostředkování finančních transakcí elektronických obchodů (PayPal). Všechny uvedené digitální platformy, z nichž převážná většina je poskytována svým předplatitelům i ve zvýhodněné a zpoplatněné nabídce, představují navíc i lukrativní reklamní prostor, generující jejich provozovatelům nemalé finanční zisky. Jejím poskytovatelům nelze obvykle přičítat přímý úmysl ve vztahu k (zaviněnému) protiprávnímu jednání, jehož se primárně dopouštějí třetí osoby, používající jejich služby k porušování práv autorů a dalších oprávněných subjektů. Zprostředkovatelé uvedených služeb jim k tomu ale nepřímým způsobem napomáhají. A pokud za sdělování cizího obsahu vůbec nesou autorskoprávní civilní odpovědnost, pak pouze vedle přímých pachatelů deliktivního jednání. Otázka jejich případné solidární odpovědnosti bude výsledkem kvalifikovaného soudního hodnocení míry zavinění a splnění zákonných podmínek, tuto solidaritu zakládajících, jak bude rozvedeno dále.

Z uvedeného je zřejmé, že poskytovatelé služeb informační společnosti představují značně nehomogenní skupinu subjektů, v různé míře uvědoměle a lukrativně angažovaných na přenosu chráněných nehmotných statků z off-line prostředí do online vztahů s osobami příjemců jimi poskytovaných služeb, k nimž se nacházejí v různých relacích. To jim dovoluje v diferencované míře vstupovat do nekale-soutěžních praktik i nelegálních aktivit třetích osob a případně je blokovat.⁹⁴

3.3.1 Systematizace odpovědnostních vzorců chování osob na síti

V rámci uvedených vztahů, vznikajících v informační společnosti a spadajících zároveň do předmětu úpravy autorského práva, bude pro posouzení odpovědnostního chování jednotlivých subjektů relevantních několik vedle sebe působících prvků či kritérií, a to v závislosti zejména na povaze či postavení subjektu poskytujícího danou službu, na jejím druhu i na původu jí sdělovaného a komunikovaného obsahu. Proto mluvíme odborně v kategoriích poskytovatelů informačních služeb **aktivních**, **pasivních** a jejich deliktivní odpovědnosti za **vlastní** (vytvořený, převzatý, podhozený) anebo **cizí obsah**, a v této souvislosti o **přímém pachatelství** autorskoprávně závadného chování anebo o jeho prostřednictvím či **účastenství** na něm, případně i o **vyloučení odpovědnosti**, v rámci doktríny tzv. bezpečných přístavů, jak bude rozvedeno dále.

---

⁹⁴ Více o osobách internetových zprostředkovatelů aktivit a obchodních transakcí ve virtuálních podmínkách internetové sítě, nazývaných ISP (*Internet Service Providers*) se lze dočíst např. ve zprávě mezinárodní Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj OECD *The Economic and Social Role of Internet Intermediaries*; zdroj OECD: <http://www.oecd.org/internet/ieconomy/44949023.pdf>.

Odpovědnostně-právní koncepty, uplatňované v jednotlivých zemích ve vztahu k poskytovatelům služeb, nakládajících s chráněnými předměty duševního vlastnictví, vykazují odlišnosti jak stran pozitivní právní úpravy, tak i soudní judikatury. Právní instituty americké doktríny, rozšiřující deliktní odpovědnost o nedbalostní formu účastenství (*contributory liability*) a zahrnující i použití osoby pomocníka (*vicarious liability*) pozná i britské civilní deliktní právo v podobě odpovědnosti za použitou osobu a částečného účastenství (*accessory liability*), uplatňované v rámci doktríny společné neboli solidární deliktní odpovědnosti (*joint tortfeasorship*). Navíc se v britském prostředí tradičního *common law* lze setkat s konceptem schvalování porušení práv (*authorization of an infringement*), který je v soudní praxi doplňován i o nesankční soudní příkazy, adresované osobám jinak deliktně nezpůsobilým. Tyto soudní výnosy mají za cíl přimět osoby porušitelů práv k součinnosti buď preventivní, anebo častěji až následné, při odstraňování negativních následků jejich škodlivého jednání.

Poněkud přísnější podmínky pro kvalifikaci právně relevantního chování civilně odpovědného subjektu klade německé deliktní právo, které zná rovněž institut účastenství na deliktu (*Teilnehmerschaft*). Na rozdíl od angloamerické doktríny je zde vyžadováno úmyslné zavinění rušitele práv k nehmotným statkům. V případech ochrany práv patentových a nekalé soutěže postačí i pasivně protiprávní omise toho, kdo měl proti jejich narušení zakročit. Z velké většiny jsou případy porušení práv autorských a souvisejících i nekale-soutěžní řešeny německými soudy mimo-deliktně, prostřednictvím věcné negatorní ochrany (*Störerhaftung*).⁹⁵

Při určování míry odpovědnosti za civilní autorskoprávní delikty, způsobené neoprávněným nakládáním či jiným zásahem do práv třetích osob jejich nositelů prostřednictvím sdělování cizího obsahu, jakožto nejčastěji se vyskytující situace právě na internetu, docházíme ke konfrontaci s několika možnými modalitami pro stanovení odpovědnostního poměru mezi uživatelem informační služby a jejím poskytovatelem, jemuž za dále specifikovaných a kvalifikovaných podmínek lze výjimečně přičíst určitý rozsah (spolu)odpovědnosti i za nedovolené jednání jiné osoby – poskytovatele nabízené informační služby a neoprávněného uživatele jejím prostřednictvím sdělovaného cizího obsahu.

Různou míru jejich deliktní odpovědnosti, za předpokladu nepřiznání bezpečí přístavu pro jiné než pasivní služby s výhradně technickou povahou ve vztahu ke

---

⁹⁵ HUSOVEC, M. *Zodpovednost' na internete podľa českého a slovenského práva*. Praha: CZ.NIC 2014, s. 35.

komunikovanému cizímu obsahu, může z civilně-právního hlediska založit:

- účastenství na protiprávním jednání jiné osoby (přímého pachatele)
- použití jiné osoby, včetně nezletilé anebo osoby ke spáchání autorskoprávního deliktu jinak deliktně nezpůsobilé
- nesplnění či porušení zákonem stanovené zakročovací povinnosti k ochraně práv jiných omisivním jednáním k jejich újmě
- a ve výjimečně kvalifikovaných situacích i nezaviněná součinnost poskytovatele internetové služby.⁹⁶

Nejčastějším případem **účastenství na civilním deliktu**,⁹⁷ přímo nebo nepřímo (tedy prostřednictvím jiné osoby) porušujícího práva k duševnímu vlastnictví, coby kategorie protiprávního jednání v součinnosti s třetími osobami, představují internetová diskuzní a sdílená fóra typu *warez*, nabízející online prostor pro masivní a nelegální stahování autorskoprávně chráněných děl, především filmů, software, počítačových her či elektronických uživatelských aplikací. Jedná se o nedovolenou činnost, prosazovanou již léta pirátským hnutím v mezinárodním rozsahu. Jeho snahou je nejenom politicky ale i faktickou podporou nelegálního užití děl na internetu eliminovat a zpochybňovat jejich autorskoprávní ochranu, k čemuž pirátům uvedená internetová fóra anebo torrentové vyhledávače vyhovují prakticky nejlépe. Připomeňme jenom, že s odkazem na článek 8 odst. 3 informační směrnice 2001/29/ES ve spojení s článkem 11 směrnice 2004/48/ES o dodržování práv k duševnímu vlastnictví, které transpozičně upravuje ve svém § 40 odst. 1

---

⁹⁶ Viz normativní regulaci deliktů závazků pro uvedené skutkové podstaty v občanském zákoníku – zakročovací povinnost v § 2901, předpokládající kontrolu k zákroku povinné osoby nad jí vytvořenou nebezpečnou situací či odůvodněnou vzájemným poměrem mezi osobami; použití pomocníka v § 2914, zakládající odpovědnost osoby, která pomocníka použila ve stejném rozsahu, jako by škodu způsobila sama; pluralita osob škůdců včetně pomocníka v §§ 2915 n., s dělenou odpovědností za škodu způsobenou jejich účastenstvím, a konečně objektivní odpovědnost upravenou v § 2895. Kdyby činnost poskytovatele služeb informační společnosti vykazovala znaky, odpovídající předpokladům pro přiznání bezpečí přístavu, ale jiná zákonná norma hmotného práva, by kvalifikovala předmětné jednání jako právně závadné a deliktů (co se teoreticky může stát například v právu na ochranu osobnosti fyzických osob nebo dobré pověsti osob právnických či u nekalé soutěže), teprve po odpadnutí ochrany dané bezpečným přístavem by nastoupila deliktů odpovědnost, stanovená touto jinou právní normou. Nepravděpodobný by měl být takový souběh, při němž by mohlo dojít ke kolizi mezi skutkovými okolnostmi předpokládajícími vyloučení odpovědnosti v jedné právní normě a její založení v jiné, například autorskoprávní.

⁹⁷ Angloamerická právní tradice *common law* chápe účastenství na deliktu v rámci tzv. *civil liability contribution*, coby oprávnění deliktů odpovědného škůdce požadovat regres po osobě (spolu)škůdce, finanční kompenzaci za nahrazenou škodu způsobenou v součinnosti. Odpovídá v podstatě kontinentálnímu pojetí solidární odpovědnosti za delikt spáchaný pluralitou škůdců a od roku 1978, po přijetí tzv. *Civil Liability Contribution Act* se tento typ odpovědnosti aplikuje jak na smluvní, tak i na mimosmluvní závazky, včetně závazků z deliktů. Podle některých odborníků, je za spáchání tohoto civilního deliktu možné založit odpovědnost i bez ohledu na úmysl jednajícího účastníka – HUSOVEC, M. *Zodpovednosť na internete podľa českého a slovenského práva*. Praha: CZ.NIC 2014, s. 58. Viz i LAW, J., MARTIN, E. A. *Dictionary of Law*, Oxford University Press Inc., New York; 6. vyd. 2006, s. 92.

písm. f) český autorský zákon, má autor, do jehož absolutního majetkového práva bylo neoprávněně zasazeno anebo jemuž takovýto zásah hrozí, právo domáhat se zákazu poskytování služby, kterou využívají třetí osoby k porušování nebo ohrožování jeho práva.⁹⁸

Mělo by se jednat o službu aktivní, neboť u pasivního poskytovatele je jeho odpovědnost za nedovolené jednání třetích osob z povahy účastenství na deliktu, vyžadujícího alespoň nepřímý úmysl účastníka, vyloučena. Proto lze v daném případě uvažovat o některé z forem účastenství například v podobě navádění či podněcování anebo napomáhání pachateli k závadnému šíření chráněného obsahu na internetovém fóru samotným poskytovatelem této služby. I nový občanský zákoník v § 2915 odst. 2 pamatuje na toho, kdo se vědomě účastnil na způsobení škody a také počítá s osobou, která ke spáchání škody jiného podněcuje anebo podporuje. Škoda zároveň vznikne buďto porušením absolutního práva jiného anebo jednáním, narušujícím plnění ochranného účelu občanskoprávní normy, jak plyne z obecné úpravy civilní odpovědnosti za porušení zákonné povinnosti podle § 2910 českého civilního kodexu. U tohoto typu deliktního jednání je ovšem nutno, ve shodě s trestněprávní doktrínou, povšimnout si rozdílu mezi účastenstvím a spolupachatelstvím, který spočívá v absenci společně a vědomě koordinovaného jednání i intence takto jednat u účastenství, předpokládajícího navíc úmyslné zavinění na straně hlavního pachatele deliktu.⁹⁹

---

⁹⁸ Prostřednictvím uvedených *warez* fór sdílejí uživatelé autorskoprávní obsah za pomoci programátorů (tzv. *crackers*), odstraňujících ze souborů technické prostředky ochrany, a to ještě před oficiálním zveřejněním a zahájením obchodní distribuce předmětného autorského díla či jiného nehmotného statku. Častější alternativou u online šíření filmových děl jsou síť P2P (*peer to peer*), s vyšší objemovou kapacitou přenosu sdílených dat, než jakými disponují tzv. *weblogy*. U těchto platform online sdělování autorskoprávně chráněného obsahu postačí k založení odpovědnosti jednání třetí osoby účastníka alespoň v nepřímém úmyslu (*dolus eventualis*), při možnosti technicky kontrolovat operace uživatelů platformy. Srov. rozsudek švédského soudu v trestněprávní i civilní věci *The Pirate Bay* ze dne 17.4.2009; B 13301-06, odsuzující čtyři fyzické osoby za poškozování autorských práv k hudebním a audiovizuálním dílům i počítačovým hrám, na stejnojmenných webových stránkách s mechanismem torrentového vyhledávání obsahu. Soud provozovatele stránek odsoudil až k jednomu roku vězení nepodmíněně a k náhradě škody nositelům autorských práv ve výši 30 mil SEK (cca 2,7 mil EUR), přičemž odvolací soud svým rozhodnutím ze dne 26.11.2010 snížil trestní sazbu při současném zvýšení peněžité pokuty. Dne 1.2.2012 švédský Nejvyšší soud zmítl odvolání žalovaných a uložil jim povinnost změnit doménové jméno webových stránek. Anglická verze rozsudku je dostupná na internetových stránkách žalobce – Mezinárodní federace hudebního průmyslu IFPI <http://www.ifpi.org/content/library/Pirate-Bay-verdict-English-translation.pdf>.

⁹⁹ Viz rozhodnutí SDEU o předběžné otázce ve věci *Donner* C-5/11, bod 27, ve kterém Soud konstatoval, že obchodník je odpovědný za každou operaci, již uskuteční sám, či která je provedena na jeho účet, a vede k 'veřejnému rozšiřování' zboží v členském státě, kde je rozšiřované zboží chráněno autorským právem. Lze mu též přičítat odpovědnost za každou operaci téže povahy, uskutečněnou třetí osobou, pokud se uvedený obchodník specificky zaměřil na veřejnost státu určení a pokud nemohl o jednání této třetí osoby nevědět. Soud se v posuzované kauze zabýval navíc i trestněprávním dopadem jednání pomocníka, které vedlo k off-line distribuci zboží (jeho rozšiřováním prodejem), podléhajícího autorskoprávní ochraně v zemi jeho dodání (Německo), přičemž (italské) domácí právo, platné na území členského státu, v němž k sjednání kupní smlouvy i k zaplacení ceny zboží došlo, mu ochranu nepřiznávalo. Trestnost pomocníka na německém území Soud sledal navzdory jeho obranné argumentaci, poukazující na ochranou průmyslového a obchodního vlastnictví

Oba dva, jak pachatel deliktu, tak i jeho pomocník či jiný účastník škodlivého jednání, budou za náhradu majetkové škody, případně i jiné nemajetkové újmy, resp. za vydání bezdůvodného obohacení solidárně odpovědni, přičemž podmínky pro případné rozdělení této odpovědnosti podle míry účasti každého z nich na škodlivém následku soudem z důvodů zvláštního zřetele hodných, stanoví civilní hmotněprávní úprava pro náhradu škody, způsobené pluralitou delikventů.¹⁰⁰ Nositel práva, do jehož nerušeného výkonu bylo škůdci nedovoleně zasaženo, má tedy možnost hojit se na všech osobách účastných deliktního jednání, a zvýšit tak šanci k uspokojení svého nároku, požadujíc náhradu škody v celém rozsahu po kterémkoli z nich. Nejčastěji po tom nejsolventnějším. Ten pak má možnost v rámci vnitřního vztahu mezi nimi uplatnit regresní nárok na vzájemné vypořádání jím poskytnutého plnění, k němuž byli povinni všichni, solidárně ze způsobeného deliktu zavázání účastníci.

Další skutkovou okolností, vyskytující se mezi způsoby porušování práv k nehmotným statkům na internetové síti a vedoucí následně k civilní, případně i trestní odpovědnosti deliktně způsobilého pachatele nedovoleného jednání v závislosti na výši újmy, způsobené nositelům těchto práv, je **použití cizí osoby**. Podle systematiky norem upravujících občanskoprávní odpovědnost, v uvedené zvláštní situaci civilní kodex ukládá povinnost nahradit škodu způsobenou jednáním zmocněnce, zaměstnance nebo jiného pomocníka tomu, kdo při své činnosti tyto osoby pro sebe použil, a to ve stejném rozsahu, jako by škodu způsobil sám. Použitá osoba civilně neodpovídá vůbec a poškozený může uplatnit svůj škodný nárok jenom po osobě principála. Pokud by se pomocník odpovědnosti jakožto použité osoby nezbavil, neboť byl zavázán provést předmětnou činnost samostatně, ručí ze zákona uvedena osoba za splnění povinnosti pomocníka k náhradě škody pro jeho nepečlivý výběr (*culpa in eligendo*), či pro nedostatečný dohled nad činností pomocníka.¹⁰¹

---

omluvitelnou výjimku ze zákazu množstevních omezení mezi členskými státy, zakotvenou v čl. 36 SFEU.

¹⁰⁰ § 2915 odst. 2, občanský zákoník

¹⁰¹ Viz § 2914, občanský zákoník. V angloamerické terminologii *common law* se s obdobným typem odpovědnosti za jednání použité osoby zástupce setkáme pod termínem *vicarious liability (responsibility)*, nejčastěji ve smyslu odpovědnosti zaměstnavatele za jednání svého zaměstnance, resp. zástupce (i statutárního) v souvislosti s plněním jeho pracovních úkolů či výkonu zástupčího oprávnění. Obdobně jako u nás, vychází tento právní koncept ze zásady, aby osoba, těžící obchodní prospěch ze své činnosti, k níž použije jiného, nesla právní následky i za jeho právně závadné – deliktní jednání. Jednající zástupce zůstává i nadále ve vnitřním vztahu k zaměstnavateli anebo zmocniteli za porušení pracovních předpisů právně odpovědný. Explicitní rozlišení civilní a pracovníprávní odpovědnosti dle § 420 odst. 2 předchozího zák. 40/1964 Sb. nový občanský zákoník nepřevzal, nicméně občanskoprávně vzato, použité osoby za své jednání přímo neodpovídají, na rozdíl od anglofonního prostředí, kde zástupce či pomocník zůstávají i civilně odpovědní vedle osoby principála, který je pověřil nebo vybral. Poškozené subjekty můžou v praxi směřovat své civilní žalobní nároky přímo buď vůči zmocněné (použité) osobě, vůči zmocniteli anebo proti oběma, přičemž preferují principála. LAW,

Praktická aplikace normativní úpravy, nevyžadující zavinění na straně principála nebude zřejmě častá, no mohla by ve společnosti sítí nastat, kdyby původně aktivní poskytovatel informační služby přesunul operativně-technickou část postupů pro šíření nelegálního obsahu na pasivního uživatele služby, aniž by to bylo z jeho strany nezbytné pro fungování jeho služby a sám by se fakticky výkonu nedovolené činnosti takto zbavil a osobně přímo nedopouštěl. Rovněž by tomu tak mohlo být i v případě použití osob uživatelů internetových platforem pro sdílení chráněných děl prostřednictvím pokynů či příkazů adresovaných provozovatelem služby, navádějících tímto jiné, včetně nezletilých dětí, k nahrávání materiálů s autorskoprávním obsahem. Kvalifikaci osoby jakožto použité, by pak měla s ohledem na absenci samostatného a autonomního jednání použité osoby a jejího obchodního prospěchu ustoupit právní kvalifikace účastenství na deliktu, neboť ono je determinováno alespoň nepřímým úmyslem spáchat civilní autorskoprávní delikt. Soud totižto nemůže rozhodnout v intencích účasti na škodlivém následku o rozdělení povinnosti nahradit škodu způsobenou několika škůdci a musí uplatnit jejich solidární odpovědnost, pokud se některý škůdce vědomě účastnil na způsobení škody jiným škůdcem nebo je podněcoval či podporoval nebo pokud lze připsat celou škodu každému škůdci, byť jednali nezávisle, nebo má-li škůdce hradit škodu způsobenou pomocníkem a vznikla-li povinnost k náhradě také pomocníkovi.¹⁰²

Pozitivní zákonná úprava civilní deliktní odpovědnosti zná v rámci speciálních situací i občanskoprávní odpovědnost za **osoby deliktně neodpovědné**, včetně osob nezletilých a duševně nemocných. Jedná se o osoby, které nejsou schopné ani právně způsobilé ovládnout své jednání ani posoudit jeho následky, co je činí osobami nesvéprávními, a tudíž i právně neodpovědnými. Odpovědnost za jejich jednání proto přebírá ten, komu jsou svěřeny do péče, anebo kdo je jinak povinen na ně dohlížet.

Míra odpovědnosti těchto dohlížejících osob, vyžadující subjektivní zavinění, je z důvodu této jejich společensky prospěšné činnosti, prostřednictvím které kontrolují subjekty, představující pro společnost zvýšené riziko vzniku škodlivých následků jejich neodpovědné činnosti, nižší, než tomu bylo v předchozím případě u toho, kdo vědomě použil pro sebe činnosti jiného. Tento odpovědnostně-právní konstrukt plní zároveň i preventivní funkci vůči těm, kdo jsou rizikovým osobám nejbližší a jsou tak schopni jim v jejich případně škodlivém jednání zabránit a společnost od něj uchránit. Na rozdíl od předchozí právní

J., MARTIN E. A, *Dictionary of Law*, Oxford University Press Inc., 6. vyd. New York, 2006, s. 564.

¹⁰² viz § 2915 odst. 2, občanský zákoník

úpravy, osnova nového civilního kodexu, prosazující principy spravedlnosti a vyvážení vztahů mezi osobami v situacích, v nichž je to možné a vhodné s ohledem na jejich poměry, umožňuje vzít na odpovědnost i nesvéprávnou a deliktně jinak neodpovědnou osobu, je-li to se zřetelem k majetkovým poměrům škůdce a poškozeného spravedlivé.¹⁰³

Když se dříve nezletilý anebo duševně nemocný dopustil autorskoprávního deliktu podle předchozí civilní zákonné úpravy, plná odpovědnost za vzniklou újmu se z přímého škůdce automaticky přenášela na osobu vykonávající nad ním dohled, který ovšem zanedbala. Důkazné břemeno prokázat splnění náležitého dohledu musela unést rovněž dohlížející osoba. Unesla-li jej a přesvědčila, že náležitý dohled nad nesvéprávnou osobou zanedbala, zbavila se civilní odpovědnosti za vzniklou škodu a poškozený autor či jiný nositel práv k duševnímu vlastnictví musel nést následky škodlivého jednání sám, bez možnosti uplatnit nárok na náhradu škody či jiné nemajetkové újmy na svých výhradních osobnostních a majetkových právech sekundárně alespoň vůči škůdci, pokud by mu to jeho majetkové poměry dovozovaly. Za současné právní regulace se v uvedené situaci nositel práv může se svým nárokem obrátit i na nesvéprávného škůdce, který by navíc odpovídal i solidárně s dohlížející osobou, pokud by se jí nepodařilo unést důkazné břemeno neprokázáním toho, že náležitý dohled nad škůdcem zanedbala.

Kdyby ovšem nezletilý nebo duševně nemocný člověk porušil práva na ochranu osobnosti zveřejněním fotografie dotčené osoby bez jejího souhlasu a pod její falešnou identitou provedl obchodní transakci na internetu, případně by k tomu zneužil cizí osobní údaje získané z nezabezpečené databáze svých rodičů, a byl přitom způsobilý ovládnout své jednání a posoudit jeho následky, ponese odpovědnost za vzniklou újmu. Solidárně s ním i jeho rodiče, kteří zanedbali dohled nad svým nesvéprávným dítětem nezamezením přístupu dítěte k počítači, nepodaří-li se jim prokázat opak.¹⁰⁴

Jako s určitou modalitou nepřímého porušení autorskoprávních norem jinou osobou, než je přímý pachatel protiprávního jednání, se lze v prostředí internetových sítí vedle účastenství setkat, když osoba poskytovatele služby informační společnosti nezakročí preventivně proti závadnému jednání třetích osob, přičemž sama rizikovou situaci nabídkou

---

¹⁰³ Viz § 2920 odst. 2 ve spojení s § 2921, občanský zákoník. Porovnej s úpravou náhrady škody, způsobené těmi, kdo nemohou posoudit následky svého jednání v § 422 a v § 423 předchozího občanského zákoníku (zák. č. 40/1964 Sb.).

¹⁰⁴ Porovnej příklon k založení striktní odpovědnosti v těchto situacích dle materiálu vypracovaného pracovní skupinou pro evropské trestní právo (dříve Tilburgova skupina) European Group on Tort Law. *Principles of European Tort Law: Text and Commentary*; Springer 2005, s. 112. Anebo z německé judikatury Spolkového soudního dvoru (BGH) v právní věci *Morpheus*; sp. zn. I ZR 74/12 a *Bearshare*; sp. zn. I ZR 169/12.

své služby, způsobilé poškozovat zájmy nositelů práv k duševnímu vlastnictví vyvolala anebo vytvořila a je způsobilá ji i kontrolovat, aniž by tento požadovaný zásah nebo zákrok pro ní znamenal vynaložení vyšší námahy či nákladů, než jakou představuje hrozící škoda.¹⁰⁵

V terminologii nové občanskoprávní úpravy závazků z deliktů mluvíme o preventivní zakročovací povinnosti a o civilněprávní odpovědnosti za **nezakročení na ochranu práv jiných osob**.¹⁰⁶ Vztaženo na soukromoprávní poměry, vznikající ve společnosti internetových sítí, budou častokrát jejich provozovatelé a poskytovatelé služeb informační společnosti těmi, kdo provozuje a kontroluje společensky rizikovou činnost, ohrožující morální i majetkové zájmy tvůrců, i když oni sami se škodlivého ani právně závadného jednání přímo nedopouštějí. Toto specifické postavení, které je pro uvedené osoby zdrojem hospodářského či obchodního prospěchu, je zároveň kvalifikuje a disponuje k vyvinutí určité míry starostlivosti a obezřetnosti při provozování své činnosti, v zájmu eliminovat hrozící vznik škody na právech jiných osob – zde nositelů práv k nehmotným statkům, resp. odvrátit újmu na jejich oprávněných zájmech o níž ví, nebo vědět musí, že svou hrozící závažností zjevně převyšuje námahu anebo náklady nutné k zákroku vynaložit.

Kazuistickou otázkou, kterou může zodpovědět rozhodovací praxe soudů je – jakou rozumnou míru obezřetnosti a prevence by v rámci plnění preventivní a zakročovací povinnosti měl poskytovatel informační služby, v zájmu zamezení vzniku předvídaných majetkových škod i nemajetkových újem na nehmotném majetku ve vlastnictví autorů a jiných nositelů autorských a souvisejících práv vynaložit, majíc přitom na zřeteli věcné rozlišení (dobrovolné) morální a (obligatorní) zákonné povinnosti, coby výjimky z jinak platné právní zásady, že nikdo není povinen aktivně bránit práva druhých?¹⁰⁷

---

¹⁰⁵ V německé právní nauce je s protiprávní omisí spojena zásada *Verkehrssicherungspflichten*, jakožto historický materiální pramen pro rozhodovací soudní praxi, vycházející z dávného rozhodnutí někdejšího Říšského soudu ze dne 30.10.1902 (RGZ 52,373). Ten dotvářel tehdejší pozitivní právní úpravu civilní deliktvní odpovědnosti, když postrádala vedle komisivního jednání úpravu podmínek odpovědnosti za opomenutí jednat ve prospěch ochrany práv druhých.

¹⁰⁶ Viz právní úpravu v § 2900 a § 2901, občanský zákoník. V souvislosti s jednáním ve prospěch či v záležitosti jiného, ovšem bez oprávnění či bez úmyslu obstatat cizí záležitost, zná civilní zákonná úprava jednotlivé formy nepřikázaného jednatelství a nepravého jednatelství (*versio in rem*) v podobě upotřebení cizí věci k prospěchu jiného; §§ 3006 až 3014, občanský zákoník.

¹⁰⁷ Jistý způsob objektivního kvantifikování míry odpovědnosti zakročit na ochranu práv jiných představuje tzv. Handova formule, vycházející z ekonomické analýzy práva při poměrování, či lépe řečeno vyvažování jednotlivých konkurujících si zájmů sporných stran. Použil ji poprvé ve svém rozhodnutí *United States v. Carroll Towing Co. 159 F.2d 169 (2d. Cir. 1947)* americký soudce Learned Hand. Je matematickým vyjádřením vztahu mezi náklady, potřebnými k vynaložení pro zakročení na ochranu práv druhých (např. náklady na mzdu či odměnu pro zaměstnance, kontrolujícího sdělovaný obsah, příp. na nákup a instalaci filtrovacího software, detekujícího autorskoprávně závadný materiál, sdělovaný na příslušných stránkách poskytované služby) a výší hrozící škody, násobené mírou pravděpodobnosti jejího vzniku. Matematicky analyzuje podmínky vzniku zakročovací povinnosti podle Handovy formule z pohledu osob ISP a míru zatížení

Pro určení míry prevence, požadované od osob poskytovatelů informačních služeb je nezbytné, aby soudy rozlišovaly mezi jednotlivými typy těchto služeb, včetně jejich vybaveností prostředky, zamezujícími porušování autorských práv i objektivní (ne)možností poskytovatelů služeb včas a efektivně proti častokrát anonymním uživatelům zakročit. Objektem zakročovací povinnosti ve virtuálních podmínkách online světa je nepředvídatelné chování svobodných lidí, u nichž poskytovatel digitální služby může důvodně předpokládat, že jakožto svéprávné osoby jsou nadány rozumem průměrného člověka a schopností užívat jej s běžnou péčí a opatrností, což nakonec i zákon pro soukromoprávní styk jako legitimně očekávatelnou skutečnost normuje.

Je zřejmé, že podmínky a předpoklady pro založení právního poměru na internetové síti mezi subjekty vystupujícími převážně pod zastřenou identitou nebo dokonce anonymně, nejsou stejné jako v off-line vztazích. Jinými slovy řečeno, je nezbytné vážit každou, v digitálním prostoru vznikající specifickou situaci tak, aby poskytovatelé tamních služeb nebyli zbavováni odpovědnosti tam, kde objektivně jsou s to, dostat obecné civilněprávní zásadě jednat se znalostí a pečlivostí profesně i eticky zodpovědného příslušníka svého povolání či stavu, který jedná poctivě a netěží ze své nepoctivosti ani z protiprávního činu a protiprávního stavu, který vyvolal anebo který kontroluje. A zároveň, aby míra jejich odpovědnosti nebyla širší, než jakou vyžaduje rozumné uspořádání právních poměrů ve virtuálních vztazích, které jsou ze strany poskytovatelů směrem k uživatelům jejich uživatelských aplikací smluvně regulovatelné, nezbavené oprávněné důvěry v poctivost a dobrověrnost příjemců služeb.¹⁰⁸

Obecný zákonný požadavek prevence při jednání osob v soukromém styku je zrovna jedním z odpovědnostních institutů civilního práva, který může vztahy mezi poskytovateli služeb informační společnosti a jejich uživateli vhodně, s ohledem na zájmy nositelů autorských práv vyvažovat. Aby tyto autorskoprávní zájmy neutrpěly újmu tam, kde by ze zákonného důvodu nebo na základě rozhodnutí soudu nenesl za škodlivé jednání třetích osob poskytovatel služby deliktní odpovědnost (například při kvalifikování služby jako neprovádějící sdělování veřejnosti počítačovou sítí), mohl by soud odpovědnost přece jen založit – a to s odkazem na zanedbání obecné preventivní povinnosti zakročit na ochranu

---

nositele práv HUSOVEC, M. *Zodpovednosť na internete podľa českého a slovenského práva*. Praha: CZ.NIC 2014, s. 83-84 a 91-93.

¹⁰⁸ Srov. § 4 odst. 1 ve spojení s § 5 odst. 1 a §§ 6, 7, občanský zákoník.

práv autorů neoprávněně užitých děl prostřednictvím poskytované služby.¹⁰⁹

Takovéto rozšíření odpovědnosti skrze nesplnění prevenční povinnosti by nebylo zřejmě možné u ochranných norem, přímo a explicitně kvalifikujících určitou specifickou činnost jako protiprávní a zakázanou. Proto například při neoprávněném užití ochranné známky nebo jiného příznačného obchodního označení závodu či obchodní firmy v souvislosti s internetovou prezentací určitého zboží nebo služby jiným podnikatelem na webovém portálu, by se poškozený, nebo vyvolaným nebezpečím záměny ohrožený podnikatel mohl dovolávat jenom přímé odpovědnosti nekalého konkurenta a nikoli i provozovatele webu, s odkazem práva na ochranu proti nekalé soutěži, přímo zakazujícího toto jednání narušiteli soutěže. Pakliže by ono jednání nebylo soudem kvalifikováno jako porušující speciální normu, uplatnění nároku žalobce na náhradu škody i nemajetkové újmy alespoň z titulu zanedbání povinnosti provozovatele webu preventivně proti žalovanému zakročit, by mohlo být úspěšné.¹¹⁰

3.3.2 Hypertextový odkaz a nová veřejnost¹¹¹

Praktickým příkladem protiprávního jednání, spočívajícího v účasti na deliktu třetích osob je poskytování hypertextových odkazů (*hyperlinks*) anebo tzv. vloženého či vnořeného obchodního odkazu (*embedded/commercial links*) na autorskoprávně chráněný materiál, nelegálně uložený na jiném zdroji elektronického úložiště dat, než z jakého odkaz směřuje. Jedná se o velice často využívanou technologii přenosu v online prostředí, která sama o sobě nevede k pořízení rozmnoženiny na odkazující online platformě. Na její explicitní normativní ukotvení, jakožto samostatné služby zprostředkování přístupu k obsahu sekundární unijní legislativa, na rozdíl od té americké nepamatovala, pročež jsou pak evropská judikatura i soudy členských zemí (pakliže jejich jurisdikce nevyužijí možnosti podrobnější úpravy, než je vymezena směrnicí), nuceny vypomocť si při rozhodování sporů

---

¹⁰⁹ Jako příklad lze uvést poskytování hypertextových odkazů na úložiště chráněného obsahu třetí osobou, která sama tento obsah na původní zdroj neuložila. Provozovatel odkazující internetové stránky podle rozhodovací soudní praxe SDEU za zpřístupnění linku na cizí obsah neodpovídá, neboť se nejedná o vlastní sdělování děl veřejnosti (viz právní věci C-466/12 *Svensson*; C-348/13 *BestWater*; C-279/13 *More Entertainment*), no nezbavuje ho to obecné občanskoprávní odpovědnosti počínat si při svém konání tak, aby nedošlo k nedůvodné újmě na vlastnictví jiného, když se dozví anebo mu je z jeho činnosti zřejmá či jinak známá závadnost odkazu na cizí materiál.

¹¹⁰ Viz § 423 odst. 2 ve spojení s § 2976, 2981 a § 2988, občanský zákoník.

¹¹¹ Problematice právní odpovědnosti hypertextových odkazovatelů se autor této práce věnoval i v odborném článku, publikovaném v monografii Ústavu autorského práva, práv průmyslových a práva soutěžního Právnické fakulty UK v Praze. MIKITA, P. Právní odpovědnost poskytovatelů nezajištěného internetového připojení a hypertextových odkazovatelů. KŘÍŽ, J. et. al. *Aktuální otázky práva autorského a práv průmyslových*. Sbor. Praha: Univerzita Karlova 2016, s. 56-69.

z neoprávněného sdělování autorských materiálů hypertextovými odkazy využitím analogie ve vztahu k normativně upraveným technologiím datového přenosu. Z praktického hlediska spočívá na této technologii fungování zejména různých internetových vyhledávacích služeb (*search engines*). Využívají ji i uživatelé sociálních online sítí pro odkazování na videa anebo obrazové záznamy a sdílené fotografie.

Podle základní klasifikace rozlišujeme internetové odkazy na tzv. *hyperlink*, fungující v hypertextovém jazykovém editoru HTML jako externí, odkazující v prohlížeči na jiný dokument, nebo jako interní, směřující k jiné části stejného dokumentu; a na tzv. *framing*, slučující několik webových rozhraní do samostatného rámu, který tak v rozdělených polích, zobrazených v HTML souborech na obrazovce počítače odkazuje na obsahy jednotlivých odkazovaných webových stránek. Hypertextové odkazy fungují zároveň buď směrem na hlavní domovskou stránku, z níž je pak uživatel veden hlouběji k jejímu dalšímu obsahu, anebo se na něj může uživatel dostat přímo, aniž by navštívil domovský web. Proto můžeme u hypertextových odkazů mluvit o tzv. *surface* a *deep link*.¹¹²

Jakousi podkategorií orámovaných odkazů *framing* je tzv. *inline link* neboli *embedded link*. Jeho funkcionalita, působící potíže při právní kvalifikaci jednání odpovědné osoby účastné na informační interakci tohoto typu, spočívá vedle odkazující funkce zároveň i ve vložení části odkazovaného obsahu, umístěného na vzdáleném webovém rozhraní do odkazujícího webu, čímž budí dojem že k vlastnímu sdělování a užití dochází právě až na něm. Sporná povaha tohoto typu odkazu často indikuje přímou odpovědnostní kvalifikaci za sdělování vlastního obsahu odkazovatele, a i s ohledem na chybějící právní regulaci *linkingu* je proto důvodem nekonzistentnosti soudní judikatury. Proto soudy v jednotlivých členských zemích, aby odůvodnily zbavení právní odpovědnosti žalovaných poskytovatelů odkazů na obsah, který vyhodnotí z jejich pohledu jako cizí, anebo aby ji alespoň z přímé zmírnily na odpovědnost sekundární, inklinují při posuzování kauz s tímto předmětem k analogiím s nedeliktním jednáním poskytovatelů online služby *hosting*.¹¹³

Z hlediska civilně-deliktního je stěžejní určit, zdali poskytovatel linku jeho

---

¹¹² Marketingově je pro provozovatele webových stránek lukrativnější směřovat uživatele prostřednictvím hypertextových odkazů na jejich domovské stránky, opatřené obchodními a reklamními sděleními za finanční provizi, jejíž výše je odvislá od počtu jejich shlédnutí uživateli klikajícími na odkaz. Proto preferují využívání odkazů typu *surface link*, než *deep link*, vedoucí přímo na dokument obsažený uvnitř domovské stránky, a který obvykle negeneruje provozovateli webových stránek reklamní výnosy. Viz také ANDRUŠKO, A. *Internet, informační společnost a autorské právo*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2016, s. 125.

¹¹³ Viz také SRSTKA, J. a kol. *Autorské právo a práva související*. Vysokoškolská učebnice. Praha: Leges, 2017, s. 231-235. Z judikatury SDEU k problematice hyperlinkování C-466/12 *Svensson*; C-348/13 *BestWater*; C-279/13 *More Entertainment*.

poskytnutím vůbec zpřístupňuje chráněné nehmotné statky a jestli tímto přebírá cizí obsah bez svolení jeho původce, a bude tudíž nést i sekundární (spolu)odpovědnost za jeho nedovolené sdělování, a tedy i za napomáhání k delikt ní činnosti třetích osob, na jejichž stránkách je chráněný obsah nelegálně uložen. V neposlední řadě bude nutné posoudit legalitu původního i odkazujícího zdroje s volně dostupným ale autorskoprávně chráněným materiálem, i technologii odkazování dat, ve smyslu jejich automatické indexace anebo individuálního zadávání uživateli dané služby a její případnou vybavenost technickými prostředky ochrany, zabraňujícími dalšímu online šíření obsahu třetími osobami.

Nejčastěji se při posuzování odpovědnosti za odkazování na cizí obsah setkáme s blokováním přístupu k němu osobám odlišným od předplatitelů u placených online služeb, jejichž obsah zpřístupnili nositele práv k němu sami anebo byl takto zpřístupněn s jejich souhlasem. Jak můžeme tušit, tímto virtuálním vydělením uživatelské veřejnosti na internetu vzniká podobná konstelace, jakou známe z off-line poměrů, řídicích se principiální zásadou soukromého autorského práva. Ta spočívá v přísném rozlišování soukromé sféry jednotlivého uživatele chráněných ideálních statků od veřejného prostředí, v němž pouze k autorskoprávně relevantnímu uživatelskému jednání může dojít, a jenž není vymezen jenom ve striktně prostorovém smyslu.¹¹⁴

K veřejnému sdělování děl počítačovou sítí, zahrnujícímu i jejich digitální rozmnožování, je nezbytný předchozí souhlas nositelů práv, vyjádřený buď výslovně anebo daný alespoň *implicite*; vždy ale předem, neboť v opačném případě – s výjimkami uvedenými v článku 5 informační směrnice 2001/29/ES, sdělovatel nedovoleně zasahuje do absolutních majetkových práv autorů a dalších jejich nositelů.¹¹⁵ Takovýmto souhlasem, jak uvádí evropská judikatura, nutno rozumět rovněž situaci, kdy autor předem udělil výslovné a bezvýhradné svolení ke zveřejnění svých článků na internetové stránce tiskového nakladatelství, aniž využil kromě toho technologických prostředků omezujících přístup k těmto dílům z jiných internetových stránek. Soud má tak v podstatě za to, že tento autor udělil paušální souhlas ke sdělování uvedených statků vůči všem internetovým uživatelům.

---

¹¹⁴ Porovnej pojem sukcesivní (a tudíž i nové či odvozené, resp. sekundární) veřejnosti, ve vztahu k provozování rozhlasového a televizního vysílání děl a jiných předmětů ochrany provozovatelem bytovacího zařízení v jeho soukromých prostorách, vyvolaný kumulativním účinkem nabídky vysílaného a autorskoprávně chráněného repertoáru kolektivního správce, byť i jen potenciální hotelové klientele, v unijní judikatuře SDEU; C-306/05 *SGAE v. Rafael Hoteles SA*, body 38, 41 a 42, anebo také rozsudek SDEU ze dne 4.10.2011 ve spojených věcech C-403/08 a C-429/08 *Football Association Premier League Ltd. v. QC Leisure a Karen Murphy v. Media Protection Services Ltd*, bod 197.

¹¹⁵ Viz např. rozsudek SDEU v řízení o předběžné otázce ve věci C-301/15 *Soulier and Doko v. Premier ministre, Ministre de la Culture et de la Communication* ze dne 16. listopadu 2016, body 33 a 35.

Aby nezůstalo toto implicitní svolení autora v čistě hypotetické rovině, jak rozvádí dále Soudní dvůr, musí být autor předem informován o možném budoucím užití svého díla třetí osobou i o prostředcích, které má k dispozici pro případ, že by si přál předmětné užití později zakázat.¹¹⁶

Nutno říci, že logika založení nové veřejnosti, vymezené osobami předplatitelů internetové služby, jakožto specifické skupiny uživatelů s oprávněným přístupem k chráněnému obsahu prostřednictvím hypertextových odkazů v sítích elektronické komunikace, které nositel práv svůj prvotní souhlas s užitím online publikovaného díla jednostranným zpřístupněním obsahu původnímu poskytovateli provozujícímu internetové stránky s podmíněným přístupem implicitně udělil,¹¹⁷ odpovídá pouze přibližně představě o sekundárním užití primárně vysílaného hromadného repertoáru kolektivního správce jeho provozování nové veřejnosti, poskytování připojení k příjmu rozhlasového či televizního vysílání například v prostorách restaurací anebo ubytovacích zařízení. Hlavním klasifikačním kritériem nové veřejnosti v případě hyperlinkování je totižto jak neodvozená veřejnost sama, tak i samotný odkazovaný obsah, přístupný pouze jí, jakožto veřejnosti tvořené předplatiteli dané služby. V analogii k sekundárnímu užití děl provozování jejich vysílání nové veřejnosti z řad ubytovaných zákazníků či konzumentů jiných veřejně dostupných spotřebitelských služeb, představuje tato veřejnost kvalitativně novou veřejnost, neboť není pouze nahodilým a nekvantifikovatelným zúžením původní divácké či posluchačské obce, přemístěné do jiného (jinak veřejnosti přístupného) prostoru.¹¹⁸

---

¹¹⁶ Body 36, 38 a 39, *tamtéž*. V daném případě byla předmětem řízení otázka dovolenosti vnitrostátní právní úpravy, umožňující přímo (automaticky) kolektivním správcům výkon práva na digitální rozmnožování a sdělování původně tištěných knih, vyřazených již z klasické komerční distribuce, s možností autorů či nakladatelů namítat proti tomuto výkonu a následně jej případně zakázat. Otázku Soud zodpověděl záporně. Nabízí se zde analogie se zákonným konceptem rozšířené licence, coby kvazi-povinné kolektivní správy v off-line uživatelském prostředí, jež je již tradičně doménou kolektivní správy, navíc bez možnosti nositelů práv pro sebe automatický účinek hromadné licenční smlouvy ve vztahu k užití děl provozování jejich rozhlasového či televizního vysílání vyloučit. A to i navzory tomu, že jejich primární licenční souhlas, udělený původně vysílateli k vysílání jejich děl nezahnoval možnost jeho ani implicitního rozšíření o sekundární užití veřejným provozování takového vysílání jinou osobou. Srov. § 97e odst. 2 a 4 písm. d) autorského zákona.

¹¹⁷ Srov. i rozsudek SDEU ze dne 13. února 2014, C 466/12 *Svensson v. Retriever Sverige AB*, podle kterého zpřístupnění volně, na původní i cílové internetové platformě dostupných autorských děl prostřednictvím hypertextového odkazu není sdělováním veřejnosti podle unijního práva; body 25 až 28 a 31.

¹¹⁸ Kriticky k specifickému konstruktovi tzv. nové veřejnosti, coby ojedinělému výstupu autonomní rozhodovací praxe SDEU, nesprávně aplikujícího sekundární právo EU v rozporu s ustáleným výkladem mezinárodního autorského práva, jehož úmluv je i EU zavázanou signatářskou stranou, viz Telec, I., *Právo duševního vlastnictví v informační společnosti*. Praha: Leges, 2015, s. 97-98. Nemá se jednat o novou veřejnost ale o novou osobu sdělovatele online obsahu veřejnosti, nehledě k okruhu adresátů sdělování z řad internetové veřejnosti. Soud se předmětné judikatuře z kompetenčních důvodů nezabýval otázkou odpovědnosti poskytovatele online služeb z hlediska nekale-soutěžního jednání, které je u nás, s odkazem na zavedení audiovizuálního poplatku dle zák. č. 496/2012 Sb. o audiovizu, významné, neboť jeho neplacení osobami ISP, poskytujícími obdobné služby ovšem online a mimo zákonný režim, založený citovaným zákonem, zavádí

Nicméně, společným pro definování nové veřejnosti online a nové veřejnosti v oblasti provozovacích práv off-line, je osobní prvek absence (byť implicitního) licenčního souhlasu nositele práv ve vztahu k takto určené nové veřejnosti. A nutno mít tudíž za to, že hypertextové odkazování na původně volně dostupný materiál na internetových stránkách, není jeho novým užitím. To ovšem neznamená, že by autor později nemohl právní režim svého, internetem putujícího díla změnit a přístup k němu podmínit, co ve srovnání s off-line prostředím není u provozování jeho rozhlasového nebo televizního vysílání, zahrnutím díla do hromadné licence, možné.

V souvislosti s problematikou odpovědnostně-právních dopadů sdělování chráněného obsahu veřejnosti formou hypertextových odkazů, zpřístupňujících již na internetu nelegálně stažený chráněný obsah, je vhodné zaměřit pozornost na několik recentních rozhodnutí Soudního dvoru EU.¹¹⁹

Podle ustálené evropské soudní praxe v oblasti užití děl informačními službami na internetu, je pro posouzení aktu umístění hypertextového odkazu na internetové stránce, odkazujícího na jiné webové rozhraní s uloženým autorskoprávně chráněným obsahem bez autorova svolení jako aktu sdělování veřejnosti ve smyslu článku 3 odst. 1 informační směrnice rozhodující, jestli byl takovýto odkaz poskytnut za účelem zisku či nikoli. Pouze v prvním případě lukrativního motivu takového sdělování lze mít oprávněně za to, že osoba poskytující hypertextový odkaz věděla, anebo mohla či měla rozumně vědět o protiprávní povaze zveřejnění díla na odkazované internetové stránce. Vědomá povaha takového zásahu do práv k duševnímu vlastnictví je umocněna navíc úmyslem odkazovatele, obejít zabezpečovací opatření, sloužící k zamezení volného šíření díla z předplatitelských webových stránek.

Kritériem pro kvalifikaci, zdali v daném případě užívá dílo nová veřejnost či nikoli, je z technického hlediska právě přítomnost nebo absence původního souhlasu nositele práv se zpřístupněním díla stejným způsobem užití, jaký je předmětem posouzení. Pakliže takovýto souhlas byl nositelem práv již jednou pro stejnou uživatelskou technologii dán, o zpřístupňování díla nové veřejnosti se nejedná, neboť jako nevyvratitelná domněnka platí, že nositel autorských práv do svého svolení zahrnul všechny uživatele internetové sítě, coby

---

nerovné soutěžní podmínky.

¹¹⁹ Viz právní věc C 160/15 *GS Media BV v. Sanoma* ze dne 8. září 2016. Dále také již výše zmíněné rozhodnutí Soudu v řízení o předběžné otázce ve věci C 466/12 *Svensson*, a na něj navazující rozsudky C 348/13 *BestWater* a C 279/13 *More Entertainment*. Porovnej obdobný případ v USA; věc 488 F. 3d 1102, 9th Cir. 2007: *Perfect 10, Inc. v. Amazon.com, Inc.*

potenciální konzumenty svého díla. Absence takového autorova souhlasu s předmětným užitím díla by naopak sdělování veřejnosti podle unijní legislativy založila. Vedle této technické podmínky je nutné vztáhnout původní autorovo, byť implicitní svolení ke sdělování jeho díla na stejný, a tedy neomezený osobní rozsah užití dané informační služby třetími osobami proto, aby poskytnutí hypertextového odkazu nemohlo být posuzováno jako sdělování díla nové veřejnosti. Původní umístění chráněného obsahu nositelem práv k němu prostřednictvím předplacené online služby s užším osobním rozsahem jejich uživatelů tento předpoklad nesplňuje, protože lze mít vyvratitelně (příčemž důkazní břemeno o opaku musí v případě sporu unést odkazovatel) za to, že nositel práv neměl v úmyslu zpřístupnit své dílo neomezeně všem internetovým uživatelům, ale pouze kvalifikované, a tedy nové veřejnosti. Naopak u služby, která není nabízená nové veřejnosti, ale je přístupná všem uživatelům nepodmíněně, se další explicitní souhlas nositele práv se sdělováním jeho díla jejímž prostřednictvím již nevyžaduje. Jak to ale hypertextový odkazovatel má poznat?

Soud dospěl k závěru, že u osob uživatelů, nezamýšlejících z uvedení hypertextového odkazu na chráněný obsah, který je umístěný volně na jiném webovém rozhraní nikterak majetkově těžit ani finančně profitovat, nutno předpokládat jejich nevědomost o případné protiprávní povaze takového autorskoprávně chráněného materiálu. A naopak, u poskytovatele, který by umístil hypertextový link s komerčním úmyslem, se má vyvratitelně zato, že je sdělovačem kvalifikovaným, informovaným o povaze a případné závadnosti odkazovaného materiálu. A tudíž i obezřetným ujistit se, zdali dotčené dílo není protiprávně zveřejněno na odkazované stránce. Důkaz opaku není samozřejmě v intencích pravidla *duty of care* potřeba provádět v situaci, kdy je prokázána vědomost poskytovatele linku o nelegálnosti zveřejnění díla na internetové stránce po upozornění na tuto skutečnost samotným nositelem práv, anebo pokud samotný odkaz vede k nedovolenému obcházení opatření, zamezujícího přístup k dílu či jinému předmětu autorskoprávní ochrany, určených pouze pro okruh předplatitelů odkazované stránky.¹²⁰

Výše uvedená vyvratitelná domněnka je na místě zvláště s ohledem na obecně platnou civilistickou zásadu, normující určitý právní následek v závislosti na něčí vědomosti anebo pochybnosti. V takovém případě nutno mít na mysli takovou kvalitu vědomosti, jakou si důvodně osvojí osoba případu znalá a rozumně zvažující okolnosti zřejmé z jejího postavení. Jen tak lze totiž eliminovat negativní uživatelské návyky bezbřehého vytěžování autorských práv na internetu v přesvědčení, že co je na internetu volně k dispozici, je zdarma a

---

¹²⁰ Viz C-160/15 *GS Media BV v. Sanoma a další*, body 47 až 51.

automaticky i k dalšímu samozřejmému šíření.¹²¹

3.4 Vyloučení odpovědnosti poskytovatelů informačních služeb

S ohledem na výše uvedené všeobecné i speciální právní požadavky, kladené podpůrně na legální poskytování digitálních informačních služeb i na odpovědnost jejich poskytovatelů a prostředníků ve společnosti sítí, dlužno připomenout obecně uplatňovanou zásadu síťové neboli technické neutrality. Spočívá v rozlišení obligačního vztahu, založeného na čistě technickém zabezpečení síťové konektivity, od vlastního (*quasi*) deliktního závazku, plynoucího z neoprávněného sdělování autorskoprávně závadného obsahu. Jinými slovy řečeno, princip síťové neutrality, vycházející z původní architektury internetu coby kybernetického kódu, by měl zaručit jeho neomezené a nediskriminační fungování, bez rozlišení přenášeného obsahu či totožnosti komunikujících osob.¹²²

Nicméně, tato zásada není aplikovatelná izolovaně od reality v kybernetickém prostoru a jak bylo již řečeno, ani osoba prostředníka nemůže být zcela zbavena právní odpovědnosti a minimálně následně, po zjištění protiprávního stavu, který mohla vyvolat a kontrolovat, je povinna aktivně zakročit k jeho odstranění. Navíc, jak potvrzuje i konstantní evropská judikatura Soudu, ve vztahu mezi třetí osobou neoprávněného uživatele a poskytovatelem služby, zprostředkujícím uživateli internetové připojení či jiný přístup k obsahu nabízeném informační službou, není z odpovědnostně-právního hlediska vyžadován žádný zvláštní poměr. V opačném případě by došlo – v rozporu s hlavním cílem informační směrnice, kterým je zaručení co nejvyšší ochrany nositelů práv, k jejímu nepřipustnému zúžení. K posílení této ochrany nepochybně vede i kvalifikování poskytovatele služby internetového připojení jako zprostředkovatele ve smyslu uvedené směrnice, bez nutnosti dotčených nositelů práv prokazovat, jestli zákazníci poskytované služby opravdu sledují nelegálně zpřístupňované předměty autorskoprávní ochrany. Odpovídá to preventivnímu účelu právní ochrany poskytované autorům, umělcům či výrobcům a jiným nositelům práv uvedenou směrnicí, i ustálenému soudnímu výkladu

---

¹²¹ Srov. ustanovení § 4 odst. 2 občanského zákoníku.

¹²² WU, T. *Network Neutrality, Broadband Discrimination*. Journal of Telecommunications and High Technology Law. Vol. 2, 2003, s. 141. Dostupné na <http://papers.ssrn.com>. Principem síťové neutrality se nechala inspirovat i Evropská komise, s cílem po dosažení jednotného telekomunikačního trhu v rámci EU; viz komuniké publikované 12. září 2013 pod názvem *Connected Continent: Building a Telecoms Single Market*; <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/connected-continent-single-telecom-market-growth-jobs>.

pojmu 'sdělování veřejnosti'.¹²³

Aniž by byly kladeny na prostředníka zvlášť kvalifikované požadavky ohledně jeho odpovědnosti, například zavedením obecné dohledové povinnosti,¹²⁴ nutno mu přičíst preventivní zakročovací povinnost alespoň v rozsahu individuální volby mechanismů, sloužících k zamezení zneužití poskytovaného internetového připojení třetími osobami, jejíž implementaci je po něm rozumné a spravedlivé požadovat. A to při šetření práva na přístup veřejnosti k jinak běžně dostupným informacím. Všeobecně by totiž měla platit povinnost náležitě odborné péče (*duty of care*) osob, poskytujících službu internetového připojení, tvořící součást jejich podnikání a vědomých si veškerých rizik s tím spojených v takovém rozsahu, aby její plnění nebylo překážkou pro výkon základních ústavních práv a svobod jiných osob.¹²⁵

---

¹²³ Viz rozsudek SDEU, věc C-314/12 *UPC Telekabel Wien GmbH v. Constantin Film Verleih GmbH, Wega Filmproduktionsgesellschaft GmbH*; body 35 až 39. Obdobně porovnej body 44 a 45 ve spojení s druhým bodem výroku usnesení SDEU ve věci rakouského kolektivního správce práv výkonných umělců C-557/07 *LSG-Gesellschaft zur Wahrnehmung von Leistungsschutzrechten*. Osobou zprostředkovatele služby informační společnosti, kterou využívají třetí osoby k porušování autorských a souvisejících práv, jak ji zmiňuje recitál 59 a článek 8 odst. 3 informační směrnice 2001/29/ES, nutno rozumět každého, kdo v rámci sítě umožňuje přenos autorskoprávně závadného materiálu, a to, aniž by musel nabízet i jiné služby, jako například elektronickou poštu, stahování a sdílení souborů, a aniž by nad využívanou službou musel vykonávat právní či faktickou kontrolu.

¹²⁴ Zákaz zavádět obecné povinnosti poskytovatelů zprostředkovatelských služeb, aby dohlíželi na jimi přenášené nebo ukládané informace, či aktivně vyhledávali skutečnosti a okolnosti poukazující na protiprávní činnost třetích osob, používajících jejich informační služby, ukládá členským státům EU článek 15 odst. 1 směrnice EP a Rady 2000/31/ES o elektronickém obchodu. Nicméně, v kontextu bodu 47 jejího odůvodnění se tento obecný zákaz netýká dohledové povinnosti ve zvláštních případech.

¹²⁵ Viz § 5 odst. 1 ve spojení s § 2953 odst. 2, občanský zákoník. K pasivní věcné legitimaci prostředníka v osobě poskytovatele internetového připojení, jehož služby jsou třetí stranou využívány k porušování autorského práva nebo práva s ním souvisejícího, srov. již zmíněný rozsudek SDEU ve věci C-314/12 *UPC Telekabel Wien*. Soud zde kromě jiného řešil střet legitimních zájmů na svobodném podnikání poskytovatele internetového připojení, omezeného soudním příkazem blokovat přístup zákaznické veřejnosti k webovým stránkám, neoprávněně nabízejících k volnému stažení audiovizuální díla žalobců, a na ochraně jejich práv coby výrobců zvukově obrazových záznamů, při respektování práva zákaznické veřejnosti na svobodný přístup k informacím a na informační svobodu.

Dále k problematice proporcionálního rozsahu povinnosti poskytovatele online služby (preventivně) zakročit na ochranu práv žalobce – zde základního práva na ochranu soukromí, (dobrého jména a pověsti), a její kolize se svobodou projevu a (podnikání) a práva na svobodný přístup k informacím, viz také rozsudek Evropského soudu pro lidská práva *Delfi AS v. Estonia*, č.64569/09. I když rozhodovací praxe ESLP, aplikujícího právní úpravu Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod není pro SDEU závazná a vztah obou evropských justičních autorit není subordinační, SDEU ve své judikatuře respektuje rozsudky ESLP v rámci obecného právního úzu jednotné aplikace evropského práva. Uvedené rozhodnutí ESLP, odsuzující s odkazem na ochranu osobnostních práv žalobce v původním řízení postup online zpravodajského portálu, který účinně nezamezil zveřejňování hanlivých příspěvků svých anonymních uživatelů ani neodstranil včas ty zveřejněné, je významné svým stejným předmětem, jaký je v centru pozornosti zde analyzované judikatury Soudního dvoru EU, jímž je stanovení rozsahu povinnosti poskytovatelů služeb informační společnosti zakročit na ochranu nositelů práv k nemotným statkům, ohrožených či zasažených činnostmi třetích osob, využívajících jejich služby. Jistou paralelou k uvedenému případu je v české judikatuře rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR 23 Cdo 2623/2011 ve věci *Prolux v. Internet Info* žalobce PROLUX Consulting Int., s.r.o. proti provozovateli webového portálu www.mesec.cz.

Rozsah neboli míra opatření, které lze po poskytovateli služby informační společnosti, používané třetími osobami k zpřístupňování předmětů autorskoprávní ochrany bez souhlasu nositelů práv k duševnímu vlastnictví spravedlivě a rozumně požadovat, aby vyvinul pro účinné zamezení porušování uvedených práv, musí sledovat proporcionální zatížení, resp. omezení zainteresovaných subjektů, bez neodůvodněného zásahu do jejich legitimních zájmů – svobodně podnikat i přistupovat k informacím u poskytovatelů služby a jejich zákaznické veřejnosti, a v neposlední řadě chránit duševní vlastnictví autorů, umělců, výrobců a dalších nositelů práv k němu. V zájmu nalézt takovou rovnováhu mezi několika kolidujícími zájmy, by proto provozovatel služby například internetového připojení měl učinit veškerá nezbytná a realizovatelná opatření, která lze po něm spravedlivě požadovat a prokázat, že všechna taková přijal. Vyžadovat po něm přijetí takových, která nejsou s to reálně zamezit či alespoň ztížit třetím osobám zákazníkům porušování autorských a souvisejících práv jejich nositelů a odradit je od prohlížení nebo stahování materiálů s chráněným obsahem bez souhlasu jejich původců a vlastníků, by spravedlivé, ani – s ohledem na disproporci k zásahu do oprávněných zájmů jiných subjektů, rozumné nebylo.¹²⁶

I s respektem k zákazu obecné dohledové či monitorovací povinnosti a k potřebě vyvážené, přiměřené a efektivní povahy nařízených opatření, je oprávněné po poskytovateli online služby požadovat přijetí účinných opatření k ochraně práv k nehmotným statkům, zpřístupňovaných jeho službou bez nezbytného a předchozího licenčního souhlasu jejich výhradních vlastníků nejenom následně, až po vzniku neoprávněného zásahu do těchto práv, ale i preventivně. Především u služeb online vyhledávačů by měli jejich poskytovatele i aktivně dbát na to, aby jejich uživatelé byli naváděni na legální nabídky online obsahů, a aby jim byl přístup k nelegálním servisům zamezován.

Platí to stejně i pro platební webové portály a pro zprostředkovatele reklamní inzerce online, aby jejich servisní činnost nevedla k podpoře ilegálních online serverů. Prostředky technické kontroly chování uživatelů elektronických obchodních služeb nákupu a prodeje zboží, nabízeného bez náležité známkoprávní ochrany jako výrobků neoriginálních a

---

¹²⁶ *UPC Telekabel Wien, C-314/12*, body 46 a 64. Obdobně věc *C-70/10 Scarlet Extended SA v. SABAM*, spor mezi poskytovatelem internetového připojení a belgickým kolektivním správcem práv k hudebním dílům, jehož předmětem byla Soudem záporně zodpovězená otázka oprávněnosti požadovat po poskytovateli připojení systém filtrování elektronických sdělení, zasílaných prostřednictvím programů výměny archivů (*peer-to-peer*), za účelem zamezení výměn porušujících autorská hudební práva. Instalování takového filtračního systému by totiž ve svých důsledcích znamenalo nedovolené uvalení obecné povinnosti aktivního dohledu poskytovateli služby, které čl. 15 odst. 1 směrnice 2000/31/ES o elektronickém obchodu členským státem nedovoluje zavádět (bod 40, *tamtéž*).

poškozujících majetkové zájmy nositelů práv k zapsané ochranné známce, by neměly představovat neodůvodněnou překážku právně dovolenému obchodování. Nicméně v případech vědomého ignorování nedovolených praktik svých zákazníků na online tržistiích, může soud jeho poskytovateli uložit povinnost přijmout opatření k usnadnění identifikace elektronicky obchodujících osob zákazníků, a to i navzdory platné zákonné ochraně osobních dat.¹²⁷

Jako zábrana naopak proti bezbřehé a extenzivní deliktivní občanskoprávní odpovědnosti poskytovatelů služeb informační společnosti, mají sloužit právní instituty, které vylučují jejich odpovědnost ve zvláštních případech stanovených právní normou, coby *lex specialis* k všeobecné preventivní (zakročovací) povinnosti podle civilního práva. Mluvíme o imunitách zprostředkovatelů online sdělování chráněného obsahu, normovaných v podobě tzv. bezpečných přístavů (*safe harbours*). Jejich taxativní výčet upravuje formou jednotlivých typizovaných skutkových podstat technických postupů datového přenosu právní norma, kterou je v evropském sekundárním právu směrnice o elektronickém obchodu, transponovaná do české legislativy zákonem č. 480/2004 Sb., o některých službách informační společnosti.

Obdobnou právní úpravu pro oblast telekomunikačních služeb zavedl ještě v devadesátých letech i americký zákonodárce, a sice zákonem *Communication Decency Act* (CDA) z roku 1996. Ten poskytuje osobám ISP absolutní imunitu vůči všem typům deliktivní odpovědnosti za předpokladu, že chráněný obsah byl zcela a samostatně poskytnut cizí osobou. Následně nato, v roce 1998 americkým Kongresem schválený zákon *Digital Millenium Copyright Act* (DMCA) a v jeho rámci tzv. OCILLA (*Online Copyright Infringement Liability Limitation Act*), obsáhl již konkrétní klasifikaci bezpečných přístavů – typově **mere conduit** (*Transitory Digital Network Communications*); **caching** (*Caching System*); **hosting** (*Information Residing on Systems or Networks at Direction of Users*) a konečně **linking** (*Information Location Tools*). S výjimkou linkování, zahrnujícího zejména hypertextové odkazy (*hyperlinking*), obsahuje implementovaná evropská úprava stejné typy bezpečných přístavů s tím rozdílem, že věcný rozsah jejího působení pokrývá jakýkoli chráněný obsah, nejenom ten autorskoprávní, jak je vyhrazen právní regulaci v DMCA.¹²⁸

---

¹²⁷ Viz bod 24 odůvodnění směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/48 o dodržování práv duševního vlastnictví, anebo recitál 45 ve spojení s čl. 12 odst. 3 směrnice 2000/31/ES o elektronickém obchodu. Rovněž rozhodnutí SDEU ve věcech C-324/09 *L'Oréal*, body 131 a 139 až 144, nebo C-70/10 *Scarlet Extended*, bod 31 a C-275/06 *Promusicae*, bod 43.

¹²⁸ Srov. články 12 až 15 směrnice EP a Rady 2000/31/ES o elektronickém obchodu a §§ 3 až 6 zák. č. 480/2004 Sb., o některých službách informační společnosti, ve znění pozdějších předpisů. Směrnice o elektronickém

V prostředí digitálních technologií rozlišujeme obecně dvojí druh starostlivosti, kterou poskytovatelé online služeb jsou povinni vyvinout, ve snaze předejít nebo odstranit následky škodlivého jednání třetích osob, používajících k tomu jejich služeb – a to starostlivost reakční a proaktivní. Pouze za předpokladu jejich splnění – je-li to objektivně možné, lze dotčeného poskytovatele informační služby, zbaveného jakýchkoli podezření i z nedbale zaviněného porušení svých preventivních či proaktivních povinností, 'ukrýt' do bezpečí přístavu, předpokládaného příslušnou právní normou.

Reakční starostlivost je vyjádřením zakročovací povinnosti zprostředkovatele informační služby používané třetími osobami *ex post* poté, co mu bylo nositelem práv nebo jinou osobou kvalifikovaně sděleno dotčení nebo ohrožení práv druhých k nehmotným statkům, sdělovaných prostřednictvím jeho služby. Odpovídajícím konstruktem, známým jak americké copyrightové ochraně, tak i té unijní, je institut tzv. *notice and action / take down procedure*. Po obdržení kvalifikovaného oznámení o závadném obsahu, ohrožujícím nebo porušujícím práva autorů, je poskytovatel online služby povinen na tuto skutečnost upozornit uživatele služby a vyzvat jej k vyjádření. Na rozdíl od amerického přístupu k takovému kvalifikovanému oznámení, který umožňuje komunikátorovi obsahu odporovat zasláním proti-oznámení (*counter-notice*) a vyloučit tak odpovědnost poskytovatele služby po vrácení obsahu zpět na síť (*put-back*), i kdyby se později ukázalo, že oznámení bylo opodstatněné, je evropská úprava prozatím bez této možnosti vůči poskytovateli služby a ve vztahu k ústavnímu právu na svobodný přístup k informacím přísnější, aniž by oddělila zprostředkovatele sdělení od sporného vztahu mezi osobou oznamovatele a vlastního sdělovatele. Soudy se proto v těchto situacích musí vypořádávat jak s poměřováním závažnosti sdělení v jeho celospolečenském významu, tak s důležitostí dané služby pro veřejnost, i s rozsahem potenciálního zásahu do autorských práv jejich nositelů.¹²⁹

Proaktivní starostlivost vyvíjí zprostředkovatel informační služby průběžně a směrem do budoucna poté, co měl možnost poučit se z předchozích kritických situací, vzniklých v souvislosti s provozováním jeho služby a z minulých oznámení o porušování

---

obchodu představuje normativní úpravu imunit v minimálním rozsahu a členské země můžou v rámci vnitrostátní regulace odpovědnosti osob ISP implementovat i širší rámec jejich výjimek. Některé země, jako Rakousko, Portugalsko, Maďarsko i Španělsko tak učinily a poskytovatelům hypertextových odkazů bezpečný přístav přiznaly. Porovnej i americkou regulaci hlavy 47 sbírky zákonů (U.S.C.) v § 230 (c) - tzv. *klauzule o ochraně milosrdného Samaritána*, která zajišťuje imunitu uživatelům a poskytovatelům interaktivní informační služby, komunikující obsah poskytnutý třetími osobami. Bezpečné přístavy upravuje v autorskoprávní legislativě USA hlava 17 U.S.C. v § 512. Viz k tomu také ANDRUŠKO, A. *Internet, informační společnost a autorské právo*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2016, s. 100 a 201.

¹²⁹ Více k tomu viz EDWARDS, L. *Role and Responsibility of Internet Intermediaries in the Field of Copyright and Related Rights*, s. 13. Dostupné na: http://www.wipo.int/meetings/en/doc_details.jsp?doc_id=170839 .

autorských a souvisejících práv na jím poskytované internetové platformě. Pro vynaložení tohoto způsobu prevence online operátorem není vyžadována notifikace bezprostředního ohrožení, ani přímé porušování práv. V této souvislosti by při posuzování proaktivní starostlivosti měl soudce zvažovat míru vzniku rizika porušování práv k nehmotným statkům, s ohledem na společenskou důležitost předmětné informační služby a na intenzitu hrozící újmy, aby správně vyhodnotil rozsah prevence, kterou je poskytovatel předmětné online služby povinen pro zamezení porušování autorskoprávních norem třetími osobami jeho zákazníků či obchodních nebo reklamních partnerů vynaložit. Cílem prevence v tomto případě je eliminovat a zejména *ex ante* předcházet opakování stejného nebo obdobného závadného jednání toutéž nebo jinou třetí osobou, používající předmětnou službu. Pro vztah míry vynaložené proaktivní starostlivosti poskytovatelem informační služby k těmto kritériím by mělo platit, že čím je riziko neoprávněných zásahů do práv k duševnímu vlastnictví i závažnost hrozícího nebezpečí pro oprávněné původce jimi nelicencovaného obsahu vyšší a zároveň menší celospolečenský význam nebo funkce poskytované online služby, tím přísnější kritéria pro zakročení je nutno na jejího poskytovatele klást.¹³⁰

Jak bylo řečeno, česká normativní úprava, vylučující civilní deliktní odpovědnost poskytovatelů služeb informační společnosti je obsažena v zákoně o některých službách informační společnosti, transponujícím směrnici o elektronickém obchodu.¹³¹

Jednotlivé formy přenosu informací osobami prostředníků na online sítích, osvobozených od přísné obecné odpovědnosti dohlížet na obsah jimi přenášených nebo ukládaných informací a monitorovat, či, slovy zákona aktivně vyhledávat skutečnosti a okolnosti poukazující na protiprávní obsah přenášené informace, kategorizuje uvedený zákon do tří základních skupin imunit (tzv. bezpečných přístavů):

- prostý přenos informací (*mere conduit*);
- automatické a dočasné mezi-ukládání přenášených informací (*caching*)
- ukládání informací na žádost uživatele (*hosting*).

Analyzujme je jednotlivě.

---

¹³⁰ K rozlišení proaktivní a reakční starostlivosti poskytovatelů online informačních služeb viz i HUSOVEC, M. *Zodpovednosť na internete podľa českého a slovenského práva*. Praha: CZ.NIC 2014, s. 88 až 93.

¹³¹ Zákon č. 480/2004 Sb., o některých službách informační společnosti, ve znění pozdějších předpisů a směrnice EP a Rady 2000/31/ES ze dne 8. června 2000 o některých právních aspektech služeb informační společnosti, zejména elektronického obchodu na vnitřním trhu (směrnice o elektronickém obchodu).

3.4.1 Mere conduit

Pro přiznání možnosti ukrýt se do bezpečí tohoto přístavu v prostředí online sítí, a tudíž zbavit se odpovědnosti za obsah přenášených dat, musí poskytovatel informační služby, spočívající v prostém přenosu informací a zprostředkování přístupu k sítím elektronických komunikací za tímto účelem, splnit kumulativně následující podmínky:

- sám nebýt iniciátorem přenosu
- nevolit uživatele přenášené informace
- nevolit ani neměnit vlastní obsah přenášené informace

s tím, že tento informační přenos a jeho zprostředkování přístupem k sítím elektronických komunikací zahrnuje i automatické, krátkodobé a dočasné (mezi)ukládání přenášených informací, ke kterému dochází výhradně za účelem uskutečnění datové transmise elektronickou komunikační sítí, přičemž doba uložení informace nepřesahuje dobu pro zajištění přenosu obvyklou.¹³² Jak uvádí směrnice o elektronickém obchodu ve svém odůvodnění, je i tato odchylka od právní úpravy odpovědnosti striktně vymezena pouze na případy, v nichž je činnost poskytovatele informačních služeb omezena na technický postup provozování komunikační sítě a na zprostředkování přístupu třetích osob k ní, pro účely přenosu dat, přičemž tato činnost má čistě technickou, automatizovanou a pasivní podobu. To znamená, že takovýto poskytovatel nezná ani nekontroluje přenášené informace a prostý přenos s nimi obsahově ani věcně nesouvisí. Jinak řečeno, přenášenou informaci nepozměňuje, s výjimkou nezbytných technických zásahů, prováděných v průběhu přenosu, aniž by měnil její celistvost.¹³³

Osobami zprostředkujícími prostý přenos informací ve společnosti elektronických sítí jsou nejčastěji poskytovatelé telekomunikačních služeb v podobě internetového připojení, jako jsou wi-fi sítě (*Internet Access Providers*) anebo online komunikátoři typu Skype, Viber, WhatsApp, gTalk, Hangout. Jejich činnost podléhá právní regulaci provozovatelů elektronických komunikací, která je v České republice upravená zákonem č. 127/2005 Sb., o elektronických komunikacích. Pro získání bezpečí přístavu, a tudíž i pro zbavení se civilní deliktní odpovědnosti za přenášený obsah co do povinnosti náhrady přenosem vzniklé škody, postačí poskytovateli služby typu *mere conduit* splnit tři výše specifikované podmínky, vyznačující se jeho pasivním přístupem a neutralitou ve vztahu k

---

¹³² § 3 ve spojení s § 2 písm. g), zák. č. 480/2004 Sb., o některých službách informační společnosti

¹³³ Viz recitály 42 a 43 odůvodnění směrnice EP a Rady 2000/31/ES o elektronickém obchodu.

vlastnímu přenosu dat, vůči třetí osobě sdělovatele i stran sdělovanému obsahu. Ovšem jistou míru obezřetnosti musí vyvinout a měl by zakročit, zejména když jsou poskytovateli online připojení známé nekalé praktiky třetích osob při využívání jeho služby informačního přenosu, neboť zdržovací i odstraňovací nárok je vůči této osobě prostředníka přenosu nositeli práv zachován.¹³⁴

Vybočením z rozsahu prostého přenosu informací na internetu, které by poskytovatele této služby zbavilo bezpečí přístavu by bylo, kdyby tento úmyslně spolupracoval alespoň s jedním z protiprávně jednajících příjemců jeho služby. Klasickým příkladem může být nezabezpečení bezdrátového připojení wi-fi k internetové síti jeho poskytovatelem, umožňující anonymním přístupem jeho uživatelům nahrávat i stahovat nelegálně zpřístupněné soubory s chráněným obsahem online. Tento způsob sdělování autorských děl veřejnosti po internetové síti nezabezpečeným připojením k ní, byl předmětem řízení o předběžné otázce třetího senátu Soudního dvoru EU v právní věci *Tobias McFadden v. Sony Music Entertainment Germany GmbH*.¹³⁵

V případě *McFadden*¹³⁶ byla pro posouzení odpovědnosti osoby poskytující bezúplatné a nezajištěné připojení k bezdrátové internetové síti podstatná právní kvalifikace pasivní činnosti žalovaného v původním řízení, v podobě nabídky služby informační společnosti, i když nepřekročila pouhý automatizovaný technický rámec zprostředkování datového přenosu potenciálním zákazníkům, přičemž uvedený provozovatel této služby neznal ani nikterak předem nemohl kontrolovat přenášené informace a jejich přenos ani neinicioval.¹³⁷

---

¹³⁴ Unijní legislativa vysloveně počítá se zachováním možností podávat žaloby se zdržovacími i odstraňujícími nároky i v případech, kdy se poskytovatel těší bezpečí přístavu; srov. body 44 a 45 odůvodnění směrnice o elektronickém obchodu. Stejně HUSOVEC, M. *Zodpovednosť na internete podľa českého a slovenského práva*. Praha: CZ.NIC 2014, s. 127; i ANDRUŠKO, A. *Internet, informační společnost a autorské právo*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2016, 114 s.

¹³⁵ Rozsudek SDEU ve věci C 484/14 *McFadden v. Sony Music* ze dne 15.9.2016. Věcně obdobný byl spor v USA - rozhodnutí 907 F. Supp. 1361 (N.D.Cal 1995) *Religious Technology Center v. Netcom On-Line Communication Services, Inc.*, jehož předmětem bylo posouzení právní odpovědnosti poskytovatelů informačního systému přenosu dat, podléhajících autorskoprávní ochraně v rámci internetového diskuzního fóra. Americký federální soud s odkazem na doktrínu *fair use* a na ústavní svobodu vědeckého bádání a umění podle Prvního ústavního dodatku, neakceptoval konsekvence, plynoucí z tvrzení žalobce o povinnosti kontrolovat obsah sdělovaných příspěvků. Zároveň uvedl, že poskytovatel internetového připojení není přímo, ani jakožto zprostředkovatel, odpovědný za jednání svého zákazníka, když z něj nijak neprofituje ani jej pozitivně, co do rozmnožování děl sdělováním příspěvků na síti neaprobuje a o závadnosti obsahu neví.

¹³⁶ K analýze uvedeného rozsudku viz také MIKITA, P. Právní odpovědnost poskytovatelů nezajištěného internetového připojení a hypertextových odkazovatelů. Publikováno v monografii KRÍŽ, J. et. al. *Aktuální otázky práva autorského a práv průmyslových*. Sbor. Praha: Univerzita Karlova 2016, s. 56-69.

¹³⁷ Dle recitálu 42 ve spojení s čl. 12 odst. 1 směrnice 2000/31/ES takováto pasivní nabídka služby informační společnosti k třetí osobou přenášeným informacím neutrálního poskytovatele (tzv. prostý přenos) podléhá

Jeho právní odpovědnost Soud správně zúžil na povinnost zabezpečit přístup k jím provozované a nezajištěné bezdrátové WLAN síti heslem, aniž by vedl vnitrostátní soud v původním řízení k uložení dalších příkazů žalovanému provozovateli, například v podobě předběžné či následné kontroly nezávadnosti třetími osobami přenášeného obsahu, anebo automatickým zákazem uvedenou informační službu úplným přerušáním internetového připojení zákazníkům vůbec poskytovat. Otázkou ovšem zůstává, zdali a jak toto technické opatření zaručí – šetrně vůči právu na svobodný přístup k informacím ostatních uživatelů sítě, primárně sledovaný cíl, jímž je zamezení faktického porušování práv žalujícího hudebního vydavatele třetí osobou? I identifikovaný uživatel bezdrátové sítě s podmíněným přístupem je totiž potenciálním rušitelem práv k duševnímu vlastnictví, byť možná se sníženou mírou motivace k takto nedovolenému jednání.

Navzdory uvedené judikatuře Soudu, korespondující s platnou sekundární unijní legislativou, která reguluje odpovědnost poskytovatelů informačních služeb v rámci jejich elektronického obchodování s využitím institutů bezpečných přístavů a která sleduje zapojení provozování těchto služeb do širšího rámce neomezeného fungování digitálního vnitřního trhu, nelze tuto unijní praxi otevřeného přístupu k informacím s obsahem podléhajícím ochraně duševního vlastnictví přijímat nekriticky. Zvláště s přihlédnutím k oprávněným obavám, směřujícím k možnosti zneužití výjimek z odpovědnosti poskytovatelů služeb informační společnosti, ukrývajících se do bezpečí přístavů, vhodných spíše pro rané období komunikačních sítí bez spolehlivého technologického zabezpečení před jejich zneužíváním k nelegální činnosti, než v době rozvinutých prostředků ochrany informačních zdrojů, přístupných a vytěžovaných na internetu.¹³⁸ Je proto zásadní, aby zavedená legislativní opatření soudy aplikovaly vyváženě k potřebám a zájmům autorské obce, při správném rozlišení informačních služeb pasivních od aktivních, zprostředkujících

---

odchylné úpravě odpovědnosti v podobě bezpečného přístavu (*safe harbour*). Jeho bezpečí získá pouze poskytovatel informačních služeb povahy pouhého kanálu (*mere conduit*), na čehož základě jej pak nemožno shledávat přímo odpovědným za porušování cizích práv k duševnímu vlastnictví třetími osobami, využívajícími jím poskytované informační služby. Kumulativně musí ovšem splnit tři výše uvedené taxativní podmínky, tj. sám nebýt původcem přenosu, nevolit příjemce přenášené informace a nemít kontrolu nad výběrem ani nad možností změny obsahu přenášených dat. K tomu srov. z německé právní doktríny rozlišení přímého (*Täter*) a nepřímého (*Störer*) rušitele práv; odtud *Täterhaftung* a *Störerhaftung*. V případě soukromé osoby, provozující nezabezpečenou wi-fi síť, by se jednalo o nepřímého rušitele, po němž je spravedlivé a rozumné požadovat zabezpečení sítě heslem pro zabránění přímého porušování autorských a souvisejících práv třetími osobami, jak judikoval dne 12.5.2010 německý spolkový soud v právní věci *Sommer unseres Lebens*, sp. zn. I ZR 121/08.

¹³⁸ Tato obava by mohla být rozptýlena vhodnou aplikací zásad deklarovaných v recitálech 44 až 48 směrnice 2000/31 o elektronickém obchodu, jejíž výjimky z odpovědnosti provozovatelů informačních služeb najdeme i v americké právní úpravě, obsažené v *Online Copyright Infringement Liability Limitation Act* (OCILLA), § 512 (a) (b) (d), coby legislativní součástí autorského zákona *Digital Millenium Copyright Act* (DMCA).

i jiný než jenom prostý přenos chráněných dat.¹³⁹

Vyváženou aplikací rozhodně nemožno nazvat takové rozhodování soudů, které ani za předpokladu vědomého přenášení autorskoprávně závadného informačního obsahu provozovatelem internetové služby, mu přesto bezpečí přístavu přizná. Absolutní imunita internetových uživatelů by nepochybně – nahlíženo i optikou unijního práva, vybočila z rámce účelu sledovaného zásadou proporcionálního poměrování právem chráněných hodnot, ve snaze po dosažení spravedlivé rovnováhy mezi základním právem na ochranu duševního vlastnictví na jedné straně a právem na svobodu podnikání poskytovatele komunikační služby a informační svobodou jeho klientů na straně druhé.¹⁴⁰

Kdyby tedy provozovatel či poskytovatel služby pouhého komunikačního kanálu o závadnosti jím zprostředkovaně přenášeného nelegálního obsahu na volně přístupné síti věděl, tato vědomost by jej nejspíš měla kvalifikovat k právní odpovědnosti za napomáhání k nelegální činnosti třetích osob a za nezakročení k jejímu zamezení. Je totiž spravedlivé, aby jak na přímé rušitele, tak i na nepřímé prostředníky měla subsidiárně dopadat obecná subjektivní zakročovací povinnost s tím, že na aktivního přenosce dat i preventivně či předstižně. Získáním bezpečí přístavu ovšem prostý informační přenos prostředkující poskytovatel služby neodpovídá ani nepřímo za zprostředkování závadného obsahu a za porušení práv k duševnímu vlastnictví jejich nositelů jako spoluviník, čímž vzniká dojem, že vyplouvá i z vod obecné civilněprávní odpovědnosti. Jednou získané bezpečí přístavu v případě pomíjivého přenosu dat totiž nelze ztratit. Aktivní přenosce dat a informovaný, byť pasivní prostředník, by měli popravdě nést právní následky svého jednání společně, i když ne stejnou mírou. Pokud by ale posledně uvedený nezamezil pokračování v porušování práv autorů alespoň blokováním přístupu anonymním uživatelům k síti, tížila by ho odpovědnost za nesplnění této zakročovací povinnosti teprve po neuposlechnutí takového příkazu daného následně soudem, nikoli již po výzvě poškozeného nositele práv.¹⁴¹

---

¹³⁹ Více k problematice praktických rizik spojených s aplikací bezpečných přístavů viz například analýzu S. Dredge na britském internetovém portálu MusicAlly:

<http://musically.com/2015/11/16/why-safe-harbour-will-be-the-music-industrys-big-battle-in-2016/>

¹⁴⁰ Porovnej recitál 41 směrnice 2000/31 o elektronickém obchodu a bod 100 rozsudku SDEU ve věci C-484/14 *McFadden*. Jinak HUSOVEC, M. *Zodpovednosť na internete podľa českého a slovenského práva*. Praha: CZ.NIC 2014, s. 93. Nicméně, s případy absolutní imunity co do vzniku deliktního závazku z relutárního nároku poškozeného nositele práv se lze setkat i v zahraničí; viz například rozhodnutí australských soudů *Roadshow Films Pty Ltd v iiNet Ltd* [2012] HCA 16, ze dne 20.4.2012; *Roadshow Films Pty Limited v iiNet Limited* [2011] FCAFC 23 ze dne 24.2.2011 a *Roadshow Films Pty Ltd v iiNet Limited* [2010] FCA 24 ze dne 4.2.2010; cit. *tamtéž*.

¹⁴¹ Viz článek 12 odst. 3 směrnice 2000/31 o elektronickém obchodu. Toto fakultativní ustanovení unijního práva, umožňující soudním či správním orgánům nařadit opatření pro předcházení nebo pro ukončení

Osob poskytujících bezplatné a často i nezajištěné internetové připojení je mnoho a činí tak z různých důvodů. Ten nejrozšířenější je v případě provozovatelů veřejně přístupných zařízení, vyhovět zákaznické veřejnosti v uspokojování její pravidelné potřeby po připojení ve společnosti sítí a zvýšit tak její konzumentský komfort. Mnozí provozovatele na tuto 'kvazi-bezúplatnou' službu výslovně své zákazníky i upozorňují. Uvedená nabídka má nepochybně podnikatelský ráz, byť cenu za nabízenou službu neplatí uživatel sítě přímo, ale podnikatel ji do ceny své hlavní služby samozřejmě promítá. Připojení k síti totiž nenabízí primárně či vůbec v úmyslu zajistit veřejnosti svobodný přístup k informacím, ale s cílem upozornit zákaznickou veřejnost na svoji službu a učinit ji atraktivnější.¹⁴² Proto se jeví rozumné a spravedlivé od těchto poskytovatelů očekávat i vyšší než jenom běžnou míru proaktivního chování, opatrnosti a prevence, v souvislosti s nabídkou nezabezpečeného připojení k sítím elektronické komunikace, představujících reálnou hrozbu nelegálního sdělování autorskoprávně chráněných nehmotných statků. A to včetně jejich spoluodpovědnosti finančně odškodnit dotčené nositele práv, když není možné identifikovat přímého rušitele, ale ten nepřímý je znám.

3.4.2 Caching

Tímto anglickým termínem, použitým pro další, vůči obecné odpovědnosti imunní typ informačního přenosu na online internetových sítích, rozumí směrnice o elektronickém obchodu ukládání dat do vyrovnávací paměti počítače. Poskytování této služby spočívá v automatickém, dočasném a přechodném ukládání přenášených informačních dat, sloužícím pouze k jejich co možná nejúčinnějšímu následnému přenosu, a to na žádost jiných příjemců předmětné služby. Na osobu ISP, poskytující *caching* přenos se nebude vztahovat odpovědnost za mezi-ukládání informací do vyrovnávací paměti, za současného splnění těchto předpokladů:

- poskytovatel služby přenášenou informaci nezmění
- vyhoví podmínkám přístupu k informaci
- dodržuje pravidla o aktualizaci informace, která jsou stanovená způsobem obecně uznávaným a používaným v informačním průmyslu

---

porušování práv poskytovateli služby prostého přenosu informací český zákonodárce explicitně do transponující právní normy nepřevzal, no tato možnost plyne z obecné úpravy civilní odpovědnosti za škodu. Porovnej se zněním § 3 zákona č. 480/2004 Sb., o některých službách informační společnosti.

¹⁴² Viz rovněž i *McFadden* C-484/14, body 41 a 42.

- nepřekročí povolené používání technologie obecně uznávané a používané v informačním průmyslu, s cílem získat údaje o užívání informace
- ihned přijme opatření vedoucí k odstranění jím uložené informace nebo ke znemožnění přístupu k ní, jakmile zjistí, že informace byla na výchozím místě přenosu ze sítě odstraněna nebo k ní byl znemožněn přístup nebo soud, resp. jiný správní orgán nařídil odstranění této informace anebo znemožnění přístupu k ní.

I pro poskytovatele této služby informační společnosti platí pravidlo pasivity a neutrality ve vztahu k třetím osobám přenášejícím chráněný obsah i k obsahu samému a sledování jediného účelu, kterým je technické zlepšení efektivity přenosu, bez osobní či věcné souvislosti s integritou neboli celistvostí přenášených informací. Z technického hlediska bychom mohli princip, na němž je založen *caching*, vysvětlit rozložením vlastního přenosu dat pro jeho lepší funkcionalitu, například zrychleným načítáním webových stránek s (mezi-) ukládaným obsahem, a to mezi počítači jednotlivých příjemců této služby. Informaci od jejího primárního recipienta (např. provozovatele webových stránek) dočasně automaticky uloží poskytovatel služby *caching* na méně vzdáleném počítači, aby ji pak sekundárnímu příjemci služby na jeho individuální žádost poskytovatel *caching* přenosu z tohoto blíže umístěného dočasného úložiště dat mohl kratší cestou odeslat.¹⁴³

Pokud by informace vyslaná z původního zdroje byla z něj odstraněna anebo přístup k ní podmíněn, a to buď z podnětu vlastního původce přenosu a prvotního příjemce této služby, nebo na základě soudního příkazu, je i prostředník jejího ukládání do vyrovnávací paměti povinen ji z datového přenosu odstranit anebo zamezit k ní neoprávněným třetím osobám přístup. Jinak ztratí bezpečí tohoto přístavu a vpluje do vod obecné občanskoprávní odpovědnosti. Orgánům veřejné moci není zapovězeno nařídít poskytovateli této přenosové informační služby ukončení nebo předcházení dalšímu porušování autorských a souvisejících práv třetími osobami, využívajícími k tomu *caching* přenos, stejně jako ani zabezpečení této služby rozumnými opatřeními, s cílem včas detekovat, resp. zamezit protiprávní jednání těchto osob.¹⁴⁴

Pro porovnání s evropským přístupem je zajímavý pohled na americkou rozhodovací soudní praxi ve vztahu k problematice porušování autorských práv k vizuálnímu obsahu

---

¹⁴³ Pro popis nejčastějšího typu služby *caching* – tzv. *proxy (browser) caching* viz také HUSOVEC, M. *Zodpovednosť na internete podľa českého a slovenského práva*. Praha: CZ.NIC 2014, s. 133. Podobně i ANDRUŠKO, A. *Internet, informační společnost a autorské právo*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2016, s. 115.

¹⁴⁴ Recitál 48 ve spojení s čl. 13 odst. 2 směrnice 2000/31/ES o elektronickém obchodu.

informačními technologiemi datového přenosu typu *caching*, v kombinaci s odkazy (*linking*) na kopie vložených (*embedded*) orámovaných obrázků (*thumbnails*).¹⁴⁵

V soudním sporu mezi žalobcem v osobě nakladatele časopisu, který byl držitelem majetkových práv k obrazovému materiálu zveřejněnému kromě jiného oprávněně i na jeho předplacených webových stránkách, a žalovanými společnostmi Google a Amazon, poskytujícími svým online uživatelům službu internetového vyhledávání obrázků včetně těch ve vlastnictví žalobce, se soud musel vypořádat s argumentací žaloby, že odkazování na neoprávněně zpřístupněný a chráněný obsah žalobce, coby nakladatele, třetími osobami na jejich nezajištěných webových stránkách prostřednictvím internetového vyhledávače provozovaného žalovaným, představuje nepřímý zásah do práv žalobce (*secondary copyright infringement*); a že vlastní ukládání těchto obrazových dat do vyrovnávací paměti (*cache*) a ve formě náhledů zmenšenin původních obrázků (*thumbnails*) vkládaných do (odkazovaného) obsahu v systému internetového vyhledávače, znamená jejich užití a tudíž i přímý zásah do výhradních práv žalobce (*direct copyright infringement*).

Soud ve svém konečném rozhodnutí nedal za pravdu žalobci, když vytváření pouhých odkazů na chráněné obrázky jako jejich užití v autorskoprávním smyslu nekvalifikoval. S odvoláním se na doktrínu volného užití *fair use* z důvodu 'vysoce transformativní' povahy *thumbnails* náhledů, coby předpokladu jejího použití, neshledal tohoto žalovaného poskytovatele vyhledávací služby (Google Cache) prakticky právně odpovědným za vlastní umístění či vložení náhledů obrázků na serverech Google, jejichž kopie v plné velikosti mají být lokalizované až na odkazovaných serverech třetích stran, protože nekomunikoval vlastní obsah, byť navenek by se to tak jevit mohlo. Soud doslova uvedl, že je to spíše počítač žalujícího nakladatele než žalovaného poskytovatele internetového vyhledávače, na kterém dochází k ukládání a k vlastnímu zobrazení dotčených obrázků v původním rozlišení. Zároveň přiznal vyhledávací službě poskytovatele Google vysoce transformativní povahu, která ji pro její společenský benefit předurčuje k obraně *fair use*. Má tomu tak být proto, že uživatelé vyhledávaný obrazový obsah zasazuje do nového kontextu, než v jakém byla díla původně veřejnosti zpřístupněná, přičemž obrana žalujícího nakladatele a držitele práv k zneužitému obrazovému materiálu na internetu byla postavena na opačném tvrzení.¹⁴⁶

---

¹⁴⁵ *Perfect 10, Inc. v. Amazon.com, Inc.*; 488 F.3d 1102, 9th Cir. 2007

¹⁴⁶ Srov. stanovisko soudce ve věci *Perfect 10, Inc. v. Amazon.com, Inc.*; 488 F.3d 1102, 9th Cir. 2007; <http://cdn.ca9.uscourts.gov/datastore/opinions/2007/12/03/0655405.pdf> s.15462,II/8, s.15467-15469, II/10,11.

Nutno ovšem v této souvislosti říct, že fakticky se v případech indexace textů nebo obrázků, vložených formou náhledů na webovém rozhraní provozovatele online vyhledávačů, jakými je Google Search nebo Bing a další, jedná o odpovědnost poskytovatele této informační služby za vlastní a nikoli cizí obsah, na nějž by se jinak mohla aplikovat imunita přiznáním bezpečí některého z přístavů. K vlastnímu vytvoření rozmnoženiny díla dochází totiž už na serveru poskytovatele služby a její uživatel užije chráněný materiál již zde, tedy ještě před přesunem na odkazovanou stránku třetí osoby. V rozsudku je oceňován praktický význam uvedené služby vyhledávání informací pomocí klíčových slov pro společnost, protože představuje benefit v podobě nové funkcionality, zlepšující přístup uživatelů k informacím, pročež by nemělo být ohroženo její fungování, a to i když ji lze použít i k ovlivnění zájmů jiných osob.¹⁴⁷

Žalovaná společnost Google se v daném případě podle soudu nedopustila úmyslného zneužití autorských práv jejich nositelů ke komerčním účelům, neboť její služba funguje pouze na náhodné indexaci dotčených webových rozhraní v rozsáhlém a nikoli detailním měřítku. Tento vedlejší prvek náhody nemůže vést k tvrzení o zneužití dobré víry a férového jednání žalované, jakožto předpokladů přiznání ochrany *fair use*.¹⁴⁸

Jak je vidět, kolizi dvou konkurujících si hodnot, vyřešil soud – jak to ostatně často v americké soudní praxi *common law*, rozhodující v duchu právní tradice *copyright* bývá, upřednostněním technologické funkcionality informačního přenosu dat před ochranou takto elektronicky přenášeného uměleckého obsahu. Jinými slovy řečeno, autorskoprávní ochrana ustoupila zájmu na vývoji technologického postupu přenosu děl a informační svobodě. Nicméně, srovnání uměleckého a tvůrčího zpracování autorskoprávního materiálu formou parodie, s mechanickým vyhledáváním dekontextualizovaného autorského fotografického díla, zbaveného morální integrity (americkému právu ovšem cizí), není cesta, která by vedla k zajištění požadované ochrany práv tvůrců, ani k vybalancování oprávněných zájmů stran, zúčastněných informační výměny na internetu.

Přístup, který zaujal v daném případě americký soudce se v mnohém neliší ani od evropské mentality, podle níž se soudy při rozhodování obdobných kauz snaží informační

---

¹⁴⁷ Doslova: „... search engine technology provides an astoundingly valuable public benefit, which should not be jeopardized just because it might be used in a way that could affect somebody's sales.“ ... „Although an image may have been created originally to serve an entertainment, aesthetic, or informative function, a search engine transforms the image into a pointer directing a user to a source of information. Just as a parody has an obvious claim to transformative value because it can provide social benefit, by shedding light on an earlier work, and, in the process, creating a new one.“; s. 15468, *tamtéž*.

¹⁴⁸ viz s. 15467-8; *tamtéž*

služby typu vyhledávačů s vloženými (indexovanými) rozmnoženinami odkazovaného materiálu subsumovat pod některý z bezpečných přístavu, zbavujíc tak jejich poskytovatele povinnosti filtrovat přenášený anebo komunikovaný obsah online. Nasvědčuje tomu například stanovisko generálního advokáta P. Madura, které ve spojených právních věcech *Google France SARL a Google Inc.* komunikoval na margo otázky, zda mají být služby automatizovaného internetového vyhledávání podle klíčových slov řazeny mezi služby informační společnosti, jak je definuje směrnice o elektronickém obchodu?

Podle něho, žádná část znění definice služeb informační společnosti nevyklučuje její použití na poskytování hypertextových odkazů a vyhledávačů, tedy ani na vyhledávač společnosti Google, podporovaný reklamní službou AdWords. Výraz 'poskytovaná zpravidla za úplaty' může vyvolávat určité pochybnosti, pokud jde o vyhledávač společnosti Google, ale, jak generální advokát uvedl, vyhledávač je poskytován bezplatně v očekávání úplaty za reklamu. Jelikož jsou obě služby také poskytovány 'na dálku, elektronicky a na individuální žádost příjemce služeb', splňují všechny formální požadavky nutné proto, aby byly považovány za služby informační společnosti.

Generální advokát má v dané věci za to, že vyloučení odpovědnosti za službu ukládání do vyrovnávací paměti, stanovené v článku 13 směrnice 2000/31/ES by se mělo vztahovat na společnost Google. Poukázal rovněž na to, že i když nejsou poskytovatelé online vyhledávačů výslovně uvedeni ve vnitrostátních zákonech, transponujících uvedenou směrnici, uplatnění pravidel pro zbavení jejich odpovědnosti za přenos chráněného obsahu je *per analogiam* žádoucí a spravedlivé, vzhledem k zásadní úloze těchto poskytovatelů pro internet a k nedostatku kontroly nad poskytovanými informacemi z jejich strany. Tato analogie je obecně přijímána konkrétně ve francouzské právní nauce a judikatuře. Generální advokát odkazuje při této příležitosti i na americkou legislativu, upravenou v DMCA, stanovující zvláštní osvobození pro poskytovatele služeb online vyhledávačů, byť v omezeném rozsahu jenom na autorská práva a specificky nemířící na ukládání do vyrovnávací paměti (*caching*) nebo na shromažďování informací (*hosting*).

Podle jeho názoru je slučitelné s cílem směrnice 2000/31/ES, aby vyhledávací online služba společnosti Google byla vyloučená z odpovědnosti za sdělování cizího obsahu. Na vyhledávač společnosti Google se nevztahuje článek 14 této směrnice (*hosting*), protože tento vyhledávač neukládá informace neboli přirozené výsledky vyhledávání na žádost provozovatelů internetových stránek, které tyto informace poskytují. Generální advokát se domnívá, že tyto internetové stránky lze považovat za příjemce služby poskytované

společností Google, a sice služby zpřístupnění informací o těchto stránkách uživatelům internetu, což znamená, že na vyhledávač společnosti Google by se mohlo vztahovat vyloučení odpovědnosti stanovené z důvodu ukládání do vyrovnávací paměti (*caching*) článkem 13 uvedené směrnice. A to i za použití analogie.¹⁴⁹

Projednávané věci však mají reklamní kontext, který se liší od činnosti spočívající v pouhém neutrálním shromažďování informací. Nutno proto souhlasit s žalujícími majiteli poškozených ochranných známek v tom, že analogie vyloučení odpovědnosti podle směrnice o elektronickém obchodu, by se na speciální službu Google AdWords neměla vztahovat. Toto stanovisko je založeno na základním cíli směrnice, kterým je vytvoření otevřené internetové domény. Tohoto cíle by mělo být dosaženo limitací odpovědnosti těch, kdo přenáší nebo ukládá informace, čehož výrazem je obecný zákaz založení jejich právní odpovědnosti za prostředkování přenosu cizího obsahu, včetně jeho dočasného ukládání. Reklamní ráz speciální služby vyhledávacích nástrojů se ovšem neslučuje s tímto cílem, definičně ji odkloňující od nezávislého informačního nástroje online.¹⁵⁰

3.4.3 Hosting

Dalším typem služby informačního přenosu, který podléhá právní úpravě vylučující civilní odpovědnost jejího poskytovatele dle směrnice o elektronickém obchodu a jejího českého transpozičního zákona o některých službách informační společnosti, je shromažďování informací jejich ukládáním na žádost příjemce služby, neboli *hosting*.¹⁵¹

Jedná se prakticky o významnou a početnou skupinu informačních online služeb již nikoli automatizovaného ani krátkodobého či dočasného, nýbrž dlouhodobého ukládání ('hostování') chráněného obsahu na cizím úložišti dat neboli serveru (tzv. *webhosting*), jakými jsou sociální sítě sdělování obrazového i audiovizuálního obsahu (Facebook, YouTube, Instagram, LinkedIn), s možností interaktivního sdílení dat jejich uživateli. Dále u nás provozovaná datová úložiště typu Rajče.cz, Ulozto.cz, Uschovna.cz, Aukro.cz, Alza.cz, anebo mezinárodní úložiště, fungující na způsob *cyberlocking*, profitující z masového porušování autorských práv podněcováním svých uživatelů k jednání, které

---

¹⁴⁹ Viz Stanovisko generálního advokáta Poiares Maduro ze dne 22 září 2009 k spojeným věcem *Google France SARL a Google Inc. vs. Louis Vuitton Malletier SA* (C-236/08); *Google France SARL vs. Viaticum SA a Luteciel SARL* (C-237/08) a *Google France SARL vs. Centre national de recherche en relations humaines (CNRRH) SARL a další*, (C-238/08), zejména body 131, 133-4 a 136, s marginální poznámkou č. 69 a 72.

¹⁵⁰ Srov. body 141 až 146; *tamtéž*.

¹⁵¹ Porovnej článek 14 směrnice 2000/31/ES o elektronickém obchodu a § 5 zákona č. 480/2004 Sb., o některých službách informační společnosti.

spočívá v protiprávním sdělování cizího obsahu, jako jsou platformy Rapidshare, Megaupload, Hotfile nebo eBay.

Poskytovatel *hostingu* nebude podle směrnice o elektronickém obchodu podléhat odpovědnosti za přenos hostovaného cizího obsahu, pokud splní následující podmínky:

- není účinně seznámen s protiprávní činností nebo informací a ani s ohledem na nárok na náhradu škody si není vědom skutečností nebo okolností, z nichž by byla zjevná protiprávnost činnosti nebo informace; anebo
- poskytovatel, jakmile se o tomto dozvěděl, jednal s cílem odstranit tyto informace nebo k nim znemožnit přístup, a zároveň
- příjemce této informační služby není závislý na jejím poskytovateli ani nepodléhá jeho dohledu.

Jinými slovy, dle českým transpozičním zákonem formulovaných podmínek pro nepřiznání bezpečí přístavu poskytovateli služby *hosting*, bude její poskytovatel právně odpovědný za sdělování autorskoprávně chráněných děl, výkonů nebo záznamů či jiných předmětů ochrany jejich ukládáním na žádost třetích osob uživatelů, pokud mohl vzhledem k předmětu své činnosti, okolnostem a povaze případu vědět (tedy měl konstruktivní vědomost nebo ji mít mohl a měl), že obsah ukládaných informací nebo jednání uživatele jsou protiprávní, anebo pokud se prokazatelně dozvěděl (a měl tudíž skutečnou vědomost) o protiprávní povaze obsahu nikoli krátkodobě ukládaných informací nebo o protiprávním jednání uživatele, a přitom zároveň neprodleně neučinil veškeré nezbytné kroky, které po něm lze rozumně a spravedlivě požadovat, aby odstranil nebo zneprístupnil takovéto informace třetím osobám. Vždy se poskytovateli *hostingu* bude tato odpovědnost přičítat, když vykonává přímo nebo nepřímou rozhodující vliv na činnost uživatele, a není tudíž imunní ani neutrální vůči povaze ukládaných informací, se kterými je obeznámen a jejichž obsah je schopen kontrolovat.¹⁵²

Důležitým aspektem posouzení u tohoto typu prostředníka služby informační společnosti, je splnění podmínky skutečné (účinné) vědomosti poskytovatele *hostingu* o

---

¹⁵² Tuto podmínku neutrality poskytovatele služby *hosting* vůči jejímu uživateli, sdělujícímu přenášený obsah, zdůraznil i SDEU, když její absenci shledává v poskytování pomoci, spočívající v optimalizaci prezentace dotčených nabídek zboží či jiných statků, podléhajících autorskoprávní nebo známkoprávní ochraně, či v jejich propagaci. I kdyby byl poskytovatel *hostingu* v tomto smyslu pasivní a tudíž neutrální, nezbavil by se odpovědnosti ani povinnosti k náhradě vzniklé škody, pokud by byl seznámen a měl skutečnou vědomost o skutečnostech i okolnostech nasvědčujících protiprávnímu jednání příjemců jeho služby, v jejímž důsledku by každý hospodářský subjekt, postupující s péčí řádného hospodáře měl zakročit a tyto informace zneprístupnit nebo odstranit. Srov. body 123 a 124 ve věci C-324/09 *L'Oréal SA v. eBay International AG*.

protiprávním jednání uživatelů jeho služby i o závadné povaze ukládaných informací přenosu. A protože na základě osvobození osob ISP od povinnosti obecného dohledu nad obsahem i povahou předmětnou službou přenášeného informačního toku sám poskytovatel *hostingu* není povinen předběžně kontrolovat případnou závadnost jednání jeho uživatelů, může získat tuto vědomost nejčastěji přímo od dotčených nositelů práv, anebo od třetích osob. Aby ovšem mohl na základě takového oznámení odpovědně v rámci procedury *notice and take down* konat, aniž by tím zasáhl do oprávněných zájmů či práv třetích stran, včetně práva na svobodný přístup k informacím a na jejich výměnu, měl by si být jist, že někým učiněné oznámení o protiprávním jednání jiných osob příjemců jeho služby je dostatečně kvalifikované a odůvodňující záškrta, majíc tak efektivně ochránit zasažená práva k duševnímu vlastnictví. Hodnocení míry spolehlivosti takového oznámení může závazně provést až soud, k čemu ale v situaci rychlé interaktivní výměny informací s kritickým online obsahem není prostor, zvláště když poskytovatel služby pro udržení bezpečí přístavu musí reagovat promptně a zasáhnout, respektive zásahu se zdržet včas.

Jak odborná literatura, tak i soudní praxe respektují výklad, na jehož základě by poskytovateli hostingové služby nemělo být tolerováno takové jednání, jímž by ignoroval zjevné porušování práv hodnověrně sdělené oznamovatelem i v osobách jejich samotných nositelů, pokud je z oznámení zřejmé nebo prokazatelné, který hostovaný materiál je právně závadný a koho práv se dotýká. Tak si totiž prostředník informačního přenosu umí učinit konstruktivní povědomí o protiprávních následcích, plynoucích z oznámené skutečnosti a nezůstat úmyslně ani záměrně nevidomým (*willful blindness*) vůči zjevně protiprávní povaze své online služby.¹⁵³

V online sféře, zahlcené bezpočtem navzájem propojených typů informačních služeb, se provozovatelům datových uložišť tzv. *cyberlockers/storagelockers* (v překladu jakýchsi 'kybernetických' neboli 'úložních skříněk'), představujících velkokapacitní úložiště třetími osobami nahraného ale i následně stahovaného obsahu, daří variabilitou svých technologických komponentů unikat před přímým nařčením z nelegální činnosti a

---

¹⁵³ Viz bod 122 odůvodnění uvedeného rozsudku C-324/09 *L'Oréal SA v. eBay*. Z odborné literatury např. HUSOVEC, M. *Zodpovednosť na internete podľa českého a slovenského práva*. Praha: CZ.NIC 2014; s. 108. Americká doktrína *willful blindness doctrine*, aplikovaná původně na problematiku porušování patentových práv, si klade obdobně i k právům autorským, ve vztahu k *hostingu* dle § 512(c) DMCA (*Information Residing on Systems or Networks at Direction of Users*) za cíl, prokázat skutečnou (aktuální) vědomost osob ISP o zvláštních případech porušení práv podle DMCA na jimi provozovaných informačních systémech. Vychází z předpokladu, že daný subjekt, navzdory svému přesvědčení o existenci určitého nežádoucího faktu, se z něj nepoučí a záměrně koná tak, aby se nápravě závadného stavu vyhnul. Viz DRATH, R., *Hotfile, Megaupload, and the Future of Copyright on the Internet, What can Cyberlockers Tell us About DMCA Reform?*, 12 J. Marshall Rev. Intell. Prop. L. 205 (2012), s. 229.

zastřeně tak budít dojem legálních prostředníků informační výměny.

I když většina těchto provozovatelů nabízí hostingovou službu legálně v režimu podmíněného přístupu za použití uživatelského hesla, umožňují tito zároveň svým uživatelům sdělovat ukládaný obsah veřejnosti i bez dalších omezení. V kombinaci s touto rozšířenou funkcionalitou, způsobilou snadno sdílet i stahovat uložené informace, vystavují autorskoprávně chráněný obsah neoprávněným uživatelům z řad veřejnosti k volnému stažení. A to i v situaci, kdy svou službu zbaví možnosti automatizovaného vyhledávání, neboť koncoví uživatelé si zadáním klíčových slov či hesel uložený obsah můžou zdarma dohledat na jiných standardních vyhledávačích, směřujících je buďto přímo na stažené webové stránky anebo na stránky třetích osob, agregující odkazy na obsah původně hostovaný poskytovatelem této služby. Ve snaze eliminovat funkci automatického vyhledávání, se poskytovatelé *hostingu* snaží rozptýlit obavu nositelů práv k intelektuálnímu vlastnictví z neomezeného přístupu k jejich autorským výtvorům a zbavit se tak odpovědnosti za nedovolené prostředkování datového přenosu a výměny autorskoprávně chráněných souborů. Jejich obchodní model se zakládá obvykle na prémiovém odměňování uživatelů informační služby za počet stažení jimi nahraných souborů (*pay per download*) anebo za počet přihlášených předplatitelů (*pay per sale*).¹⁵⁴

Právně významnými, z pohledu hodnocení právní odpovědnosti poskytovatelů služeb informační společnosti typu *hosting*, byly americké případy *Hotfile* a *Megaupload*. Tyto platformy, svou kapacitou celosvětově největší elektronická úložiště dat na internetové síti, generující reklamní výnosy a operující prostřednictvím mnoha spřízněných webových stránek, jsou k dispozici uživatelům kategorizovaným podle výše hodnoty jejich subskripcí, čemuž odpovídá i nabízený rozsah neboli velikost úložné kapacity pro nahrávání a sdělování ukládaných informací. Obžaloba nositelů práv, zejména filmových producentů audiovizuálního obsahu, dovolávající se zákazu této služby s kriminálním dopadem vedlejšího účastenství (*secondary infringement*) a u *Hotfile* rovněž účastenství přímého i vůči individuálním osobám, zahrnujících také uživatele služby, byla svým rozsahem i významem do té doby bezprecedentní.¹⁵⁵

---

¹⁵⁴ Viz s. 215 až 217; *tamtéž*. Typickým příkladem informačních služeb, usnadňujících bezúplatné nahrávání i sdílení autorskoprávně chráněných počítačových souborů, je služba MediaFire <https://www.mediafire.com>.

¹⁵⁵ Rozhodnutí amerického soudu ze dne 27. července 2011 ve věci *Perfect 10, Inc. v. Megaupload Limited*, No. 11-cv-0191 – IEG (BLM). (S.D. Cal. Jul. 27, 2011).

Fungování obou typů datových uložišť bylo založeno na podobných obchodních modelech, směřujících k zatraktivnění neautorizovaného ukládání a sdělování předmětů autorskoprávní ochrany jeho odměňováním, v závislosti na kapacitní velikosti uložených souborů a na počtu jejich následného nahrání neboli stažení dalšími uživateli této hostingové služby. Každý uživatel, který nahrál soubor na stránky těchto uložišť obdržel speciální odkaz na tento soubor, který pak mohl z takového linku stáhnout kdokoli, komu byl k dispozici od tohoto uživatele. Provozovatelé cizích stránek navíc finančně profitovali z každého indexovaného souboru, nahraného jejich uživateli a putujícího i na hostující platformu obou žalovaných společností, které tyto uživatele zároveň odměňovaly prémiovým členstvím. Oficiálně zveřejněná uživatelská pravidla fungování těchto populárních stránek formálně ani obsahem nekolidovala s autorskoprávní úpravou, zakotvenou v DMCA.

Soudy v uvedených kauzách shledaly žalované provozovatele serverů s úložišti dat nepřímou (spolu)odpovědnými (*secondary liable*) za podněcování svých uživatelů k protiprávnímu jednání, když k tomu, aby ze svých kontrolovaných serverů museli odstranit anebo znepřístupnit autorskoprávně závadné soubory, postačovala alespoň konstruktivní vědomost (vedle či místo přísnější, skutečné – *strict specific knowledge*) žalovaných poskytovatelů hostujících služeb o porušování práv žalobců na jejich serverech (*plausible inference of knowledge*). Přičemž s odkazem na obdobné soudní kauzy měly soudy zato, že i při tvrzeném nedostatku vědomostí žalovaných o nedovolených aktivitách uživatelů jejich služeb je nutné, s ohledem na jejich obchodní strategii, tuto nevědomost vnímat jako nevědomost záměrnou.¹⁵⁶

Další důležitou podmínkou vedle absence skutečné vědomosti o protiprávní situaci na provozovaném serveru ve formě *actual knowledge* anebo podezření na ní (*red flag knowledge/awareness*)¹⁵⁷ pro získání bezpečí přístavu v tomto případě je, jak rozhodují

---

¹⁵⁶ „ *if Megaupload lacks knowledge of infringing activity, Plaintiff's allegations suggest such lack of knowledge is willful.*“; bod 9, *tamtéž*. Obdobně i v kauze *Hotfile* se soud v rámci obrany žalovaného přiklonil k uznání jeho odpovědnosti poskytovatele *hostingu* na základě jeho konstruktivní vědomosti o protiprávnosti uživatelského modelu předmětné služby. *Disney Enters. v. Hotfile*, 798 F. Supp. 2d 1303, 1310–11 (S.D. Fl. 2011). Porovnej i *Aimster Copyright Litig.*, 334 F.3d 643, 650 (7th Cir. 2003), vycházející z předpokladu úmyslné či záměrné nevidomosti poskytovatele hostingové služby (*“Willful blindness is knowledge”*). Tvrzení žalovaného poskytovatele služby *hosting* o nemožnosti detekovat závadný obsah systémem šifrujícím nahrávané soubory na jeho server, soud rozuměl jako jeho dobrovolnému rozhodnutí implementovat tento (*encrypting*) systém, coby způsobu záměrného vyhnutí se nařčení z vědomosti o porušování práv. Podobně: 126 HARV.L.REV 645 (2012); No..2. Viz také DRATH, R., *Hotfile, Megaupload, and the Future of Copyright on the Internet, What can Cyberlockers Tell us About DMCA Reform?*, 12 J. Marshall Rev. Intell. Prop. L. 205 (2012), str. 217-230.

¹⁵⁷ DMCA v § 512(c)(1)(A)(i) „*actual knowledge that the material or an activity using the material on the system or network is infringing*“; a (ii) „*in the absence of such actual knowledge, is not aware of facts or circumstances from which infringing activity is apparent*“, upravuje skutečnou a konstruktivní (tzv. *red flag*)

americké soudy, aby poskytovatel *hostingu* neměl přímý obchodní prospěch, plynoucí z aktivit třetích stran svých uživatelů. Obzvláště, je-li oprávněn a technologicky schopen kontrolovat i ovlivnit činnost těchto osob, s možností odstranit závadný obsah, jenž se mu tak stane známým. Shodně s americkou rozhodovací soudní praxí, by i podle evropské judikatury takovému obchodnímu propojení mezi poskytovatelem uvedené služby a jejím uživatelem mohla nasvědčovat zejména internetová reklamní inzerce, zveřejněná či připojená na webových stránkách automatického online vyhledávání informací. Provozovatel technologických nástrojů pro online vyhledávání informací, fungujících bez těchto obchodních sdělení pouze na podkladě zadávání klíčových hesel pro automatickou indexaci požadovaného obsahu uživateli, by jinak bezpečný přístav neměl ztratit.¹⁵⁸

Jak je vidět, praktická aplikace odpovědnostně-právního schématu bezpečného přístavu typu *hosting*, vylučující při splnění zákonem stanovených podmínek deliktní odpovědnost prostředníků informační výměny cizího obsahu, není ve svých praktických konsekvencích vždy jednoznačná ani konzistentní. I když nositelé autorských a souvisejících práv disponují často relevantními informacemi o pirátském porušování svých majetkových zájmů třetími osobami uživatelů informačních služeb, jejich poskytovatelé zase možností na oznámení o porušení práv pozitivně reagovat a využít tak svou technologickou výhodu a blízkost směrem k nim, jsou to spíše nositele práv, které tíží větší břemeno prokazatelně obhájit své nároky, než osoby ISP, neochotni zakročovat do jimi zprostředkovaného sdělování chráněného obsahu online bez svolení nositelů práv k němu dříve, než získají přímou vědomost o neoprávněnosti tohoto sdělování, respektive než k zákroku budou pro svou záměrnou nevidomost a nevšímavost donuceni až posléze soudem. To už ovšem dostatečný prostor pro včasnou eliminaci vzniklých škod na nehmotném majetku autorů a dalších kreativců bude chybět.

---

vědomost o skutečnostech nebo okolnostech, indikujících porušování autorských práv uživatelem hostingové služby.

¹⁵⁸ Viz rozsudky ve věcech *UMG Recordings, Inc. v. Shelter Capital Partners LLC*, 667 F.3d 1022 (9th Cir. 2011); nebo *Viacom Int'l Inc. v. YouTube, Inc.*; 676 F.3d 19 United States Court of Appeals, (Second Cir. 2012); body 63-73, kde odvolací soud považuje kromě jiného za opatrné a prozíravé přesvědčit se, zda žalobci prokázali dostatečně, že žalovaný provozovatel serveru *YouTube* byl schopen a oprávněn kontrolovat protiprávní činnost svých uživatelů, těžíc v přímé souvislosti z ní pro sebe finanční prospěch. Srov. ustanovení o kontrole a prospěchu (tzv. *control and benefit clause*), upravené v § 512(c)(1)(B) DMCA. Pro porovnání s evropskou judikaturou viz spojené věci C 236-8/08 *Google vs. Louis Vuitton*. Konzistentně s tímto rozhodnutím Soudu ovšem nepostupovaly vnitrostátní (francouzské) soudy konkrétně v otázce posouzení obchodního propojení zadavatele obchodního sdělení a žalovaného poskytovatele informační služby s takto zadaným a inzerovaným obsahem, zahrnujícím i chráněná označení značkového zboží žalobců. SDEU jim totiž diskreci v tomto ohledu ponechal.

Institut bezpečného přístavu má ve své podstatě představovat zvláštní odpovědnostně-právní kategorii, normativně vylučující odpovědnost za autorskoprávní delikty osob prostředníků informační výměny cizího obsahu. Je speciální výjimkou z jinak obecné civilní odpovědnosti za škodu či jinou újmu způsobenou nedovoleným zásahem do práv k nehmotným statkům, a nastoupí pouze za přítomnosti všech taxativně stanovených a kumulativně splněných zákonných podmínek u jinak odpovědného subjektu, nezbytných pro její přiznání. Jejich současným nenaplněním zůstává odpovědnost poskytovatele informační služby nedotčena.

Této logice, vlastní jakékoli, i normativní výjimce z obecného pravidla zcela neodpovídá pozitivní dikce českého zákonodárce. Ten totiž směrnicí o elektronickém obchodu negativně formulovanou výjimku, vylučující za stanovených podmínek obecnou deliktní odpovědnost poskytovatelů hostingových služeb transponoval do zákona o některých službách informační společnosti naopak pozitivně.¹⁵⁹ Navodil tak dojem bezpečné plavby osob ISP v jinak nebezpečných vodách kyberprostoru a relativizoval tak bezpečnost přístavu, coby místa, kam se poskytovatel služby v podstatě ani nemusí ukrývat, ledaže do přístavu vpluje za asistence pobřežní hlídky, aby se přístav z jeho hlediska stal spíš nebezpečným, oslabujícím jeho imunitu před povinnostmi účelně čelit pirátům, které vědomě a úmyslně přehlíží. Bezpečný přístav má být naopak prostorem jakéhosi azylu či záchrany dobrověrně podnikajícího a pasivního prostředkovatele informační služby, nikoli prostředkem úkrytu pro ty, kteří svou službou podněcují své zákazníky a uživatele k pirátské činnosti, nebo tuto i aktivně umožňují.¹⁶⁰

Řešení uvedeného střetu zájmů subjektů participujících na informační výměně nebo i dotčených na svých právech a prosazujících každý svůj vlastní odpovědnostně-právní model pro úpravu jejich vztahů, vznikajících ve společnosti sítí, se nabízí několik. Jakékoli z nich, by mělo být řešením vyváženým a bezdůvodně nerozšiřujícím ve svých důsledcích prostor pro zneužívání imunit bezpečných přístavů ze strany osob ISP.

---

¹⁵⁹ Porovnej § 5 odst. 1 písm. a) a b) zákona č. 480/2004 Sb., o některých službách informační společnosti a článek 14 odst. 1 písm. a) a b) směrnice 2000/31/ES o elektronickém obchodu.

¹⁶⁰ Z této logiky vycházel i americký soud v Kalifornii, když obranu bezpečného přístavu pro hostingové služby odmítl přiznat žalovanému zprostředkovateli P2P sítí generace BitTorrent, jehož shledal odpovědným za podněcování k nelegálnímu sdělování chráněných audiovizuálních děl žalobce (*inducement liability*), coby nepřímého pachatelství (*secondary infringement*). *Columbia Pictures Industries, Inc. vs. Fung*; No. 06 Civ. 5578, 2009 U.S. Dist. LEXIS 122661 (C.D. 21.12.2009). Více k této odpovědnostně-právní teorii, podle níž postupoval soud i v případě nástupců P2P první generace (Napster), žalovaných poskytovatelů P2P protokolů Gnutella a FastTrack, coby zařízení podněcujících třetí osoby k porušování autorských práv, viz GIBLIN, R. The P2P Wars: How Code Beat Law. *IEEE Internet Computing* 16.3 (2012): 92-94. Dostupné na: <http://works.bepress.com/giblin/17>.

4 PRÁVNÍ OCHRANA A VÝKON AUTORSKÝCH PRÁV V KYBERPROSTORU

Aby byla ochrana, zaručena pozitivní hmotněprávní regulací odpovědnosti poskytovatelů služeb informační společnosti na vnitrostátní i na unijní či mezinárodní úrovni pro nositele autorských a souvisejících práv opravdu účinná a relevantní, je potřeba zabezpečit její efektivní výkon. A to i s výhradou reálné nemožnosti dosažení bezvýjimečné a absolutní autorskoprávní ochrany, kterou virtualita a neohraničenost kyberprostoru ještě více než obvykle oslabují. Právně rozhodujícím momentem negativního vymezení kompetence působení autorského práva v kyberprostoru je na evropském kontinentu systém výjimek a jeho omezení, kterému v angloamerickém copyrightovém modelu odpovídá právní koncept *fair use*. Jejich společně sledovaným účelem je stanovení rovnováhy zájmů autorů, licenčních nabyvatelů a soutěžitelů na trhu s nehmotnými statky i internetových uživatelů v rámci informační výměny, jíž se nezávisle na sobě přímo či nepřímo účastní. Internet tuto rovnováhu v univerzálním měřítku evidentně narušil.

4.1 Paralelní svět kyberprostoru

S ohledem na globální rozsah internetové komunikace je proto stěžejní mezinárodní spolupráce jednotlivých zemí, signatářů mezinárodních autorskoprávních konvencí, jakými jsou Revidovaná bernská úmluva o ochraně literárních a uměleckých děl anebo Smlouva Světové organizace duševního vlastnictví pro autorské právo WCT (*WIPO Copyright Treaty*),¹⁶¹ stanovující minimální mezinárodní standard hmotněprávní ochrany autorských práv, jejichž mechanismus vymáhání nad rámec smlouvy TRIPS, vztahující se pouze na off-line ochranu práv, doplnila pro online prostředí mezinárodní Úmluva o počítačové kriminalitě, přijatá na půdě Výboru ministrů Rady Evropy na jeho 109. zasedání dne 8. listopadu 2001. Následně byla dne 23. listopadu 2001 v Budapešti otevřená zástupcům signatářských zemí k podpisům. Potřeba tohoto smluvního instrumentu vyvstala s narůstající kyberkriminalitou, využívající specifickou přeshraniční povahu síťové komunikace,

---

¹⁶¹ Byla schválena v Ženevě dne 20. prosince 1996, jako speciální mezinárodní dohoda signatářských zemí Revidované úmluvy bernské o ochraně literárních a uměleckých děl, která s ní v návaznosti na svůj článek 20 pro digitální prostředí počítala. Tato smlouva zavedla kromě jiného i výhradní majetkové právo autorské k počítačovým programům a zvláštní právo pořizovatele databáze. Spolu s ní byla na půdě Světové organizace duševního vlastnictví přijata v návaznosti na Římskou úmluvu o ochraně výkonných umělců, výrobců zvukových záznamů a vysílacích organizací, *WIPO Performances and Phonograms Treaty* (WPPT). Jejich oficiální znění je dostupné na http://www.wipo.int/wipolex/en/treaties/text.jsp?file_id=295157 http://www.wipo.int/wipolex/en/treaties/text.jsp?file_id=295477.

překonávají tak standardní možnosti právní ochrany, vymezené teritorialitou autorského práva a limitované mocenskou působností státních autorit i jejich justičního aparátu. Virtuální kyberprostor již není svrchovanou doménou státu, nýbrž je jakýmsi paralelním světem, fungujícím spontánně a podle pravidel vygenerovaných z mnoha stran, zúčastněných na této komunikační infrastruktuře.¹⁶²

Joel R. Reidenberg a obdobně i Lawrence Lessig v této souvislosti mluví o tzv. *'lex informatica'*, resp. o zdrojovém kódu jako o neformálním a nepsaném pramenu takzvaného informačního práva, coby specifickém a normativně nekodifikovaném právu informační společnosti, žijící v přeshraničním kyberprostoru, jehož zákonodárci mají být definiční autority a síťoví architekti – technologové a strůjci sítí. Přitom zároveň, vedle technologických zákonitostí sítě i uživatelé sociálních sítí sami určují pravidla fungování svých připojených komunit a mohou tak výrazně působit na celkovou podobu síťové architektury.¹⁶³

Státu tak zůstává zúžený prostor pro případnou regulaci poměrů vznikajících v rámci komunikace na sítích, k čemuž nejčastěji využívá osob prostředníků informační výměny – osoby ISP. Dopad digitálních informačních technologií na život společnosti a jednotlivců ovšem nemůže ponechávat státní autority ani Evropskou unii pasivními či stranou dění. Vidíme to aktuálně na politických snahách regulovat podnikání na internetu, které generuje nezdaněné zisky takzvané sdílené ekonomiky, představující zdroj nekalé soutěže pro naopak regulovaný podnikatelský sektor.¹⁶⁴ Aktuální politický tlak Evropské komise sílí i vůči

---

¹⁶² Tvůrci této infrastruktury jsou takzvaní 'architekti sítě', kteří ve virtuálním prostředí mají suplovat držitele tradiční teritoriální autority – státní moc a její zákonodárce. Není to již ona sama, analogicky k světu off-line stanovující pravidla fungování kyberprostoru. Stává se jednou z mnoha sil, vzájemně působících na utváření virtuálních vztahů, vedle privátního sektoru, síťových technologů či samotných uživatelů sítí. Viz REIDENBERG, J.R. *Governing Networks and Rule-Making in Cyberspace*. 45 EMORY L.J.911 (1996), s. 912-917. Dostupné na: http://ir.lawnet.fordham.edu/faculty_scholarship/29.

¹⁶³ LESSIG, L. *Code: Version 2.0*.2006; CC Attribution-Share Alike; s. 5, dostupné na: <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/>.

REIDENBERG, J.R. *Governing Networks and Rule-Making in Cyberspace*, 45 EMORY L.J. 911 (1996), s. 929; dostupné na: http://ir.lawnet.fordham.edu/faculty_scholarship/29.

¹⁶⁴ Jedním z takových zdrojů je považována celosvětová online sdílená síť osobní přepravy Uber, která až do verdiktu SDEU ve věci C-434/15 *Asociación Profesional Elite Taxi v. Uber Systems Spain SL*, ze dne 20. prosince 2017, který ji kvalifikoval jako přepravní službu místo obhajované elektronické služby zprostředkování jízd přes mobilní aplikaci – a tudíž služby informační společnosti, fungovala bez nutnosti čelit vnitrostátním regulačním opatřením, jaká stíhají klasické taxikáře, včetně povinnosti získat živnostenské oprávnění. Představovala tak nekalého soutěžitele na trhu služeb osobní přepravy. Jiným takovým je na trhu ubytovacích služeb nepochybně i mobilní aplikace Airbnb, provozovaná soukromou společností, usazenou v Kalifornii. Zprostředkuje celosvětový systém recipročního sdílení pronájmů ubytování, čímž vytváří specifickou online sociální subkulturu, autonomně a nekale konkurující poskytovatelům státem regulovaných ubytovacích služeb. Opačný jev, spočívající v založení nerovné soutěže, je bohužel ze strany Komise EU přítomen v její regulaci vnitřního trhu s nehmotnými statky, když v rámci reformy kolektivní správy zavádí institut nezávislého správce práv. Ten je coby soukromý podnikatelský subjekt vyjmut z povinnosti získat

online médiím pro jejich nepravdivé anebo zkreslené zpravodajství a dezinformační kampaně. Šíření neověřených a nehodnověrných ale všudypřítomných informací online, předchází jejich verifikaci. Lež a nepravda tak budí dojem pravdy, která je v kyberprostoru nebezpečně relativizovaná.¹⁶⁵

Reidenberg příznačně přirovnává svůj koncept práva informačních technologií společně s předpoklady jeho vzniku ke středověkému obchodnímu právu *lex mercatoria*, aby tak poukázal na praktické důvody i potřeby etablování samovolné regulace chování subjektů, participujících na interaktivní digitalizované informační výměně, historicky obdobné té obchodní, kdysi přesahující územní hranice středověkých městských států. Není to standardní ani kodifikovaný soubor normativních pravidel, jaký známe v podobě regulativních mechanismů, upravujících společenské vztahy vznikající v off-line podmínkách, který by zastřešila centralizovaná a legitimně delegovaná autorita, disponující pravomocí tento řád realizovat, spravovat a kontrolovat. Spontánnost až živelný charakter proměn neuchopitelné virtuální reality v mnohém připomíná doslova revoluční zvrát společenských poměrů, které nabývají globalizované podoby, přesahující kompetence i teritoriální hranice národních států. Globální informační internetová síť zbavuje mezilidskou komunikaci územních, osobních i obsahových specifik a představuje otevřený online prostor, kam se s rozvojem nových digitálních technologií přesouvá jak individuální, tak i společenský život.¹⁶⁶

'*Lex informatica*' má měnit klasické paradigma chování adresátů právní normy, vybavené trojčlennou strukturou v podobě hypotézy, dispozice a sankce. Promotéři (Lessig) tohoto specifického označení práva tvrdí, že v kyberprostoru nemá uživatel sítě možnost volby chovat se určitým – dispozicí právní normy předvídaným způsobem a k jejímu naplnění postačuje již jenom existence, respektive splnění předpokladů daných hypotézou, což má problematizovat nástup nevykonatelné sankce. Absence reálné působnosti státem sankcionované právní normy v kyberprostoru má být proto odůvodněná jak materiálně –

---

oprávnění státní autority a podrobit se stejným povinnostem, jaké tradiční kolektivní správce musí pro udělení státní koncese k svěřenskému výkonu majetkových autorských a souvisejících práv plnit a dodržovat.

¹⁶⁵ Řešení problematiky falešných zpráv (tzv. *fake news*) a boje proti šíření dezinformací na internetu zahájila Evropská komise veřejnou konzultací; viz její tiskovou zprávu ze dne 13. listopadu 2017. Dostupná na: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-4481_en.htm.

¹⁶⁶ BARLOW, J. P. *A Declaration of the Independence of Cyberspace*. Absence společenské smlouvy, o jaké psal v 18. stol. osvícenský filozof J. J. Rousseau, dovoluje podle zakladatele iniciativy *Electronic Frontier Foundation* projektovat internetovou síť v kyberprostoru jako nezávislou na státní moci (viz první kapitola této práce). Tento jednostranný, extrémně liberální pohled na digitální svobodu internetu oslabuje potřeba i záruky právní stability předvídatelných uživatelských poměrů, které může garantovat jenom stát se svým donucovacím mocenským aparátem.

nesouladem práva psaného (*law in books*) a práva faktického (*law in action*), tak i formálně – absencí normativní sankce.¹⁶⁷

Specifika, příznačná pro off-line autorskoprávní vztahy, jaké známe v podobě například zákonných licencí a dalších výjimek z exkluzivního výkonu autorského práva nejsou pro uživatele v kyberprostoru tak výrazná ani rozpoznatelná. Toto specifické informační právo, vybočující z dualistického rozlišení pozitivního a přirozeného práva, má proto být jakýmsi vyplněním prázdného a státem normativně neregulovatelného prostoru. Optikou klasické diference mezi právem *soft law* a *hard law*, má právo na informačních sítích podobu, kterou nejlépe charakterizuje mezinárodní *soft law*, s oslabenou složkou právního vynucení plnění dohodnutých nebo schválených právních povinností a závazků. V takovéto situaci je pak obtížné efektivně prosadit aplikaci účinných prostředků ochrany tak, aby tato byla legálně aprobována a autoritativně i sankcionována. Proto tam, kde státní zákonodárce problematicky prosazuje nárok na svou legitimitu, nezbývá než spoléhat na samoregulační mechanismy vnitřního fungování internetových komunit, založených často na dobrovolnické bázi, s vlastními pravidly, podpořenými příslušnou definiční autoritou.

Změna uživatelského prostředí v éře internetu a nástup digitálních technologií, představující pouze oborovou technikálií, bez modifikací základních právních principů a pravidel, pořád spolehlivě platných v obecném právním povědomí, by nicméně neměla z metodologického ale ani ze systematického hlediska zakládat žádnou novou právní oblast či odvětvovou výjimku. Běžně zavedené přístupy se zákonnými kvalifikacemi jednotlivých způsobů užití děl platí i zde, byť v poněkud odlišných a modifikovaných podmínkách, odpovídajících specifickým komunikace elektronickými sítěmi. A to i ve vztahu k smluvně licenčním anebo prostým (jednostranným) formám svolení k nakládání s autorskými díly a jinými předměty ochrany, jakožto soukromoprávním výrazům svrchovaného panství tvůrčích osob nad jejich duševními výtvoři. Ve skutečnosti se tedy hodnotově ani axiologicky nejedná o proměnu práva, leda tak o jakousi spontánní revizi morálních vzorců v chování a v přístupu síťově propojených uživatelů internetu, což vede k relativizaci dostatečných záruk ochrany subjektivních práv jednotlivců a snižuje úctu k nim ze strany třetích osob i veřejnosti vůbec.

---

¹⁶⁷ Tato disproporce souvisí s testováním platnosti práva jeho vykonatelností neboli praktickým i procesním prosazením jeho zákonné matérie. Slovy právního filozofa a oponenta právního pozitivizmu L. Fullera, podmínkou faktické platnosti práva je soulad mezi úředním postupem a deklarovaným pravidlem. Viz FULLER, L. Morálka práva. Praha: OIKOYMENH, 1998. Cit. POLČÁK, R., *Internet a proměny práva*. Auditorium. Praha 2012. s. 106.

Lze tedy shrnout, že 'nové' bývá z právního hlediska novým jenom naoko. Kyberprostor je společenským fenoménem, odpovídajícím modernímu stavu měnící se techniky, při jehož právní regulaci si lze vystačit se standardními civilistickými prostředky zejména závazkového práva. Označení '*lex informatica*' proto neznamena žádné samostatné právní odvětví, ale je mu nutno rozumět buď jako účelovému a zjednodušujícímu souhrnnému názvu jak pro mezinárodněprávní předpisy, smlouvy, obyčeje či nepsané obecné zvyklosti a zásady spravedlnosti (ekvity), anebo jako souboru soukromoprávních závazků, interních předpisů právnických osob, oborových postupů či technických standardů.¹⁶⁸

4.2 Mezinárodní soukromoprávní ochrana autorských práv

Internetové užití předmětů intelektuálního vlastnictví a přesun uživatelských aktivit z analogového prostředí do podmínek digitální síťové komunikace, znamenají plné rozvinutí potenciality nehmotných statků být všudypřítomnými, aniž by je tato jejich ubikvita kvantitativně anebo kvalitativně měnila či spotřebovávala. Územní neohrazenost internetu a jím zprostředkovaný informační přenos chráněných nehmotných statků limituje kompetence státní regulace i platnost vnitrostátního práva. Je proto nasnadě otázka volby rozhodného práva pro úpravu a řešení právních vztahů a sporů s mezinárodním prvkem. Problematickým se zejména v souvislosti s digitálním šířením a sdělováním chráněného obsahu internetovou sítí jeví způsob stanovení práva rozhodného pro řešení mimosmluvního a kvazideliktního porušení autorských práv i jiných absolutních práv k duševnímu vlastnictví, koncipovaných tradičně v teritoriálních normativních systémech, platných na územích jednotlivých států. V zájmu poskytnutí jejich pozitivní hmotněprávní ochrany je proto nezbytné stanovit kolizní kritéria pro určení rozhodného právního režimu toho-kterého státu, podle něhož se má v daném sporu autorskoprávní ochrana uplatnit.¹⁶⁹

---

¹⁶⁸ Viz Telec, I., *Právo duševního vlastnictví v informační společnosti*. Praha: Leges, 2015, s. 177, 183 a 185.

¹⁶⁹ Mezinárodněprávně je teritorialita autorskoprávní ochrany upravená v článku 5 Revidované úmluvy bernské a vnitrostátně v § 107 českého autorského zákona. Explicitní zákonnou úpravu kolizních kritérií pro určení rozhodného práva mezi členskými zeměmi EU obsahuje v intencích směrnice Evropského parlamentu a Rady 93/83/EHS o koordinaci určitých předpisů týkajících se práva autorského a práv s ním souvisejících při družicovém vysílání a kabelovém přenosu, regulace přeshraničního družicového (satelitního) vysílání. Zákodárce zde jako kritérium pro stanovení území, na kterém k sdělování vysílaného díla dochází zvolil tzv. *emisní teorii*, podle níž je z teritoriálního hlediska rozhodující místo vysílání neboli emitování rozhlasového a televizního signálu směrem na družici. Srov. úpravu § 21 odst. 5 autorského zákona. Opačný princip je prosazován zastánci tzv. *komunikační teorie*, s určením rozhodného práva podle místa, kam vysílaný signál dopadá a je přijímán uživatelem (*footprint*). Srov. také Telec, I., Tůma, P. Autorský zákon. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2007, s. 257.

Na rozdíl od veřejnoprávní ochrany trestního práva, chránícího státní a veřejné zájmy, je řešení soukromoprávních otázek a sporů s mezinárodním prvkem ponecháno v převážné míře na samotných účastnících právního poměru, kteří mají k dispozici materiální i procesní prostředky ochrany mezinárodního práva soukromého. Pokud si mezinárodní trestněprávní regulace vystačí s jediným hraničním určovatelem jak pro materiální stanovení rozhodného práva, tak i pro jeho procesní realizaci a založení pravomoci i příslušnosti soudu, pročez jsou zde hmotněprávní i procesní režimy totožné, soukromé právo mezinárodní přistupuje k určení rozhodného práva a procesního režimu pro uplatnění právního nároku s přeshraničním rozsahem odlišně.

Mezinárodní právo procesní a soukromé zná situace, kdy je pravomoc soudu založená podle státní příslušnosti žalovaného účastníka řízení – porušovatele autorských a souvisejících práv (*lex patriae*), zatímco samotné hmotněprávní posouzení individuálního nároku žalobce se řídí právem místa, na jehož území k civilnímu deliktu došlo (*locus rei sitae*). V důsledku tohoto pravidla proto není neobvyklé, když soudy v procesu rozhodují autorskoprávní spor podle cizího soukromého hmotného práva. Nejčastějším případem takového delokalizovaného účinku mimosmluvní odpovědnosti na internetu bude situace, kdy autorskoprávně závadný akt sdělování díla je veden ze serveru umístěného v jiném státě, než kde k porušení práv autora fakticky dojde. Takováto volba příslušné autorskoprávní procesní ochrany je důležitá a vhodná zejména tam, kde by delikvent, v úmyslu obcházet přísnější jurisdikci země, v níž hodlá svým protiprávním jednáním porušit práva a oprávněné majetkové zájmy tvůrců, takto s přeshraničním účinkem jednal z území s nižší mírou ochrany, respektive z místa, kde je takové jednání dovolené. U smluvních závazků není ani vyloučené, aby se strany z dosahu a územní či osobní působnosti hmotného a procesního práva daného státu vyvázaly a určily vzájemnou dohodou rozhodné právo odlišně.¹⁷⁰

Na evropské úrovni jsou materiální a procesní pravidla uspořádání poměrů s cizím prvkem harmonizována. Pro volbu rozhodné hmotněprávní úpravy civilní ochrany autorských a souvisejících práv ve vzniklé kauze s kolizním prvkem, použijí soudy postup určený zákonem o mezinárodním právu soukromém a procesním, a to subsidiárně, při upřednostnění unijní normativy, kterou představuje přímo pro členské země závazné nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) o právu rozhodném pro mimosmluvní závazkové vztahy. Právo rozhodné pro smluvní závazkové vztahy upravuje původní Římská úmluva o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy. Byla otevřená k podpisu dne 19.

---

¹⁷⁰ POLČÁK, R., *Internet a proměny práva*. Auditorium. Praha 2012. s. 123.

června 1980 a vstoupila v platnost 1. dubna 1991. Obsahově na ní navazuje přímo závazné nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy. Struktura a postup aplikace kolizního práva procesního jsou regulovány nařízením Evropského parlamentu a Rady (ES) o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech.¹⁷¹

Delimitace jurisdikcí jednotlivých zemí a fragmentace hmotněprávních úprav nutí účastníky soukromoprávních vztahů smluvních i (kvazi)deliktních s mezinárodním prvkem, vznikajících na internetu, přistoupit ke klasickým pravidlům aplikace hraničních určovatелů, když doposud ještě nebyly pro online skutkové podstaty doktrínou ani legislativně jednotně upraveny ty specifické. Nejčastějším hraničním ukazatelem pro určení rozhodného práva k posouzení všeobecných právních nároků oprávněných nositelů práv k duševnímu vlastnictví je právo státu, v němž se navrhovatel nebo žalobce soudní ochrany domáhá (*lex loci protectionis*). V případě vznesení žalobního nároku z porušení práv na více územích by bylo nezbytné uchýlit se k tzv. mozaikové úpravě a přítomnost mezinárodního prvku v daném sporu překlenout aplikací vícero právních řádů, což je pro autorskoprávně relevantní internetovou komunikaci poněkud nepraktické.

Pokud by došlo k porušení práva duševního vlastnictví upraveného jednotným unijním aktem, jaký zná normativní regulace obchodní známky, průmyslových vzorů, odrůdových práv či zeměpisných označení a označení původů v rámci EU, upřednostnila by se příslušná unijní legislativa. Rozhodné národní právo státu, na jehož území k rušivému zásahu do uvedených práv došlo (*lex loci delicti commissi*), bude aplikováno subsidiárně pro případné otázky explicitně unijním právem neupravené. Tato pravidla, rozšířená i na mimosmluvní závazky kvazideliktního charakteru, nelze překlenout dohodou stran.¹⁷²

Mezinárodněprávní úpravu kolizního prvku *lex loci protectionis*, určující rozhodné právo podle místa, kde je soudní ochrana uplatňována, obsaženou v článku 5 odst. 2 Revidované úmluvy bernské, neinterpretují všechny jurisdikce dotčených států jednotně v

---

¹⁷¹ V souvislosti s členstvím v EU podepsala Česká republika Římskou úmluvu v dubnu 2005 a její stranou se stala od 1. července 2006 na základě Úmluvy o přistoupení k Úmluvě o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy a k Prvnímu a Druhému protokolu o jejím výkladu Soudním dvorem ES (č. 64/2006 Sb. m. s.). Nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 593/2008 ze dne 17. června 2008 o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy (*Řím I*), Úř. věst. L 177/6. Nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 864/2007 ze dne 11. července 2007 o právu rozhodném pro mimosmluvní závazkové vztahy (*Řím II*), Úř. věst. L 199/40. Nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 1215/2012 ze dne 12. prosince 2012 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (*Brusel I*), Úř. věst. L 351/1.

¹⁷² Viz článek 8 ve spojení s článkem 13, nařízení *Řím II*. Srov. ROZEHNALOVÁ, N., VALDHANS, J., DRDLIČKOVÁ, K., KYSELOVSKÁ, T. *Mezinárodní právo soukromé Evropské unie (Nařízení Řím I, Nařízení Řím II, Nařízení Brusel I)*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013. 183 s.

tom smyslu, že se váže k právu země, v níž, jakožto ve státě, kde se nositel porušených práv poskytnutí právní ochrany domáhá, probíhá i soudní řízení (*lex fori*), ale že se jedná o právní řád státu, v němž bylo soudně uplatňované právo fakticky porušeno. Proto právo zvolené podle kolizního určovatele *lex fori* nemusí být shodné s právem určeným podle kritéria *lex loci protectionis* a soudní praxe ohledně jeho vymezení se může v konkrétních internetových sporech lišit. Z uvedeného důvodu není posouzení výběru rozhodného právního režimu podle ukazatele *lex loci protectionis* jednotlivými soudy stejné, protože volí buď místo faktického umístění serveru, z něhož k sdělování díla veřejnosti online dochází a kde je umístěna jeho elektronická rozmnoženina, anebo příslušným právem poskytnutí hmotněprávní ochrany považují právo toho státu, na jehož území je předmětné dílo zpřístupněno ke stažení anebo zhlédnutí (*country of reception principle*). Vztaženo analogicky k určení rozhodného práva u družicového vysílání děl, by posledně uvedený princip odpovídal tzv. komunikační teorii, podle níž je pro stanovení rozhodného právního režimu regulace vztahů mezi nositelem autorských práv a vysílatelem směrodatné území státu, kde k příjmu a faktickému dopadu vysílaného signálu dochází.¹⁷³

Ve vztahu k mimosmluvním deliktním závazkům, k nimž z hlediska právní odpovědnosti na internetu nejčastěji dochází, se nabízí volba práva rozhodného podle místa deliktního jednání, respektive opomenutí povinného jednání anebo způsobení škody (*lex loci delicti commissi*). Vzhledem ale k tomu, že v rámci internetové komunikace může k deliktnímu jednání se stejným efektem dojít prakticky odkudkoli kde je možné se na síť připojit, a také k tomu, že škodnou událost nelze přesně lokalizovat, je použití tohoto hraničního ukazatele pro kyberprostor rozhodně nejkomplicovanější. K výběru kritéria lokalizace škodné události pro určení rozhodného práva je v tomto případě internetových deliktů hned několik – od umístění serveru, z něhož byla nelegální informace veřejnosti sdělená, přes domicil uživatele informační služby až po místo informačního určení a zásahu osobnostního nebo majetkového práva poškozeného.

Prakticky korigovat volbu rozhodného práva při použití hraničního ukazatele *delicti commissi* na právní vztahy v informační společnosti lze interpretační cestou analytického

---

¹⁷³ Nad rámec mimosmluvních (kvazi)deliktů, v případě smluvních licenčních vztahů s mezinárodním prvkem, by při absenci smluvního ujednání o volbě rozhodného práva bylo nutné přistoupit ke kritériím stanoveným Nařízením Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 593/2008 ze dne 17. června 2008, o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy (*Řím I*). Takovým je například právo státu, v němž má strana povinna plnit předmět smlouvy své obvyklé bydliště (článek 4 odst. 2 uvedeného nařízení *Řím I*), anebo právo státu zjevně úžeji spojeného s mezinárodní licenční smlouvou (článek 4 odst. 3, *tamtéž*). K problematice určení rozhodného práva u autorskoprávních vztahů s kolizním prvkem viz také SRSTKA, J. a kol. *Autorské právo a práva související*. Vysokoškolská učebnice. Praha: Leges, 2017, 228 s.

anebo extenzivního přístupu, moderovaného principem intenzity škodné události. Podle extenzivní metody lze založit pravomoc soudu v jakékoli z jurisdikcí země, v níž ke škodě došlo, respektive u ohrožovacích deliktů i tam, kde neoprávněně online sdělovaná informace může, byť potenciálně, zájmy nositelů autorských a souvisejících práv poškodit. Poškozený nositel práv tak má na výběr z několika jurisdikcí, hmotné právo které z nich, i pod kterou z nich spadající místně příslušný soud, zvolí. Aby se zamezilo přílišným kompetenčním excesům a nadbytečným nebo šikanózním žalobním podáním, měl by poškozený volit soud v místě, kde deliktní jednání vyvolalo nejintenzivnější škodné následky.

V uvedené logice by bylo možné uvažovat i o pluralitě soudních fór pro podání žaloby ze stejného deliktního jednání, kterým škůdce zasáhl do několika předmětů intelektuálně-právní ochrany. Například v případě neoprávněného rozmnožování a rozšiřování počítačového programu, chráněného autorskoprávně, který by zároveň byl ve vlastnictví softwarové společnosti, a tudíž součástí jejího obchodního tajemství. Samostatné žalobní nároky by poškozený, coby obchodní konkurent žalovaného, pak mohl uplatňovat z titulu porušení autorských práv, práv k ochranné známce a obchodního tajemství u různých soudů v podstatě dle libosti a prospěšnosti tamních právních úprav k jimi poskytované ochraně žalobních nároků.¹⁷⁴

Naopak, pro analytický přístup ke stanovení rozhodného materiálního práva a příslušné soudní jurisdikce není rozhodující jenom místo faktického vzniku škody, ale zohledňuje vícero faktorů, souvisejících se škodnou událostí jako takovou. Tento postup je referenčním rámcem pro určování jurisdikce soudu pro rozhodování přeshraničních sporů vznikajících na internetové síti zejména ve Spojených státech, kde již historicky a tradičně je tak přísně favorizovaná nedotknutelnost politické svobody slova a projevu. Analýza, vedoucí k volbě rozhodného práva a soudní jurisdikce má zmírnit neboli moderovat kolizní kritéria proporcionálně k aktivnímu obchodnímu zapojení žalovaného do právně závadné informační výměny.

---

¹⁷⁴ Příkladem redukce extenzivního uplatnění příslušné soudní jurisdikce byla kauza australského žalobce, který místo soudu příslušného dle sídla žalované americké společnosti, která na internetový server umístila nactiutřačnou informaci, poškozující dobrou pověst žalobce v Austrálii, zvolil tamní příslušný soud s vysvětlením, že k faktické imateriální újmě na jeho morálních právech došlo právě v Austrálii. Pravomocný a vyhovující rozsudek australského soudu ovšem s odkazem na americké ústavní právo svobody projevu nebyl ve Spojených státech vykonatelný. Viz rozhodnutí australského Vrchního soudu ze dne 10.12.2002 ve věci *Gutnick v. Dow Jones*, čj. 2002 HCA 56. Cit. POLČÁK, R., *Internet a proměny práva*. Auditorium. Praha 2012. s. 125.

Vlajkovým judikátem pro analytický přístup k určení soudní příslušnosti v internetových sporech bylo rozhodnutí amerického okresního soudu ve státě Pensylvánie, a to ve věci *Zippo Mfr. Co. v. Zippo Dot Com, Inc.* Má význam z hlediska upřednostnění osobní jurisdikce žalovaného před soudní příslušností určovanou podle území, na němž ke škodné události došlo. Žalovaný provozovatel internetových služeb, usazený ve státě Kalifornie, který v daném případě neoprávněně zasáhl do práv k ochranné známce žalobce registrací internetových domén s distinktivním označením příznačného názvu žalobce, sídlícího v Pensylvánii, vyvíjel komerční činnost online na území tohoto státu z Kalifornie. Jeho žádosti o zamítnutí žaloby soud pro nedostatek soudní příslušnosti nevyhověl s odůvodněním, že obchodní napojení žalovaného na předplatitele jeho online služeb usazených v jiném státě, zakládá účelné využívání zásady pro určení jurisdikce (fóra) dle státu výkonu obchodní činnosti žalovaného. Soud v tomto případě aplikoval tzv. třístupňový test k určení soudní příslušnosti ve vztahu k provozovateli webových stránek (tzv. '*Zippo sliding scale test*'), podle něhož v online sporech je ústavní konformita volby osobní jurisdikce žalovaného přímo úměrná povaze a kvalitě jeho činnosti na internetu. Tak je tomu nepochybně v případě úmyslného a vědomého vyvíjení obchodní činnosti žalovaného aktivní webovou prezentací služeb, na rozdíl od pasivního poskytovatele online služeb, dostupných uživatelům jiného státu bez této intence. Uvedenou proporcionalitu nutno testovat i u služeb oslovujících předplatitelskou veřejnost v jiném státě na interaktivní bázi, podle míry zapojení příjemců služeb do informační výměny nabízeného online obsahu.¹⁷⁵

Jak je vidět, pro mezinárodní obchodní spolupráci soukromoprávních subjektů i veřejnoprávních autorit při prosazování autorskoprávní ochrany ve sporech vznikajících v informační společnosti není aplikace standardů ani ustálených pravidel mezinárodního práva soukromého a procesního, aplikovaných běžně v off-line milieu, samozřejmá. Standardní postupy pro určení rozhodného práva a místní soudní příslušnosti v soukromoprávních vztazích se zahraničním prvkem nejsou automaticky ani bez dalšího aplikovatelné pro řešení škodných následků a ohrožení nositelů autorských a souvisejících práv deliktním jednáním v rámci online síťové komunikace. Paralelní svět virtuální reality funguje na definičními autoritami stanovených pravidlech, které nejsou kompatibilní s fyzickou realitou. Tato pravidla by mohla být vhodným interpretačním vodítkem pro aplikaci hraničních určovatелů na online vztahy s dopadem působnosti cizích právních řádů. Jako logický prvek v tomto

---

¹⁷⁵ Viz rozhodnutí amerického okresního soudu ve státě Pensylvánie ze dne 16.1.1997 ve věci *Zippo Mfr. Co. v. Zippo Dot Com, Inc.*; ref. č. 952 F. Supp. 1119, 1121, 1124, 1126 (W. D. Pa. 1997).

diskurzu může sehrát národní doménové jméno první úrovně, podle něhož by delimitace jurisdikcí mohla být realizována.¹⁷⁶

4.3 Prostředky autorskoprávní ochrany v kyberprostoru

Je všeobecně uznávanou autorskoprávní zásadou, že každý nový způsob užití, resp. nakládání s dílem, podléhá samostatnému a zvláště udělenému souhlasu autora. Nejinak by tomu mělo nejenom teoreticky ale i prakticky být také v online prostředí. Praktické promítnutí této zásady do technologických podmínek internetové komunikace, společně s aplikací tzv. bezpečných přístavů na činnost prostředníků informační výměny cizího obsahu (*intermediaries*) ovšem není samozřejmé, o čem svědčí i výše analyzovaná soudní judikatura v obou autorskoprávních tradicích – kontinentální i angloamerické. Zde uvedeným specifickým kyberprostoru, v němž k informační výměně prostřednictvím služeb poskytovaných osobami ISP dochází, by měla odpovídat i volba prostředků regulace této komunikace, aby nevedla k neodůvodněným zásahům do práv k nemotným statkům a zároveň, aby ani nepřekročila ústavní limity kolidujících ústavně garantovaných základních práv na svobodný přístup k informacím, na svobodu projevu i podnikání a na ochranu osobnosti.

V další části bude zaměřena pozornost na analýzu jednotlivých právních i mimoprávních prostředků praktické ochrany autorských a souvisejících práv, na podmínky použitelnosti těchto nástrojů a na jejich reální dostupnost. Mezi ty nejčastější patří sledování peněžních toků plynoucích z poskytování online informačních služeb, procedura oznámení porušování práv a následného stažení nelegálního materiálu se specifickým správně-procesním nástrojem graduované odpovědi, a nakonec technologické standardy ochrany, včetně systému správy digitálních práv DRM.

4.3.1 Sledování toku peněz (*Follow the Money Approach*)

Jednou z praktických možností účinného boje proti počítačové kriminalitě, který šetří osobní svobodu dobrověrných jednotlivců, často neznalých autorskoprávních zásad a participujících na informační výměně bez přímého i nepřímého obchodního prospěchu, je přístup sledující naopak subjekty, které z nelegální činnosti na sítích těží obchodní zisk, čímž je volá i k přísnější právní odpovědnosti. V explicitní podobě se objevil v roce 2011

---

¹⁷⁶ BERNAM, P.S. *The Globalization of Jurisdiction*. University of Pennsylvania Law Review. 2002, č 151.

v legislativních návrzích regulace digitálního pirátství, předložených oběma komorám amerického Kongresu, s cílem vylepšit nedostatečný systém vymáhání nároků nositelů autorských práv, zasažených nelegální činností třetích osob na online platformách.

Podle obou návrhů, určených k regulaci sekundární odpovědnosti poskytovatelů online služeb by soud v případě, že shledá příslušnou internetovou stránku jako nelegální a určenou převážně k aktivitám spojeným s porušování autorských či jiných práv k duševnímu vlastnictví, mohl: nařídít osobě ISP blokování přístupu veřejnosti k internetové stránce provozované zahraniční osobou v územním rozsahu pokrývajícím USA; poskytovateli platebního systému jeho pozastavení nebo omezení na příslušné stránce; to samé i poskytovateli reklamy na stránce a nakonec poskytovateli internetového vyhledávače znemožnění odkazovat na závadnou stránku. Jako takovou návrh zákona kvalifikoval stránku, buď

- a) která je především navržená, provozována anebo obchodně nabízená s cílem porušovat práva autorská a k ochranným známkám, resp. je k jiným, než k těmto účelům určená jenom v omezeném či marginálním rozsahu, anebo
- b) její provozovatel ji nabízí a propaguje za účelem porušujícím chráněná práva autorů a dalších oprávněných osob.¹⁷⁷

Tato zákonodárná iniciativa nebyla úspěšná, zejména z důvodu masivního odporu veřejnosti, pobouřené původně zákonodárci navrženou možností blokovat přístup k internetovým stránkám na základě soudního příkazu. K protestům se připojil dokonce i provozovatel největší internetové encyklopedie Wikipedie, který dne 18. ledna 2012 zveřejnil na svých stránkách vedených v anglické mutaci protestní oznámení o ohrožení svobody a otevřenosti internetu zavedením cenzury navrhovanou legislativou. Ostentativně tak po dobu 24 hodin znemožnil navenek přístup svým uživatelům k jimi vyhledávanému obsahu, který ovšem bylo možné samotným uživatelem v nastavení služby následně změnit. Ohrožené zavedením navrhované legislativy PIPA a SOPA se cítily i internetové společnosti Google, Facebook, Yahoo, Twitter, eBay nebo AOL, pro které měla takováto cenzura internetu s blokováním internetových stránek představovat existenční problém. Americká vláda nakonec ustoupila od podpory takto ambiciózního plánu a rozhodla se hledat ve spolupráci s Kongresem mírnější cestu boje proti online pirátství, při zachování ústavních

---

¹⁷⁷ *The Protect IP Act (PIPA)*, předložený Senátu v květnu 2011, a *Stop Online Piracy Act (SOPA)*, adresovaný dolní komoře Sněmovně reprezentantů v říjnu 2011; S. 968 §§ 2 (9),3–4; H.R. 3261 §§ 102–103.

záruk svobody projevu, bezpečnosti, soukromí občanů a inovací na internetu.¹⁷⁸

I když úmysl zákonodárce nutno ocenit, měl nejspíš volit politicky prozíravější taktiku prosazování návrhu, pamatovat i na vedlejší negativní technologické aspekty, spojené s jeho implementací a odrazit nepříznivý postoj zákonodárců i zástupců poskytovatelů služeb sdíleného obsahu online k předloženým opatřením. Hlavní slabinou protipirátského konceptu, jehož primárním cílem bylo eliminovat finanční podporu a zdroje nelegálních online služeb, se stala kolize s Prvním ústavním dodatkem, garantujícím základní právo na svobodu projevu a na řádný proces, často náhodným zablokováním desetitisíců doménových jmen a odstřižením veřejnosti od přístupu k příslušné internetové stránce. Tento krok mohl být nahrazen mírnějšími opatřeními, jako je systém důsledného filtrování závadného obsahu, nebo rozšíření pravomoci vyšetřovacích orgánů a posílení efektivního zapojení samotných nositelů práv do procesu ochrany proti pirátům. Zároveň také oslabení kredibility a fungování systému doménových jmen (DNS), finančně podporovaného americkou vládou a umožňujícího jí plnit významnou roli na poli řízení, kontroly a správy světové internetové sítě, mohlo odradit zákonodárce od schválení předmětných norem.¹⁷⁹

Modernizaci vymáhání práv k duševnímu vlastnictví, se zaměřením na potlačování jejich porušování v komerčním měřítku přístupem založeným na sledování toku peněz a současně jeho přeshraniční uplatňování, si kromě jiných legislativních návrhů, sledujících snížení rozdílů mezi úrovní fungování systémů autorských práv v jednotlivých členských státech a umožnění uživatelské veřejnosti v rámci strategie pro zavedení jednotného digitálního trhu v Evropě širšího a snadnějšího přístupu k autorským dílům a jiným předmětům intelektuálně právní ochrany prostřednictvím jednotlivých harmonizačních opatření, vytýčila jako svůj programový cíl i Evropská komise.¹⁸⁰ Ve svém komuniké z prosince 2015 uvedla, že v souvislosti s modernizací evropského rámce v oblasti autorského práva hodlá vytvořit spravedlivější digitální trh s nehmotnými statky a najít řešení pro zlepšení právní jistoty, transparentnosti a rovnováhy systému odměňování autorů a výkonných umělců v Evropské unii, i ve vazbě na činnost poskytovatelů online platforem

---

¹⁷⁸ Uvedeným protestem reagovala Wikipedie také na stránkách své italské verze proti podobné legislativě v Itálii. <https://www.news24.com/SciTech/News/Wikipedia-blackout-over-piracy-bill-20120117>.

¹⁷⁹ Více ROBINSON, David G., *Following the Money: A Better Way Forward on the Protect IP Act* (2011). Dostupné na: <https://ssrn.com/abstract=1930013> nebo <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.1930013>.

¹⁸⁰ Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů – *Strategie pro jednotný digitální trh*, ze dne 6.5.2015, COM(2015) 192 final, s. 7-8. Dostupné na <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:52015DC0192&from=CS>.

a internetových zprostředkovatelů a zároveň pracovat na evropském rámci ochrany, založené na sledování toku peněz a na odstrižení podniků, které vydělávají na pirátských aktivitách, od finančních zdrojů.¹⁸¹

Evropská komise je na základě svého sdělení, týkajícího se podpory spravedlivé, efektivní a konkurenceschopné ekonomiky, orientované na autorské právo na jednotném digitálním trhu, odhodlaná zavést efektivní opatření k zajištění účinného a vyváženého systému vynucování autorských práv, porušovaných v komerčním měřítku, vytvořením a uplatňováním mechanismu sledování toku peněz, založeného na samoregulačním přístupu. Ten by měl spočívat v dobrovolné spolupráci zprostředkovatelů a poskytovatelů platebních služeb, které využívají internetové platformy, parazitující na kreativitě nositelů práv neoprávněným sdělováním jejich děl či paděláním jejich zboží, určených následně k online prodeji tak, aby příjmy generované zejména z online reklamy nebo zasílatelských služeb byly eliminovány a jejich další tok zastaven.

Internetová reklama je totiž hlavním zdrojem příjmů pro provozovatele internetových stránek, ignorujících autorské právo. Cílem této iniciativy, týkající se reklamy, je odradit od jejího umístění na inkriminovaných webových stránkách porušující práva duševního vlastnictví v komerčním měřítku, což má zabránit jejich nelegálnímu financování prostřednictvím reklamních příjmů. Jelikož provozovatelé internetových stránek, porušující autorské právo, nabízejí tzv. prémiové nebo předplatitelské modely, které umožňují rychlejší a kvalitnější dostupnost obsahu za úplatu, mohou poskytovatelé platebních služeb sehrát klíčovou úlohu při uplatňování principu sledování toku peněz tím, že pozastaví finanční transakce a v konečném důsledku své služby na kritické online platformě stáhnou, čímž tyto podniky připraví o významný zdroj jejich příjmů.¹⁸²

---

¹⁸¹ Veřejných konzultací o modernizovaném rámci autorského práva na digitálním trhu, s cílem zlepšit evropská pravidla týkající se prosazování práv duševního vlastnictví a zefektivnit odstraňování nelegálního obsahu internetovými zprostředkovateli se účastnili všichni relevantní partneři (nositelé práv, poskytovatelé reklamních a platebních služeb, sdružení spotřebitelů). Právě zajištění snadnějšího přístupu internetových uživatelů k legálnímu obsahu je v boji proti jeho nelegálním nabídkám online stěžejní. Podle tvrzení Komise až 22 procent z nich je přesvědčeno, že absence takového přístupu 'legalizuje' jejich počínání, když akceptují služby s pirátským pozadím při realizaci svého práva na svobodný přístup k informacím. Téměř polovina všech uživatelů internetu v EU poslouchá hudbu, sleduje videa a hraje počítačové hry na internetu. Znalostní i kreativní segment evropské ekonomiky saturuje až 7 milionů pracovních míst v podmínkách překotných změn digitálních technologií, jimž legislativní stav z roku 2001, kdy byla většina autorskoprávní normotvorby na evropské úrovni přijata, již nemůže dále dostatečně odpovídat a volá po modernizaci. Tisková zpráva Evropské Komise ze dne 9. prosince 2015, dostupná na http://europa.eu/rapid/press-release_IP-15-6261_en.htm.

¹⁸² Zásadní roli v této spolupráci mají sehrávat zprostředkovatelé informačních služeb, kteří vědí, že jejich služby využívá třetí strana k porušování práva duševního vlastnictví. Viz sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů. *Podpora spravedlivé, efektivní a konkurenceschopné ekonomiky orientované na autorské právo na jednotném digitálním trhu* ze dne

Tento přístup ochrany práv k nehmotným statkům sledováním finančních toků, z nichž prosperují osoby porušující zejména práva k průmyslovému vlastnictví, zaujímá poslední dobou Komise i v souvislosti s interpretační revizí evropské směrnice o vymáhání práv duševního vlastnictví.¹⁸³ Hlavní výzvou je odstříhnout komerčně působící osoby porušovatelů práv duševního vlastnictví od výnosů nelegální činnosti a sjednotit aplikační praxi při prosazování uvedené směrnice v jednotlivých členských zemích EU. Tato unijní iniciativa směřuje zejména do průmyslové sféry a obchodu s padělaným zbožím, včetně poskytovatelů služeb elektronického obchodování s přeshraničním rozsahem na online platformách. Unie si spoluprací s třetími zeměmi Asie či Latinské Ameriky, představující geograficky nejrizikovější trhy s padělaným zbožím, slibuje redukci jeho dovezeného objemu na vnitřním trhu. V souvislosti s ochranou výrobních technologií, které jsou součástí globální průmyslové standardizace, garantované systémem *Standard Essential Patents*, by mělo dojít k větší vyváženosti a efektivitě uvedeného systému tak, aby výrobci zboží mohli získat přístup k požadovaným výrobním technologiím za transparentních a předvídatelných licenčních podmínek od držitelů práv, a naopak, aby tito poskytovatelé licencí byli motivováni investovat do technologického výzkumu a rozvoje, se zárukou návratnosti vynaložených nákladů.¹⁸⁴

4.3.2 Procedura *Notice and Action*

Dalším účinným prostředkem pro vymáhání práv k nehmotným statkům porušených třetími osobami prostřednictvím služeb nabízených osobami ISP, který na rozdíl od předchozího má interaktivnější povahu, jsou realizován v přímé komunikaci se subjekty zúčastněnými na informační výměně, je systém založený na oznámeních (*notice*) o porušování práv adresovaných poskytovateli služby buď jejich samotným nositelem, anebo jinou osobou. Získat skutečnou nebo konstruktivní vědomost o protiprávním jednání třetích osob nebo o nelegální povaze jimi sdělovaných informací, může osoba ISP i z vlastní, dovolené proaktivní a dobrovolné činnosti, detekující obsah přenášených informací, anebo i

---

14. září 2016, COM(2016) 592 final. Dostupné na:
<https://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2016/CS/1-2016-592-CS-F1-1.PDF>.

¹⁸³ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/48/ES ze dne 29. dubna 2004 o dodržování práv duševního vlastnictví (Úř. věst. L 157, 30/04/2004)

¹⁸⁴ Viz tiskovou zprávu Komise ze dne 29. listopadu 2017 k zavedení opatření na ochranu práv k duševnímu vlastnictví pro povzbuzení zájmů evropských společností a podnikatelů investovat do inovací a kreativity pod názvem *Duševní vlastnictví: ochrana evropského know-how a vedoucího postavení v oblasti inovací*. Dostupné na http://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-4942_en.htm. Více k výkladovým revizím směrnice o vymáhání práv duševního vlastnictví, viz kapitolu 4.3.4.níže.

na základě zjištění soudu či jiného orgánu veřejné moci.

Uvedená procedura zahrnuje vícero postupů, od blokování přístupu k internetové stránce hostující ilegální obsah až k požadavku na jeho stažení (*take down*) osobou, která jej na příslušné online platformě zpřístupnila, resp. samotným poskytovatelem hostingové služby. Osoba poskytovatele služby informační společnosti je v souladu se směrnicí o elektronickém obchodu povinna poté, co se o závadnosti její službou komunikovaného obsahu dozví, neprodleně aktivně zasáhnout a odstranit jej. Jinak osobě ISP nemůže být přiznána imunita vůči její sekundární odpovědnosti za nedovolené sdělování chráněného obsahu online třetími osobami na její platformě.¹⁸⁵

Na podobu oznámení nejsou kladeny žádné zvláštní formální ani procedurální požadavky, a je v podstatě na samotném poskytovateli hostingové služby, aby ve svých zveřejněných pravidlech, adresovaných uživatelům jeho služby, uvedl základní požadavky pro danou proceduru, včetně splnění své informační povinnosti, uložené mu článkem 5 směrnice o elektronickém obchodu, díky čemuž jej oznamovatel může urychleně a úspěšně kontaktovat. Nicméně z oznámení by mělo být patrné, jaký obsah či která informace a proč jsou oznamovatelem sledovány závadnými. U evidentní nezákonnosti či protiprávnosti hostovaného obsahu jako v případě dětské pornografie, podněcování k národnostní, náboženské či jiné nenávisti, anebo u jednou již stažených materiálů bez opatření si potřebných svolení k jejich opětovnému zveřejnění, není potřeba, aby oznamovatel musel poskytovateli hostingové služby podrobně odůvodňovat svůj požadavek na odstranění autorskoprávně závadného obsahu.

Problematickým se ovšem bude jevit situace, kdy předmětem oznámení bude tvrzena protiprávnost difamujících a urážlivých výroků anebo ilegálnost sdělování autorskoprávního materiálu, vyžadující kvalifikovanější právní posouzení vlastnického, případně licenčního titulu jiné osoby než sdělovatele k němu. S přihlédnutím dokonce k možnosti, že oznamovatel zůstane v anonymitě, nemá osoba ISP možnost věrohodně se přesvědčit o pravdivosti notifikace, na jejímž základě je povinna zakročit a indikovaný materiál ze svých stránek stáhnout anebo blokovat svým uživatelům k němu přístup.¹⁸⁶

---

¹⁸⁵ Srov. čl. 14 odst. 1 písm. b) směrnice EP a Rady 2000/31/ES o elektronickém obchodu, jehož praktickým rozvedením je procedura *notice and take down*. Na unijní úrovni není její podoba konkrétně ani vyčerpávajícím způsobem předmětnou směrnicí upravená, když tato kompetence je ponechána jednotlivým členským zemím k normativní úpravě, na rozdíl od exaktní americké právní regulace tohoto prostředku v § 512(c)/2-3 DMCA.

¹⁸⁶ Nekvalifikované a nekritické zakročování osob ISP při odstraňování oznámených obsahů, sdílených na jejich platformách dosvědčil i výzkum University of Oxford, v němž byli náhodně osloveni poskytovatelé informačních online služeb, aby odstranili domněle závadný obsah, jehož autorskoprávní ochrana ovšem již

Zůstává totiž také otázkou, jestli se zachování anonymity oznamovatelů internetového pirátství, kterou prosazuje i Komise, nepodepíše ve svých důsledcích spíš na zneužívání této procedury pro účely nekalého soupeření podnikajících subjektů na sítích v rámci jejich konkurenčního boje, na úkor jejich upřímné ochoty s osobami ISP konstruktivně při eliminaci kyberkriminality a civilních autorskoprávních deliktů spolupracovat. V americké praxi se od uplatňování tohoto postupu ochrany online obsahu v některých případech masového porušování autorských práv a nemožnosti jej lidskými silami uhlídat upouští a nahrazuje ho systém automatického filtrování obsahu.¹⁸⁷

Podle v loni zveřejněného sdělení Evropské komise k problematice zvýšení odpovědnosti poskytovatelů online platforem v rámci boje s počítačovou kriminalitou, by vzniku takovéto situace měly zabránit osoby důvěryhodných oznamovatelů, tzv. *trusted flaggers*.¹⁸⁸ Pro rychlejší a spolehlivější realizaci procedurálních postupů by měly online platformy být technologicky vybaveny mechanismy se zvláštním kanálem pro oznamovatele, kteří disponují konkrétními odbornými znalostmi ohledně oznamování potenciálně nezákonného obsahu na webových stránkách. Tito důvěryhodní oznamovatelé mají být specializovanými a certifikovanými subjekty se specifickými odbornými znalostmi v oblasti detekování a identifikace nezákonného online obsahu, s potřebnou infrastrukturou k tomu, aby mohli garantovat pravdivost i oprávněnost přijatých oznámení o porušení autorských práv na dané online platformě od třetích osob a usnadňovat tak proaktivní činnost zprostředkovatelů informační komunikace při jejich rozhodování o tom, zda proti hostujícímu subjektu zakročit či nikoli.

Vedle požadavku transparentnosti provádění jednotlivých procedur *notice and action* ze strany poskytovatelů informačních služeb, je pro zajištění ochrany třetích osob, které kritický online materiál v dobré víře hostují a není věrohodně prokázána jeho autorskoprávní závadnost, k dispozici možnost podat proti oznámení o jejich protiprávní činnosti námitku, která by měla být stejně jako ta oznamovatelova, řádně a včas prozkoumána i vyřešena, a to

---

uplynula a mohl být tedy volně k dispozici uživatelské veřejnosti, na co ale nebyli v průzkumu upozorněni. Převážná většina z nich obsah automaticky blokovala nebo odstranila ze svých platforem. Viz „*Mystery Shopper Test*“ EDWARDS, L. *Role and Responsibility of Internet Intermediaries in the Field of Copyright and Related Rights*, s. 11; http://www.wipo.int/meetings/en/doc_details.jsp?doc_id=170839.

¹⁸⁷ Blíže k efektivitě a praktickým dopadům procedury *notice and take down* viz URBAN, Jennifer M., KARAGNIS, Joe, SCHOFIELD, Brianna L., *Notice and Takedown in Everyday Practice* (2017). UC Berkeley Public Law Research Paper No. 2755628. Dostupné ke stažení: <https://ssrn.com/abstract=2755628>.

¹⁸⁸ Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů ze dne 28. září 2017 s názvem *Boj proti nezákonnému obsahu online. Zvyšování odpovědnosti online platforem*. COM(2017) 555. Dostupné na: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52017DC0555&from=EN>.

nejlépe mimosoudně. Předcházet zlomyslným a nedobrověrným proti-oznámením by bylo možné odejmutím práva přednostních notifikací oznamovatelů, kteří vykazují vysokou míru neplatných či nepravdivých oznámení, anebo proti nimž je podáván vysoký počet námitek, případně i odvoláním statusu důvěryhodného oznamovatele, a to podle jasně stanovených, předvídatelných, nediskriminačních a transparentních kritérií. Tato pravidla by měla být rovněž jednoznačně popsána v podmínkách poskytování služeb dané online platformy a měla by být také součástí jejich obecných zpráv o transparentnosti, s cílem zvýšit odpovědnost veřejnosti za ukládání a stahování obsahu na online platformách, jak navrhuje Komise.¹⁸⁹

4.3.3 Graduovaná odpověď. HADOPI

Potřeba praktického a efektivního zavedení tzv. *notice and take down* procedury vedla v roce 2009 ve Francii k její revizi v podobě implementace specifické zákonné úpravy, která měla za cíl svým způsobem autorizovat postup detekování a odstraňování autorského obsahu, neoprávněně sdělovaného prostřednictvím hostujících online platform a ingerencí soudní autority tak zvýšit v očích uživatelské veřejnosti i osob informačních prostředníků jeho vážnost i důležitost. Systém internetové ochrany autorských děl, známý pod zkratkou HADOPI (*Haute Autorité pour la diffusion des œuvres et la protection des droits sur Internet*), je rozšířením stávajících procedur i o model graduované odpovědi, který mohl ve své původní podobě při splnění zákonných podmínek vést až k dočasnému odpojení uživatele od přístupu k internetové síti.

Jeho podstata a zvláštnost zároveň, spočívají v zavedení individuální odpovědnosti internetového uživatele, sdělujícího ilegální obsah prostřednictvím decentralizovaných *peer-to-peer* sítí. Na rozdíl od jiných prostředků ochrany nedovoleně sdělovaného autorského obsahu online, jako např. sledování toku peněz (*follow the money approach*), s ambicí být jakousi alternativou k standardnímu procesnímu vymáhání nároků nositelů autorských práv, míří tato procedura přímo na konkrétního uživatele služby s jeho IP adresou, identifikující uživatelské připojení k internetové síti. Po třech neuposlechnutých upozorněních příslušného uživatele ze strany vládní agentury je tento sankcionován buďto dočasným zpomalením datového přenosu na internetové síti (*throttling back*), anebo dočasným odpojením přístupu k ní (*termination of access*).

---

¹⁸⁹ Viz str. 18; *tamtéž*.

Toto krajně sankční řešení v podobě přerušení síťového připojení bylo ve Francii nakonec z politických důvodů a po protestech částí odborné ale i uživatelské veřejnosti ve smyslu jeho kolize se základními ústavními právy, zejména s právem na svobodný přístup k informacím, na svobodu projevu, na ochranu osobnosti a také na spravedlivý proces z legislativy HADOPI odstraněno. Nicméně hlavním problémem praktické implementace této zákonné regulace odpovědnosti poskytovatelů i uživatelů internetových služeb, který musely soudy řešit, byla otázka oprávněnosti a případných podmínek, za kterých by poskytovatel internetového připojení mohl identifikovat své uživatele pro správné určení totožnosti těchto osob s příslušnou uživatelskou adresou (IPA), k níž se poskytované služby internetového připojení vztahují a která jednoznačně rozpoznává síťové rozhraní v počítačové síti, fungující na příslušném internetovém protokolu.

Po oznámení nositele práv, zastoupeného kolektivním správcem vládní agentuře, která má ve své gesci realizaci procedury HADOPI z administrativně-správního hlediska, je zjišťována oprávněnost vznesené notifikace a následně učiněny kroky ve spolupráci s poskytovatelem internetového připojení, k identifikaci připojeného uživatele. Takto identifikován, je pak uživatel úřadem HADOPI edukován stran povahy a důvodů jeho nelegálních aktivit a zároveň vyzván k nápravě nežádoucího stavu, který způsobil. Tento postup státní autorita uplatňuje vůči porušovateli autorských a souvisejících práv třetích osob nejvíc třikrát po sobě. Poté, v případě neuskutečnění nápravy může postoupit věc ke zjednodušenému řízení trestní a nekontradiktorní povahy (*l'ordonnance pénale*). Při ukládání sankcí soud zohledňuje okolnosti protiprávního jednání uživatele online služby, jeho minulost i socio-ekonomický profil, závažnost jednání, jeho soukromou či obchodní povahu a výši způsobené újmy na právech autorů. Pokutovanému uživateli, jemuž kromě peněžitého trestu mohlo hrozit i odpojení od internetového přístupu a trest odnětí svobody až na jeden rok, je po dobu trvání takového trestu zakázáno uzavřít smlouvu o poskytování online služeb s jiným telekomunikačním operátorem na internetové síti, ačkoli je navíc povinen uhradit plnou cenu i za pozastavenou službu na účet jejího původního poskytovatele.¹⁹⁰

Problematickým z hlediska efektivity zásahu jsou kromě již zmíněné kolize ústavněprávních hodnot či zájmů dotčených stran a absence záruk řádného procesu i příliš

---

¹⁹⁰ Podrobně k jednotlivým procedurám HADOPI modelu viz LOVEJOY, N., *Procedural Concerns with the HADOPI Graduated Response Model*, JOLT Digest (2011); dostupné na: <http://jolt.law.harvard.edu/digest/copyright/procedural-concerns-with-the-hadopi-graduated-response-model>. ANDRUŠKO, A. *Internet, informační společnost a autorské právo*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2016, s.134-6.

dlouhé lhůty stupňování odpovědnosti formou výzev úřadu (šest měsíců až jeden rok), které nezaručují nositelům dotčených autorských práv promptní reakci, ani nevedou adresáta výzev k urychlené nápravě, a tudíž ani k eliminaci případných škod či jiných újem na nehmotném vlastnictví oznamovatelů.

Graduovaný odpovědnostní režim, respektive jeho prvky s tzv. zásadou 'tříkrát a dost', obsahuje i legislativní úprava Spojeného království Velké Británie a Severního Irsku (*UK 2010 Digital Economy Act*), ovšem bez možnosti sankcionovat koncového internetového uživatele odpojením od internetové sítě. Rovněž i Španělsko v roce 2012 přijalo zákon, umožňující blokovat webové stránky, porušující autorská práva jejich nositelů (tzv. *Ley Sinde*). Zákonomárci Nového Zélandu, Jižní Korey anebo Tchaj-wanu zvažovali jeho implementaci rovněž.

Ve Spojených státech amerických, zejména z obav před zásahem do ústavních hodnot, ke kterým patří i právo na spravedlivý proces, nebyl model odstupňované odpovědnosti do normativní podoby zákona DMCA převzat, nicméně jeho obdoba byla realizována dobrovolnický, na základě tzv. *Copyright Alert System (CAS)*. Jeho vzniku předcházelo po dohodě zástupců nositelů práv, včetně asociací hudebních a filmových producentů (RIAA, MPAA) a významných poskytovatelů informačních služeb (Comcast, TimeWarner Cable, Verizon, AT&T, Cablevision) v roce 2011 vytvoření informačního centra s názvem *Center for Copyright Information (CCI)*, aby mohlo mimovládní CAS systém administrativně spravovat. Díky němu se i navzdory nedostatečné součinnosti zúčastněných stran podařilo poskytovatelům online služeb vyvinout technologie detekování ilegálních souborů s chráněným obsahem a nabízet jejich uživatelům či sdělovatelům také alternativní způsoby legálního přístupu k němu. Nicméně, s ohledem na nenormativní povahu až šestistupňového výstražného systému ¹⁹¹, na pouze fakultativní participaci

---

¹⁹¹ Protipirátská procedura CAS v původním návrhu byla celkem čtyřstupňová: 1) osoba ISP zaslala dvakrát oznámení svému uživateli o notifikovaném upozornění od nositele práv na závadné jednání uživatele, s informací o povaze problému a o jeho možných právních následcích; 2) další dvě oznámení s výzvou pro uživatele služby, aby potvrdil přijetí předchozích oznámení a souhlasil s ukončením porušování práv oznamovatele před dalším přistoupením k síti; 3) oznámení, rekapitulující předchozí edukativní upozornění s výzvou uživatele služby k administrativnímu přezkumu, prováděnému *American Arbitration Association*; jinak by osoba ISP provedla některá z vyjmenovaných opatření, zmírňující negativní dopady na chráněná práva oznamovatele, včetně zpomalení rychlosti datového přenosu, dočasného přeměňování uživatele na poučující a varovné odkazy před vstupem na síť, až po dočasné odpojení uživatele z přístupu k internetu; a konečně 4) informování uživatele o možnosti zahájení soudního řízení a/nebo přijetí dalších nezbytných opatření ke zmírnění škodlivých následků jeho protiprávního jednání. Podrobně popsanou proceduru lze nalézt v memorandu o porozumění informačního centra pro autorské právo (*Center for Copyright Information*), *Memorandum of Understanding*, str. 8-13; dostupné na:

<https://www.copyrightinformation.org/wp-content/uploads/2013/02/Memorandum-of-Understanding.pdf>.

zainteresovaných subjektů a na faktickou nevynutitelnost požadovaných bezpečnostních opatření vůči problémovým uživatelům informačních služeb, jejichž ne všichni poskytovatelé se do tohoto systému varování zapojili, byl program zákonem nesankcionované spolupráce zástupců nositelů práv a poskytovatelů internetových služeb po zhruba čtyřech letech v lednu 2017 ukončen.¹⁹²

Zásady graduované odpovědi byly předmětem početných diskuzí i na mezinárodním fóru, když byla jejich implementace prosazována do znění celosvětovou veřejností kritizované mnohostranné Obchodní dohody proti padělatelství ACTA (*Anti-Counterfeiting Trade Agreement*) z roku 2011, v podobě koordinace civilních a trestních prostředků ochrany práv k duševnímu vlastnictví mezi zúčastněnými stranami. Záměrem tohoto obchodního ujednání mělo být prohloubení a zpřísnění ochrany majetku, který je předmětem mezinárodního obchodu včetně duševního vlastnictví, i prosazení této ochrany hospodářských hodnot v globálnějším rozsahu jednoduššími prostředky, než jaké poskytoval do té doby mechanismus Světové obchodní organizace WTO. A to v návaznosti na již zavedené evropské normy *aquis communautaire*. Navzdory tomu ovšem Evropský parlament dohodu v roce 2012 po kritice odborné i politické veřejnosti odmítl. Byla ji při rozšíření mezinárodních obchodních standardů vytýkána nevyváženost mezi zájmy zainteresovaných stran, zejména hospodářských subjektů obchodujících s předměty ochrany autorské - a známkoprávní.¹⁹³

Vzhledem k povaze internetové sítě a její náchylnosti stát se objektem zneužití k nelegálním službám v masovém měřítku je zřejmé, že spíše než spoléhat na jistě chvályhodné dobrovolnické aktivity soukromých osob a jejich sdružení, ovšem bez relevantního státně-politického a zákonodárského zázemí, disponujícího donucujícími opatřeními k předcházení a zamezování provozování nelegálních online služeb, je účinnější v boji proti němu zaštitit ochránce a zástupce nositelů práv k duševnímu vlastnictví podporou státní autority, jak se to podařilo prosadit francouzským zákonodárcům. Především garance legálních nabídek online

---

¹⁹² Blíže viz SCHIFF, B., *Copyright Alert System: Six-Strikes and Forced Arbitration Might Not Be the Answer*. *Cardozo Journal of Conflict Resolution*; B.S. 2012, University of South Carolina; J.D. Candidate 2015, Benjamin N. Cardozo School of Law. <http://cardozoocr.com/wp-content/uploads/2015/06/Schiff-Copyright-Alert.pdf>.

¹⁹³ Viz negativní stanovisko evropských akademiků k ACTA: D'ERME, R., GEIGER, C., GROSSE RUSE.-KHAN, H., HEINZE, C., JAEGER, T., MATULIONUYTE, R., METZGER, A. *Opinion of European Academics on Anti-Counterfeiting Trade Agreement*, 2 (2011) *Journal of Intellectual Property, Information, Technology and E-Commerce Law* 65; dostupné na: https://www.jipitec.eu/issues/jipitec-2-1-2011/2965/JIPITEC_ACTA.pdf. Anebo BRIDY, A. *ACTA and the Specter of Graduated Response*. *American University International Law Review* 26 no. 3 (2011): 559-578. <http://digitalcommons.wcl.american.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1708&context=auilr>.

obsahu prostřednictvím certifikovaných osob poskytovatelů informačních služeb, kteří mohou za nediskriminačních podmínek podat u vládního úřadu žádost o udělení časově omezeného statusu legálního poskytovatele online služeb, je významným momentem ve vztahu k uživatelům, aby tito nemuseli své nekalé praktiky na internetu dále omlouvat nedostatkem legálních zdrojů informací, zpřístupněných uživatelské veřejnosti online.¹⁹⁴

Ke škodě tohoto jinak politicky slibného programu i pro zástupce nositelů autorských práv, byla po nástupu levicové francouzské vlády finanční podpora dalšího fungování a případného rozvoje programu HADOPI výrazně redukována, s populistickým tvrzením, že náklady na jeho provoz přesahují míru generovaného prospěchu.¹⁹⁵

4.3.4 Technologické a normativní standardy ochrany autorských práv

Vhodným doplněním předchozích prostředků ochrany autorských práv k online komunikovanému obsahu bez svolení jejich nositele je požadavek na zabezpečení nejlepšího z dostupných technologických standardů autorskoprávní ochrany v kyberprostoru, adresovaný osobám poskytovatelů informačních online služeb (*Best Available Technology Standard*). Takovým systémem je především mechanismus, umožňující detekovat sdělovaný, resp. hostovaný obsah na webových platformách jeho automatizovaným filtrováním, na základě údajů sdělených nositeli práv ke svým autorskoprávně chráněným dílům nezávislému subjektu, který by administrativně komunikaci mezi nositeli práv a poskytovateli služeb typu *webhosting* zajišťoval. Tento požadavek by mohl být předběžným prostředkem, aplikovaným ještě před vlastním oznámením (*notice*) porušení práv třetími osobami, a jeho nejvyšší dostupný technologický standard by eliminoval riziko neoprávněného stažení (*take down*) autorskoprávně nezávadného obsahu z internetu a šetřil by zároveň ústavní svobody projevu a přístupu k informacím.

---

¹⁹⁴ LORRAIN, A.-C., MEYER, T., RANAIVOSON, H., *Graduated Response Beyond the Copyright Balance. How the Will to Control the Internet Increases Uncertainty in the Information Society*. 2012. https://www.researchgate.net/profile/Trisha_Meyer/publication/262348356_Graduated_Response_Beyond_the_Copyright_Balance_How_the_Will_to_Control_the_Internet_Increases_Uncertainty_in_the_Information_Society/links/00b7d5375df825f1b8000000/Graduated-Response-Beyond-the-Copyright-Balance-How-the-Will-to-Control-the-Internet-Increases-Uncertainty-in-the-Information-Society.pdf.

¹⁹⁵ Navzdory pozitivním výsledkům průzkumů chování internetových uživatelů, vykazujícího omezení nelegálních praktik na internetu v návaznosti na opatření úřadu HADOPI, vysvětlila francouzská ministryně kultury Aurélie Filippetti svůj záměr finančních škrťů lakonickým poukazem na nehospodárnost agendy úřadu o 60 zaměstnancích, kteří za 12 mil EUR ročně rozešlou milion emailů. Socialistická vláda sáhla alibisticky spíše k tomuto kroku, než přímo ke zrušení agentury, které by ji vzalo potřebnou politickou podporu zástupců francouzského hudebního a uměleckého průmyslu. Viz článek Bruce Crumleyho, *Why France's Socialists Won't Kill Sarkozy's Internet Piracy Law*, v časopisu TIME (2.8.2012); dostupný na: <http://world.time.com/2012/08/02/why-frances-socialists-wont-fully-kill-offsarkozys-internet-piracy-law/>.

Kritici tohoto modelu či prostředku ochrany poukazují kromě jeho rezignace na zaručení řádného a spravedlivého procesu (*due process*) a svobody projevu (*free speech*), i na jeho problematické ukotvení v kontextu zákonných licencí a užití *fair use*, čímž zůstává predisponován pro dodatečnou osobní supervizi. Zmírnit tento nedostatek by mohlo zavedení systému filtrování a kontroly (*filter-and-review system*), dovolující automaticky blokovat pouze soubory umístěné na hostujícím webu s určitým procentem zachyceného závadného obsahu, přičemž jak uživatel, tak i autor by měli možnost nechat výsledek detekce administrativně prozkoumat.¹⁹⁶

Ačkoli vyvinutí a instalace filtrovacího zařízení představují pro osoby ISP častokrát podle jejich tvrzení až likvidační nákladovou položku (na rozdíl naopak od snadného a levného ukládání sdělovaného audiovizuálního obsahu), což je demotivuje k tomuto opatření přistupovat, je rozhodující na straně nabídky těchto služeb vytvořit zdravé konkurenční prostředí, generující přijatelné cenové podmínky pro jejich objednání osobami ISP, a to z řady těch poskytovatelů, kteří, splňující vysoké technické požadavky kontroly, budou moci být evidováni v oficiálním seznamu osob, garantujících požadovaný technologický standard. Rozhodnutím se pro něj, se poskytovatel online služby zároveň také zbaví podezření ze zanedbávání řádné péče (*duty of care*), které by za určitých okolností mohlo vést k založení jeho nepřímé odpovědnosti za porušování práv třetích osob pro nesplnění všeobecné prevenční povinnosti na ochranu jejich majetkových zájmů, protože tyto osoby tím pádem nebudou nuceny ani ochotny vstupovat do nákladného, zdlouhavého a co do výsledku nejistého soudního řešení sporné situace.

Fungování takového technologického prostředku ochrany uvedených práv vyžaduje i součinnost jejich nositelů, neboť jsou to právě autoři sami, schopni sdělit přímo poskytovateli online služby informace o svých chráněných dílech pro účinnou detekci jejich neoprávněného online šíření. Pro možnost úspěšné implementace mechanismu filtrování obsahu je proto nezbytné jej specifikovat ze strany nositelů práv duševního vlastnictví ve vztahu k poskytovateli služby porušující tato práva tak, aby ten mohl disponovat seznamem nahraných souborů s reálně chráněným obsahem, určených k detekci v příslušném systému a s přístupem k němu.¹⁹⁷

---

¹⁹⁶ Tento postup by se v USA řídil režimem zakotveným v § 512(i) DMCA, bez standardní NTD procedury, které by se ovšem autor mohl pro odstranění zbylého (nedetekovaného) obsahu dovolat, postupem podle § 512(c)(3) DMCA.

¹⁹⁷ Podrobněji viz HELMAN, L., PARCHOMOVSKY, G., *The Best Available Technology Standard*, 111 COLUM. L. REV. s. 1194-1243 (2011). Kriticky v polemice k návrhu nejdostupnějšího technologického standardu, viz KATYAL, S., SCHUTZ, J., *The Unending Search for the Optimal Infringement Filter*, 112

Na rozdíl od evropského prostředí, kde poskytovatele informačních a telekomunikačních služeb online přímo neváže obecná povinnost kontroly nezávadnosti třetími osobami komunikovaného obsahu, americká normativní úprava DMCA vyžaduje od osob ISP explicitně plnění povinnosti přizpůsobit své online služby standardním technickým prostředkům ochrany a nezasahovat do nich, ani je neobcházet.¹⁹⁸ Je tamním obecným požadavkem, na kterém se shodnou autoři, umělci, zástupci hudebního a kreativního průmyslu s poskytovateli online informačních služeb, aby vynutitelnost jejich povinnosti splňovat technologické standardy ochrany sdělovaného autorského obsahu byla vázána na podmínku přiměřeného nákladového zatížení a faktické způsobilosti identifikovat uživatelem služby nahrávaný obsah. A to na základě jeho automatizovaného porovnání s nositelem práv uloženým vzorkem předmětného souboru nebo autorského díla (*sampling*) u autorizovaného subjektu (tzv. *clearing house*), nejčastěji za pomoci technologie nazývané *fingerprinting*.

Vznik a fungování americké dobrovolnické platformy pro realizaci dohody mezi nositeli práv, držiteli obsahu a mediálními zprostředkovateli, jakožto prostoru pro uživateli generovaný obsah (*User Generated Content* UGC) v roce 2007, svědčí o snaze zúčastněných stran zaujmout konstruktivní přístup k faktické implementaci komerčně přijatelných technologických standardů ochrany autorskoprávního online obsahu.¹⁹⁹

Jak bylo výše zmíněno, v souvislosti se zavedením legislativních opatření na ochranu práv k duševnímu vlastnictví pro povzbuzení zájmů evropských společností a podnikatelů investovat do inovací a kreativity v technologickém průmyslu, vydala v současné době Evropská komise komuniké, týkající se dosažení vyváženého systému vymáhání uvedených práv, který by měl odpovídat aktuálním společenským výzvám, a v návaznosti na něj i instruktivní návod pro harmonický výklad a aplikaci určitých aspektů, obsažených ve směrnici o vymáhání práv k duševnímu vlastnictví.²⁰⁰

COLUM. L. REV. SIDEBAR s. 83-107 (2012).

¹⁹⁸ 17 U.S.C. § 512(i)(1)(B)

¹⁹⁹ Viz *User Generated Content Coalition, Internet and Media Industry Leaders Unveil Principles to Foster Online Innovation While Protecting Copyrights*, dostupné: http://www.ugcprinciples.com/press_release.html. Anebo *Principles for User Generated Content Services*, dostupné: <http://www.ugcprinciples.com>. V reakci na tuto koalici byla na půdě *Electronic Frontier Foundation* vyvinuta obdobná iniciativa, směřující ke stanovení principů *fair use* pro uživateli generovaný audiovizuální obsah (*Fair Use Principles for User Generated Video Content*); <https://www.eff.org/pages/fair-use-principles-user-generated-video-content>.

²⁰⁰ Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě a Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru ze dne 29. listopadu 2017 s názvem *Vyvážený systém vymáhání práv duševního vlastnictví, který odpovídá dnešním společenským výzvám*, COM(2017) 707 final a *Pokyny k některým aspektům směrnice Evropského parlamentu*

Tímto Komise vyjádřila stěžejní význam ochrany práv kreativních tvůrců a původců inovativních řešení pro udržení konkurenceschopnosti evropského trhu a pro hospodářský růst regionu vůbec, neboť efektivní a spravedlivý výkon práv k duševnímu vlastnictví zaručuje jejich nositelům návratnost jejich investic do znalostní ekonomiky. Ta je zase novým a relevantním zdrojem hrubého domácího produktu a státních příjmů, když podle hospodářského průzkumu tvoří obchodní segment práv intelektuálního vlastnictví až 42 procent celkového HDP, který činí ročně až 5,7 bilionů EUR, přímo či nepřímo generuje až 38 procent všech pracovních míst a přispívá až k devadesátiprocentnímu objemu všech vývozů v rámci EU.²⁰¹

K zaznamenanému poklesu pirátských aktivit došlo podle uvedeného komuniké díky zavedení nových obchodně licenčních modelů i v oblasti autorských práv. Ty znamenají novou nabídku legálních služeb pro uživatele, jejichž nedostatek souvisel ve značné míře i s nízkou ochranou majetkových zájmů nositelů autorských a souvisejících práv a se slabou autorskoprávní edukací uživatelské veřejnosti, pro kterou se rozlišení protiprávně sdělovaného obsahu od toho legálního nástupem jejich online nabídek, prováděných či koordinovaných osobami ze zahraničí s nižší mírou autorskoprávní ochrany než je ta unijní, stalo nejednoznačným, ne-li nemožným. Z aktuálních průzkumů, provedených evropským úřadem duševního vlastnictví EUIPO (*European Union Intellectual Property Office*) plyne, že v roce 2014 tratil nahrávací hudební průmysl na výnosech z prodeje hudebních nosičů kvůli pirátským prodejem nelegálních kopií nahrávek kolem 170 milionů EUR. Britský úřad duševního vlastnictví svým průzkumem zjistil, že v období mezi březnem a květnem 2016 až 15 procent uživatelů internetu starších dvanácti let stahovalo alespoň jednu položku online obsahu z nelegálních zdrojů, a že 5 procent těchto uživatelů konzumovalo takto hudební obsah bez jiné legální alternativy.²⁰²

---

a Rady 2004/48/ES o dodržování práv duševního vlastnictví. COM(2017) 708 final.

²⁰¹ V rámci světového obchodu činí odvětví trhu s duševním vlastnictvím 2,5 procenta jeho objemu. Ovšem až 5 procent všech dovozů do EU z třetích zemí představuje padělané zboží – v peněžním přepočtu až 85 miliard EUR. (cit. z dokumentu vládní agentury Úřadu Evropské unie pro duševní vlastnictví EUIPO, *Intellectual Property Rights Intensive Industries and Economic Performance in the EU*, 2016); dostupné na: <https://copia.is/library/the-carrot-or-the-stick/>

²⁰² Viz zdroj k britskému průzkumu:

https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/546223/OCI-tracker-6th-waveMarch-May-2016.pdf

I závěry studie EUIPO, *The Economic Cost of IPR Infringement in the Recorded Music Industry - May 2016*: https://euiipo.europa.eu/tunnelweb/secure/webdav/guest/document_library/observatory/resources/research-andstudies/ip_infringement/study7/Music_industry_en.pdf.

Ekonomické ztráty způsobené digitálním pirátstvím v oblasti hudebního, audiovizuálního a software průmyslu byly za rok 2015 odhadovány ve výši 213 miliard USD – BASCAP/INTA, *The Economic Impact of Counterfeiting and Piracy*, 2017; dostupné na:

Efektivním prostředkem potírání ilegálních aktivit na poli autorských práv a práv k duševnímu vlastnictví vůbec, nežřídká i organizovaných, jimiž je podkopáván legální obchod s jejich licencovanými předměty, státy jsou kráceny na daních a spotřebitelská bezpečnost je ohrožována, se jeví být postup sledování finančních toků podporujících tyto nedovolené aktivity, aby z takto generovaného finančního zisku nemohli jejich původci či iniciátoři profitovat. Vedle toho je nezbytné zaručit efektivní a predikovaný režim soudního vymáhání práv k nehmotným statkům i v přeshraničním rozsahu.

Normativní základ k tomu nabízí systém opatření předvídaných směrnicí o dodržování práv duševního vlastnictví, které jsou aplikovány v členských zemích napříč prostorem vnitřního trhu EU. Jedná se ovšem pouze o minimální standard právní ochrany zaručený touto směrnicí, který může vést k odlišnostem v praktické implementaci postupů ve vztahu k online ochraně v jednotlivých státech. I když stěžejním ani primárním cílem úpravy uvedené směrnice není internetová regulace, lze ji nicméně považovat za důležitý legislativní nástroj hmotného sekundárního unijního práva k prosazování účinných prostředků ochrany práv k duševnímu vlastnictví obecně, i zvláště při realizaci unijních svobod na jednotném vnitřním trhu EU.²⁰³ Jejím obsahu pro oblast autorského práva odpovídá regulace ochrany autorského práva a příslušných práv s ním souvisejících, ukotvená v zákoně autorském, zejména pak instituty náhrady škody a bezdůvodného obohacení ve výši dvojnásobku obvyklé (licenční) odměny, anebo satisfakční nárok při vzniku nemajetkové újmy porušením chráněných práv, který porušitel může uspokojit i zadostiučiněním v penězích.²⁰⁴

Důvod nejednotné aplikace ochranných mechanismů, vymezených uvedenou směrnicí, může spočívat v odlišných podmínkách civilního soudního řízení a v tradici soudnictví jednotlivých členských zemí EU. Nicméně, společným hmotněprávním základem jeho procesní realizace je lidskoprávní vymezení respektu k ochraně duševního vlastnictví na unijní úrovni.²⁰⁵ V tomto ohledu by tudíž nemělo hrozit odepření soudní ochrany

---

https://www.inta.org/communications/documents/2017_frontier_report.pdf.

²⁰³ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/48/ES ze dne 29. dubna 2004 o dodržování práv duševního vlastnictví, byla do českého práva transponována zákonem č. 221/2006 Sb., o vymáhání práv z průmyslového vlastnictví a o změně zákonů na ochranu průmyslového vlastnictví (zákon o vymáhání práv z průmyslového vlastnictví), který poskytuje průmyslově-právní ochranu oprávněným osobám, včetně práva na informace o původu zboží či služeb porušujících jejich práva, opatření k nápravě, zahrnující uplatnění zdržovacího (negatorního), odstraňovacího, či subsidiárně i relutárního (peněžního) nároku u soudu, včetně přiznání práva oprávněné osobě uveřejnit vyhovující rozsudek na náklady porušovatele jejich práv.

²⁰⁴ §§ 4 a 5, zákon o vymáhání práv z průmyslového vlastnictví a §§ 40 až 45, autorský zákon.

²⁰⁵ Viz článek 17 odst. 2, Listina základních práv EU.

nositelům těchto práv. Pouze za jakých okolností anebo podmínek je lze upřednostnit před jinými právy stejné úrovně ochrany, bude otázka k posouzení soudem pro každý jednotlivý případ zvlášť.

Teritorialita autorskoprávní ochrany a ochrany duševního vlastnictví jako takové, i absence jednotného evropského autorskoprávního titulu při nehomogenní materiální právní úpravě tohoto sektoru vnitřního trhu EU v jednotlivých členských zemích, včetně nejednotné aplikace dovolených či zákonem omluvitelných výjimek z této výlučné ochrany, brání vzniku zdravé hospodářské soutěže i realizaci fundamentálních svobod na jednotném vnitřním trhu a odrazuje obchodní subjekty investovat do technologických inovací a výzkumu, jehož produktové výstupy např. v podobě technologie síťové podpory 5G anebo tzv. 'internetu věcí' mají být základem konkurenceschopného jednotného digitálního trhu v Evropské unii.²⁰⁶

I procesní prosazení majetkových či obchodních zájmů zástupců kreativního průmyslu na panevropské bázi je proto v tomto směru rozhodující motivací sekundární unijní normotvorby. Původním záměrem směrnice o vymáhání práv duševního vlastnictví ovšem není harmonizace procesních předpisů justiční spolupráce, příslušnost, uznávání a výkon rozhodnutí v občanských a obchodních věcech, ani určování rozhodného práva pro řešení sporů vznikajících v oblasti přeshraničního nakládání nebo obchodování s intelektuálními statky.²⁰⁷ Harmonizovaná právní úprava těchto institutů je totiž obecně aplikovatelná i pro oblast práv k nehmotným statkům a jejich domáhání se soudní cestou. Takovýmto regulativem je především přímo závazné nařízení *Řím II*, o právu rozhodném pro mimosmluvní závazkové vztahy, jak bylo rozvedeno výše.

Realizováním ambice unijních autorit zavést jednotné přeshraniční soudní řízení ve věcech vymáhání nároků plynoucích ze sporů o předměty duševního vlastnictví, jež byly dotčeny neoprávněným nakládáním s nimi na internetu, by se ovšem jejich účastníci nemuseli podrobovat zdlouhavým a nákladným civilním soudním řízením v každé

---

²⁰⁶ Internet věcí (*Internet of Things*) má představovat systém digitálního propojení jednotlivých zařízení prostřednictvím internetové sítě, bez nutnosti zásahu lidské činnosti. Můžeme mluvit o fenoménu umělé inteligence, s ambicí robotizace praktického života lidí i společnosti jako takové. Sbíráním a vyhodnocováním různých dat prostřednictvím senzorů zabudovaných v technologických systémech zařízení, se tato stávají automatizovaně interoperabilními a lze je využívat v různých oblastech informační společnosti, zejména ve spotřebitelské sféře chytrých domácností a jejich vzdáleného sledování, ve zdravotnictví, energetice, městské, dopravní nebo zemědělské infrastruktuře. Počítačová funkcionalita internetu je postupně nahrazována jeho funkcionalitou věcí osobní i veřejné spotřeby. Více MATTERN, F., FLOERKEMEIER, C. *Vom Internet der Computer zum Internet der Dinge*. Informatik-Spektrum 33(2):107–121 (2010).

²⁰⁷ Porovnej recitály 8, 9 a 11 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/48/ES o dodržování práv duševního vlastnictví.

z dotčených a odlišných jurisdikcí, bez jistoty stejného výsledku rozhodnutí o jednom a tomtéž nároku z jednoho a téhož protiprávního jednání. Předpokladem úspěchu v tomto směru je přístup nositelů práv k efektivnímu a společnému justičnímu systému, který by byl jak v řízení před soudem, tak i ve fázi exekučního vymáhání soudního rozhodnutí na unijní úrovni předvídatelný, konzistentní a reálně prosaditelný. Harmonizace a jednotná aplikace sekundárního práva unie v rámci procesních předpisů jednotlivých členských zemí, jež jsou i v rámci EU ve vztahu k vlastním jurisdikcím suverénní, je rozhodujícím prostředkem k dosažení uvedeného cíle Komise, vzhledem k současnému politickému stavu integrace EU. Zároveň, vedle jednotného soudního systému ochrany a vymáhání práv duševního vlastnictví, by sporné strany měly mít možnost přistoupit k mimosoudnímu alternativnímu řešení sporů formou mediace nebo arbitrážního řízení před rozhodcem u Úřadu pro duševní vlastnictví EU (*alternative dispute resolution*).²⁰⁸

Klíčovou roli pro efektivní a úspěšné praktické uplatnění zásad vymezených směrnicí o dodržování práv duševního vlastnictví plní, obdobně jako v případě směrnice o elektronickém obchodu, ve vztahu k nositelům práv osoby prostředníků či poskytovatelů online služeb (*intermediaries*). Nutno v této souvislosti zmínit, že vztah mezi oběma směrnicemi je nezávislý. Pro uložení soudního příkazu osobě ISP dle článku 9 odst. 1 písm. a) a článku 11 směrnice 2004/48/ES zdržet se porušování práv žalobce či zákazu poskytovat službu, kterou používají třetí osoby k porušování práv žalobce, není podmínkou zvláštní kvalifikace případné odpovědnosti osoby ISP podle směrnice o elektronickém obchodu, umožňující jinak poskytovateli online služby možnost ukrýt se do bezpečí přístavu před odpovědností za sdělování nelegálního obsahu prostřednictvím online služby třetí osobou jejího uživatele. Soud proto nesmí podmiňovat vyhovění návrhu žalobce na realizaci ochranných opatření směrnice o dodržování práv duševního vlastnictví splněním povinnosti prokázat sekundární či nepřímou odpovědnost poskytovatele služby online, coby osoby

---

²⁰⁸ Z uvedeného komuniké Komise COM(2017) 707 ze dne 29. listopadu 2017, pojednávajícím o vyváženém systému vymáhání práv duševního vlastnictví, odpovídajícím současným společenským výzvám plyne, že informace o úrovni soudní ochrany a míry vymahatelnosti těchto práv v jednotlivých členských zemích bude Komise publikovat na veřejně přístupném webovém portálu www.youreurope.be. Transparentnost soudního rozhodování a zveřejňování judikátů má zlepšit vzájemnou informovanost soudců a odborníků v oblasti práv k duševnímu vlastnictví i zúčastněných stran v řízení na unijní úrovni. Tato opatření souvisejí i s povinností členských států zajistit zveřejnění soudního rozhodnutí na návrh úspěšného žalobce na náklady neúspěšného porušovatele práv duševního vlastnictví, jak jim to ukládá článek 15 směrnice 2004/48/ES (srov. i § 40 odst. 3 autorského zákona č. 121/2000 Sb. a § 4 odst. 5 zák. č. 221/2006 Sb. o vymáhání práv z průmyslového vlastnictví). Komise zároveň připravuje strategii pro specializaci soudců v oblasti práva duševního vlastnictví a jeho vymáhání, zahrnující jejich školení s odbornou praktickou přípravou na profesionální výkon tohoto povolání. Intence zavést do praxe i unifikovaný patentový soud, věcně příslušný pro rozhodování patentových sporů, je rovněž předmětem uvedeného sdělení Komise, s plánovaným výhledem realizace v roce 2019.

nepřímo prostředkující domnělé porušení jeho práv.²⁰⁹

Z praktického i ekonomického hlediska je pro zúčastněné strany výhodné soudním sporům předcházet, a proto by se do procesu prevence porušování práv k duševnímu vlastnictví, spočívajícímu v provádění náležitě péče (*due diligence/duty of care*) při odhalování zdrojů pirátských aktivit a distribučních kanálů pro padělané zboží, parazitujícího na duševním vlastnictví oprávněných nositelů práv k němu, mělo zapojit co nejvíce z nich, počínaje dodavateli zboží, jeho přepravci, reklamními agenturami, poskytovateli platebních služeb online, až po nositele práv samotné. K účinnému boji proti padělatelství a parazitování na renomé legálních držitelů práv k jejich duševnímu vlastnictví nepochybně přispívá i ochrana a kontrola celého řetězce (sub)dodavatelských vztahů mezi jednotlivými subjekty na vnitřním trhu EU, s důrazem na jeho rezistenci vůči průniku či infiltraci nelegálních dodávek, jež zejména malé a středně velké podniky nejsou s to uhlídat. Důvodem toho, vedle neefektivity zpětného monitoringu subdodavatelských vazeb, je i jejich narůstající komplexnost v době ekonomické specializace podnikatelů a jejich vzájemné závislosti. Proto je pro bezpečnost dodavatelského řetězce nezbytná podpora etablování a pravidelného praktického uplatňování osvědčených postupů (*best practices*) k dosažení větší transparentnosti na trhu se zbožím a službami nakládajícími s předměty duševního vlastnictví, jako je například řízení rizik (*risk management*), sociální odpovědnost obchodních korporací a kultivování jejich podnikatelského chování. Tyto postupy je nutné koordinovat a sjednocovat nejenom na unijní úrovni, ale také v mezinárodním měřítku, aby byly spolehlivou oporou bezpečného trhu s autorskoprávně či průmyslově chráněnými statky.

Vhodnými způsoby lepšího prosazování těchto osvědčených praktik do obchodních vztahů je jejich standardizace v rámci akreditačních procedur, například pro získávání celně zvýhodňujícího statusu autorizovaného hospodářského či obchodního subjektu (*Authorized Economic Operator, AEO*), anebo mezinárodních norem ISO, vytvářených Mezinárodní

---

²⁰⁹ Porovnej Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě a Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru ze dne 29. listopadu 2017, COM(2017) 708 final, kapitola IV.1. Komise ve svém sdělení ze dne 25. května 2016 COM(2016) 288 *On-line platformy a jednotný digitální trh. Příležitosti a výzvy pro Evropu*, sice úpravu odpovědnosti prostředníků online služeb podle směrnice o elektronickém obchodu považuje za vhodnou ke splnění sledovaného účelu, nicméně ale svým současným sdělením ze dne 28. září 2017 COM(2017) 555 *Boj proti nezákonnému obsahu on-line. Zvyšování odpovědnosti on-line platform, konkretizuje postup rychlého a efektivního vyhledávání či detekování ilegálního online obsahu a jeho následného odstranění z online platform správně-právními prostředky, jako je např. procedura notice and action. Také nový návrh směrnice o autorském právu na jednotném digitálním trhu ze dne 14. září 2016 (COM(2016) 593 final), je koncipován v těchto intencích a ukládá poskytovatelům online služeb ve spolupráci s nositeli autorských práv povinnost zamezovat zpřístupňování chráněného obsahu třetími osobami bez předchozího licenčního souhlasu autorů.*

organizací pro normalizaci v jednotlivých oblastech průmyslu, výroby anebo technologií.²¹⁰ V návaznosti na mezinárodní povahu obchodu se zbožím či statky, které jsou předmětem duševního vlastnictví, je vnitřní trh EU ohrožen zejména ze strany třetích zemí, jejichž standard autorskoprávní a průmyslové ochrany je nižší než ten v Evropské unii a v jejich členských státech.²¹¹

Proto i povaha institucionální spolupráce při potírání padělatelství a pirátství musí mít tento globální rozměr, zaručený koalici mezinárodně spolupracujících relevantních partnerů, jakými jsou Úřad Evropské unie pro duševní vlastnictví (EUIPO), Světová organizace duševního vlastnictví (WIPO), Světová obchodní organizace (WTO) s její Radou pro správu Dohody o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví TRIPS, anebo Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD). Mezinárodní obchodní dohoda ACTA, mnohými státy i světovou veřejností z politických důvodů odmítnutá, by zvýšením celosvětového standardu ochrany hospodářských zájmů nositelů práv k obchodovanému duševnímu vlastnictví nepochybně k posílení této aliance přispěla. Rovněž tak i ze strany většiny politiků a podnikatelů, poskytujících či zprostředkujících chráněný obsah na online trhu skandalizovaný systém úředního přidělování certifikátů legálních osob ISP, známý z francouzské legislativy HADOPI. Jeho princip totiž vychází z legitimní kontroly, prováděné státem uznanou autoritou nad činností soukromoprávních subjektů na internetu. Jeho supervize je nakonec praktikována už od doby vzniku této světové sítě a realizuje ji původně americkou vládou zřízená nezisková organizace ICANN (*Internet Corporation for Assigned Names and Numbers*), fungující za účelem převzetí odpovědnosti za přidělování internetového prostoru a doménových jmen a dohlížející nad dodržováním protokolárních parametrů technologického zajišťování fungování počítačových serverů.

---

²¹⁰ Na mezinárodním summitu o ochraně, prosazování a vymáhání práv k duševnímu vlastnictví, konaném dne 23. června 2017 v Berlíně byla zveřejněna nová norma ISO 20400, schválená Mezinárodní organizací pro normalizaci dne 10. května 2017, která se vztahuje k standardu pro udržitelný proces zadávání veřejných zakázek. Poprvé vůbec výslovně zmiňuje podmínku zadávací procedury, kterou uchazeč o veřejnou zakázku musí splňovat, v podobě účinných prostředků boje proti porušování práv k duševnímu vlastnictví. Viz sdělení Komise EU k problematice vyváženého systému intelektuálně-právní ochrany duševního vlastnictví ze dne 29. listopadu 2017 COM(2017) 707, str. 9, ve kterém se počítá i s využíváním mechanismu účinného sledování obchodovaného zboží v podobě technologií, které by umožňovaly autentizaci původu a originality výrobků a včasného odhalení těch z nich, které se jako padělané zboží dostalo na trh s legálně dodávanými statky anebo které byly zneužité pro nezákonné cíle (tzv. *blockchain solution system*).

²¹¹ Viz např. směrnici Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/2436 ze dne 16. prosince 2015, kterou se sblíží právní předpisy členských států o ochranných známkách (Úř. věst. L 336, 23/12/2005). Také strategie ochrany a prosazování práv duševního vlastnictví ve třetích zemích, sdělená Evropskou komisí v roce 2014, COM(2014) 389, která počítá s monitorováním problematických trhů v zemích s nedostatečnou ochranou duševního vlastnictví. Databáze podporovaná systémem ACRIS (*Anti-Counterfeiting Rapid Intelligence System*) sbírá informace o případech porušování práv k duševnímu vlastnictví v zemích mimo EU, škodlivě zasahujících evropské obchodní společnosti.

4.4 Legitimita použití prostředků autorskoprávní ochrany na internetu

Je potřeba říci, že polemika o nutnosti a míře specifické regulace poměrů vznikajících v prostředí globální internetové sítě má jak rovinu politickou, tak tu odbornou, právní. Když mluvíme o síťové komunikaci informací různého druhu a obsahu, nevyhne se diskuze na toto téma ani technologickým otázkám a problematice fungování operačních počítačových systémů anebo síťového propojení vysokokapacitních datových souborů. Ty však nejsou přímým důvodem pro novou normativní úpravu, ani předmětem regulace autorského práva, vyjma případů, kdy jim ono přiznává zvláštní ochranu coby autorským literárním dílům anebo zvláštní právo k vytěžování a zužitkování databází ve prospěch jejich pořizovatele.²¹²

Věřejnoprávní pohled na společenský fenomén internetu automaticky evokuje otázku potřeby jeho dohledu a státní kontroly, jakou známe běžně z jiných oblastí off-line světa. Nejenom ze strany autorů a jiných nositelů autorských a souvisejících práv, ale i obecně, je s narůstajícími hrozbami, které internet představuje pro společnost, atakovanou světovým terorizmem a ohroženou zásahy do základních lidských a ústavních hodnot, počínaje jednotlivcem s jeho osobností, důstojností, soukromím, projevy osobní povahy a konče veřejnou bezpečností, slyšet volání po větší kontrole vztahů vznikajících na sítích.²¹³

---

²¹² §§ 65 až 66 a §§ 88 až 94, autorský zákon. Právní regulace informačních technologií sice vychází z premisy o technologické neutralitě, nicméně je zjevné, že internet a digitální technologie nejsou ze své podstaty coby komunikátorů informačních sdělení v informační společnosti neutrální. Jak s politickým, tak i s autorskoprávním dopadem mění tyto technologie způsoby komunikace a užití děl ve smyslu jejich obsahové nebo žánrové selekce a způsobnosti rozšiřovat je neoprávněně jako součást cizího majetku.

²¹³ Kontrola a dozor nad lidskou činností získávají v postmoderní době difuzního rozvolnění aktivit člověka do různých stran ve virtuálním prostoru internetových sítí více-méně negativní význam. Síťová propojenost ve společenské komunikaci fragmentuje někdejší obraz osobnostně integrovaného člověka, který se dnes domáhá co možná nejširší míry svobody, omezené pouze stejně měřenou svobodou druhého. Bez patřičných brzd jejího často bezohledného výkonu nezávislým jedincem, identifikovaným numerickou adresou připojení k IP protokolu, který s ostatními představuje spíš než 'rodinu', anonymní a neosobní množinu čísel. Výkon kontroly nad internetem veřejnou mocí je vnímán jako nežádoucí zásah do autonomie individua a jeho svobody, pročez by měl být legislativně minimalizován pouze na nezbytnou míru. Lidské individuum je – na rozdíl od minulosti, kdy život člověka podléhal řádu, pravidelné kontrole a živé společenské interakci – připojením na síť jenom zdánlivě společensky začleněno. Jeho virtuální autonomie naráží na autonomii jiných anonymních uživatelů sítě, a tím jej *de facto* exkomunikuje. Co bylo kdysi společensky očekávatelné a predikované, dnes již jako nepsaná norma chování neplatí. Komunitní spolupatříčnost, solidarita i disciplína, tak potřebné pro dosažení přirozené homeostáze života informační společnosti, se vytrácejí. Na pozadí středověkých mnišských řádů, řemeslných cechů, armády, škol, až po pracovní řády industriální společnosti, ukazuje francouzský postmoderní filozof M. Foucault, že kontrola a poslušnost řádu, vedla člověka k pravidelným návykům, disciplíně a efektivnímu nakládání s časem. Odklon od řádu znamenal útok na společenskou morálku a hospodářskou čestnost. Disciplína naopak byla předpokladem výkonné ekonomiky a efektivního nakládání s časem – jeho smysluplného a obecně prospěšného využívání, v protikladu k jeho marnění. FOUCAULT, M., *Discipline and Punish. The Birth of the Prison*. Second Vintage Books Edition. New York. 1995, s. 149-155.

Není dnes již ničím neobvyklým, když se v zájmu prevence před hrozbami terorizmu a mezinárodní kriminality jednotlivci automaticky podrobují individuální kontrole a tolerují zásah do svého soukromí a osobních svobod ze strany státních i policejních orgánů. Nutno proto mít za to, že i kybernetická kriminalita představuje takovouto hrozbu pro společenské jistoty a obecné zájmy, z nichž jedním je i duševní vlastnictví k výsledkům tvůrčí vědecké a umělecké činnosti jednotlivců. Proto by mělo být legitimní, aby těmto oprávněným zájmům, ve snaze o eliminování uvedených hrozeb a předcházení jejich negativním následkům na život a majetek lidí, ustoupily v určitých kvalifikovaných situacích jiné zájmy, a aby společnost stejně tak ochotně, jako jinde v off-line podmínkách, převzala spoluodpovědnost i za negativní jevy, které plynou z dober, přinášejících jinak užitek a prosperitu. Jako daň za technický a společenský pokrok, coby výraz solidarizování se osob v informační společnosti.

Neuralgickým bodem právních i mimoprávních prostředků ochrany autorskoprávních zájmů je výkon kontroly a dohledu nad jednáním uživatelů, jak v situacích mimo sítě, tak i na internetu, který se pomalu stává dominujícím komunikačním kanálem a autonomním prostředím života jednotlivce i společnosti. Aby byl bezpečným a spravedlivým pro všechny zainteresované strany informační výměny, jejichž majetek k intelektuálním statkům v jejich vlastnictví je jeho prostřednictvím veřejně komunikován, musí právo najít efektivní a legitimní prostředky regulace internetu napříč celým spektrem jeho uživatelů a rozlišovat mezi komerčními a neobchodními soukromými motivacemi jejich jednání. Nelze se spokojit s obrazem internetu jakožto necivilizované džungle, v níž jenom ti chytrí, silní a bohatí uspějí.

Jak doposud známé a v online praxi zavedené mechanismy kontroly internetových aktivit a regulace činnosti prostředníků informační výměny (např. *throttling*, *blocking*, *filtering* a jiné), tak i prostředky a postupy ochrany autorských práv online, které případně budoucnost přinese, by měly s ohledem na diverzifikaci nehomogenní internetové veřejnosti upřednostňovat prevenci před represí. Sankce za autorskoprávně závadné jednání osob na internetu musí být odstrašující, ale zároveň proporcionální k míře subjektivního zavinění a ke způsobené újmě nositelům práv. Neměla by postrádat výchovný ani edukativní prvek, zvyšující standard úrovně právního povědomí uživatelů internetu. K nejzazšímu prostředku civilní nápravy v podobě odpojení uživatele k internetové síti, resp. zákazu poskytovat telekomunikační či informační službu je namíste přistoupit při notorickém, úmyslném a rozsáhlém pirátství poté, co se ani výzvy a peněžní sankce za rušivé jednání nejeví být dostatečně nápravné. To samé platí i ve vztahu k poskytovatelům online služeb, které slouží

primárně k lukrativnímu porušování autorských práv s úmyslem obcházet zákon, bez možnosti saturovat nebo odškodnit vědecké a umělecké tvůrce, jak jsme toho byli svědky například v kauzách *Megaupload* nebo *Hotfile*.

Než tyto poskytovatele informačních služeb jenom postihovat a a posteriori jejich nelegální činnost nákladně detekovat, bez možnosti ji fakticky zakázat, je třeba spíš otevřít přístup uživatelské veřejnosti k nabídkám legálních online služeb, a jejich poskytovatele pozitivně oproti těm nelegálním zvýhodňovat. Vyžaduje si to ale jednotný přístup napříč celým internetem, anebo alespoň v územním rozsahu jednotného vnitřního trhu s nehmotnými statky v EU. Když k těmto opatřením sáhne pouze Francie, požadovaný efekt se ze soutěžního hlediska jen stěží dostaví, protože francouzští poskytovatelé služeb se oproti těm, kteří operují v rámci jurisdikcí jiných členských zemí EU dostanou do konkurenčního znevýhodnění. Jejich náklady, vynaložené na splnění zákonné povinnosti certifikovaného poskytovatele legální služby pod hrozbou sankce jim nepřinesou adekvátní marginální užitek, který by odpovídal nebo převýšil ztrátu zisku generovaného naopak nelegálním poskytovatelem, nabízejícím svou službu v zahraničí bez potřeby vynaložit tyto dodatečné transakční náklady. Online služba s legální nabídkou autorského obsahu by tedy měla být atraktivnějším a výhodnějším substitutem služby nelegální jak pro poskytovatele, tak zejména pro jejich uživatele, a nepřímo tím i pro nositele autorských práv. Stane se tak, když certifikát legálního poskytovatele online služby mu přinese přidanou hodnotu vyšší, než jakou získá nepřímo jeho nekalý konkurent, vyhýbající se kontrole a těžící tak pro sebe hospodářskou výhodu na úkor jiného soutěžitele i nositele práv.

Jak plyne z odborných studií, možnost sdílet online obsahy bez předchozího licenčního souhlasu autorů se projevila v rozvoji širokopásmového internetového připojení, protože jeho předplatitelé jsou ochotni připlatit za takovéto připojení s vědomím, že následně ušetří na volném přístupu k neautorizovanému obsahu. A tak se tyto finanční 'úspory', původně určené uměleckým a vědeckým tvůrcům, přesouvají z kreativního průmyslu do oblasti technologií a digitální výroby, čímž z něj přímo či nepřímo profitují výrobci nových uživatelských technologií a jejich zákazníci.²¹⁴

---

²¹⁴ BOMSEL, O., RANAIVOSON, H. *Decreasing Copyright Enforcement Costs: The Scope of a Graduated Response*. Review of Economic Research on Copyright Issues, 2009. vol. 6 (2), s.13-29. Viz také studii Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD) ze dne 13. prosince 2005. *Digital Broadband Content: Music*. Unclassified; DSTI/ICCP/IE(2004)12/FINAL. Dostupná na: <https://www.oecd.org/sti/ieconomy/34995041.pdf>.

Problematickým se při implementaci jednotné normativy, upravující postup proti poskytovatelům nelegálních online služeb jeví i unijní úprava ochrany osobních dat, k nimž tato řadí i údaje, týkající se internetového připojení (IP adresy) koncového uživatele služeb a chráněného obsahu, které ovšem internet kontrolující autorita typu francouzského úřadu HADOPI nezbytně jakožto jejich zpracovatel potřebuje znát, aniž by předtím musela žádat o svolení k jejich poskytnutí kontrolovanou osobu.²¹⁵

Uvedená právní úprava ochrany soukromí v rámci komunikace elektronickými prostředky ovšem dle článku 15 směrnice 2002/58/ES zná výjimky z povinnosti vyžádat si souhlas osoby, jíž se požadovaná informace povahy osobního údaje týká. Z důvodů nezbytnosti přijmout přiměřená opatření mimo jiné pro prevenci, vyšetřování, odhalování a stíhání trestních činů nebo neoprávněného použití elektronického komunikačního systému, totiž členské státy mohou na určitou dobu zadržet inkriminované údaje a jejich orgány proto nemusí být v těchto případech vázány režimem ochrany soukromí osob, jak je normován unijním právem. Neoprávněné sdělování chráněného autorského obsahu uživateli internetové sítě takovýmto důvodem nepochybně je.

Kompromisní řešení konfliktu mezi právem koncového uživatele služby internetového připojení na ochranu soukromí i osobních dat, a jeho odpovědností za nelegální používání online služeb s autorsky chráněným obsahem, by měla, i když bez procesních záruk ale s respektem k minimální ochraně základních práv a svobod, v souvislosti s tzv. telekomunikačním balíčkem EU poskytnout rámcová směrnice o společném předpisovém rámci pro sítě a služby elektronických komunikací. Podle ní, základní práva a svobody koncového uživatele internetu můžou členské státy EU omezit pouze, je-li to v rámci demokratické společnosti vhodné, přiměřené, nezbytné a za předpokladu, že jeho provedení podléhá přiměřeným procesním zárukám v souladu s Evropskou úmluvou o ochraně lidských práv a základních svobod a s obecnými zásadami práva Společenství, včetně účinné soudní ochrany a řádného procesu. Tato opatření tak mohou být přijata pouze při náležitém zohlednění právní zásady presumpce nevinny a práva na soukromí. Uvedeným opatřením musí ovšem předcházet spravedlivé a nestranné řízení, zahrnující právo na slyšení dotyčné osoby nebo dotyčných osob, s výhradou skutečně

---

²¹⁵ Unijní legislativu na tomto poli představuje směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/58/ES o zpracování osobních údajů a ochraně soukromí v odvětví elektronických komunikací (směrnice o soukromí a elektronických komunikacích), která byla změněna směrnicí 2009/136/ES, součástí tzv. telekomunikačního balíčku EU (Úř. věst. L 337/11 ze dne 18.12.2009). Ten je základním normativním vymezením problematiky graduované odpovědi v sekundárním právu EU.

naléhavých případů, které budou ovšem respektovat zmíněnou úmluvu. Právo na účinný a včasný soudní přezkum provedených opatření musí být přitom zaručeno.²¹⁶

Obavu zastánců volného internetu z neústavního postupu při aplikaci opatření a prostředků ochrany autorských práv při zrychleném správním řízení anebo dokonce mimosoudním vyšetřování, porušujících základní lidské i ústavní právo na spravedlivý proces, by bylo možné rozptýlit vhodným využitím procesního institutu předběžného opatření, případně zajištění předmětu důkazního prostředku ve věcech týkajících se práv z duševního vlastnictví ve sporech z neoprávněného porušování práva autorského a práv s ním souvisejících, jak jej umožňuje český občanský soudní řád.²¹⁷

Použití účinných prostředků pro zajištění rychlé a efektivní ochrany oprávněných autorskoprávních zájmů by tak bylo preliminárním souhlasem soudu dostatečně přezkoumáno a legitimováno. Předělo by se vzniku neodůvodněné majetkové újmy nositelů autorských a souvisejících práv na internetu, kde si ochrana nehmotných statků vyžaduje operativní reakce pro zamezení pokračování v rušivém jednání, i pro včasné zajištění důkazů. Obava z jejich pozdější obtížné proveditelnosti a z úniku v anonymizovaném online prostředí, kde zejména uživatelé *peer-to-peer* sítí a velkokapacitních datových uložišť sdílení chráněného obsahu vystupují pod krycími jmény a svou identitu jsou schopni obrátě měnit, je dostatečným ospravedlněním pro takovýto procesní postup zatímní úpravy poměrů mezi poškozovanými tvůrci a nelegálními uživateli jejich děl, výkonů i záznamů. Právě nedostatek důkazů a nemožnost dopátrat se konkrétních osob, které na internetu pirátsky operují a neoprávněně vytěžují cizí duševní vlastnictví, odrazuje jeho majitele uplatňovat zdržovací, negatorní i satisfakční žalobní nároky. K žádoucímu vyvážení kolidujících zájmů na ochraně soukromí, svobodě podnikání a přístupu k informacím na straně jedné, se zájmem na nedotknutelnosti soukromého duševního vlastnictví na straně druhé, patří i možnost autorů domoci se procesní ochrany a případně vyhovující soudní rozhodnutí také reálně vůči žalovaným uživatelům vykonat.

---

²¹⁶ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/21/ES ze dne 7.3.2002 o společném předpisovém rámci pro sítě a služby elektronických komunikací (rámcová směrnice) (Úř. věst. L 108/33) a její významný článek 1 odst. 3a – tzv. *new Internet freedom provision*, ve znění doplněném směrnicí 2009/140/ES ze dne 25.11.2009 kterou se mění směrnice 2002/21/ES o společném předpisovém rámci pro sítě a služby elektronických komunikací, směrnice 2002/19/ES o přístupu k sítím elektronických komunikací a přiřazeným zařízením a o jejich vzájemném propojení a směrnice 2002/20/ES o oprávnění pro sítě a služby elektronických komunikací (Úř. věst. L 337/37).

²¹⁷ § 74 násl., ve spojení s § 78b, zákon č. 99/1963 Sb., ve znění pozdějších předpisů (občanský soudní řád)

S přihlédnutím k řízení o předběžných otázkách u SDEU, jsou vnitrostátní soudy ještě před vynesáním meritorního rozhodnutí v daných autorskoprávních kauzách povinny přerušit původní řízení. V něm ale právě by bylo při splnění procesních podmínek vhodné poskytovateli služby, kterou využívají třetí osoby k porušování nebo ohrožování autorského práva, předběžně zakázat její poskytování. Důvod k tomu může prakticky vyvstat kdykoli v průběhu soudního řízení i před samotným podáním žaloby vnitrostátnímu soudu. Dokud vnitrostátní soud nebude znát odpověď dotazovaného Soudu na předběžnou otázku, jejíž zodpovězení může být pro uložení předběžného opatření interpretačně nezbytné, nelze k němu prakticky sáhnout a potenciálnímu žalovanému uložit soudní zákaz nakládání s chráněnými nehmotnými statky, či povinnost ve vztahu k předmětné informační službě něco vykonat, snášet nebo se zdržet jejího poskytování. Předběžné opatření vnitrostátního soudu by se tak mohlo dostat do nežádoucí kolize s unijní procedurou o předběžné otázce, čímž by vedle ní nemuselo obstát a z podstaty svého určení by tak ztratilo na svém významu.²¹⁸

Vzhledem k specifičnosti řízení o předběžné otázce před SDEU v autorskoprávních kauzách ve vztahu k poskytovatelům informačních služeb či k třetím osobám tyto služby přijímajícím, k nimž již poměrně bohatá ustálená judikatura existuje, lze jenom spoléhat, že případná kolize tohoto řízení s potřebou neprodleně využít procesních prostředků preliminární civilní ochrany autorskoprávních zájmů bude nejspíš vzácná.²¹⁹ Soudům jednotlivých členských států by k překlenutí takové situace, v níž jsou vázány výkladem SDEU a zákazem ukládání obecné povinnosti dohledu poskytovatelům informačních služeb nad právní nezávadností jimi komunikovaného obsahu, nezbylo než spoléhat na plnění informační povinnosti těchto poskytovatelů, je-li příslušným zákonodárcem do vnitrostátního práva implementována.²²⁰

---

²¹⁸ Porovnej § 40 odst. 1 písm. f), autorský zákon, ve spojení s § 76 odst. 1 písm. d) a e), §109 odst. 1 písm. d), občanský soudní řád, i s článkem 267 SFEU.

²¹⁹ Viz např. rozsudek Soudu ve věci C-275/06 *Promusicae v. Telefónica*. Anebo věci C-70/10 *SABAM v. Scarlet* a C-360/10 *SABAM v. Netlog*, judikující (v souladu se stávající unijní úpravou sekundárního práva, které reguluje právní aspekty informační společnosti, elektronického obchodování a dodržování práv duševního vlastnictví), o neexistenci obecné povinnosti poskytovatelů internetového připojení a hostingových služeb filtrovat jimi komunikovaný obsah, porušující navrhovatelem kolektivně spravovaná autorská práva k hudebním dílům.

²²⁰ Srov. článek 15 odst. 2 směrnice 2000/31/ES o elektronickém obchodu, upravující fakultativní možnost členských států uložit poskytovatelům online služeb povinnost sdělit orgánům veřejné moci skutečnosti, týkající se protiprávní povahy komunikovaného obsahu a informace identifikující příjemce jejich služeb. U všech tří typů imunních informačních služeb mohou zároveň soudy členských zemí požadovat po jejich poskytovatelích ukončení nebo předcházení porušování autorských práv při zavedené možnosti odstranění, resp. znemožnění automatického přístupu příjemců služeb k neoprávněně zpřístupňovaným informacím; viz

Nelze tedy říct, že by se z pohledu zástupců kreativního průmyslu (zejména výrobců audiovizuálních děl a uměleckých tvůrců i výkonných umělců) jednalo o všeobecně uspokojivé právní řešení odpovědnosti poskytovatelů digitálních informačních služeb, z nichž mnozí zůstávají provozovateli pořád nelegálními, těžícími ze své nepoctivosti na úkor konkurenčně znevýhodněných poskytovatelů řádných, ve vztahu například k audiovizuálním službám na vyžádání (*on demand services*). Nápravu tohoto stavu nelze dobře docílit, bez souběžného narovnání podmínek elektronického obchodování při podnikání v oblasti poskytování těchto služeb. Případné úvahy o koncesované veřejné regulaci služeb ukládání nebo komunikování cizího obsahu na internetu budou efektivním a faktickým řešením pouze za předpokladu, že pozitivně zajistí naopak legálním poskytovatelům reálnou konkurenční výhodu oproti těm ilegálním tak, aby těm posledně uvedeným se již neoplatilo parazitovat v nerovném prostředí digitálního trhu ani těžit neoprávněný majetkový prospěch ze svého nekalého jednání. A to ještě před případným a nejistým nástupem následné represe právního postihu. Aby takováto ambice mohla být důsledně naplněna i v praxi poskytování digitálních informačních služeb, stojících se svým spontánním technologickým progresem vždy o krok před legislativními opatřeními, měla by se stát hlavní politickou prioritou každého zákonodárce.

Efektivní a spravedlivé fungování civilní úpravy deliktního jednání zejména v informačním prostředí společnosti sítí totiž předpokládá standardizovanou úroveň právního vědomí právně relevantně jednajících osob a aplikovaný souběh normativně-morálních vzorců jejich chování. Přesun obchodně výrobních vztahů z off-line reality do podmínek online prostředí, klade vyšší nároky na soudce, aby v těchto změněných podmínkách garantovali nositelům práv ochranu jejich duševního vlastnictví v celé šíři jeho lidskoprávního ukotvení na straně jedné, a zároveň tuto garanci vhodně racionálně vyvažovali respektováním jeho lidskoprávních a ústavních limitů, vymezených rovnocennými hodnotami jiných kolidujících ústavních práv, včetně šetrného aplikování pravidel tzv. tříkrokového testu na kauzy, spadající do sféry volného užití či zákonných licencí, obdoby angloamerické doktríny *fair use*.²²¹

Pokud by tento postup dlouhodobě nebyl z hlediska autorskoprávní ochrany pro zaručení spravedlivé majetkové kompenzace nositelů práv udržitelný ani uspokojivý, nabízejí se *de lege ferenda* legitimní právně-politické úvahy o zpoplatnění osob

---

čl. 12 odst. 3, čl. 13. odst. 2 a čl. 14 odst. 3 uvedené směrnice.

²²¹ Viz například bod 83 rozsudku SDEU ve věci *McFadden* anebo body 68 a 70 ve věci *Promusicae*.

poskytovatelů vysokokapacitního internetového připojení, v analogii k zákonnému konstruktů náhradních odměn. Ten presumuje dovolenost užití autorských děl a jiných předmětů pod autorskoprávní ochranou pro stanovený soukromý účel a osobní nebo vnitřní potřebu fyzických, resp. právnických osob bez explicitního udělení licence nositelem práv. Zejména ve vztahu k regulaci informačních služeb umožňujících ukládání a sdílení velkého objemu dat (*file hosting/sharing*), operovaných jejich poskytovateli na webových portálech v režimu predikujícím bezpečný přístav před odpovědností za zákaznický ukládané informace, ovšem již bez presumpce jejich nebezpečné povahy, se z veřejnoprávního hlediska živnostenského práva nabízí do budoucna úvaha o zavedení státní koncese pro legální provozování těchto hostingových služeb. V zájmu nositelů autorských a souvisejících práv by tak bylo možné lépe a efektivněji regulovat hospodářskou činnost subjektů na trhu s nehmotnými statky, negativně dopadající na oprávněné zájmy autorů z důvodu zanedbání občanskoprávní povinnosti prevence a náležité péče (*duty of care*) podnikajících osob, obchodně nepřímou těžících z intelektuálního vlastnictví cizích osob, a to pod sankcí odnětí živnostenského oprávnění či státní koncese.

Ospravedlněním takového řešení je vznik bezdůvodné újmy na majetkových zájmech nositelů autorských a souvisejících práv, způsobené masivním sdělováním jejich výtvorů a výkonů na internetových sítích, bez jejich preliminárního licenčního svolení či alespoň jednostranného souhlasu. Provozovatelé síťového připojení tak zosobňují nekalé soutěžitele vůči autorům, umělcům, hudebním vydavatelům anebo filmovým producentům, těžíc z jejich ideálního vlastnictví majetkový prospěch, čímž by je měli podle příznivců tzv. 'kulturního paušálu' kompenzovat. Problémem ovšem zůstává v dotčení poskytovatelů legálně fungujících digitálních obchodních sítí či služeb a nemožnosti technicky vystopovat chráněný a skutečně užitý repertoár, sdělovaný navíc jenom pro soukromý účel.²²²

---

²²² Viz také Telec, I., *Právo duševního vlastnictví v informační společnosti*. Praha: Leges, 2015, s. 95 a 147.

5 REFORMA AUTORSKÉHO PRÁVA NA JEDNOTNÉM DIGITÁLNÍM TRHU

Historické počátky autorského práva – jednoho z nejmladších odvětví civilního práva, v jeho kodifikované podobě sahají do 18. století poté, co se již zhruba od 15. století sporadicky ale bez systematizované normotvorby vynořovaly autorskoprávní otázky, související s rozmnožováním literárních děl v přímé konfrontaci s rozmachem knihtisku, vynalezeném v roce 1450 Johannem Guttenbergem. Původní režim středověkých panovnických privilegií, resp. tiskařských patentů, udělovaných sporadicky a bez zákonného neboli právního nároku jednotlivým osobám (nejčastěji tiskařům, potažmo knižním nakladatelům – a spíše jim, než tvůrcům či autorům samotným, kteří bez uznání samostatného autorskoprávního nároku zůstávali buďto v anonymitě anebo finančně závislí na nakladateli a knihtiskaři svých rukopisů), postupně nahradila normativní podoba regulace autorskoprávních vztahů.²²³

Z těchto historicko-spoločenských podmínek se postupně autorské právo a jeho individuální i kolektivní výkon, zaručující právní ochranu primárně autorům konsolidovalo, ustálením v kodifikovaných právních systémech jednotlivých zemí zejména Evropy a Spojených států amerických. Stalo se tak ve dvou specifických podobách zákonných režimů – kontinentálním, s (kvazi)dualistickou osobnostně-majetkovou konstrukcí (*droit d'auteur*) a angloamerickém (*copyright*), vymezeném právní tradicí *common law*. Pro oba je kromě jiného charakteristická teritoriální místní působnost autorskoprávních norem a integrace v systému, založeném mezinárodněprávními smlouvami nebo konvencemi o autorském právu. Ty mají zaručovat minimální standard jeho ochrany v rámci mezinárodního společenství signatářských států, především v podobě nediskriminačního režimu národního

---

²²³ Za vůbec první komplexní autorskoprávní normu je považován anglický zákon královny Anny z roku 1709 *Statute of Anne (An Act for the Encouragement of Learning, by vesting the Copies of Printed Books in the Authors or purchasers of such Copies, during the Times therein mentioned)*, upravující obchodní podmínky tisku autorských děl a zaručující knižním nakladatelům právní ochranu k literárním dílům v jejich nákladu po dobu čtrnácti let od nabytí účinnosti zákona s tím, že tituly již nakladatelsky rozmnožované a rozšiřované požívaly právní ochranu v délce jedenadvaceti let od jejich vydání. Po uplynutí zákonné ochrany přiznané nakladateli, se autorské právo k dílu navrátilo zpět k osobě autora, byl-li živ, a to po dobu dalších čtrnácti let. Na tištěné publikace kladl zákon formální požadavky, které měl nakladatel splnit ještě před zveřejněním díla, jako registrovat titul, coby procesní předpoklad pro přiznání soudní ochrany, anebo deponovat rozmnoženinu vydaného díla v univerzitní knihovně. Motivací k tomu byla kromě veřejné dostupnosti děl a identifikace nositelů práv zejména politická cenzura, zaručující Koruně dohled nad vydavatelským trhem v tehdejší společnosti anglické monarchie. Honorování autorů nebylo prioritou zákonné regulace. Viz *Statute of Anne*, London (1710), *Primary Sources on Copyright (1450-1900)*, eds L. Bently & M. Kretschmer, www.copyrighthistory.org. Podrobněji k dějinám autorského práva viz např. SRSTKA, J. a kol. *Autorské právo a práva související*. Vysokoškolská učebnice. Praha:Leges, 2017, s. 11-32.

zacházení anebo zacházení podle nejvyšších výhod ve vztahu k zahraničním nositelům práv. Z mezinárodních úmluv, upravujících autorskopravní problematiku lze vedle starší Všeobecné úmluvy o autorském právu, schválené na půdě UNESCO v roce 1952 či protipirátské Ženevské úmluvy na ochranu výrobců zvukových záznamů proti nedovolenému kopírování z roku 1971, zmínit zejména dohody spravované Světovou organizací duševního vlastnictví WIPO – Revidovanou úmluvu bernskou, Římskou úmluvu a internetové smlouvy WIPO. Ucelený soubor specifických norem ochrany autorských práv z obchodního hlediska, bez morálně-právní ochrany představuje Dohoda o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví TRIPS, kterou zastřešuje Světová obchodní organizace WTO.²²⁴

Vznik a překotný rozvoj internetu, coby nového virtuálního prostředí přeshraniční komunikace autorskopravního obsahu a globální informační výměny, znamená novou skutečnost revolučního významu pro autorské právo, doposud relativně bezpečně kontrolovaného jeho nositelem. Dosavadní normativní nastavení autorského práva již ovšem nevyhovuje situaci, v níž autor, výkonný umělec anebo umělecký producent pozbyli požadovanou svrchovanost při nakládání se svým chráněným dílem, uměleckým výkonem a jeho záznamem neindividualizovanou uživatelskou obcí, připojenou k počítačové síti.

V předchozí kapitole této práce, pojednávající o způsobech i prostředcích ochrany autorských a souvisejících práv v neomezeném kyberprostoru bylo ukázáno, že bez harmonizované materiální právní úpravy, sankcionované centralizovanou autoritou, nelze očekávat dosažení trvale udržitelné rovnováhy zájmů stran, aktivně anebo pasivně účastných informační výměny. Takovouto autoritou je v mezích své limitované, ale přece jenom významné kompetence, v rámci mocenských struktur Evropské unie ve vztahu k jejím členskými zemím, Evropská komise. Již před více než desetiletím zahájila intenzivní dialog s nositeli práv, zastoupenými kolektivními správci, i s uživateli jejich děl na online platformách v přeshraničním rozsahu, o potřebě vytvoření společného autorského práva na

---

²²⁴ Bernská úmluva o ochraně literárních a uměleckých děl ze dne 9. září 1886, ve znění poslední pařížské revize z roku 1971; Mezinárodní úmluva o ochraně výkonných umělců, výrobců zvukových záznamů a rozhlasových organizací, podepsaná v Římě dne 26. října 1961; Smlouva WIPO o právu autorském (WCT) a Smlouva o výkonech výkonných umělců a o zvukových záznamech (WPPT) z roku 1996, s platností od 6. března a 20. května 2002, obě reflektující výkon a ochranu práv autorských a souvisejících v nových podmínkách digitálního prostředí internetu, rozšiřující tak starší ochranu z roku 1995 dle Dohody TRIPS (*Agreement on Trade Related Aspect of Intellectual Property Rights*), nevyhovující již zcela současným výzvám, kterým autorská a související práva čelí ve společnosti sítí. Dohoda TRIPS byla vyjednána v r. 1994 na konci uruguajského jednání o Všeobecné dohodě o clech a obchodu (GATT) a je spravovaná Světovou obchodní organizací (WTO).

unijní úrovni, čehož hodlá docílit harmonizací vnitrostátních právních úprav jednotlivých členských zemí EU.

Nutno předeslat, jak bude dále rozvedeno, že primárním podnětem této ambice nebyla potřeba ochrany autorských a souvisejících práv či zájmů jejich nositelů, nýbrž překonání tradičně teritoriálního nastavení autorskoprávní regulace, v zájmu vytvoření jednotného vnitřního trhu s nehmotnými statky, coby požadavku nadnárodních korporací, užívajících předměty autorskoprávní ochrany přeshraničně a odůvodňujících své uživatelské nároky základními unijními svobodami, především volným pohybem služeb a svobodou usazování. Digitalizace a globalizace uživatelských služeb informační společnosti s jejich rostoucí nabídkou na jednotném vnitřním trhu EU, se dostala do kolize s teritoriálně nastaveným systémem kolektivní správy majetkových autorských a souvisejících práv, který nebyl disponován k tomu, aby nabídl poskytovatelům uvedených služeb zejména z řad vysílatelů a osobám ISP hromadně agregovaný repertoár děl z jednoho místa a autorskoprávně tak legalizoval poskytování jejich informačních služeb. Tato skutečnost pak už jenom urychlila unifikační proces, který svými legislativními návrhy Evropská komise a v návaznosti na aplikaci primárního a sekundárního unijního práva i Soudní dvůr EU, rozšiřují z uživatelského segmentu off-line i do online prostředí.

Analýza předpokladů, cílů i právních konsekvencí tohoto procesu bude předmětem této závěrečné kapitoly, ve snaze vyhodnotit z pohledu potřeb a legislativního účelu autorského práva, i normativní úpravy soutěžně-právních pravidel, důvody a případnou nutnost jeho revize, včetně posouzení rizik, které autorům, kolektivně zastoupeným ve výkonu jejich majetkových práv, zavedením jednotného digitálního trhu s nehmotnými statky hrozí.

5.1 Realizace základních svobod na vnitřním trhu s nehmotnými statky

Základní legislativní rámec rozvoje hospodářské integrace na úrovni vnitřního trhu představuje v unijním právu regulace hospodářské soutěže, která je podpořena čtyřmi základními svobodami volného pohybu zboží, osob, služeb a kapitálu. Normativně jsou základní svobody, coby původní fundament komunitárního pilíře s pravidly hospodářské soutěže zakotveny ve Smlouvě o fungování Evropské unie (SFEU). Jejich původní politické vymezení je obsaženo v tzv. Bílé knize opatření k realizaci vnitřního trhu EHS z roku 1985 a následně deklarováno i v Jednotném evropském aktu z roku 1986 tak, aby se vnitřní unijní trh mohl stát prostorem uvolňujícím tyto pohyby v panevropském územním rozsahu, bez

fyzických, technických či daňových překážek. Jednotný vnitřní trh EU, zahrnující prostor bez vnitřních hranic, ve kterém je zajištěn volný pohyb zboží, osob, služeb a kapitálu podle původních komunitárních smluv, i pravidla hospodářské soutěže, jsou vedle sebe stojící, vzájemně se podmiňující a doplňující právní regulativy.²²⁵

Dosažení společného vnitřního trhu s nehmotnými statky má dvě dimenze, spočívající v realizaci především dvou z uvedených základních svobod unijního práva – volného pohybu zboží, obsahujícího díla chráněná autorským zákonem i právy průmyslového vlastnictví, a zároveň volného pohybu služeb, který je a má být zaručen i podpořen nerušenou hospodářskou soutěží podniků, obchodujících či nakládajících s předměty duševního vlastnictví na jednotném vnitřním trhu. Základní normativní rámec legislativního nastavení obou hodnot vymezuje SFEU tak, že pro účel vytvoření nebo fungování vnitřního trhu s nehmotnými statky, počítá s přijetím opatření pro řádný legislativní postup, směřujících k vytvoření evropských práv duševního vlastnictví, zajišťujících jejich jednotnou ochranu v rámci unie, včetně centralizovaně koordinovaného a kontrolovaného licenčního režimu pro udělování uživatelských oprávnění.²²⁶

5.1.1 Volný pohyb zboží

Uskutečnění bezbariérového pohybu zboží s materializovaným neboli inkorporovaným autorským a intelektuálně chráněným obsahem bez tarifních překážek, vývozních a dovozních cel či poplatků, s obdobným účinkem při aplikaci jednotného celního sazebníku, by ve srovnání se zabezpečením společného právního a obchodního režimu ve vztahu k nakládání s dematerializovaným duševním vlastnictvím a jeho přeshraničním licencováním neměl evropskému zákonodárci činit velké potíže. I když primární unijní právo uplatňuje na zboží obecně zákaz množstevních omezení dovozu, vývozu anebo tranzitu či veškerých opatření s rovnocennými účinky mezi členskými státy, dovoluje

---

²²⁵ Srov. článek 26 odstavec 2 SFEU. Volný pohyb zboží v EU má zaručovat koordinovaná celní politika členských zemí a regulace zákazů kvantitativních omezení mezi nimi. Garancí volného pohybu osob včetně osob právnických je právo usazování, umožňující státním příslušníkům členských zemí EU zejména svobodný přístup k samostatně výdělečným činnostem, včetně zřizování a řízení podniků, obchodních společností a jejich poboček v jiné členské zemi za nediskriminačních podmínek ve vztahu k jejím státním příslušníkům. Společnosti, kterým nesmí být bráněno ve svobodném usazování na vnitřním trhu EU, jsou podle článku 54 SFEU zejména obchodní korporace s výjimkou neziskových organizací, jakými jsou i kolektivní správci autorských a souvisejících majetkových práv. Unijní regulace volného pohybu služeb předpokládá poskytování úplatných výkonů za rovných podmínek pro státní příslušníky jiné členské země, než je země příjemce jimi poskytované služby. Volný pohyb kapitálu mezi unijními státy s ohledem na jeho administrativní i nákladovou náročnost, způsobenou měnovými aspekty, by měla usnadňovat hospodářská unie, představující s unií měnovou již zcela integrovanou formu ekonomické spolupráce.

²²⁶ Smlouva o fungování EU, článek 118.

členským zemím udělit z uvedeného zákazu výjimky – kromě jiného i na kulturní artefakty s uměleckou, historickou nebo archeologickou hodnotou, jakož i na průmyslově nebo obchodně chráněné duševní vlastnictví. Tato tzv. salvatorní neboli exemptní klauzule se uplatní jenom za předpokladu zamezení svévolné diskriminace anebo zastřeného omezování obchodu mezi členskými státy.²²⁷ Vyloučení režimu volné hospodářské soutěže na vnitřním trhu v podobě uvedené výjimky ze zákazu množstevních omezení mezi členskými státy, by se mělo vztahovat na veškeré zboží, coby hmotný substrát zaznamenání imateriálních hodnot chráněných nejenom právy průmyslovými a obchodním vlastnictvím k firmě anebo *know-how*, ale rovněž i právem autorským a právy s ním souvisejícími.²²⁸

Na základě ustálené judikatury SDEU by měl být vznik těchto vlastnických práv a jejich povaha vyhrazeny vnitrostátní zákonné regulaci, přičemž jejich výkon s evropským dopadem lze primární unijní legislativou omezit. Mluvíme o tzv. teorii jednotné aplikace smluv (*l'application uniforme*), na základě které, výjimky ze zákazu množstevních omezení mezi členskými státy v intencích článku 36 SFEU mají chránit existenci výlučného práva duševního vlastnictví a dovolovat národnímu zákonodárci stanovit obsahový rámec takového výlučného práva, přičemž vše ostatní nad tento rámec, včetně výkonu předmětného práva je vyhrazeno kompetenci unijního práva. Překlenout exkluzivitu práva k duševnímu vlastnictví, definovanou vnitrostátní legislativou, modifikací jeho výhradního výkonu ve prospěch unijní liberalizace trhu se statky tímto právem chráněnými, lze docílit vymezením zvláštního důvodu takového ochranného opatření, vyvažujícího či lépe řečeno ospravedlňujícího dis-balanc mezi zájmem na ochraně takto definovaného důvodu a vnitrostátním omezením výkonu absolutního práva k duševnímu vlastnictví.²²⁹

Výlučné panství vlastníka imateriálního statku, vyjádřeného v materiální podobě věcí v jeho vlastnictví, se v rovině volného pohybu zboží promítá do jeho oprávnění zabránit dovozu nebo vývozu zboží, obsahujícího předmět ochrany na, resp. z území s nedostatečnými zárukami autorskoprávní ochrany. Specificky k posuzované svobodě, je zvláštní předmět této ochrany teritoriálně vymezen u autorských práv udělováním svolení k reprodukci děl na hmotném nosiči záznamu, u patentů používáním vynálezů jejich

---

²²⁷ článek 36; *tamtéž*

²²⁸ Viz rozsudek Evropského soudního dvoru ze dne 20. ledna 1981, ve spojených věcech *Musik-Vertrieb Membran GmbH 55/80* a *K-tel International 57/80 v. GEMA*. Soud se v řízení o předběžné otázce v tomto smyslu vyjádřil k výkladu exemptní klauzule upravené článkem 36 SFEU (dříve článek 30 Smlouvy o ES), dovolujícím členským státům z taxativních důvodů uvalit na dovozy, vývozy či tranzity i chráněného zboží průmyslového anebo obchodního vlastnictví množstevní omezení.

²²⁹ Tichý, L., Arnold, R., Svoboda, P., Zemánek, J., Král, R. *Evropské právo*. 2. vyd. Praha: C.H. Beck, 2004, s. 442.

uvedením do oběhu na trhu vynálezcem anebo osobou držitele licence k patentu, podobně jako například i u zapsaných užžitných vzorů. Zeměpisným označením původu je výrobku vtisknutá objektivní a nezaměnitelná charakteristika ve vazbě na určité teritorium a ochrannou známkou je její majitel chráněn před jinými soutěžiteli, kteří by zamýšleli nekale těžit z reputace či věhlasu takovéto známky, a to uváděním svého zboží na trh pod tímto jejím označením bez majitelova předchozího souhlasu.

Specifická povaha autorskoprávně chráněných nehmotných statků odůvodňuje odlišnou, resp. autonomní právní úpravu vlastnictví k nim v jednotlivých členských státech, s územní působností vymezenou pravidelně jejich hranicemi. Této charakteristice odpovídá i znění SFEU, podle něhož se její ustanovení nedotýkají právní regulace vlastnictví uplatňované v členských státech.²³⁰ Soudní dvůr EU respektuje národní hmotněprávní úpravy vlastnictví včetně toho duševního i jeho exkluzivitu, odmítá ale jejich konkurenční nebo paralelní aplikaci k újmě přednostního použití komunitárního práva. Exkluzivita práv k nehmotným statkům představuje pro volný pohyb zboží, služeb i pro hospodářskou soutěž na vnitřním trhu vůbec, nebezpečí vytváření nejenom zákonných ale také faktických monopolů při udělování licenčních oprávnění k chráněným předmětům duševního vlastnictví. Rozpor těchto dvou principů je na unijní úrovni těžko řešitelný a zainteresovaným subjektům zbývá se jenom spoléhat na konzistentní a ustálenou soudní judikaturu a na postupné sblížování právních úprav duševního vlastnictví harmonizačními legislativními nástroji, které má Evropská komise k dispozici.

- **Konzumace práva na rozšiřování děl na vnitřním trhu EU**

Výsledkem prolomení střetu výhradního intelektuálního vlastnictví a volného pohybu zboží na trhu s nehmotnými statky je právní konstrukce vyčerpání výlučného majetkového autorského práva na rozšiřování díla a jeho rozmnoženin, limitující jeho nositele ve výkonu pouze na první uvedení hmotného substrátu – originálu nebo rozmnoženiny díla do oběhu na trh jeho prodejem anebo jiným převodem vlastnického práva v územním rozsahu celého vnitřního trhu EU, pokud se tak stalo s jeho souhlasem nebo jeho

---

²³⁰ Srovnej článek 345 konsolidovaného znění Smlouvy o fungování EU. V rozsudku ze dne 13. července 1966 o společně projednávaných věcech 56 a 58/64 *Etablissements Consten SARL a Grundig-Consten v. Evropská komise* judikoval Soud, že kromě jiného, články 36 a 295 Smlouvy o ES (v konsolidovaném znění SFEU články 36 a 345) nevyklučují vliv komunitárního práva na výkon národních právních režimů ochrany průmyslového vlastnictví. V posuzovaném případě se žalobci účinně nedovolali exemptní klauzule, limitující liberalizovaný rozsah pohybu zboží a hospodářskou soutěž na komunitárním trhu, ani aplikace známkoprávní ochrany podle vnitrostátního práva, jejímž prostřednictvím měli bránit volné hospodářské soutěži paralelními dovozy. Soud sice ponechal vnitrostátní právo k ochranné známce žalobce v souladu s článkem 295 Smlouvy (345 SFEU) nedotčené, omezil ale jeho výkon, který měl narušovat soutěž na trhu Evropských společenství.

vlastním právním jednáním. Nositel takto ve výkonu konzumovaného majetkového autorského práva po jeho realizaci uvedením rozmnoženiny díla na evropský vnitřní trh v jedné zemi, již není oprávněn bránit třetím osobám v dalším obchodování či bezúplatném rozšiřování zboží, hmotně zachycujícího originál nebo rozmnoženinu díla na trhu v jiné členské zemi.²³¹

Komunitární, respektive unijní vyčerpání reprodukčních a distribučních majetkových práv autora představuje praktické řešení neslučitelnosti teritoriality výlučných práv k nehmotným statkům, s potřebami neomezeného vnitřního trhu EU a znamená výjimku z jejich jinak absolutní ochrany po dobu zákonem stanovenou. Z ústavně-právního hlediska lze zásadu konzumace výlučného majetkového práva autorů na rozšiřování hmotných rozmnoženin jejich děl prodejem k prospěchu vlastníka originálu anebo rozmnoženiny díla ospravedlnit potřebou vyvažování poměru mezi ústavně garantovaným právem na nedotknutelnost materiálního vlastnictví a stejnou mírou chráněným právem k výsledkům tvůrčí duševní činnosti. Jejím předpokladem ovšem je garance autorskoprávní ochrany v celém územním rozsahu volného nakládání s předmětným zbožím zachycujícím rozšiřovaný nehmotný statek, i uvedení zboží na trh po předchozím souhlasu majitele práv k duševnímu vlastnictví.

Zákonnou výjimkou ze zásady konzumace distribučního práva k dílu rozmnoženému na hmotném nosiči je právo na odměnu při opětném prodeji originálu uměleckého díla výtvarného, na kterou vzniká autorovi nárok při každém dalším převodu vlastnictví k takovému originálu jeho uměleckého díla, bez ohledu na obecné vyčerpání distribučního práva k dílu po jeho prvním oprávněném prodeji (*droit de suite*).²³²

Český zákonodárce transponoval klauzuli o vyčerpání práv na rozšiřování originálů nebo rozmnoženin autorského díla na základě ustanovení článku 4 odst. 2 informační směrnice 2001/29/ES. Tato úprava představuje odklon od zásady právní neodvislosti autorského práva na vlastnickém právu k hmotnému substrátu inkorporujícího dílo.²³³ Před

---

²³¹ Pro oblast práv souvisejících s právem autorským byl tento princip potvrzen Soudním dvorem dne 8. června 1971 v právní věci 78/70 *Deutsche Grammophon GmbH v. Metro SB Großmärkte GmbH & Co. KG* o předběžné otázce k výkladu čl. 5 odst. 2, čl. 85 odst. 1 a čl. 86 původní Smlouvy o ES; body 10 až 13.

²³² Viz zvláštní (jiné) majetkové právo na odměnu při opětném prodeji originálu díla uměleckého podle § 24 autorského zákona.

²³³ Srovnej ustanovení § 14 odst. 2 a § 9 odst. 3, autorský zákon. Mezinárodní autorské právo na základě článku 6 Dohody TRIPS o obchodních aspektech práva k duševnímu vlastnictví umožňuje stranám dohody vlastním způsobem upravit pravidla pro vyčerpání práv k duševnímu vlastnictví. I články 6 a 7 Smlouvy Světové organizace duševního vlastnictví o autorském právu WCT obsahují komplexní normativní úpravu vyčerpání práva na rozšiřování trvalých rozmnoženin chráněných děl, uváděných na trh v podobě hmotných předmětů.

vstupem České republiky do Evropské unie se právo na rozšiřování prvním oprávněným zcizením hmotné rozmnoženiny díla za hranicemi republiky pro české území nekonzumovalo. Autor si proto udržel výlučnou kontrolu nad povoláním převodu vlastnického práva k dováženému originálu či rozmnoženině svého díla v tuzemsku a mohl tudíž i ovlivňovat jeho dovoz na české území, dokud nebylo zhmotněné dílo reimportováno po zdejším vyčerpání distribučního práva jeho zcizením do zahraničí. Zavedením zásady komunitárního vyčerpání uvedeného práva na našem území již český autor ztratil kontrolu nad paralelními dovozy materiálních rozmnoženin svých děl z členských zemí Evropské unie, ve kterých došlo k prvnímu oprávněnému převodu vlastnického práva k nim.

Vnitřní unijní politiky, týkající se pravidel pro vytvoření a posílení vnitřního trhu EU v souvislosti s volným pohybem zboží, se vztahují také na obchodování s nosiči zvukových či zvukově-obrazových záznamů, distribuovaných v jednotlivých členských zemích s teritoriálně odlišnou právní úpravou licenčních podmínek. Ve vztahu k hudebním nosičům jsou tyto podmínky stanoveny na základě doporučení zastřešující mezinárodní organizace BIEM (*Bureau International des Sociétés Gérant les Droits d'Enregistrement et de Reproduction Mécanique*) kolektivními správci autorských majetkových práv mechanických, kteří vlastním jménem na účet kolektivně zastupovaných nositelů těchto práv udělují výrobcům nebo distributorům hudebních či audiovizuálních nahrávek licence k rozmnožování a rozšiřování hudebních děl z jejich repertoárů.²³⁴

Rozdílné podmínky pro určení tarifů, účtovaných kolektivním správcem v jednotlivých členských zemích v porovnání s požadavky vydavatelů hudebních nosičů, vedly některé kolektivní ochranné organizace k postupům, majícím za cíl vyrovnat rozdíly v příjmech pro zastupované autory za výrobu a distribuci nahrávek jejich děl v zahraničí.

Tyto licenční praktiky byly předmětem Soudem projednávaného případu ve věci německého kolektivního správce GEMA, který po osobách dovozců hudebních nahrávek z Velké Británie, s nižšími a zákonem limitovanými tarifními sazbami prodeje hudebních

---

²³⁴ Vzorová smlouva BIEM, obsahující licenční podmínky pro užití děl jejich rozmnožováním a rozšiřováním na mechanických nosičích záznamů, aplikuje pro přeshraniční prodeje těchto nosičů tarifní a licenční podmínky země určení exportovaných rozmnoženin (*country of destination principle*). Hudební vydavatelé totiž, ve snaze obcházet povinnost hradit kolektivnímu správci působícímu v zemi výroby hudebních nahrávek jeho licenční podmínky, přemísťovali svá sídla účelově a krátkodobě do států, kde od tamního správce mohli získat tarif za výhodnějších obchodních podmínek. Organizací BIEM doporučený postup pro nastavení tarifních kritérií podle země určení exportovaných nahrávek měl těmto nekalým praktikám nahrávacích společností (tzv. *tariff/forum shopping*) zabránit. Z pohledu Komise se jedná o nonkonformní postup, stejně tak, jako při uplatnění tzv. *customer allocation clause* podle Dohody BIEM z Barcelony pro udělování licencí k autorským mechanickým online právům. Viz níže výklad k marg. pozn. 249.

nosičů do Německa, požadoval uhradit finanční rozdíl, počítaný podle svých vyšších sazeb autorských odměn za výkon mechanických práv.²³⁵ Logicky se tak vnucovala otázka možného vlivu vnitrostátního vyčerpání mechanických práv na mezinárodní či zahraniční distribuci hudebních nahrávek a míry potřeby zachovat nositelům konzumovaného práva na rozšiřování jejich děl nárok na dorovnání odměny v ekvivalenci k územnímu rozsahu distribuované výroby zvukových nosičů, zaznamenávajících kolektivně spravovaný hudební repertoár.

Výlučné majetkové právo autorů a výkonných umělců na užití jejich děl a uměleckých výkonů, je – na rozdíl od převoditelných majetkových nároků výrobců zvukových a zvukově obrazových záznamů, charakteristické na evropském kontinentu elasticitou svého obsahu, která umožňuje uvedeným nositelům v korelaci s osobnostní složkou, udělováním licenčních oprávnění tento obsah kvantitativně, teritoriálně i temporálně modifikovat. Zásada konzumace tohoto práva ve vztahu k osobám autorů a interpretů by se proto měla aplikovat v zákonem stanoveném rámci a pouze částečně pro mechanický segment práva autora dílo užít a udělit jinému smlouvou svolení k takovému užití, reflektujíc i nepřevoditelnou osobnostní složku takto komplexně konstituovaného autorského práva.²³⁶

V uvedené kauze se Soud při formulování odpovědi na otázku po souladu požadavku německého kolektivního správce na dorovnání rozdílu autorských honorářů importovaných hudebních nahrávek z jiné členské země na domácí trh, se zákazem množstevních omezení mezi členskými státy, přiklonil k své konstantní argumentaci, podle které se majitel předmětu obchodního nebo průmyslového vlastnictví, chráněného právními předpisy členské země této ochrany nemůže platně dovolávat, s cílem bránit dovozu výrobku uvedeného jím samotným anebo s jeho souhlasem na trh již v jiném členském státě. V opačném případě by byl zmařen cíl komunitárních smluv, jímž je vytvoření společného trhu, bez překážek bránících volnému pohybu zboží na něm. Neharmonizované právní regulace obchodního zhodnocování autorských práv v členských zemích, neospravedlňují podle Soudu nárok autorů na náhradu škody, způsobené nižšími výnosy licenčních odměn za rozšiřování mechanických rozmnoženin autorských děl v jiné členské zemi.²³⁷

---

²³⁵ Viz rozsudek Soudu C 55/80 a 57/80 ze dne 20. ledna 1981 ve věci *Musik-Vertrieb Membran GmbH a K-tel International v. GEMA*.

²³⁶ Porovnej § 11 odst. 4, ve spojení s § 74 a § 76 odst. 5 s § 80 odst. 4, autorský zákon.

²³⁷ C 55/80 a 57/80 *Musik-Vertrieb Membran GmbH a K-tel International v. GEMA*, bod 27

V souvislosti s přeshraničním obchodováním se zbožím, obsahujícím chráněné předměty duševního vlastnictví na vnitřním trhu EU, rozhodoval Soud také případ největší německé nahrávací společnosti *Deutsche Gramophon*, která své hudební nahrávky, zaznamenané tehdy na dlouhohrajících deskách, distribuovala za fixní ceny prostřednictvím sítě licenčních nabyvatelů včetně svého největšího odběratele – francouzské dceřiné společnosti *Polydor*, do ostatních zemí tehdejšího EHP a evropské zóny volného obchodu. Vnitrostátním soudem položená předběžná otázka měla za cíl zjistit, zda je výklad německé zákonné úpravy práva distribuce rozmnoženin hudebních děl, podle něhož může uvedené hudební vydavatelství zamezit distribuci svých hudebních nahrávek na německém trhu (když je již předtím poskytla své obchodně spřízněné dceřiné společnosti v jiné členské zemi), v souladu s komunitárními předpisy o volném pohybu zboží na společném trhu. Předkládající soud zároveň zajímalo, zda výkonem výhradního majetkového práva na rozšiřování zaznamenaných děl, kterým žalovaná nahrávací společnost uvalila na své hudební nosiče fixně vázanou prodejní cenu vyšší, než je cena stejných nosičů reimportovaných z jiné členské země, zneužila toto právo, když navíc hudební interpreti, jejichž umělecké výkony jsou na nahrávkách zaznamenány, byli exkluzivně vázanými smluvními partnery žalovaného hudebního vydavatele.

Odpověď Soudu na takto položenou předběžnou otázku by podle žalované nahrávací společnosti byla nepřipustným výkladem vnitrostátního práva. Své jednání obhajovala předností svých exkluzivních práv výrobce zvukových záznamů a práv výkonných umělců k jejich zaznamenaným výkonům, před Soudem naopak přednostně aplikovanými normami komunitárního práva, které coby normy povahy *self-executing* měly vyžadovat transpozici do národní legislativy. Podle žalované rovněž nebylo na místě uplatnění komunitárních soutěžně-právních předpisů, protože v posuzovaném případě tvoří žalovaná se svou dceřinou společností usazenou v jiném členském státě obchodní koncern, v jehož rámci není vztah konkurence přítomen, a tudíž k žádnému nedovolenému narušení soutěže mezi podniky, ani volného obchodu mezi členskými státy na společném trhu nemohlo dojít.

Právní vztah mezi zúčastněnými osobami byl založen německým autorským zákonem a měl licenční povahu, zaručující výhradní výkon práv k duševnímu vlastnictví – zde práv výrobce zvukových záznamů a výkonných umělců, přičemž komunitární předpisy o kartelových dohodách nemají pokrývat svým věcným rozsahem předmětnou kauzu. Dominanci podniku v postavení nositele či licenčního nabyvatele výhradních autorských a souvisejících práv a jejich vykonavatele na trhu s nehmotnými statky, není dle tvrzení

žalované možné zaměřovat se zneužitím dominantního postavení na trhu podle soutěžně-právních předpisů Společenství. Jejich bezproblémovou realizaci, společně se zásadami volného pohybu zboží na společném vnitřním trhu EU limituje teritoriální uspořádání autorskoprávních vztahů podle jednotlivých národních legislativ, které – na rozdíl od jejich zneužití výkonem ze strany výhradního nositele těchto práv, zastřené sledujícího kvantitativní i cenové rozdělení trhu a eliminaci vstupu nových soutěžitelů na něj, ještě samy o sobě nemusí automaticky znamenat zmaření cíle komunitární úpravy, kterým je dosažení jednotného vnitřního trhu.

Byl si toho vědom i Soudní dvůr, podle kterého ovšem vlastní výkon exkluzivních práv k duševnímu vlastnictví nutno podřadit pod generální zákaz dohod mezi podniky, které jsou způsobilé ohrozit obchod mezi členskými státy a vyloučit, omezit anebo zkreslit soutěž na podstatné části společného trhu pokaždé, když se prokáže, že takovýto výkon práv je předmětem, prostředkem anebo výsledkem kartelové dohody, rozdělující trh zákazem reimportů zboží z jiné členské země již jednou uvedeného nositelem práv anebo s jeho souhlasem obchodně propojenou osobou na trh v zemi importu.²³⁸

Omezit volný pohyb zboží na podstatné části trhu odvoláním se na vnitrostátní úpravu výhradního práva k duševnímu či obchodnímu vlastnictví lze podle Soudu pouze tehdy, když takovéto omezení sleduje ochranu specifické povahy uvedeného práva a nevede jeho nositele k zneužití dominantního postavení, do něhož jej teritoriálně a exkluzivně vymezené právo na trhu může stavět. Exkluzivita majetkových práv k zvukovým záznamům náležela nahrávací společnosti, jak ze zákonem přiznané povahy tohoto práva, tak i z výhradních smluv, uzavřených mezi německým vydavatelem hudebních nahrávek a hudebními interprety, coby nositeli výhradních práv k uměleckým výkonům. Soud nicméně tyto faktory, ani výkon práva distribuovat cenově dražší zboží s autorskoprávně chráněným obsahem na trhu v jiném členském státě, než v kterém bylo stejné zboží na trh poprvé uvedeno, automaticky nehodnotil jako důvod pro kvalifikování žalovaného hudebního vydavatele jako soutěžitele v dominantním postavení na rozhodné části trhu.²³⁹

Ačkoliv vnitrostátní legislativou transponovaná unijní úprava územně neomezeného nakládání s nehmotnými statky, inkorporovanými v obchodovaném či jinak rozšiřovaném zboží na vnitřním trhu znamenala důležitý prvek v odstranění faktických překážek volného pohybu zboží v rámci off-line prostředí, neodstranila problémy související s přeshraničním

---

²³⁸ Srov. právní věc 78/70 *Deutsche Grammophon GmbH v. Metro SB Großmärkte GmbH & Co. KG*, bod 6.

²³⁹ Viz body 16-18 a druhý výrok v enunciatu rozsudku; *tamtéž*.

sdělováním nehmotných statků v nematerializované podobě jejich online užitím.

O jeden z prvních výrazných pokusů překonat tradiční vázanost materiálního substrátu zaznamenaného autorského díla na realizaci majetkového práva na rozmnožování a rozšiřování se postarala evropská justice. Soudní dvůr EU se před časem vyjadřoval k předběžné otázce, zda je možné se dovolávat vyčerpání práva na rozšiřování rozmnoženiny počítačového programu jeho stažením z internetu na datový nosič oprávněným licenčním nabyvatelem. A zda se případně této zásady konzumace práva na rozšiřování počítačového programu může platně dovolávat i další osoba, které smluvní oprávnění k užití již použitého počítačového programu poskytl sublicenčně původní oprávněný licenční nabyvatel, a který ale svou rozmnoženinu programu ve svém software vybavení již smazal anebo již nepoužívá.²⁴⁰

S odkazem na články 4 a 6 odst. 1 Smlouvy WIPO o autorském právu, mají autoři literárních a uměleckých děl včetně počítačových programů vyjádřených v jakékoli formě výlučné právo udílet svolení k zpřístupnění originálů nebo rozmnoženin svých děl veřejnosti prodejem anebo jiným převodem vlastnictví. Nabízí se proto právní výklad, shledávající v převodu vlastnického práva k rozmnoženině díla – speciálně počítačového programu, proměnu aktu jeho jinak právně nekonzumovatelného online sdělování veřejnosti, v úkon konzumující právo na jejich fyzické rozšiřování.²⁴¹

Tuto interpretaci, vycházející ze speciální úpravy počítačových programů dle směrnice 2009/24/ES, kodifikující již neplatnou směrnici Rady 91/250/EHS ze dne 14. května 1991 o právní ochraně počítačových programů, lze rozšířit i na nehmotné rozmnoženiny programů a uplatnit na ně zásadu vyčerpání práva, protože v opačném případě by nositel práv k těmto chráněným předmětům mohl neomezeně kontrolovat a majetkově těžit z pořizování každé online kopie a z jejího dalšího prodeje, i když přiměřenou odměnu z prodeje první nehmotné rozmnoženiny již obdržel. Takovýto rozsah kontroly nad distribucí rozmnoženin počítačových programů by vybočil z proporcionálního rámce,

---

²⁴⁰ Rozsudek SDEU ze dne 3. července 2012 ve věci C 128/11 *UsedSoft GmbH v. Oracle International Corp.* Společnost Oracle vyvíjela a rozšiřovala pro své zákazníky počítačové programy, chráněné jinak jako autorská literární díla a byla výhradní nositelkou užívacích práv k nim. Distribuce počítačových programů probíhala na základě platformy klient-server online tak, že získaná uživatelská licence zaručovala zákazníkovi společnosti Oracle oprávnění uložit si kopii programu trvale na server a zpřístupnit ji omezenému počtu uživatelů nahráním do operační paměti jejich osobních počítačů, včetně aktualizovaných verzí. Licencované programy bylo možné distribuovat i na pevných nosičích CD-ROM anebo DVD. Žalovaná společnost UsedSoft získávala takto nabyté a použité, ovšem nikoli zcela co do limitu počtu uživatelů vyčerpané licence od zákazníků společnosti Oracle, dále je nabízela a prodávala za výhodnějších obchodních podmínek.

²⁴¹ Porovnej body 50 a 52; *tamtéž*. Obdobně i rozsudek ze dne 17. dubna 2008, ve věci C-456/06 *Peek & Cloppenburg v. Cassina SpA*, bod 30.

nezbytného pro ochranu duševního vlastnictví.

Soud se domnívá, že původní nabyvatel, aby se vyhnul porušení výlučného autorského práva na rozmnožování počítačového programu, musel by učinit vlastní rozmnoženinu v okamžiku jejího dalšího prodeje nepoužitelnou při dalším prodeji hmotné či nehmotné kopie takového programu, ve vztahu k níž má být právo nositele konzumováno, což se v daném případě nestane anebo věrohodně, bez použití ochranných aktivačních kódů produktu, neprokáže. Je proto třeba na další prodej rozmnoženiny produktu prvním licenčním nabyvatelem novému nabyvateli nahlížet jako na technicky nezbytné rozmnožení počítačového programu, umožňující mu užívat jej určeným způsobem.²⁴² Zásadu vyčerpání práva na rozšiřování materializovaných předmětů duševního vlastnictví lze proto aplikovat i na nehmotné digitální rozmnoženiny počítačových programů, oprávněně a se souhlasem nositele práv stažených z internetu na nosič dat v hardware počítače k časově neomezenému užití za úplatu. Každý další uživatel nové online distribuované rozmnoženiny počítačového programu má být proto považován za oprávněného nabyvatele jeho rozmnoženiny.

Z výše uvedených případů je vidět, že absence jednotného hmotného autorského práva i harmonizovaného výkladu unijního práva nutí soudy uchýlovat se k průnikovým řešením teritoriálně působících autorskoprávních režimů ve svých členských zemích a sjednocovat tento segment trhu alespoň prostřednictvím instrumentária, regulujícího volný pohyb zboží, které inkorporuje autorskoprávně chráněný obsah, ale rovněž i garantujícího svobodu usazování a bezbariérové poskytování služeb na vnitřním trhu, v legálních podmínkách, vymezených současnou aplikací unijních pravidel hospodářské soutěže, jak bude dále rozvedeno.

5.1.2 Svoboda usazování

Svoboda usazování na vnitřním trhu EU je vymezená možností svobodného přístupu k samostatně výdělečným činnostem a k jejich výkonu, zakládáním a řízením podniků, jakož i zřizováním poboček, zastoupení a dceřiných společností.²⁴³ V prostředí trhu s nehmotnými statky lze uvažovat o individuálním a kolektivním výkonu práv k těmto statkům a předpokládat, že i navzdory jejich teritoriálně ohraničené právní regulaci, by se svobody usazování mohly dovolávat právnické osoby, jakými jsou kromě nevýdělečně působících

---

²⁴² Viz C 128/11 *UsedSoft v. Oracle*, body 70, 78, 79 a 81; *tamtéž*. Srov. s vnitrostátní zákonnou úpravou omezení rozsahu majetkových autorských práv k počítačovým programům dle § 66 autorského zákona.

²⁴³ článek 49, ve spojení s článkem 54 druhý pododstavec, SFEU

kolektivních správců autorských a souvisejících majetkových práv, zejména nakladatelé, vydavatelé či jiné subjekty v postavení původních nebo odvozených nositelů práv, udělujících licence s přeshraničním územním rozsahem v rámci vnitřního trhu unie, anebo společnosti licenčních nabyvatelů, uživatelsky nakládající v tomto rozsahu s chráněnými nehmotnými statky.

Na rozdíl od poměrně snadného rozlišení činnosti subjektů nakládajících s předměty intelektuálně-právní ochrany v rámci volného pohybu zboží, není v praxi obvykle snadné rozpoznat, zda se jejich předmětná ekonomická aktivita má právně upínat na svobodu usazování anebo na svobodu volného poskytování služeb, aplikovanou subsidiárně ve vztahu k ostatním svobodám.²⁴⁴ Hlavním rozdílem mezi svobodou usazování a volným poskytováním služeb je trvalost usazení formou založení vlastní provozovny v místě usazení na straně jedné a přechodné, nepravidelné poskytování služeb na straně druhé.²⁴⁵ Geograficky definovaný zákonný rámec úpravy autorských práv vysvětluje existenci několika samostatných právních režimů jejich přeshraničního výkonu a ochrany. Jsou důvodem k motivaci subjektů zainteresovaných na obchodní i informační výměně předmětů duševního vlastnictví, realizovat ji z území, které se jim jeví nejvhodnějším z hlediska ekonomického, správně-právního anebo politického podle toho, na které straně intelektuálně-právního vztahu se zrovna nacházejí.

Samotným fyzickým osobám tvůrců nejsou obvykle kladeny zákonné překážky tvořit či umělecky působit a dlouhodobě vyvíjet ekonomickou aktivitu jako osoby samostatně výdělečně činné anebo jako zaměstnanci v libovolné členské zemi EU, kterou si zvolí. Mohou si rovněž vybrat ke kolektivnímu zastupování libovolného kolektivního anebo nezávislého správce svých majetkových autorských a příbuzných práv.²⁴⁶

Složitější se již realizace svobody usazování jeví v rovině kolektivního anebo agenturního výkonu autorských a souvisejících práv právníckými osobami a kolektivními správci, usazenými v jednotlivých členských státech, kde tyto osoby licenčně spravují uvedená práva v podmínkách zákonného anebo faktického monopolu pro hromadný hudební či jiný repertoár anebo katalog děl. Český autorský zákon odstraněním podmínky českého residenství kolektivního správce sice počítá s uznáváním oprávnění k výkonu kolektivní

---

²⁴⁴ Viz článek 57, SFEU.

²⁴⁵ Viz rozsudky C 221/89 *Factortame* a C 55/94 *Gebhard*. Srov. také Šišková, N. a kol. *Evropské právo 2 – Jednotný vnitřní trh*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2012, s. 65.

²⁴⁶ Viz např. ustanovení § 97a odst. 3 a 6; § 96 odst. 2 písm. c) a d), autorský zákon.

správy uděleného osobě se sídlem v jiné členské zemi EU nebo EHP, nicméně to pouze pokud pro výkon téhož práva ve vztahu k témuž předmětu ochrany, resp. druhu díla nemá již oprávnění jiná osoba, kterou je obvykle existující tuzemský správce.²⁴⁷

Protože se kolektivní správou práv k nehmotným statkům rozumí činnost soustavná, nikoli akcidentální ani krátkodobá, její poskytování v rámci vnitřního trhu by mělo být analyzováno v intencích svobody usazování, což ale nebylo reflektováno v procesu reformování tradičního modelu uspořádání kolektivní správy majetkových práv autorských a souvisejících na unijní úrovni.²⁴⁸ Problém překonání jejího teritoriálního vymezení, které vychází z ustálených off-line forem užití chráněných nehmotných statků a působí s nástupem nových online digitálních technologií překážku vytvoření jednotného vnitřního trhu licencování autorských a souvisejících práv, Komise nahlížela naopak prizmatem svobody volného poskytování služeb, aby tak kolektivní správu uvolnila z územně ohraničeného a monopolního výkonu hospodářské soutěži.

Evropská komise, ze svého postavení antimonopolní autority v EU, posuzovala i oznámení evropských kolektivních správců o zahájení vzájemné spolupráce při udělování nevýhradních licenčních oprávnění k užití kolektivně spravovaných hudebních repertoárů poskytovatelům internetových služeb. V rovině provozovacích online práv se tato spolupráce měla zakládat na standardním bilaterálním kontraktu, schváleném kolektivními správci v roce 2000 v čilském Santiagu a revidujícím i jejich reciproční smlouvy o vzájemném územním zastupování při správě hudebních repertoárů. Ohledně mechanických práv, upínajících se k užití hudby digitálními online technologiemi, měla licenční podmínky upravovat tzv. Barcelonská smlouva, schválená kolektivními správci na půdě výše zmíněné mezinárodní organizace BIEM. Záměrem této iniciativy kolektivních správců mělo být stanovení jasných podmínek pro udělování globálních a multirepertoárových licencí pro poskytovatele informačních služeb v celosvětovém rozsahu od jediného kolektivního správce. Byl by jim ten správce, jehož územní působnost se shodovala s místem usazení

---

²⁴⁷ Srov. § 95a; § 96 odst. 4 a § 96a odst. 2 písm. c), autorský zákon. Původní model s rezidentskou klauzuli narušila novela autorského zákona, provedená zákonem č. 102/2017 Sb., transponující směrnici Evropského parlamentu a Rady 2014/26/EU ze dne 26. února 2014 o kolektivní správě autorského práva a práv s ním souvisejících a udělování licencí pro více území k právům k užití hudebních děl online, navyše i zavedením institutu nezávislého správce práv, kterým může být podnikající právnická osoba, s ambicí spravovat majetková autorská a související práva pro alespoň dva jejich nositele, aniž by musela žádat ministerstvo o udělení oprávnění k výkonu kolektivní správy v intencích výše citovaného ustanovení autorského zákona stejně tak, jak o něj nově nežádá ani osoba, poskytující již v souladu s předpisy členského státu EU nebo EHP licence k užití hudebních děl online. Viz §§ 95a odst. 2 a 104 až 104b, autorský zákon.

²⁴⁸ § 95 odst. 1 a § 97 odst. 3, autorský zákon.

(*economic residence*) licenčního nabyvatele, který byl odpovědný za poskytování internetových či digitálních hudebních služeb, respektive s místem jeho založení anebo URL identifikátorem v místě jazykově shodném s jazykem použitým na příslušné online platformě.

Kolektivní správci po předběžném hodnocení Komise a sdělení jejího stanoviska, namítajícího protisoutěžní podmínku rezidentství pro určení osoby poskytovatele centrální online licence, vázanou na sídlo nebo místo usazení licenčního nabyvatele poskytujícího danou informační službu, od iniciativ ze Santiaga a Barcelony upustili, aniž by se model celosvětové licence pro digitální hudební služby mohl dlouhodobě prakticky prověřit. Když už ne v evropských podmínkách, tak alespoň ve vztahu ke zbytku světa.²⁴⁹

Obhajoba tohoto licenčního modelu kolektivními správci směřovala k nezbytnosti místního kontaktu licencujícího správce a licenčního nabyvatele, pro efektivní a řádné udělování licencí, a to i v prostředí digitálních a online komunikačních technologií. Je zcela zřejmé, že očekávat od kolektivního správce flexibilitu při přesouvání svého faktického sídla, ve kterém dlouhodobě se znalostí místních reálií a poměrů na relevantním trhu působí, se zavedenou materiální i personální strukturou pro udělování uživatelských licencí i pro jejich efektivní a nediskriminační zhodnocování ve prospěch domácích i zahraničních autorů, není dobře možné, a nebylo by ani hospodárné.

Jsou to právě poskytovatelé internetových služeb a prostředníci digitální komunikace na dálku, kteří se mohou těšit a hospodářsky těžit z realizace unijní svobody usazování v rámci vnitřního trhu a volit tak místo svého působení, nejlépe vyhovující jejich podnikatelským záměrům. Činí tak přemísťováním svých sídel, zřizováním nových provozoven anebo poboček v zahraničí, aniž by jim v tom kolektivními správci dohodnuté ale Komisí odmítnuté nastavení pravidel pro poskytování online hudebních licencí s celosvětovým rozsahem z jednoho místa mohlo jakkoli bránit. Dovoluje jim takto postupovat naopak globální povaha online služeb, které poskytují bez nutnosti vázat se na určité státní území, s ekonomickou motivací sledující zejména daňové, finanční či právní výhody, mezi něž patří i licenční podmínky jednotlivých kolektivních správců, s nabídkou hromadných repertoárů či katalogů děl a jiných předmětů ochrany.²⁵⁰

---

²⁴⁹ Sdělení Komise ze dne 17. srpna 2005, zveřejněné podle čl. 27 odst. 4 nařízení Rady č. 1/2003 ve věci COMP/C2/39152 – *BUMA* a ve věci COMP/C2/39151 – *SABAM* (Dohoda ze Santiaga – věc COMP/C2/38126) a sdělení ze dne 28. února 2002 k dohodě o spolupráci ve věci COMP/C2/38377 – *BIEM* Dohoda z Barcelony.

²⁵⁰ Teorie rozlišuje dva hlavní přístupy ve vymezení osobního statusu obchodních společností. Tzv. *inkorporační teorii* s rozhodným právním řádem státu, podle něhož byla založena a ve kterém má registrováno

Analogickou situaci jako u kolektivních správců autorských práv k hudebním dílům, řešilo Ředitelství Komise pro soutěž ve vztahu k výrobcům zvukových záznamů jakožto nositelům práv s autorským právem souvisejících, sdružených v Mezinárodní federaci fonografického průmyslu IFPI. Pro specifickou oblast internetového sdělování vlastních programů rozhlasovými či televizními stanicemi formou jejich úplného a nezměněného přenosu (tzv. *simulcasting*) schválili kolektivní správci práv k užití zvukových záznamů dohodu obdobnou té ze Santiaga a Barcelony s tím rozdílem, že po obdržení námítky Komise smluvní strany z této dohody vypustily rezidenční klauzuli, určující státní příslušnost osoby licencujícího správce podle místa usazení poskytovatele služby simultánního přenosu autorskoprávně chráněných katalogů hudebních nahrávek. Konečná verze dohody IFPI o *simulcastingu*, aprobované Komisí, nakonec zavedla kromě jiného otevřenou soutěž mezi kolektivními správci, když licenční vztah mezi uživatelem a správcem poskytujícím licenci, nevázala na obchodní sídlo uživatele zvukových záznamů jejich úplným a nezměněným přenosem na internetu.²⁵¹

Jak v případě dohod kolektivních správců ze Santiaga a Barcelony, tak i dohody IFPI o *simulcastingu* to byli kolektivně zastoupené osoby hudebních nakladatelů a vydavatelů s mezinárodním uměleckým a repertoárovým portfoliem, kdo z těchto obchodně licenčních modelů profitoval. Vedle samozřejmě uživatelské veřejnosti, připojené na síť digitální komunikace.²⁵²

5.1.3 Volný pohyb služeb

Pro svobodné přeshraniční poskytování služeb informační společnosti je, na rozdíl od trvalého neboli dlouhodobého vykonávání ekonomické aktivity usazených osob v dané členské zemi EU charakteristické krátkodobé hospodářské působení subjektu v místě, v níž není trvale usazen. Je spojeno s výkony poskytovanými zpravidla za úplaty nebo se zřejmou hospodářskou motivací a zahrnujícími zejména činnost průmyslové nebo obchodní povahy, řemeslné činnosti a aktivity v oblasti svobodných povolání.²⁵³

---

své sídlo, nehledě k tomu, zda je z tohoto místa také reálně řízena a tzv. *teorie sídla*, určující osobní status korporace podle právního řádu státu, ve kterém společnost i reálně působí. Srov. Šišková, N. a kol. Evropské právo 2 – Jednotný vnitřní trh. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2012. s. 71.

²⁵¹ Viz rozhodnutí Komise z 8. října 2002, týkající se řízení podle článku 81 Smlouvy o ES a článku 53 Dohody o EHP, věc COMP/C2/38014 – *IFPI Simulcasting*.

²⁵² K těmto dohodám viz také HEYDE, J., *Die grenzüberschreitende Lizenzierung von Online-Musikrechten in Europa*, Nomos Verlagsgesellschaft, Baden-Baden 2011, str. 96-101.

²⁵³ Srov. článek 57, SFEU.

V poměru k volnému pohybu zboží není svobodné poskytování služeb vázáno na materiální substrát nabízeného předmětu autorskoprávní či jiné ochrany duševního vlastnictví a má obvykle úplatnou povahu. Například činnost přenosu televizního signálu s reklamním obsahem Soudní dvůr EU subsumuje pod pravidla svobodného poskytování služeb, přičemž materiální zázemí, nezbytné pro takovýto přenos vysílání včetně audiovizuálních záznamů pro výrobu televizní reklamy spojuje již s volným pohybem zboží.²⁵⁴ Tiskové vydávání notového záznamu zkomponovaného hudebního díla a jeho distribuce na trhu vykazuje povahu aktivity spojené s volným pohybem zboží. Naopak agenturní činnost spojená s koncertním prováděním takto zaznamenaného a tiskem rozšiřovaného hudebního díla na veřejnosti v různých státech anebo jeho přeshraniční zpřístupňování prostřednictvím internetového hudebního obchodu, bez přítomnosti fyzického nosiče, by bylo kvalifikováno jako poskytování služby.

Již tradičně je neomezené poskytování služeb chápáno ve dvou rovinách – osobní a výrobní. Ta personální se upíná na osoby příjemců a poskytovatelů služeb a zaručuje jim výkon jejich činností bez diskriminace, založené na státním občanství nebo rezidentství. Produktová stránka zase souvisí s neomezeným pohybem produkováných výstupů předmětných služeb v jednotlivých členských zemích a usnadňuje i podporuje fungování volného pohybu zboží na společném evropském trhu. Obsah této svobody jako paralelní struktury je párový, když umožňuje aktivní poskytování i pasivní přijímání služeb v přeshraničním územním rozsahu zároveň.²⁵⁵

S rozvojem moderních telekomunikačních prostředků a digitální výměny dat v obchodním styku na dálku, není podle konstantní judikatury Soudu rozhodující okolnost fyzického překročení hranic členských států osobami poskytovatelů či příjemců služeb, jako nezbytné podmínky pro určení přeshraniční povahy nabízené či poptávané služby. Realizace této svébytné svobody sleduje subsidiárně liberalizaci hospodářských činností, které by jinak nespadaly do rozsahu vymezeného úpravou ostatních unijních svobod. Rozhodujícím kvalifikačním kritériem je zároveň podstata činnosti a její předmět k tomu, aby mohla být

---

²⁵⁴ Viz rozsudek Soudu ze dne 30. dubna 1974 ve věci *Sacchi*, C 155/73, bod 1. výrokového rozhodnutí.

²⁵⁵ „... services directly connected with the costs of production and facilitating the free circulation of goods ... discriminations on the basis of nationality should be eliminated in such a way that at the end of the last stage, all the nationals of the member States will be assured the right to furnish and accept freely transportation services over the territory of the member States as a whole.” Viz *Spaak Report on the General Common Market*, Brussels 1956, Chapter 3 Services. Intergovernmental Committee established by the Messina Conference. Secretariat. Report by the Heads of Delegations to the Foreign Ministers. Dostupné: http://aei.pitt.edu/995/1/Spaak_report.pdf.

za službu považována. Její průnik s cirkulací intelektuálních nehmotných statků bude častý, máme-li na paměti odpojení služebních činností z vazby na materiální produkt, jenž ale může výstupem dané služby nepochybně být. Ovšem ne na každou hospodářskou činnost, spjatou s jejím přeshraničním poskytováním či nabídkou lze mechanicky vztahovat tuto svobodu. Sekundární unijní právo zná i výjimky z režimu volného poskytování služeb. Jednou z nich je i výkon práv k duševnímu vlastnictví.²⁵⁶

Pro kvalifikaci činnosti subjektů jakožto poskytování a přijímání služby není nezbytné považovat za podstatný předpoklad existenci individualizovaného právního vztahu mezi nimi, zvláště pokud se jedná o obchodní oblasti mediální, poskytování televizního či rozhlasového vysílání a jeho kabelový přenos, anebo další informační služby. Jejich poskytování je spojeno s generováním finančních příjmů z inzerované reklamy, ve výši odpovídající počtu skutečně oslovených příjemců nabídky v závislosti na tom, jestli se jedná o službu předplacenou či nikoli.

Přeshraniční poskytování služeb rozhlasového a televizního vysílání i služeb informační společnosti, by mělo přispívat v individuálním měřítku k plné realizaci také základních občanských a politických svobod, jakými jsou zejména svoboda projevu a přijímání nebo sdělování informací bez ohledu na státní hranice.²⁵⁷ Tento konstitucionální rámec by měl být poměřován sekundárním právem vymezeným prostorem pro poskytovatele zmíněných služeb, kteří je nabízejí za finanční odměnu v podmíněném přístupu svým předplatitelům, usazeným v různých členských zemích podle jazykového anebo geografického kritéria tak, aby zisky z provozování předmětné služby v informační společnosti mohly být následně reflektovány přiměřeným kvantifikováním odměn pro nositele práv k duševnímu vlastnictví, vytěžovaného takovouto komerční službou.²⁵⁸

---

²⁵⁶ Viz články 2 a 17 odst. 11 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/123/ES ze dne 12. prosince 2006 o službách na vnitřním trhu. Restrikce volného poskytování služeb jsou ospravedlnitelné pouze za dodržení rovného přístupu ke všem osobám bez ohledu na státní příslušnost, jsou odůvodněny legitimním veřejným zájmem a nezbytné k jeho proporcionálnímu dosažení. Hlavním smyslem této směrnice je garantování osobám poskytovatelům služeb, usazeným v domovském státě dočasný výkon jejich ekonomické aktivity v hostitelské zemi, aniž by se v ní musely podrobovat dodatečně jakýmkoli formalitám, které již jednou doma splnily.

²⁵⁷ Srov. článek 10 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, podepsané vládami členských zemí Rady Evropy v Římě dne 4. listopadu 1950.

²⁵⁸ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 98/84/ES ze dne 20. listopadu 1998 o právní ochraně služeb s podmíněným přístupem a služeb tvořených podmíněným přístupem, recitály 2, 3, 13 a 14. Podle konstantní judikatury Soudu má být nositelům práv k nehmotným statkům zaručeno jejich komerční zhodnocení, odpovídající alespoň přiměřené odměně, kterou se rozumí odměna v přiměřeném poměru k hospodářské hodnotě poskytnutého plnění, tj. ke skutečnému nebo potenciálnímu počtu osob, které jej využívají anebo mají zájem jej využít. Srov. rozsudky ze dne 22. září 1998 ve věci C 61/97 *Recueil*, bod 15 anebo ze dne 11. prosince 2008 ve věci C 52/07 *Kanal 5 a TV4*, body 36 až 38.

Předmětem úpravy směrnice 2000/31/ES o elektronickém obchodu jsou na vnitřním trhu služby informační společnosti, jejichž definiční vymezení převzala ze směrnice 98/34/ES, ve znění směrnice 98/48/ES o postupu při poskytování informací v oblasti norem a technických předpisů a předpisů pro služby informační společnosti směrnice 98/84/ES o právní ochraně služeb s podmíněným přístupem a služeb tvořených podmíněným přístupem.²⁵⁹

Službou informační společnosti se podle uvedeného sekundárního práva EU rozumí každá služba poskytovaná zpravidla za úplat, na dálku, elektronicky a na individuální žádost příjemce služeb. Informační služba poskytovaná na dálku je pak taková služba, která je nabízená bez současné přítomnosti komunikujících stran. Služba poskytovaná elektronicky je odesílána z výchozího místa a přijatá v místě jejího určení prostřednictvím elektronického zařízení pro zpracování a uchování dat, včetně digitální komprese a jako celek odeslaná, přenesená nebo přijatá po drátě, rádiově, opticky nebo jinými elektromagnetickými prostředky. A konečně, službou na individuální žádost příjemce služeb se rozumí informační služba, poskytovaná přenosem dat na základě vyžádání jednotlivým adresátem nabídky. Negativním demonstrativním výčtem uvedená směrnice vymezuje služby, které nejsou za služby informační společnosti považovány, neboť nemají povahu distanční, elektronickou ani nejsou poskytovány na individuální žádost příjemce služby.

V souvislosti s ochranou exkluzivních vysílacích práv k pořadům sportovních přenosů britské fotbalové ligy *Premier League*, zpřístupňovaných prostřednictvím poskytování přeshraničních kódovaných vysílacích služeb, řešil Soudní dvůr EU povahu migrace poskytovatelů zahraničních služeb, poskytujících dekódovací zařízení a umožňujících i jiným osobám než domácím předplatitelům vysílacími právy žalobce chráněných a zakódovaných pořadů, tyto za výhodnějších podmínek v tuzemsku přijímat a veřejně zpřístupňovat. Pro kvalifikování předmětné činnosti na informační výměně zúčastněných stran jako poskytování a přijímání služby anebo naopak jako volného pohybu zboží, nutno odkázat na obecnou zásadu, podle které je třeba posuzovat vnitrostátní opatření z hlediska té jedné z uvedených základních svobod, která se nejvíce ve vztahu ke druhé podružnou a může jí do sebe zahrnout. Pamatovat je nutné rovněž na subsidiární povahu

---

²⁵⁹ Viz článek 1 bod 2. směrnice Evropského parlamentu a Rady 98/48/ES ze dne 20. července 1998, kterou se mění směrnice 98/34/ES ze dne 22. června 1998 o postupu při poskytování informací v oblasti norem a technických předpisů. A článek 2 písm. a) směrnice Evropského parlamentu a Rady 98/84/ES ze dne 20. listopadu 1998 o právní ochraně služeb s podmíněným přístupem a služeb tvořených podmíněným přístupem.

služeb vůči ostatním svobodám na vnitřním trhu EU dle čl. 57 SFEU.²⁶⁰

V daném případě tedy přeshraniční obchodování s dekodovacími zařízeními plnilo pouze zprostředkovatelskou funkci pro předplatitele, umožňující jim přijímat vysílací služby, které jsou podstatou a předmětem posuzovaných činností žalobců. Jejich teritoriální exkluzivita, která ve svých důsledcích rozděluje jinak společný vnitřní trh a brání svobodnému poskytování služeb na něm, představuje podle žalujících televizních vysílatelů podstatný znak nabízených licencí k vysílacím právům, který je činí z obchodního a finančního hlediska pro ně atraktivními.

Soud sice nepřiznal obsahu kódovaného vysílání v podobě sportovních utkání povahu autorských děl, nicméně ponechal vnitrostátní legislativě možnost právně regulovat a chránit tento segment vysílaného audiovizuálního obsahu způsobem, který by v míře odůvodněné chráněným zájmem na zajištění a zhodnocování nehmotného vlastnictví a nepřekračující dosažení tohoto legitimního cíle, ospravedlnil omezení volného pohybu služeb na vnitřním trhu.²⁶¹ Smluvní zákaz používání zahraničních dekodovacích zařízení v tuzemsku vzbuzuje podle Soudu důvodnou obavu z umělého navyšování odměn vlastníků vysílacích práv, které nelze odůvodnit potřebou dosažení cíle chránit duševní vlastnictví přiměřenými prostředky, ani zajištěním pouze přiměřené odměny za zpřístupňování audiovizuálního obsahu těmito osobami.²⁶² Zájem na nerušené hospodářské soutěži na vnitřním trhu, fungujícím v podmínkách svobodného poskytování a přijímání služeb má převyšovat dokonce zájem na dodržení specifického pravidla tzv. 'vyloučené doby' (*closed period rule*), uplatňovaného ve Spojeném království dočasným zákazem vysílání přenosů fotbalových utkání v televizi, s motivací přilákat co nejvíc návštěvníků na sportovní fotbalová utkání zejména lig nižších divizí. Odvoláním se na toto pravidlo žalobci neúspěšně obhajovali konformitu svých smluvních ujednání o zákazu distribuce zahraničních dekodovacích zařízení na britské území, s evropskými soutěžními pravidly.²⁶³

Samotné poskytnutí výhradního licenčního oprávnění jeho nabyvateli nositelem exkluzivních práv k duševnímu vlastnictví, vymezujícího teritoriální výkon svěřeného práva na území, které se kryje se státním územím členského státu, ještě samo o sobě neznamená

---

²⁶⁰ Rozsudek SDEU ze dne 4. října 2011 ve věcech C 403/08 *Football Association Premier League Ltd v. QC Leisure* a C 429/08 *Karen Murphy v. Media Protection Services Ltd*, body 78 až 81.

²⁶¹ Srov. body 96, 102, 104 a 107; *tamtéž*.

²⁶² Srov. body 114 až 117; *tamtéž*.

²⁶³ Srov. body 122 až 124; *tamtéž*.

nedovolené narušení hospodářské soutěže na vnitřním trhu, jak judikoval Soud v podobných případech. Nedovolenou by taková dohoda byla, kdyby se z jiných okolností jejího hospodářského a právního kontextu nedalo dovodit, že soutěž nenaruší.²⁶⁴

Za zmínku v souvislosti s praktickou realizací svobodného poskytování informačních služeb na trhu s nehmotnými statky stojí také jiné rozhodnutí SDEU. Týkalo se sporu mezi provozovateli kabelového přenosu, retransmitujícími filmové dílo prostřednictvím své kabelové sítě v jedné členské zemi EU jeho odběrem či převzetím z legálního televizního vysílání v jiné členské zemi, a filmovým distributorem, který získal výhradní licenci k rozšiřování stejného kinematografického díla od jeho producenta na území stejné členské země, ve které bylo předmětné audiovizuální dílo distribuováno kabelovým přenosem.

Soud rozlišoval mezi neomezeně opakovatelnou difuzí imateriálního statku, jakou je sdělování předmětného audiovizuálního díla televiznímu publiku a omezenou distribucí jiných literárních či uměleckých děl formou neoddělitelně spojenou s cirkulací jejich materiálního vyjádření, jako jsou knihy anebo hudební nahrávky. Soud zároveň uznal majetkový zájem výhradního nositele práv k filmu na obchodním zhodnocování jeho legálního zpřístupňování veřejnosti v příslušném členském státě nejdřív prostřednictvím distribuce v kinech a následně formou televizního vysílání a jeho kabelového přenosu. Hodnotil přitom, zda smluvní udělení exkluzivního oprávnění k takovéto distribuci filmu jediné osobě v územním rozsahu jediné členské země neznámá omezení volného poskytování informačních služeb na společném trhu, přičemž přiznal takovému výhradnímu licenčnímu nabyvateli legitimní důvod, spoléhat se na své exkluzivně nabyté právo při obraně proti poskytovatelům služeb kabelového přenosu, přenášejících stejné audiovizuální dílo jeho převzetím z legálního televizního vysílání v jiné členské zemi.²⁶⁵

Lze tedy shrnout, že výše uvedená specifika exkluzivních majetkových autorských a souvisejících práv i jejich výkon osobami svých výhradních nositelů, charakterizují trh s nehmotnými statky odlišně, než jakýkoli jiný relevantní vnitřní trh se zbožím a službami, k nimž se neupíná jedinečná ani nezastupitelná povaha obchodovaných materializovaných – nikoli tedy pouze materiálních statků. To způsobuje i těžkosti při typovém ohraničení neboli rozlišení trhu, jakožto trhu informačních služeb anebo trhu zboží s autorskoprávně chráněným obsahem. Abstrahovat od těchto specifík při mechanickém aplikování zásad

---

²⁶⁴ Srov. bod 140; *tamtéž*.

²⁶⁵ Viz rozsudek ESD ze dne 18. března 1980 v právní věci C 62/79 *Coditel v. Ciné Vog Films*, bod 18.

hospodářské soutěže, na kterých jinak obecně realizace základních svobod na vnitřním trhu EU spočívá, vede k nežádoucímu oslabení ochrany práv autorských a souvisejících, k podlomení přirozené dominance jejich nositelů při rozhodování o licenčním nakládání s nimi a k nerovnováze vztahů s uživateli.

5.2 Revize autorských práv na vnitřním trhu EU

Objektivní nekompatibilita autorského práva, koncipovaného původně pro podmínky analogového přenosu informačních dat s chráněným obsahem, včetně systému jeho výjimek v podobě volného užití a zákonných licencí, s požadavky vyvolanými novou formou interaktivní digitální komunikace v kyberprostoru, znamenala pro unijní legislativce podnět k revidování stávajících modelů autorskoprávní ochrany tak, aby vyhovovaly nové situaci v éře internetu a nekomplikovaly konkurenceschopný rozvoj znalostní ekonomiky ve společnosti sítí. Vhodným politickým odůvodněním realizace této ambice byl nepochybně jednotný vnitřní trh EU a rozšíření dopadu jeho působení i na obchodování s předměty duševního vlastnictví, včetně kolektivní správy teritoriálně uzákoněných autorských a souvisejících práv k nim se upínajících.²⁶⁶

Hlavním realizátorem a garantem autorskoprávní reformy je Evropská komise, reprezentující exekutivní moc v rámci unie a vykrývající i agendu hospodářské soutěže na vnitřním trhu. Výsledkem jejího mnohaletého úsilí, spočívajícího kromě jiného i v nesčítelném množství vydaných komuniké, doporučení či veřejných konzultací, věnovaných problematikám vnitřního trhu online, harmonizace pravidel užití autorských děl v informační společnosti, digitalizace autorskoprávně chráněného obsahu a jeho širokého zpřístupnění uživatelské veřejnosti včetně té znevýhodněné, trpící zdravotním postižením sluchu nebo zraku, anebo snadnějšího vytěžování textů a dat v oblasti vědeckého výzkumu, bylo vypracování a schválení nových pramenů sekundární evropské normotvorby v podobě doporučení, směrnic a nařízení.

Z těch nejdůležitějších směrnic nutno vedle té informační z roku 2001, vytyčující zásadní harmonizační rámec moderního autorského práva v informační společnosti pro zlepšení fungování výše analyzovaných základních svobod na vnitřním trhu a směrnice o

---

²⁶⁶ Blíže k problematice teritoriality autorských práv v EU viz HUGENHOLTZ, B.P. *Copyright Without Frontiers: The Problem of Territoriality in European Copyright Law*. Publikováno: DERCLAYE, E. *Research Handbook on the Future of EU Copyright*. Edward Elgar Publishing Ltd. Cornwall UK. 2009. s. 12-26. Dostupné na <https://www.e-elgar.com/shop/eep/preview/book/isbn/9781848446007>.

elektronickém obchodu, dotýkající se nepřímo autorskoprávní problematiky v rozsahu podmínek stanovených pro omezení právní odpovědnosti poskytovatelů informačních služeb online, zmínit regulaci kolektivní správy autorských a souvisejících práv, se stěžejním záměrem zavést jednotná pravidla přeshraničního licencování online hudebních práv a transparentnost výkonu kolektivní správy, jak jsou artikulovány směrnicí 2014/26/EU. Její transpozice do české legislativy znamenala významnou revizi tradičního uspořádání kolektivní správy, nevyhovující programovému záměru Komise etablovat jednotný digitální trh s nehmotnými statky v Evropě.

Tyto unijní normy ovšem nepostihly autorskoprávní problematiku v informační společnosti komplexně. Bez jejího harmonizovaného materiálního i procesního rámce se ukázala realizace těchto sekundárních pramenů unijního práva jako neuspokojivá. Uvedené okolnosti vedly Komisi nakonec v roce 2016 k návrhu zatím poslední významné směrnice, upravující podmínky realizace autorského práva na jednotném digitálním trhu, který je v intencích takzvaného druhého autorskoprávního balíčku projednáván touto dobou v připomínkovém řízení k jejímu návrhu zástupci zúčastněných stran na úrovni členských zemí.²⁶⁷

Jak je vidět, předmětná legislativní materie z dílny Komise je soustředěná na regulaci jak segmentu licenčních nabyvatelů, zajištěním bezbariérového zpřístupňování online obsahu službami informační společnosti jejich uživatelům, tak i poskytovatelů licencí, simplifikací licenčního vypořádání majetkových nároků kolektivně zastoupených nositelů autorských a souvisejících práv. Návrh směrnice o autorském právu na jednotném digitálním trhu navazuje na předchozí legislativní politiky Komise v této oblasti. Je konkretizací normativního prosazení hlavních politických zásad v oblasti modernizace autorských práv na vnitřním trhu, jejichž společným cílem je eliminace rozdílů autorskoprávních úprav v jednotlivých členských zemích a zabezpečení lepšího přístupu uživatelů k online obsahu.²⁶⁸

---

²⁶⁷ Uvedené sekundární prameny unijního práva jsou: směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/29/ES ze dne 22. května 2001, o harmonizaci určitých aspektů autorského práva a práv s ním souvisejících v informační společnosti (Úř. věst. L 167); směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/31/ES ze dne 8. června 2000 o elektronickém obchodu (Úř. věst. L 178); směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/26/EU ze dne 26. února 2014 o kolektivní správě autorského práva a práv s ním souvisejících a udělování licencí pro více území k právu k užití hudebních děl online na vnitřním trhu (Úř. věst. L 84/72); návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady o autorském právu na jednotném digitálním trhu COM(2016) 593 final.

²⁶⁸ Viz sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů *Strategie pro jednotný digitální trh v Evropě*; COM(2015) 192 final ze dne 6. května 2015 a *Směrování k modernějšímu a evropštějšímu rámci v oblasti autorského práva* ze dne 9. prosince 2015; COM(2015) 626 final.

Prvým krokem k dosažení uvedených cílů bylo přijetí přímo závazného legislativního aktu EU, bez povinnosti transponovat jej zákonem do vnitrostátního práva členských zemí v podobě nařízení, upravujícího přeshraniční přenositelnost on-line služeb poskytujících obsah v rámci vnitřního trhu. Předmětem úpravy tohoto nařízení je zavedení společného mechanismu k uvedeným službám, poskytovaným legálně v jednotlivých členských zemích tak, aby bylo osobám na nich participujícím umožněno přistupovat k nim a využívat je bez dalšího i v jiné členské zemi EU, než je země původu služby a bydliště jejího uživatele.²⁶⁹

Komise navrhuje v současnosti ještě dvě další nařízení, které jsou součástí jejího již zmiňovaného druhého evropského autorskoprávního balíčku a normativně provádějí deklarované strategie modernizace unijního autorského práva – návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se stanoví pravidla pro výkon autorského práva a práv s ním souvisejících, jež se použijí na některá online vysílání vysílacích organizací a přenosy vysílání televizních a rozhlasových pořadů; a návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o přeshraniční výměně kopií některých děl a jiných předmětů, které jsou chráněny autorským právem a právy s ním souvisejícími, v přístupném formátu mezi Unií a třetími zeměmi, z níž budou mít prospěch osoby nevidomé, zrakově postižené či osoby s jinými poruchami čtení. A konečně poslední aktuálně předložený návrh – tentokrát směrnice z uvedeného balíčku, reguluje některé povolené způsoby užití děl a jiných předmětů autorskoprávní ochrany ve prospěch osob nevidomých, zrakově postižených či osob s jinými poruchami čtení.²⁷⁰

---

²⁶⁹ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/1128 ze dne 14. června 2017 o přeshraniční přenositelnosti on-line služeb poskytujících obsah v rámci vnitřního trhu.

²⁷⁰ COM(2016) 594 final; COM(2016) 595 final a COM(2016) 596 final. Uvedené návrhy dvou nařízení a směrnic tzv. druhého autorskoprávního balíčku navazují na předchozí sekundární unijní legislativu a dotýkající se přímo nebo nepřímo autorskoprávní problematiky. Tvoří ji vedle výše zmíněných směrnic zejména směrnice Evropského parlamentu a Rady 93/83/EHS ze dne 27. září 1993 o koordinaci určitých předpisů týkajících se práva autorského a práv s ním souvisejících při družicovém vysílání a kabelovém přenosu (Úř. věst. L 248, 6.10.1993), směrnice Evropského parlamentu a Rady 96/9/ES ze dne 11. března 1996 o právní ochraně databází (Úř. věst. L 077, 27.3.1996), směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/116/ES ze dne 12. prosince 2006 o době ochrany autorského práva a určitých práv s ním souvisejících (Úř. věst. L 372, 27.12.2006, ve znění směrnice 2011/77/EU, Úř. věst. L 265, 11.10.2011), směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/84/ES ze dne 27. září 2001 o právu na opětovný prodej ve prospěch autora originálu uměleckého díla (Úř. věst. L 272, 13.10.2001 v opraveném znění L 230, 24.8.2006), směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/115/ES ze dne 12. prosince 2006 o právu na pronájem a půjčování a o některých právech v oblasti duševního vlastnictví souvisejících s autorským právem (Úř. věst. L 376, 27.12.2006), směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/24/ES ze dne 23. dubna 2009 o právní ochraně počítačových programů (Úř. věst. L 111, 5.5.2009), směrnice Evropského parlamentu a Rady 2012/28/EU ze dne 25. října 2012 o některých povolených způsobech užití osířelých děl (Úř. věst. L 299, 27.10.2012) a směrnice Evropského parlamentu a Rady 2010/13/EU ze dne 10. března 2010 o koordinaci některých právních a správních předpisů členských států upravujících poskytování audiovizuálních mediálních služeb (směrnice o audiovizuálních mediálních službách) (Úř. věst. L 95, 15.4.2010).

5.3 Autorskoprávní konsekvence spojené se zavedením jednotného digitálního trhu

V souvislosti s probíhající reformou autorského práva a jeho kolektivní správy vyvstává několik témat k odborné diskuzi. Jedním z nich je otevření přeshraničního přístupu uživatelů k chráněnému obsahu, sdělovanému poskytovateli informačních služeb v podmínkách národních licenčních režimů. Vyřešit tento problém si klade za cíl právní úprava provedená směrnicí o kolektivní správě autorských a souvisejících práv a o přeshraničním licencování online hudebních služeb, spolu s přímo pro členské země EU závazným nařízením o přeshraniční přenositelnosti on-line služeb poskytujících obsah v rámci vnitřního trhu.

Jednotný digitální trh s nehmotnými statky znamená i změnu v licencování autorských a souvisejících práv kolektivními správci, jejichž obchodně-licenční modely až doposud sice umožňují poskytovatelům online hudebních služeb získat oprávnění k užití globálního repertoáru děl díky recipročnímu zastupování hudebních katalogů, nicméně pouze v omezeném územním rozsahu působení licencujícího kolektivního správce. Hudební služby ovšem zájemci o hromadnou licenci k užití světového repertoáru nabízejí i přeshraničně a jsou proto nuceni žádat o uživatelské oprávnění v každé členské zemi zvlášť, což je z jejich, i unijního pohledu shledáváno v rozporu se zásadou svobodného poskytování služeb na vnitřním trhu s nehmotnými statky.

Není ovšem nikterak výjimečné, že autorskoprávně relevantní užití chráněného hudebního díla či jiného nehmotného předmětu ochrany, ukládá uživateli povinnost vypořádat práva i s jejich mimoevropskými nositeli, především s angloamerickými nakladatelskými subjekty. Praktickým příkladem může být odvysílání písně *My Way*, známé v interpretaci amerického zpěváka Franka Sinatry, českým rozhlasovým vysílatelem. Tento uživatel by k oprávněnému odvysílání uvedené skladby, bez možnosti nabýt jednu hromadnou licenci od českého kolektivního správce OSA, potřeboval získat licenční souhlas od francouzského kolektivního správce SACEM, zastupujícího autora hudby Clauda Françoise, dále i od švýcarského kolektivního správce SUISA, licencujícího práva k užití děl Jacquesa Revauxa, spoluautora hudby k vysílanému hudebnímu titulu. Zároveň by český rozhlasový vysílatel musel žádat o licenci i americké kolektivní správce BMI a ASCAP, zastupujících v prvním případě autora textu písně Paula Anku a v druhém nakladatele anglické verze užitého hudebního díla, Chrysalis Music.

Reciproční smlouva, uzavřená mezi OSA a uvedenými zahraničními kolektivními správci dovoluje rozhlasovému vysílateli po uzavření jediné hromadné licenční smlouvy s českým kolektivním správcem, spravujícím autorská majetková práva k hudebním dílům s textem a bez textu, oprávněně užívat ve svém vysílání i zahraniční hudební obsah, součástí jím zastupovaného repertoáru. Navíc, je rozhlasový anebo televizní vysílatel povinen vypořádat také práva výkonných umělců a výrobců zvukových záznamů jejich výkonů, vydaných pro obchodní účely, a to zákonnou úplatnou licenci, garantující uvedeným nositelům práv souvisejících s právem autorským právo na odměnu za užití jejich zaznamenaných výkonů ve svém vysílání.²⁷¹

Požadavek Komise poskytovat centrální online licenci pro globální hudební repertoár na území jednotného vnitřního trhu Evropské unie, opuštěním teritoriálního nastavení recipročního smluvního zastoupení národních repertoárů, by bez svolení mimoevropských zahraničních kolektivních správců se zařazením jejich hudebních katalogů do požadované panevropské licence nebyl možný.²⁷²

Teritorialita kolektivní správy autorských a souvisejících práv je reflexí na územní specifika mezinárodního systému autorskoprávní ochrany děl, zohledňujícího ochranu a uplatňování těchto práv k celku repertoárového portfolia, včetně autorských titulů, představujících menšinový preferenční potenciál i náročného publika, no nepochybně tvořících kulturní a umělecké bohatství jednotlivých evropských zemí. V této rovině má stávající systém kolektivní správy, determinovaný národními hranicemi jednotlivých členských států EU své opodstatnění a je plně v souladu se zachováním kulturní diverzity v Evropě, politicky deklarované Komisí v rámci Evropské kulturní agendy a normativně ukotvené i ve SFEU.²⁷³

---

²⁷¹ Viz ustanovení § 72, ve spojení s § 76 odst. 3 autorského zákona.

²⁷² Nezanedbatelná část kolektivně zastupovaného repertoáru autorských hudebních děl je nakladatelsky vázána. Původně hlavní nakladatelské právo na pořizování rozmnoženin notových záznamů hudebních děl v tištěné podobě ztratilo na svém hospodářském významu a dnes představuje jenom zhruba 10 procent celkových výnosů nakladatele. Ve snaze o globální zhodnocení svých katalogů, svěřili nakladatelé výkon práv smluvně získaných od autorů kolektivnímu správci, a to prostřednictvím svých sub-nakladatelských poboček v zahraničí. Jedná se zejména o práva mechanického rozmnožování, včetně zpřístupňování děl online. Kolektivní správce považuje osobu sub-nakladatele za zastupovaného (derivativního) nositele práv a tento inkasované autorské honoráře po odečtení svého podílu odvádí osobě původního zahraničního nakladatele. Tímto postupem nakladatelé obcházejí při translaci kolektivně spravovaných práv a při jejich majetkovém zhodnocování zavedené mechanismy recipročního zastupování kolektivních správců. Porovnej také HEYDE, J., *Die grenzüberschreitende Lizenzierung von Online-Musikrechten in Europa*, Nomos Verlagsgesellschaft, Baden-Baden 2011, str. 35-43.

²⁷³ *The European Agenda for Culture – Progress Towards Shared Goals*. Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů o provádění evropského programu pro kulturu ze dne 19. července 2010 COM (2010)390 final; porovnej i čl. 167 SFEU.

Toto teritoriální nastavení licenčních režimů s odlišnými podmínkami pro vypořádání autorských práv poskytovatelem online služeb, které je důvodem fragmentace trhu informačních služeb online si unijní normotvůrce klade za cíl překonat. Clearing práv na pořízení digitální rozmnoženiny autorských děl a na jejich sdělování veřejnosti způsobem *on demand*, nezbytných pro online diseminaci chráněného obsahu osobami ISP, je v konfrontaci mnoha vnitrostátních normativních úprav komplikovaný a vyžaduje jasné určení rozhodného práva, aby vyhovoval potřebám pro fungování vnitřního trhu EU. Nakolik unijní právo v této věci kolize jednotlivých teritoriálních normativních systémů neposkytuje jednoznačné explicitní řešení, bude na soudech určit, zda rozhodným pro regulaci licenčních vztahů zúčastněných subjektů bude právní režim země, v níž k nahrání děl dochází, anebo místa potenciálního či faktického sdělování děl koncovému příjemci. Bylo by možné přistoupit i k analogickému použití zásad tzv. emisní teorie, charakteristické a osvědčené metody pro určení rozhodného práva u družicového neboli satelitního vysílání. Obvyklým kritériem tohoto posouzení i dle judikatury SDEU jsou okolnosti, za kterých informační službu její poskytovatel provozuje, včetně místa, z něhož svou službou na zákazníka či spotřebitele míří.²⁷⁴

Další podstatnou otázkou při úvahách o revizi autorských práv a o zavedení jednotného trhu s jejich digitálním výkonem je odpovědnostně-právní kvalifikace hypertextových odkazů, coby autorskoprávně relevantního užití děl a jiných předmětů ochrany. Ty totižto nejsou – na rozdíl od americké úpravy DMCA, explicitně zahrnutý do taxativně vymezeného rozsahu výjimek z odpovědnosti poskytovatelů informačních služeb za sdělování cizího obsahu online. Jak bylo zmíněno v kapitole pojednávající o právní odpovědnosti poskytovatelů informačních služeb výše, soudy při posuzování těchto případů jsou nuceny uchýlovat se k analogiím podle jednotlivých normovaných imunit.²⁷⁵

Společně s využíváním služeb internetových prohlížečů je nasnadě otázka, v jaké míře mají tyto aktivity internetových uživatelů podléhat kontrole nositelů práv? A rovněž, jaký rozsah vlastnických oprávnění svědčí nabyvateli licence k dílu v digitální podobě –

<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:52010DC0390&from=CS>

²⁷⁴ Srov. § 21 odst. 5, autorský zákon, podle něhož se družicové vysílání děl uskutečňuje na území toho členského státu EU nebo státu tvořícího EHP, kde jsou zvukové nebo zvukově obrazové signály uvedeny pod odpovědností vysílatele na nepřerušovaný sdělovací řetězec směrem na družici a od ní zpět k zemi.

²⁷⁵ Viz z britské judikatury např. rozsudek ve věci *Metropolitan vs. Designtecnica* [2009] EWHC 1765 (QB); [2009] EMLR 27, ze dne 16. července 2009; *Bunt vs. Tilley* [2006] EWHC 407 (QB); [2007] 1 WLR 1243; [2006] 3 All ER 336; [2006] EMLR 523, ze dne 10. března 2006. Také rozhodnutí SDEU ve věci *C-236/08 Google v. Louis Vuitton*.

stejný jaký uplatňuje vlastník či držitel autorských a souvisejících práv k nehmotnému statku inkorporovanému na fyzickém nosiči? Je totiž pravda, že řádného držitele práv k nehmotnému statku v digitální podobě, jemuž by svědčil k držbě práv platný právní důvod, vycházející z vůle předchozího držitele – originárního vlastníka práv nebo oprávněného (pod)licenčního nabyvatele, či z rozhodnutí orgánu veřejné moci, aniž by rušil cizí držbu autorských a souvisejících práv, nemusí být na rozdíl od držby díla v materializovaném a analogovém vyjádření snadné ani jednoznačné rozpoznat.²⁷⁶

Pro potřeby náležitého detekování chráněného obsahu užitého na online platformách, včetně rozeznávání jednotlivých autorskoprávních titulů filtrovacími systémy, je nezbytná jejich správná a interoperabilní mezinárodní identifikace, na kterou se mohou spolehnout všechny zúčastněné strany, počínaje kolektivními správci, přes producenty chráněného obsahu a hudebními vydavateli či nakladateli konče. Tento aspekt je zejména důležitý při vypořádávání práv k dílům hudebním, k nimž majetková práva autorská náleží vícero subjektům (tzv. *split copyright*), a rovněž s ohledem na doposud nerealizovaný záměr, vzešlý z prostředí kolektivní správy, vytvořit světovou databázi hudebních děl. GRD, neboli *Global Repertoire Database* by měl být autorizovaným zdrojem verifikovaných informací o nositelích práv k hudebním dílům v globálním rozsahu jejich užití.²⁷⁷

Vhodným vzorem pro uskutečnění takového projektu může být vytvoření veřejně dostupné online databáze osiřelých děl pro účely jejich důsledného vyhledávání podle směrnice 2012/28/EU o některých povolených způsobech užití osiřelých děl při Úřadě pro harmonizaci na vnitřním trhu.²⁷⁸

---

²⁷⁶ § 991, občanský zákoník. Viz problém kontinuity neboli posloupnosti licenčního režimu v řetězci nabyvatelských oprávnění u veřejných licencí typu *Creative Commons* v podkapitole 2.3 výše.

²⁷⁷ Pro standardizovanou identifikaci předmětů autorskoprávní ochrany se používají tyto identifikátory: Mezinárodní standardní kód hudebního díla (*International Standard Musical Work Code*, **ISWC**) je trvalý identifikátor, určený k jednoznačné a globálně platné identifikaci hudebního díla (ve smyslu abstraktního imateriálního intelektuálního výtvaru). Kód ISWC může být přidělen hudebním dílům publikovaným nebo nepublikovaným, nově vytvořeným nebo již existujícím, a to bez ohledu na stav jejich autorské ochrany a bez ohledu na formu distribuce (analogovou či digitální). Nové kódy ISWC mohou být přiděleny také modifikovaným verzím hudebních děl (např. aranžmá), výňatkům z hudebních děl a také hudebním dílům složeným z jiných hudebních děl. Mezinárodní standardní kód záznamů (*International Standard Recording Code*, **ISRC**) je identifikátor usnadňující jednoznačnou identifikaci a komunikaci zvukových záznamů nebo hudebních videozáznamů včetně informací o nich. Kód ISRC se přiděluje každé samostatné zvukové nahrávce. Není přidělován audiovizuálním záznamům, které jsou doprovázeny zvukovým záznamem (tém je přidělováno číslo **ISAN**, *International Standard Audiovisual Number*). K identifikaci knižních titulů se používá mezinárodní standardní číslo knihy (*International Standard Book Number*, **ISBN**).

²⁷⁸ Více o projektu globální repertoárové databáze viz RESNIKOV, P. *Global Repertoire Database Declared a Global Failure*; dostupné na: <http://www.digitalmusicnews.com/2014/07/10/global-repertoire-database-declared-global-failure/>. Anebo *The Performing Right Society (PRS for Music). Statement on the GRD*. <http://www.prsformusic.com>. Z veřejných konzultací k revizi autorskoprávních pravidel v EU vyplynulo několik dalších návrhů pro zlepšení interoperability a online managementu autorských majetkových práv pro

Pozitivně-normativní uchopení a řešení výše naznačených důsledků či vlivů, působících na autorské právo jeho realizaci v podmínkách jednotného digitálního trhu může mít několik podob. Podob spíše partikulárních než jedné komplexní, vzhledem k absenci jednotného hmotného práva autorského, centrálně aplikovaného na unijní úrovni. Najít tu správnou není snadný úkol. Jednotným evropským autorskoprávním titulem by se sice mohl zjednodušit proces vypořádávání autorských a souvisejících práv plurality jejich nositelů, no vzhledem k neformalizovanému vzniku autorskoprávního titulu v evropské kontinentální kultuře by zavedení registrace děl autorem znamenalo popření jednoho ze základních principů, na kterém autorskoprávní ochrana vůbec spočívá.

Ani unifikované odstranění tzv. *geo-blockingu*, odůvodněného systémem teritoriálních online licencí nemá velké šance prosadit se, když shoda na tomto uvolnění zejména mezi nositeli práv k obsahu tvořeného typově rozmanitými předměty ochrany, zařazenými či užitými v audiovizuálních dílech bude spíše vzácností, nežli pravidlem.

Vhodné fungování jednotného digitálního trhu s nehmotnými statky závisí rovněž od harmonizace systému výjimek a omezení výhradního autorského práva, spočívajícího na mezinárodně ustálené praxi tříkrokového testu (*three step test*), přičemž nutno zároveň zaručit i straně nositelů práv unifikaci pravidel pro jejich majetkovou kompenzaci za ztrátu možnosti licenčně ošetřit nakládání třetích osob s jejich autorskými výtvoři prostřednictvím digitálních informačních technologií. Forma takového nakládání s původně cizím obsahem mění v online prostředí tento obsahový status na vlastní, neboť jsou to samotní internetoví uživatelé, kdo obsah zpřístupněný oprávněně se souhlasem nositele práv k němu, nebo bez něj, kreativně zpracovávají do podoby tzv. *user generated content* s vlastním neboli paralelním režimem autorskoprávní ochrany. Jako takovému mu může hrozit riziko neoprávněného stažení ze sítě poskytovatelem informační služby v rámci procedury *notice and action*. V tomto případě je potřebné, aby se tento uživatel předmětné online služby mohl vůči nesprávnému či dokonce šikanóznímu oznámení o údajné závadnosti obsahu generovaného ve skutečnosti samotným uživatelem účinně bránit, a to podáním proti-oznámení (*counter-notification*), což by byla výzva pro unijního normotvůrce, po vzoru americké úpravy DMCA, zakomponovat tento prostředek do odpovědnostně-právního

---

soustředění komplexních informací o hromadně spravovaných repertoárech autorských děl s datovou strukturou pro veškerý online sdělovaný obsah – např. referenční model RRM (*Rights Reference Model*) vyvinutý v rámci platformy *Linked Content Coalition* anebo licenční struktura *Copyright Hub*, která by umožňovala udělování kompletních uživatelských online licencí.

režimu osob ISP, založeného směrnicí o elektronickém obchodu.

Na úrovni členských zemí aktuálně projednáváný návrh směrnice o autorském právu na jednotném digitálním trhu ²⁷⁹ věnuje svou pozornost i normativní úpravě komunikování chráněného obsahu online službami prostřednictvím velkokapacitních datových uložišť (*cyberlockers*), používaných třetími osobami k jeho nahrávání. Klade si za cíl doplnit doposud existující normativní regulaci činnosti osob ISP, provedenou směrnicí o elektronickém obchodu, která se sice vztahuje k vyloučení obecné odpovědnosti poskytovatelů informačních služeb online, ovšem bez zvláštního důrazu na autorskoprávní konsekvence a materiální předpoklady uplatnění normovaných imunit.

Návrh uvedené směrnice má být tedy kromě jiného adresován zvláště poskytovatelům služeb, kteří ukládají velké množství děl a jiných předmětů ochrany nahrávaných jejich uživateli a zpřístupňujících je veřejnosti. Aby poskytování těchto služeb nepředstavovalo pro nositele autorských a souvisejících práv hrozbu vzniku újmy na jejich oprávněných majetkových zájmech, budou osoby ISP povinny přijmout ve spolupráci s nositeli práv opatření, která zajistí fungování dohod uzavřených s nositeli práv ohledně užití jejich děl nebo jiných předmětů ochrany nebo která zabrání tomu, aby byla prostřednictvím jejich služeb dostupná díla nebo jiný předmět ochrany identifikovaný nositeli práv na základě spolupráce s poskytovateli služeb.

Tímto krokem se i normativní cestou otevírá prostor pro aplikaci opatření digitální správy práv, jako např. používání účinných technologií rozpoznávání a filtrování obsahu. Poskytovatelé informačních služeb budou nuceni poskytovat nositelům práv dostatečné informace o fungování a zavedení těchto ochranných opatření a případně jim podávat i odpovídající zprávy o rozpoznání a užití děl či jiných předmětů ochrany. V zájmu zachování rovnováhy vztahů účastníků informační výměny zároveň také zajistí mechanismy pro vyřizování stížností a zjednávání nápravy, které budou uživatelům k dispozici v případě sporů o uplatňování těchto ochranných opatření nositeli práv. Nezbytný ke splnění tohoto účelu bude dialog mezi zúčastněnými stranami, vymezující osvědčené technologické postupy rozpoznávání obsahu. ²⁸⁰

---

²⁷⁹ Návrh směrnice o autorském právu na jednotném digitálním trhu ze dne 14.9.2016, COM(2016) 593 final.

²⁸⁰ Viz navrhované znění článku 13 směrnice Evropského parlamentu a Rady o autorském právu na jednotném digitálním trhu, upravujícího podmínky užití chráněného obsahu poskytovateli služeb *cyberlockers*, kteří ukládají a zpřístupňují velké množství děl a jiných předmětů ochrany nahrávaných jejich uživateli. Jinými slovy, jedná se o regulaci odpovědnosti provozovatelů velkokapacitních uložišť autorskoprávně chráněného online obsahu (COM(2016) 593 final).

5.4 Kolektivní správa a jednotný vnitřní trh s nehmotnými statky

Nejestvuje dnes snad téma, které by se zejména kolektivních správců autorských práv a širší obce představitelů hudebního průmyslu dotýkalo víc, než přeshraniční licencování online hudebních služeb v digitálním prostředí moderních komunikačních technologií. O aktuálnosti této výzvy pro zúčastněné subjekty kolektivně zastupovaných nositelů autorských práv k digitalizovanému obsahu a jeho uživatelů, i o naléhavosti jejího řešení svědčí praktické problémy, vyvolané nekompatibilitou stávajícího právního i obchodního nastavení licenčních modelů kolektivní správy, vycházejícího původně z územně vymezených předpokladů klasických off-line forem veřejného zpřístupňování hudebního anebo audiovizuálního obsahu, s potřebami globálně působících poskytovatelů digitálních služeb, zejména v internetovém prostředí.

Konfrontace těchto dvou zainteresovaných stran má dnes minimálně evropský rozměr, který je určován a motivován jednostrannou preferencí hospodářských zájmů osob obchodujících s nehmotnými statky v přeshraničním rozsahu vnitřního trhu EU způsobem, ohrožujícím nezávislost jejich individuálních tvůrců. Rozhoduje se v ní v podstatě o dalším směřování ochrany autorských práv v jejich tradičním osobnostně-majetkovém chápání na evropském kontinentu. Globální dimenze problému, i s ohledem na nehomogenní povahu jak konfrontovaného předmětu, tak i konfrontovaných subjektů, otevírá různé přístupy řešení ambivalence exkluzivity práva k nehmotnému statku a jeho investičního zhodnocování.

Předmětem analýzy v této kapitole bude střet uvedených přístupů a jeho dopady na další směřování kolektivního výkonu majetkových práv autorských a práv s nimi souvisejících, přičemž zvláštní pozornost bude zaměřena na centralizační tendence obchodních modelů online licencování autorských práv a na soutěžně-právní otázky, spojené s monopolním postavením kolektivních správců, jehož legitimita na vnitřním trhu EU bude podrobena kritickému hodnocení jak z právně-teoretického hlediska, tak i z pohledu evropské soudní judikatury.

5.4.1 Přeshraniční licencování autorských práv online

Politická iniciativa Evropské komise, harmonizovat pravidla pro poskytování služeb kolektivní správy, vymezující právní rámec ve vztazích mezi autory a osobami poskytovatelů informačních služeb, kteří umožňují svým klientům takřka neomezený přístup k autorskoprávně chráněnému obsahu, je z hlediska potřeb jednotného vnitřního trhu logická. Jakmile ale na ní nazřeme optikou nositelů práv autorských a souvisejících i jejich

zástupců v osobách kolektivních správců těchto práv, vyvstává otázka po oprávněnosti i naléhavosti potřeby tuto komunitární logiku vztahovat automaticky k digitálnímu trhu informačních služeb a na kolektivní správu práv k nehmotným statkům.

Jak bylo již řečeno, pro legální poskytování informačních služeb, umožňujících třetím osobám stahovat hudební soubory na požádání anebo hudbu či audiovizuální obsah užívat ve režimu *stream* přenosu, jsou jejich poskytovatelé povinni vypořádat kombinovaně dvě základní majetková autorská práva – výlučné právo na rozmnožování a výlučné právo na sdělování hudebních děl veřejnosti, které zahrnuje i právo na zpřístupnění díla veřejnosti způsobem, že kdokoli může mít k němu přístup na místě a v čase podle své vlastní volby zejména počítačovou nebo obdobnou sítí. Obvykle jsou tato práva ve vztahu k online užití spravována kolektivně, ovšem na dobrovolné bázi a nepovinně. Protože na základě výše uvedené plurality osob nositelů autorských práv, vážících se k jednomu hudebnímu dílu, kteří je svěřují do správy různým kolektivním správcům (*split copyright*), musí osoba sdělovatele hudebního obsahu pro jejich autorskoprávní vypořádání oslovovat s licenční žádostí každého z nich.²⁸¹

Kolektivní správa by proto v intencích předmětné směrnice 2014/26/EU o kolektivní správě a multiteritoriálním licencování online práv, měla pro digitální a online užití hromadně zastupovaného repertoáru děl zajišťovat osobám uživatelů tzv. *one-stop-shop* v celosvětovém anebo alespoň panevropském měřítku, aby tyto nemusely uzavírat licenční smlouvy jednotlivě se všemi dotčenými kolektivními správci, zastupujícími autory a nositele práv k dílům, nabízeným v rámci jejich služeb klientům v neohrazeném územním rozsahu. Doposud fungující systém recipročního zastoupení kolektivních správců navzájem totiž toto zajišťoval ve vztahu k celosvětovému hudebnímu repertoáru pouze na národní úrovni, vymezené teritoriální působností kolektivního správce, co pro potřeby poskytovatelů online služeb nebylo již vyhovující. Výjimku v tomto směru pro off-line užití hudebních děl družicovým vysíláním představoval tzv. dodatek ze Sydney (*Sydney Amendment*), který kolektivní správci v roce 1987 uzavřeli k recipročním smlouvám o územním zastupování svých repertoárů. Ten umožňoval licenčnímu nabyvateli v osobě provozovatele satelitního vysílání obdržet požadovanou multiteritoriální licenci od jediného správce, usazeného v místě, odkud byl televizní signál vysílán na družici a od ní zpět k zemi. Přijetím směrnice 93/83/ES v roce 1993, upravující autorskoprávní aspekty družicového vysílání a kabelového

---

²⁸¹ Srov. článek 3 informační směrnice 2001/29/ES, § 18 odst. 2, autorský zákon a recitál 37 směrnice 2014/26/EU. Blíže k problematice tzv. *split copyright* viz HEYDE, J., *Die grenzüberschreitende Lizenzierung von Online-Musikrechten in Europa*, Nomos Verlagsgesellschaft, Baden-Baden 2011, str. 293-299.

přenosu, se předmětný dodatek stal fakticky obsoletní.²⁸²

I když politické rozhodnutí Komise upravit systém kolektivní správy do uceleného legislativního rámce formou sekundárního unijního práva z pohledu jí veřejně deklarovaných motivací a předpokladů je legitimní, tak požadavky kladené směrnicí na evropské organizace kolektivní správy tyto splňují už nyní. Jejich mezinárodní profesní členství v organizaci CISAC (*Confédération Internationale des Sociétés d'Auteurs et Compositeurs*) je totiž zárukou dodržování přísně závazných standardů a oborových pravidel, stanovených touto mezinárodní organizací pro řádný výkon kolektivní správy svých členů. Když ovšem Komise předložila legislativní řešení, umožňující profitovat z panevropského licencování online autorských práv i subjektům od kolektivních správců odlišným a komerčně založeným, aniž by jejich podnikatelskou činnost podřídila standardům požadovaným pro neziskovou činnost kolektivních správců, vnesla tím nežádoucí diskriminaci do prostředí kolektivního výkonu práv na vnitřním unijním trhu, čímž jej vystavila hrozbě nekvalifikovaného působení subjektů, bez potřebné míry reprezentativnosti a profesně neosvědčených.

Navzdory politickým prohlášením se však záměr Komise právně regulovat a harmonizovat výkon kolektivní správy a udělování online licencí ve vztahu k internetovým hudebním službám, poskytovaným osobami ISP nejeví být přesvědčivým ani z historické perspektivy. Vhodné praktické právní nastavení režimu multiteritoriálního licencování online práv, jak bylo zmíněno, hledali totižto kolektivní správci už v roce 2001 a dospěli nakonec k akceptovatelnému a aplikovatelnému kompromisnímu řešení multilaterálního smluvního ujednání, formulovaného v dohodě ze Santiaga (*Santiago Agreement*). Jak bylo výše zmíněno, z důvodu neadekvátního zásahu Komise v roce 2004 do realizace této dohody, pokus kolektivních správců o udělování multirepertoárových licencí k online užití hudebních děl s globálním územním rozsahem pro uživatele se sídlem na území v působnosti licencujícího kolektivního správce ztroskotal, přičemž princip tohoto multilaterálního dohovoru mohl být aplikovaný mezi kolektivními správci dodnes.²⁸³

---

²⁸² Východiska k dosažení nejenom repertoárově ale také územně neomezeného *one-stop-shop* modelu kolektivní správy autorských práv vymezila Komise již v roce 2005 ve svém doporučení 2005/737/ES ze dne 18. května 2005 o kolektivní přeshraniční správě autorského práva a práv s ním souvisejících pro zákonné online hudební služby (Úř. věst. L 276/54).

²⁸³ Námitka Evropské komise k provádění Dohody ze Santiaga směřovala k vlastnímu kritériu pro výběr osoby poskytovatele globální a multirepertoárové licence pro online užití děl, podle něhož byl pro stanovení příslušnosti osoby kolektivního správce udělovat tyto licence, jako určující zvolen domicil nabyvatele licence (tzv. *customer allocation clause*, resp. *economic residence clause*). Tím mělo být – podle Komise v rozporu s pravidly hospodářské soutěže a se svobodou usazování i poskytování služeb, zabráněno svobodnému výběru

I když ze strany originárních nositelů uvedených práv žádná významná poptávka po změně nezazněla – s výjimkou snad několika nakladatelských a vydavatelských společností, coby derivativních nositelů smluvně od autorů a výkonných umělců nabytých práv, sledujících agregování veškerého, vesměs angloamerického repertoárového portfolia pro centrální licencování svých online hudebních služeb – přesto Komise požaduje po členských státech vytvoření co možná nejširšího prostoru zastupovaným subjektům pro individuální určování podmínek a pro modifikování věcné i časové působnosti smluv o zastupování svěřených práv jimi libovolně zvoleným evropským správcem. Včetně možnosti vyjmout ze zastupování některá práva, původně svěřená kolektivnímu správci do správy. Odůvodňuje to výkonem shora popsáných svobod vnitřního trhu.²⁸⁴

S ohledem na kombinovaný rozsah licencovaných majetkových autorských a souvisejících práv pro online užití, tato regulace ve svých důsledcích povede k neodůvodněné fragmentaci kolektivně vykonávaných práv, jejichž rozsah a případné výjimky spadají do rozhodovací kompetence reprezentativních orgánů správce. Bude znamenat, k tíži zastupovaných autorů, také zvýšení transakčních nákladů správy a právní nejistotu pro uživatele ohledně rozsahu udělených online licenčních oprávnění. Zákonným znakem efektivy kolektivního výkonu práv je jeho soustavnost a dlouhodobost, majíc na zřeteli delší časovou působnost udělených hromadných licenčních oprávnění, finančně i prakticky výhodnou pro jejich nabyvatele z řad uživatelské veřejnosti. Možnost nositelů práv vystoupit ze smluvního zastupování ve výpovědní lhůtě kratší šesti měsíců, snižuje účelnost kolektivní správy, administrativně ji zatěžuje, vnáší nepřehlednost do rozsahu svěřenského oprávnění a zvyšuje tak riziko neoprávněného nakládání s chráněnými tituly, libovolně vyjmutými z licencovaného repertoáru kolektivních správců.

5.4.2 Kolektivní správa po transpozici směrnice 2014/26/EU²⁸⁵

Konfrontace politického záměru Evropské komise zahrnout do projektu vytvoření jednotného vnitřního trhu v rámci evropského hospodářského prostoru i výkon kolektivní správy majetkových a souvisejících práv, coby hospodářskou službu obchodní povahy, jak

---

osoby poskytovatele online licencí k újmě uživatelů. Viz sdělení Komise ve věci COMP/C2/38126 *Santiago Agreement* (Úř. věst. C 200/11, 17.8.2005).

²⁸⁴ Viz recit. 18 a 19 ve spojení s čl. 5 odst. 2 a 4 směrnice 2014/26/EU; i § 97a odst. 3 a 6, autorský zákon.

²⁸⁵ Materiál ke dvěma následujícím podkapitolám byl čerpán z článku, který autor této práce publikoval v monografii Ústavu autorského práva, práv průmyslových a práva soutěžního Právnické fakulty UK v Praze. MIKITA, P. Autorské odměny v licenční praxi kolektivních správců jako důvod zneužití jejich dominantního postavení? KRŽÍŽ, J. et. al. *Aktuální otázky práva autorského a práv průmyslových*. Sbor. Praha: Univerzita Karlova 2018, s. 39-53.

ji normativně upravuje směrnice o službách na vnitřním trhu, bez uplatnění výjimek ze zákazů omezení hospodářské soutěže, s doposud nepřekonanou teritorialitou zákonné úpravy autorského práva – zatím na unijní úrovni přímo materiálně ani co do procesních prostředků vymáhání nároků nositelů práv z jejich porušení neharmonizovaného, pravděpodobně povede k deformování doposud stabilně fungujícího prostředí kolektivní správy majetkových práv, upínajících se k nehmotným předmětům autorskoprávní ochrany v jednotlivých členských zemích Evropské unie. Navíc bez možnosti reálně, z pohledu jednotlivých suverénních autorskoprávních jurisdikcí, které pořád ještě na vnitrostátní úrovni normativně tento segment trhu s nehmotnými statky primárně regulují, odhadnout hospodářský přínos zahájené reformy kolektivní správy jak pro kolektivně zastoupené nositele práv, tak i pro uživatele jejich děl, uměleckých výkonů či zvukových a audiovizuálních záznamů.²⁸⁶

Proces schvalování a následné přijetí zatím poslední novely autorského zákona²⁸⁷, transponující do českého právního řádu evropskou směrnici o kolektivní správě a přeshraničním licencování online hudebních práv²⁸⁸, znamená pro kolektivní správu autorských a souvisejících práv v České republice výrazný zásah do jejího výkonu, prováděného doposud koncesovaným způsobem, řádně státem delegovanými osobami kolektivních správců, v územním rozsahu jeho suverenity a ve prospěch mnohočetné, nehomogenní obce zastupovaných nositelů práv – autorů, výkonných umělců a výrobců zvukových a zvukově obrazových záznamů.

Legislativní proces implementace uvedeného sekundárního práva EU do vnitrostátního zákonodárství prostřednictvím vládního návrhu novely autorského zákona využily některé skupiny uživatelů předmětů autorskoprávní ochrany k vyvinutí politického tlaku na zákonodárce k jednostrannému prosazení svých partikulárních zájmů. Nutno podotknout, že tato jejich zákonodárná iniciativa spolu s vládní předlohou návrhu novely, adresované všem kolektivním správcům, překročily evropskou směrnicí původně sledovaný cíl, kterým bylo primárně sjednocení postupů kolektivních správců v jednotlivých členských zemích, pokud jde o transparentnost a efektivní správu svěřených online práv

---

²⁸⁶ Viz marg. pozn. 256 výše.

²⁸⁷ Předmětná novela autorského zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), byla provedena zákonem č. 102/2017 Sb., s účinností ke dni 20. dubna 2017.

²⁸⁸ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/26/EU ze dne 26. února 2014 o kolektivní správě autorského práva a práv s ním souvisejících a udělování licencí pro více území k právu k užití hudebních děl online na vnitřním trhu (dále i směrnice o kolektivní správě).

k přeshraničnímu užití především hudebních děl, a to na základě již zmiňovaného nezávazného doporučení Evropské komise, komunikovaného členským státům EU ještě v roce 2005.²⁸⁹

Snad nejvýznamněji se na praktické činnosti kolektivních správců podepsala aberace českého zákonodárce od rozsahu opatření vymezených původně směrnicí o kolektivní správě právě v oblasti stanovování výše sazeb autorských odměn, a to zejména redundantní a normativní úpravě zákona nesvědčící kazuistickou regulací postupu sjednávání sazebníků odměn, navíc jednostranně ve prospěch obce uživatelů.²⁹⁰ Tento citelný zásah veřejné moci do smluvní autonomie soukromoprávních subjektů, vedoucí k narušení rovnováhy mezi zúčastněnými subjekty coby smluvními partnery, nebyl s ohledem na vyhovující zákonnou úpravu potřebný, zvláště při možnosti subsidiárně na vnitřní poměry kolektivních správců, fungujících v režimu spolkového práva jako neziskových subjektů, aplikovat příslušnou občanskoprávní úpravu tohoto typu právnických osob, které jsou zároveň při výkonu koncesované činnosti kontrolované, podrobené dohledové pravomoci ministerstva kultury a podléhají nadto rovněž i dozoru Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže, postupujícího podle zákona o ochraně hospodářské soutěže.²⁹¹

Hlavním specifikem kolektivního výkonu majetkových autorských a souvisejících práv, na rozdíl od toho individuálního, je sjednávání hromadných a kolektivních licenčních smluv v rámci povinné, resp. rozšířené kolektivní správy²⁹², umožňující licenčnímu nabyvateli neboli uživateli předmětů ochrany získat oprávnění k užití hromadně definovaného repertoáru příslušného správce, bez nutnosti tento co do jednotlivých autorských titulů specifikovat. A to za paušální cenu, odpovídající výši autorské odměny za poskytnutí této licence, v souladu se sazebníkem odměn, schváleným nejvyšším orgánem kolektivního správce, kterým je valné shromáždění členů. Sazebník odměn je tedy výrazem svrchované vůle samotných nositelů práv, zastoupených příslušným správcem, aniž by tento

---

²⁸⁹ Doporučení Komise 2005/737/ES ze dne 18. května 2005 o kolektivní přeshraniční správě autorského práva a práv s ním souvisejících pro zákonné on-line hudební služby (Úř. věst. L 276); viz marg. pozn. 282 výše.

²⁹⁰ Viz níže např. institut tzv. 'nesouhlasící osoby' upravený nově v § 98f odst. 3 a 4 autorského zákona. Tento zákonný konstrukt nedovoluje uvažovat o zefektivnění negociací licenčních podmínek hromadných smluv mezi kolektivními správci a sdruženími uživatelů, ale naopak vyvolává obavy ze zabrzdění či dokonce paralyzování smluvních jednání, bez jistoty kolektivně zastoupených nositelů práv stran včasného obdržení autorských odměn určených k rozúčtování kolektivním správcem na jejich účet.

²⁹¹ Zákon č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže a o změně některých zákonů (zákon o ochraně hospodářské soutěže), ve znění pozdějších předpisů. Autorsko- i soutěžně-právní kontrolu činnosti kolektivních správců zaručuje § 102 autorského zákona.

²⁹² § 98a odst. 2 a 3, ve spojení s § 97d a § 97e, autorský zákon.

mohl do procesu stanovení výše licenčních odměn ingerovat, či je v jednání s licenčními nabyvateli jakkoli, nad rámec případných slev – stejně tak samotnými nositeli práv interně odsouhlasenými a vůči uživatelům nediskriminačně za rovných podmínek aplikovanými, měnit.

Jedná se o zákonný konstrukt, plně odpovídající povaze dotčeného majetkového práva ve vazbě na možnost hromadného užití nehmotných statků licenčním nabyvatelem – užití jednotlivými nositeli tohoto práva nekontrolovatelného. Jeho charakter i podstata kolektivní správu snad ze všech jí svěřených majetkových práv k chráněnému duševnímu vlastnictví nejlépe ospravedlňují a legitimují. Ospravedlňují co do hromadnosti k užití nabízených repertoárů a legitimují co do výše nároku na odměnu podle kritérií, co možná nejoptimálnějších k neadresnosti a nekvantifikované míře faktického užití.

Jak autoři, tak ani jiní nositelé práv, kteří vůči sobě nestojí v konkurenčním ale v kooperujícím poměru, jsou zastoupeni pochopitelně i nekonkurujícími si kolektivními správci – každý s vlastními, nezávislými a samostatnými majetkovými nároky, nemají možnost ovlivnit rozsah ani složení uživatelské veřejnosti. Tato skutečnost by měla ospravedlňovat ponechání autonomie ve výběru metodiky pro určení výše odměn na nich, coby svrchovaných držitelích licencovaných majetkových práv, byť licencovaných jinou, jimi ovšem zmocněnou osobou kolektivního správce. A to navíc s tím, že u hromadného licencování autorských a souvisejících práv se v podstatě jedná o poskytování nevýhradní licence k, a nikoli za užití repertoáru děl či jiných kolektivně spravovaných předmětů ochrany, přičemž licenční nabyvatel není povinen oprávnění k užití děl anebo zaznamenaných výkonů reálně využít.²⁹³

Toto specifikum nakládání s nehmotnými statky odlišuje sjednávání licenční odměny v daném případě od nákupu kvantifikovatelného množství zastupitelného zboží či služeb na standardním trhu přímé konfrontace nabídky s poptávkou a s konkurencí, objektivně přítomnou na obou stranách tržní směny. Zároveň i z povahy kolektivní správy jakožto plné správy svěřeného majetku, odůvodňující nad rámec pouhého zachování svěřených majetkových hodnot jejich zhodnocení a rozmnožení ve prospěch beneficentů v osobách zastupovaných nositelů práv logicky vyplývá, že primární motivací kolektivního správce při výkonu majetkových práv, jímž autoři, výkonní umělci a výrobci zvukových či zvukově obrazových záznamů osobu správce v rozsahu jeho oprávnění k výkonu kolektivní

---

²⁹³ § 2372 odst. 2 občanský zákoník, *a contrario*

správy pověřili, je proto optimalizace výnosů s ohledem zejména na absenci alternativních zdrojů příjmů z výkonu hromadně licencovaného práva pro jeho zastupované nositele, než je kvazi-povinná kolektivní správa v její zákonem rozšířené podobě.²⁹⁴

Autorský zákon ve znění platném a účinném před transpoziční novelou ukládal kolektivnímu správci, aby za přiměřených a rovných podmínek uzavíral s uživateli předmětů ochrany nebo právníckými osobami, sdružujícími tyto uživatele a s osobami povinnými platit odměny ze zákona licenční smlouvy, obsahující kromě jiného i způsob stanovení výše odměn, přičemž měl zohlednit zákonem demonstrativně vypočtená kritéria a vyžádat si při zpracování návrhu výše odměn či způsobu jejich určení stanovisko přihlášených a reprezentativních sdružení uživatelů. Zákon obsahoval zároveň nesystémové ustanovení, limitující výši provozovacích honorářů za užití předmětů autorskoprávní ochrany provozováním rozhlasového a televizního vysílání v soukromých prostorách ubytovacích zařízení pro všechny kolektivní správce částkou, odpovídající maximálně poloviční výši koncesionářských poplatků za poskytování rozhlasového a televizního vysílání veřejné služby. Po odstranění této neudržitelné a protiústavní klauzule, která byla v rozporu i s unijním právem a neobstála by vedle ustálené judikatury SDEU (viz rozsudek C-306/05 *SGAE v. Rafael Hoteles*), český zákonodárce opakovaně vyšel vstříc jednotlivé skupině uživatelů a schválil modifikaci zrušené klauzule v podobě doplnění uvedeného demonstrativního výčtu kritérií k zohlednění při uzavírání smluv s uživateli, o kritérium obsazenosti ubytovacích prostor.²⁹⁵

---

²⁹⁴ § 97 odst. 2 autorský zákon, ve spojení s § 1409, občanský zákoník. Srov. rovněž § 97e odst. 1 a 2 věta za středníkem, ve spojení s jeho odst. 4 písm. d), autorský zákon. Veřejný provozovatel sekundárního rozhlasového a televizního vysílání má v rámci svého podnikatelského záměru možnost akceptací nabídky nevýhradní licence k hromadnému užití repertoáru předmětů ochrany, vstoupit za rovných podmínek s ostatními provozovateli do obligačního vztahu s osobou kolektivního správce, anebo rezignovat na využívání přístrojů způsobilých k příjmu vysílání v prostorách své provozovny, a o nabytí hromadné licence zájem neprojevit. Ovšemže se vším podnikatelským rizikem, spojeným s případnou ztrátou hospodářské výhody oproti konkurenci, disponující standardní klientskou vybaveností provozovaných veřejných prostor.

²⁹⁵ Srov. § 100 odst. 1 písm. h), ve spojení s jeho odst. 6 a 7 a § 23 věta druhá, autorský zákon, ve znění novely provedené zák. č. 228/2014 Sb. Jak čteme z důvodové zprávy k transpoziční novele autorského zákona: „*Stávající výjimka pro hotelové pokoje je nesystémová, navíc zcela nesmyslně navázána na výši koncesionářského poplatku. V tomto smyslu se jednoznačně doporučuje ... [zrušení omezení] ... důvodem je argument rovnosti subjektů a systémovosti úpravy ...*“. V její zvláštní části předkladatel k bodu 12, navrhuje zrušení sporné druhé věty § 23 autorského zákona konstatuje, že „*[tato] problematická výjimka, zohledňující nikoli veřejný zájem, ale partikulární zájem určitých podnikatelských subjektů, byla novelou AZ č. 168/2008 Sb. nahrazena neméně problematickým zastropováním výše odměn za toto užití, tedy zavedením faktického omezení předmětného výlučného práva. Toto ustanovení, iniciované opět Poslaneckou sněmovnou, nevycházelo z žádné ekonomické analýzy a je rovněž pochybné z hlediska jak unijní, tak mezinárodní autorskoprávní úpravy. Navíc svou nejasnou formulací je stálým zdrojem sporů o to, jakého okruhu nositelů práv, zastupovaných různými kolektivními správci, se týká. Zastropování odměn v § 23 samo o sobě znamená jednostrannou výhodu ve prospěch jedné kategorie uživatelů, protože pro všechny ostatní sazby odměn vybíraných kolektivními správci ... zastropovány nejsou. Kromě toho představuje zásah do smluvní svobody*

Novela autorského zákona, transponující evropskou směrnici o kolektivní správě zpřísnila (nad směrnici požadovaný rámec), podmínky vyjednávání výše licenčních odměn mezi kolektivním správcem a uživateli, a zároveň zmatečně zavedla do tohoto vztahu zákonný postup pro sjednávání sazebníků odměn, čímž zřetelně posílila vyjednávací postavení licenčních nabyvatelů na úkor kolektivně zastoupených nositelů práv. Nutno v této souvislosti připomenout, že předchozí zákonná úprava byla ve vztahu k transparentnosti tohoto procesu dostačující, a s ohledem na výše uvedené legislativní lapsusy zákonodárce by se od autorskoprávní novely spíš mělo očekávat narovnání doposud nevyváženého vztahu a posílení postavení kolektivních správců vůči uživatelům.

Nový institut nesouhlasící osoby, která coby uživatelské sdružení zastupující vyšší než zanedbatelný počet uživatelů předmětů autorskoprávní ochrany může brojit proti zveřejněnému návrhu výše odměn sazebníku kolektivního správce, aniž by k tomu musela uvádět relevantní argumenty, na rozdíl od kolektivního správce, který je povinen každý návrh změny výše sazeb autorských odměn ministerstvu odůvodňovat, je zbytečnou komplikací v procesu vyjednávání licenčních podmínek mezi zúčastněnými subjekty a nežádoucím podnětem pro nekalé uživatele, smluvní jednání skrytě bojkotovat. Navíc v situaci, kdy autorským zákonem uváděné podmínky pro stanovení přiměřené výše sazeb odměn nelze objektivně s žádným jiným správcem se stejným repertoárovým portfoliem a reprezentační základnou v rámci působnosti české legislativy srovnávat.²⁹⁶

Kolektivní správce, vykonávající správu svěřených majetkových práv svým jménem a na účet jejich zastupovaných nositelů, byl i před schválením transpoziční autorskoprávní novely ze zákona povinen zveřejňovat vhodným způsobem, umožňujícím dálkový přístup návrh výše odměn pro jednotlivé způsoby užití předmětů ochrany i metodiku jejich určení. Stejně tak měl přitom k dispozici i vyžádaná stanoviska přihlášených reprezentativních uživatelských sdružení k jeho návrhu výše odměn, aniž by mu zákon předepisoval aplikovat konkrétní postup pro jejich zohlednění při určování výše tarifních sazeb autorských odměn.

---

v neprospěch nositelů práv, což výrazně narušuje mj. i nově navrhované systémové řešení tvorby sazebníků. Nerovnost založena stávající úpravou je v současnosti ještě zvýrazněna tím, že novelou AZ č. 228/2014 Sb. bylo (opět z poslanceké iniciativy) jednostranně doplněno pro sjednávání odměn explicitní kritérium obsazenosti pokojů v ubytovacích zařízeních. Toto kritérium předkladatel zachovává a považuje je, při vypuštění zastropování, za více než dostatečné pro zohlednění zájmů podnikatelů v hoteliérství.“

²⁹⁶ Viz § 98e a 98f, autorský zákon. Je zcela mimo realitu prakticky a objektivně vyhodnotit „hospodářskou hodnotu služeb poskytovaných kolektivním správcem“ v rámci soukromoprávního smluvního vztahu, a také signifikantně promítnout neurčitý počet nositelů práv kolektivně zastoupených i na základě nevyvratitelné zákonné domněnky jednotlivým kolektivním správcem v monopolním postavení, příslušným na daném území spravovat stejná majetková práva k stejnému druhu chráněných předmětů, resp. děl, do výše sazeb.

Zveřejněný sazebník odměn obsahoval jejich základní výši pro jednotlivé způsoby užití repertoáru kolektivního správce, jakož i pravidla pro uplatnění slev a pro další případné modifikace tarifů, aplikované podle individuálního posouzení při zachování rovného přístupu vůči všem uživatelům, splňujícím požadovaná kritéria pro takový postup.²⁹⁷

Autorský zákon pouze stanoví, že sazby odměn, vymezené sazebníkem, musí vycházet z objektivních a nediskriminačních kritérií a být ve vztahu k těmto kritériím přiměřené.²⁹⁸ Při posuzování výše odměn za užití nehmotných předmětů ochrany nelze postupovat shodně ani analogicky k standardnímu způsobu oceňování hmotného majetku, jak jej upravuje zákon o oceňování majetku. Tato právní norma totiž majetková práva autorů a výkonných umělců, jakožto práva nepřevoditelná navíc ze svého předmětného rozsahu explicitně vyjímá. Jinými slovy řečeno, nepřevoditelnost majetkových práv výše uvedených nositelů tato práva specifickým způsobem – coby *res extra commercium*, diskvalifikuje ze směnného obratu, protože jsou kolektivně spravována, místo aby byla obchodována, což je zároveň nutno vnímat jako nezbytné legislativně-praktické ukotvení jejich ideální hodnoty.²⁹⁹

Těmto majetkovým neboli licenčním zájmům kolektivně zastupovaných tvůrců a umělců, plynoucím z nakládání s předměty jejich imateriálního vlastnictví, je navzdory jejich nezpůsobivosti objektivního ocenění přiznána dle nové civilní úpravy majetková hodnota jakožto nehmotným věcem, na které se upínají věcná práva, zejména absolutní právo vlastnické, nakolik to připouští jejich povaha. Pod tuto kategorii věci v právním smyslu ovšem nemůžeme podřadit samotná autorská díla či výkony, jež jako nehmotné výsledky tvůrčí činnosti osobnosti autora nebo výkonného umělce pro jejich jedinečnou, ideální, nemajetkovou i morální povahu si nelze přivlastnit, čímž ztrácejí typický rys subjektivního vlastnického práva, coby předpokladu pro věcně-právní kvalifikaci, jak uvádí i důvodová zpráva k novému občanskému zákoníku.³⁰⁰

---

²⁹⁷ § 100 odst. 1 písm. h) a s) a odst. 7, autorský zákon, ve znění před přijetím novely zák. č. 102/2017 Sb.

²⁹⁸ § 98e odst. 2, autorský zákon

²⁹⁹ Viz § 17 odst. 5 zákona č. 151/1997 Sb., ve znění pozdějších předpisů, o oceňování majetku, ve spojení s § 26 odst. 1 autorského zákona. Srov. také Telec, I., Tůma, P. *Autorský zákon. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2007, s. 141.

³⁰⁰ Porovnej, s. 5, *tamtéž*. Také § 489 a § 496 odst. 2, ve spojení s § 979, občanský zákoník a jeho důvodová zpráva. Eliáš, K. a kol. *Nový občanský zákoník s aktualizovanou důvodovou zprávou*. Ostrava: Sagit, 2012 s. 224. Jiného názoru, podle kterého předmětem občanskoprávních vztahů mohou být i nehmotné statky, coby výsledky duševní autorské činnosti, aniž by je ovšem subsumovali pod jednu z kategorií předmětů občanskoprávních vztahů, jsou komentátoři občanského zákoníku Švestka, J. Spáčil, J., Škárová, M. Hulmák, M. a kol.: *Občanský zákoník I. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, str. 643. Autoři komentáře k autorskému zákonu přiznávají, že vzhledem k pozitivní úpravě věci v občanském zákoníku č. 40/1964 Sb.,

Reálnou i praktickou výpovědí o 'přiměřené ceně' za poskytnutí hromadné licence k možnosti užít předměty ochrany, jsou zveřejněné sazebníky kolektivních správců, odrážející čistou majetkovou hodnotu licencovaného práva, kterou rozúčtuje správce zastupovanému anebo evidovanému nositeli práva. Kolektivní správce spravuje licencovaná majetková práva v rámci svého oprávnění nevýdělečně a nikterak neprofituje z odměny uhrazené licenčním nabyvatelem na účet zastupovaných nositelů práv. Jsou to nakonec oni samotní, kdo 'oceňuje' nehmotné statky ve svém výhradním vlastnictví. Takto správcem účtovaná odměna by tedy měla odrážet čistou hodnotu užití předmětů ochrany v hospodářských vztazích, jako protiplnění poskytované v plné výši pouze uživatelem za jeho možnost nakládat s autorskými díly. Může ovšem z hlediska autorů a umělců být i odměnou spravedlivou?

Samotná osoba kolektivního správce, s jedinečným a nezastupitelným repertoárem komercializovaných nehmotných statků i se specifickým portfoliem zastupovaných nositelů práv, je povinna hájit primárně jejich specifické majetkové zájmy. Ty jsou uvnitř umělecké obce stejné a vzhledem k nezaměnitelnosti jejich imateriálních výtvorů – děl či uměleckých výkonů, si ani nekonkurují. Tato skutečnost vysvětluje posléze i logický závěr, že ani nepodnikající kolektivní správce ve svém spolkovém postavení se neocitá na trhu s totožnými nehmotnými statky v soutěžní situaci vůči svým partnerům. Správce hledí zájmů spravovaného, jehož svěřený majetek je povinen zhodnocovat a rozmnožovat. Ochuzen zákonodárcem o možnost podnikat, musí usilovat o maximalizaci výnosů z výkonu svěřených práv alespoň optimalizací uživatelských tarifů, ve vazbě na převážně komerční uživatelské prostředí a s přihlédnutím k jeho potenciálnímu obchodnímu užítku z udělené licence.

Na systém kolektivní správy, jak byl doposud zákonem optimalizován a kultivován, je zároveň nutno nahlížet komplexněji, uvědomujíc si jeho nepřekonatelná geografická specifika i rozmanitost osob jednotlivých správců, která se promítají do personálního i věcného rozsahu jejich působností. A to jak ve vztahu k nestejnému portfoliu zastupovaných nositelů práv, tak i k rozdílnému katalogu předmětů autorskoprávní ochrany a spravovaných práv k těmto předmětům se upínajících. Aby se kolektivní správci nacházeli v kompetitivním poměru vůči sobě navzájem, museli by vykonávat činnost na územně stejně vymezeném relevantním trhu s homogenními soutěžními podmínkami a poskytovat věcná plnění anebo

---

nelze autorské právo do této skupiny předmětů občanskoprávních vztahů podřadit. Kříž, J., Holcová, I., Kordáč, J., Křest'ánová, V., Autorský zákon. Komentář – 2. vydání. Praha: Linde Praha, 2005, s. 27.

služby, vnímané spotřebiteli či uživateli v jejich substituční zaměnitelnosti. V podmínkách vnitřního trhu služeb kolektivní správy tomu tak z její podstaty není a ani být nemůže. Jednotlivé repertoáre českých kolektivních správců, licenčně nabízené v rámci jejich územního působení a zahrnující na reciproční bázi i hudební katalogy jejich zahraničních smluvních partnerů, jsou uživateli poptávané komplementárně, nikoli jako zaměnitelné substituty, navíc s napojením na relevantní jazykově-kulturní kontext.

Zákonem definovaná povaha hromadné licence uzavírá jakýkoli prostor k projevení uživatelských preferencí co do smluvního rozsahu i obsahu, a paušální odměna za její udělení ve své zákonem předvídané podobě by měla implikovat splnění podmínek pro 'cenu' obvyklou v místě a čase užití předmětů ochrany.³⁰¹ Pokud by tato skutečnost měla oslabovat uvedené tvrzení o komplementaritě hromadně licencovaných repertoárů děl či zaznamenaných uměleckých výkonů v porovnání se zahraniční situací, ovládanou odlišným právním, místním a historicko-kulturním zázemím či kontextem (jímž je pak předurčen i preferenční radius uživatelské veřejnosti ve vztahu k výběru licencovaného repertoáru), a budít tak obavu z případného zneužití monopolního postavení správce v rámci jeho územní působnosti, její rozptýlení by mělo pak záviset na kvalifikovaném posouzení přiměřenosti výše licenčních odměn. Samotné normativní znění autorského zákona pro takovéto posouzení nestačí, a nezbyvá proto – i s ohledem na absenci rozhodčího místa německého typu u nás, spoléhat na soudní judikaturu.³⁰²

K problematice kolektivní správy v České republice po implementaci unijní legislativy autorskoprávní novelou lze shrnout, že její výkon se prakticky zkomplikoval a že

---

³⁰¹ § 98a odst. 2 autorského zákona rozumí hromadnou smlouvou licenční smlouvu, uzavřenou mezi kolektivním správcem a uživatelem, kterou kolektivní správce poskytuje oprávnění k výkonu práv v rozsahu všech předmětů ochrany, k nimž spravuje práva – tj. repertoár, nebo k jeho části; přičemž pro určitost vymezení předmětu takto poskytnuté licence se uplatní zákonná fikce nepřipouštějící důkaz opaku v tom, že je jím celý kolektivním správcem spravovaný repertoár, bez potřeby předměty ochrany jednotlivě určovat.

³⁰² Nový německý zákon o kolektivní správě, který v rámci transpozice směrnice o kolektivní správě nabyt účinnosti k 1. červnu 2016 (*Verwertungsgesellschaftengesetz*), převzal původní zákonnou úpravu rozhodčího orgánu (*Schiedsstelle*), jako správního orgánu zřízeného u patentového a známkového úřadu v Mnichově, který znal ještě původní zákon z roku 1965, upravující zvláště výkon kolektivní správy. Hlavním cílem rozhodčího řízení, které je v mnohém podobné tomu soudnímu coby jeho nezbytný procesní předpoklad, je předložení sporným stranám (jimiž jsou vedle správců a uživatelů i televizní vysílatele a provozovatele kabelového přenosu), smířící návrh řešení sporu jak o výši přiměřených odměn, včetně odměn náhradních, tak i o povaze užití autorskoprávně chráněných děl a zaznamenaných výkonů, anebo o smluvních licenčních podmínkách. Viz REINBOTHE, J.: *Schlichtung im Urheberrecht: Die Schiedsstelle nach dem Wahrnehmungsgesetz – Funktion, Rechtsnatur und kartellrechtliche Problematik (§ 102a GWB)* (*Urheberrechtliche Abhandlungen des Max-Planck-Instituts für ausländisches und internationales Patent-, Urheber- und Wettbewerbsrecht, München*. Nr. 16). Beck, München 1978; nebo SCHULZE, G.: *Das Schiedsstellenverfahren*, publikováno RIESENHUBER, K. u.a. (Hrsg.): *Recht und Praxis der GEMA: Handbuch und Kommentar*. 2. Auflage. De Gruyter, Berlin 2008.

nová zákonná úprava zpřísnila nad požadovaný unijní rámec podmínky sjednávání licenčních smluv k tíži českým kolektivním správcem zastoupených nositelů práv. Místo nešťastné kazuistické úpravy postupu sjednávání sazebníků odměn, komplikující v neprospěch kolektivně zastupovaných nositelů práv negociace kolektivních a hromadných licenčních smluv, měl český zákonodárce směřovat zde nadbytečnou iniciativu spíše na normování efektivního a realizovatelného způsobu řešení sporů *ex ante* mezi správcí a uživateli, a neponechat regulaci této kritické problematiky pouze na (v praxi nedocenenou) mediaci osobou prostředníka, což je v podstatě prvek jenom umocňující neblahý efekt, působený novelou zavedeným institutem tzv. nesouhlasící osoby a otevírající prostor uživatelským sdružením obstruovat jednání s kolektivním správcem a zdržovat plnění jejich zákonných povinností. Obrana kolektivního správce proti takovému znásilnění zákonodárcova úmyslu partikulárními skupinami uživatelů předmětů ochrany (byl-li vůbec veden upřímnou snahou o spravedlivé vyvážení vztahů mezi oběma stranami), by byla mizivá, zvláště s ohledem na složitost prokázat zřejmý úmysl uživatele předmětnou smlouvu neuzavřít, aby tak správce mohl vůči němu uplatnit zdržovací nárok a nepřipravit zastupované nositele práv o vydání bezdůvodného obohacení, jak to autorský zákon v § 98d odst. 3 předvídá.

5.4.3 Monopol kolektivní správy a vnitřní trh EU

Po několika dřívějších rozhodnutích SDEU v řízeních o předběžných otázkách, týkajících se přiměřenosti výše licenčních odměn a případného zneužití dominantního postavení kolektivních správců³⁰³, které principiálně nepopřely opodstatněnost zákonných monopolů kolektivních správců, a jejich uvolnění pro hospodářskou soutěž na vnitřním trhu ponechávají jednotlivým členským státům s tím, že primární ani sekundární právo EU by případnému vnitrostátně zavedenému monopolu na poskytování předmětné služby na jejich územích nemělo bránit, nutno z recentní judikatury Soudu zmínit jeho nedávný rozsudek v řízení o předběžné otázce ve věci lotyšského kolektivního správce autorských majetkových práv k hudebním dílům.³⁰⁴

Doposud vycházeli evropští soudci při rozhodování o uvedené problematice v off-line uživatelském segmentu velice prozíravě, rozumně a koherentně z respektu k tradiční zákonné teritorialitě autorských práv, na které je opodstatněně monopolisticky vystavěna i

---

³⁰³ Právní věci 395/87 *Tournier*, anebo 110/88; 241/88 a 242/88 *Lucazeau* a zejména rozsudek SDEU ze dne 27. února 2014 ve věci C-351/12 *OSA v. Léčebné lázně Mariánské Lázně a.s.*

³⁰⁴ Rozsudek Soudního dvoru EU ze dne 14. září 2017 ve věci C-177/16 *AKKA/LAA v. Konkurences padome.*

jejich kolektivní správa. Nenašli totiž za současného stavu unijního autorského práva, postrádajícího jeho pozitivní, harmonizovanou a procesně vynutitelnou materiální úpravu jinou metodu pro jeho efektivní výkon a úspornou správu, která by dosahovala stejnou garanci úrovně ochrany autorských majetkových zájmů, než jakou vykazuje ta stávající, založená na teritorialitě a recipročním zastoupení monopolně působících kolektivních správců.³⁰⁵

Z této rozhodovací praxe sice výrazně nevybočil Soudní dvůr EU ani v posledně citovaném rozhodnutí *AKKA/LAA* o předběžné otázce, kterou v řízení o ní podle článku 267 Smlouvy o fungování EU vnesl lotyšský nejvyšší správní soud, no ani nikterak významně nepřispěl k objasnění otázky, týkající se přiměřenosti odměn za užití nehmotných statků, účtovaných kolektivním správcem za udělenou licenci. Předmětem jeho žádosti byl výklad ustanovení článku 102 druhého odstavce písm. a) SFEU,³⁰⁶ a to na pozadí původního sporu mezi kolektivním správcem majetkových práv autorů hudebních děl, usazeným a působícím v Lotyšsku a tamním úřadem pro hospodářskou soutěž, který žalujícímu správci z důvodu zneužití jeho dominantního postavení požadováním nepřiměřeně vysokých licenčních odměn uložil peněžní sankci. Antimonopolní úřad ve svém napadeném rozhodnutí stanovil výši pokuty na základě ročního obchodního obratu kolektivního správce, přičemž do tohoto základu pro výpočet výše pokuty zahrnul i vlastní odměny inkasované ve prospěch zastupovaných nositelů práv, co žalobce rozporoval.

Uvedena kauza spočívá na třech sporných bodech: 1) na subsumpci předmětného ustanovení SFEU o přímém či nepřímém vynucování nepřiměřených cen anebo jiných nerovných obchodních podmínek s dopadem na členské státy v daném případě; 2) na

---

³⁰⁵ Ve svém stanovisku, s nímž se Soud v řízení o předběžné otázce ve věci *C-351/12 OSA v. Léčebné lázně Mariánské Lázně a.s.* ztotožnil, generální advokátka uzavírá, že absence jednotné úpravy kolektivní správy na unijní úrovni ji nevyvádí z přesvědčení o legitimitě vnitrostátních zákonných monopolů kolektivních správců a navrhuje Soudu odpovědět na předběžnou otázku tak, že primární a sekundární právo EU nebrání aplikaci vnitrostátní právní úpravy, která vyhrazuje výkon kolektivní správy autorských práv na území členského státu pouze jednomu (monopolnímu) kolektivnímu správci autorských práv, a tím neumožňuje příjemci služby volný výběr kolektivního správce z jiného členského státu. Viz Stanovisko generální advokátky Eleanor Sharpston přednesené dne 14. listopadu 2013 v uvedené věci *C-351/12*; bod 76.

³⁰⁶ Předmětné ustanovení SFEU v rámci úpravy pravidel hospodářské soutěže zní: *S vnitřním trhem je neslučitelné, a proto zakázané, pokud to může ovlivnit obchod mezi členskými státy, aby jeden nebo více podniků zneužívaly dominantního postavení na vnitřním trhu nebo jeho podstatné části. Takové zneužívání může zejména spočívat: a) v přímém nebo nepřímém vynucování nepřiměřených nákupních nebo prodejních cen anebo jiných nerovných obchodních podmínek; b) v omezování výroby, odbytu nebo technického vývoje na úkor spotřebitelů; c) v uplatňování rozdílných podmínek vůči obchodním partnerům při plnění stejné povahy, čímž jsou někteří partneři znevýhodňováni v hospodářské soutěži; d) v podmiňování uzavření smluv tím, že druhá strana přijme další plnění, která ani věcně, ani podle obchodních zvyklostí s předmětem těchto smluv nesouvisejí.*

definování objektivních kritérií a způsobu pro kvalifikování výše autorských licenčních odměn jako nepřiměřených; a konečně 3) na správnosti výpočtu pokuty ve správním řízení zohledněním autorských odměn, coby správci svěřeného majetku nositelů práv, do základu pro její výpočet.

Otázku, zda na činnost kolektivního správce s monopolní územní působností uvnitř členského státu může dopadat právní úprava pravidel hospodářské soutěže na vnitřním trhu EU podle článku 102 SFEU v tom smyslu, že jeho licenční praxe ovlivní obchod mezi členskými státy k újmě stability či celistvosti vnitřního trhu, odpověděl Soud kladně.³⁰⁷

Poukázal přitom na to, že součástí repertoáru kolektivního správce jsou i díla zahraničních autorů, ovšem bez dalšího rozvedení této kauzální souvislosti i na reciproční zastupování kolektivních správců. Smlouva, uzavřená mezi zahraničními partnery o vzájemném zastupování ve výkonu majetkových autorských práv k jejich repertoárům obsahuje totiž pouze závazek, aby příslušná smluvní strana nakládala s repertoárem svého zahraničního partnera při udělování licencí na svém území za stejných podmínek, jaké uplatňuje ve vztahu k domácím nositelům práv. Takovéto ujednání je proto nutné číst, jakožto implicitně projevený souhlas zahraničním správcem zastoupených nositelů práv s licencováním jejich děl podle podmínek uplatňovaných na stejný rozsah práv a ke stejným předmětům ochrany, jaké jsou aplikovány v dané zemi – nehledě k tomu, zdali se tak děje za licenčních podmínek výhodnějších či nikoli, ani jestli se jedná o členskou zemi EU anebo o jinou, neparticipující na evropském vnitřním trhu. Tradiční systém recipročního zastupování kolektivních správců, aplikovaný pro off-line užití předmětů ochrany má totiž ze své specifické podstaty univerzální povahu, nelimitovanou pouze na evropské teritorium a jeho opodstatněnost konstatoval i Tribunál SDEU, rozptýlením obavy Komise z nedovoleného kartelového jednání kolektivních správců ve shodě (*concerted practice*), na rozdíl od přípustného paralelního postupu (*parallel conduct*), nezbytného pro efektivní a účinnou ochranu spravovaných práv, byť lemujícího hranice členských států EU.³⁰⁸

---

³⁰⁷ Srov. C-177/16 *AKKA/LAA*; bod 30.

³⁰⁸ Rozsudek šestého tribunálu SDEU ze dne 12. dubna 2013 ve věci T 442/08 *CISAC* anebo T 418/08 *OSA*. Dne 12. dubna 2013 Soud vynesl ve věci *CISAC* a jeho evropských členů dlouho očekávaný rozsudek, ve kterém vyhověl žalobám kolektivních správců a zrušil článek 3 napadeného rozhodnutí Komise (COMP/C2/38.698 – *CISAC*), podle kterého měli evropští kolektivní správci jednat nedovoleně ve vzájemné shodě a porušovat pravidla hospodářské soutěže na vnitřním trhu EU zaváděním územních restrikcí recipročního zastupování. Komisi se podle Soudu nepodařilo právně relevantním způsobem prokázat toto její tvrzení, zejména pravděpodobnost jejího alternativního vysvětlení koordinovaného či kartelového jednání místo jinak dovoleného paralelního jednání kolektivních správců, coby nezbytné záruky efektivního boje proti nelegálnímu užití hudebních děl.

Ve vztahu k otázce přiměřenosti výše licenčních odměn Soud dále s odkazem na svou ustálenou judikaturu konstatoval, že zneužití dominantního postavení na relevantní části vnitřního trhu může spočívat v uplatňování přemrštěné ceny, bez přiměřeného poměru k hospodářské hodnotě poskytnutého plnění.³⁰⁹

Metod zjištění této nadměrné disproporce mezi výší reálných (výrobních) nákladů a požadovanou cenou je několik. Mohou spočívat v absolutním cenovém vyjádření anebo ve srovnání s cenovou konkurencí. Obecně u takovéto komparace, která musí být provedena na jednotném základě bude platit, že pokud subjekt s dominantním postavením na rozhodném trhu účtuje zřetelně vyšší ceny nežli subjekty v jiných členských státech, může tento cenový rozdíl indikovat zneužití takového tržního postavení.³¹⁰ Nicméně, aby toto porovnání bylo relevantní, musí zohlednit srovnatelné parametry, jinými slovy vycházet z jednotného základu. Metodika výpočtu odměn se ovšem u jednotlivých správců může výrazně lišit a být vázána například na komerční ukazatele anebo na prostorové dispozice jednotlivých provozoven. Jiná hlediska aplikuje správce pro stanovení tarifů např. pro odměny za vysílání děl či zaznamenaných výkonů a jeho přenos, než pro stanovení výše provozovacích honorářů. Proto je nutné srovnání provádět s přihlédnutím ke specifickým daného uživatelského segmentu a k vhodnému výběru referenčních států se srovnatelnými spotřebitelskými zvyklostmi, hospodářskými a sociokulturními prvky včetně HDP na hlavu anebo historicko-kulturním dědictvím, jak rozvádí Soud. U zemí s nestejnou úrovní uvedených parametrů nutno porovnávat s ohledem na paritu kupní síly obyvatelstva a jeho životní úroveň.³¹¹

S názorem Soudu o nemožnosti objektivně určit hranici, jejímž překročením by výše autorských odměn měla být považována za „zřetelně vyšší“ oproti odměnám za které licencuje svůj repertoár jiný správce, neboť v tomto ohledu jsou rozhodující okolnosti

---

³⁰⁹ Srov. C-177/16 *AKKA/LAA*; bod 35 anebo C-52/07 *Kanal 5 a TV 4*; bod 28.

³¹⁰ Srovnej Soudem citovanou judikaturu: rozsudek ze dne 14. února 1978 věc 27/76 *United Brands a United Brands Continentaal v. Komise*, body 252 a 253, a ze dne 13. července 1989 věc 395/87 *Tournier*, bod 38 a spojené věci 110/88, 241/88 a 242/88 *Lucazeau*, bod 25.

³¹¹ C-177/16 *AKKA/LAA*; body 42, 45 a 46. Pamatujeme-li, že předmětem 'obchodování' na trhu s nehmotnými statky v podobě nezaměnitelných hudebních repertoárů kolektivních správců nejsou ocenitelné výrobky, nabízené konkurujícími si výrobci, je mechanické vztažení kritérií, platných bezesporu pro výrobní podnikatelský sektor na podmínky poskytování vesměs nevýhradních licencí k užití děl a uměleckých výkonů, nevhodné a nesprávné. Potvrzením toho je i fakt, že se Soud nikterak nevyjádřil k zásadnímu specifiku autorské tvorby, kterým je neoceňování nepřevoditelných majetkových práv autorů a umělců, byť k tomu předběžná otázka předkládajícího soudu směřovala a reálnost určení přiměřené výše odměn za užití děl relativizovala nejednotnou povahou vyčíslení nákladů na jejich vytvoření, v protikladu k materiálním statkům – viz šestá otázka, bod 61; *tamtéž*.

každého jednotlivého případu, nutno souhlasit. Nicméně úvaze Soudu o tom, že by vysvětlením pro nedostatečnou hospodářskou soutěž na daném trhu ve vztahu k licenčním nabyvatelům mohla být výše režijní srážky, odpovídající rozdílu mezi správcem inkasovanou odměnou a zastoupenému nositeli práv skutečně vyplaceným honorářem, nelze dobře rozumět.³¹² S přihlédnutím k neadekvátnímu rozložení licenční odměny na cenu za užití díla či jiného předmětného nehmotného statku a na režijní srážku (administrativní poplatky) za správu licencovaného práva, úvaha o možnosti podrobit licenční mechanismus kolektivních správců konkurenčním pravidlům hospodářské soutěže na vnitřním trhu EU neobstojí. Úctovaná autorská odměna totiž primárně odráží čistou hodnotu užívání autorských děl v hospodářských vztazích v podobě protiplnění, poskytovaného v plné výši pouze uživatelem za jeho nakládání s dílem. Administrativní zatížení takto inkasované odměny se uskutečňuje už jenom na účet kolektivně zastupovaných autorů a s jejich souhlasem, bez jakékoli finanční účasti ze strany uživatelů. Není zde tedy přítomná žádná souvislost mezi uživatelskou hospodářskou výhodou na úhradě autorské odměny a administrativním poplatkem za kolektivní správu, která by ospravedlňovala vyvinutí soutěžního tlaku na 'cenovou úroveň' za poskytnutou správu kolektivně licencovaného práva.³¹³

Nakonec se Soud k otázce zahrnutí i částky, odpovídající odměnám pro vyplacení zastupovaným autorům do základu pro stanovení výše pokuty správním úřadem vyjádřil v tom smyslu, že to možné je pod podmínkou, že uvedené autorské odměny jsou součástí hodnoty služeb poskytovaných správcem, který s osobami zastoupených nositelů práv tvoří hospodářskou jednotku.³¹⁴

Podle české platné právní úpravy kolektivní správy takováto situace nemůže mezi standardní nepodnikající osobou kolektivního správce v postavení správce vykonávajícího plnou správu cizího majetku, který mu nepatří a beneficiem, v jejichž prospěch tak – nikoli jako jejich zástupce činí, nastat. Obzvlášť s přihlédnutím k faktu, že kolektivní správce vykonává správu svěřených cizích majetkových hodnot vlastním jménem na vlastní

---

³¹² Srov. body 55, 58 a 59; *tamtéž*.

³¹³ I podle starší evropské judikatury, posuzující zneužití dominantního postavení kolektivního správce na relevantním trhu lze případně s faktorem administrativního zatížení autorské odměny počítat u kolektivní správy provozovacích autorských práv na užití děl způsoby vyžadujícími neustálý monitoring prováděný správcem. K takovému zneužití by podle SDEU mohlo dojít za předpokladu existence i jiné metody kvantifikování předmětného užití děl, která by vedla k dosažení stejně legitimního cíle ochrany majetkových zájmů kolektivně zastupovaných nositelů práv, ale bez výrazného navýšení nákladů na správu práv. Viz rozsudek SDEU ve věci C-52/07, *Kanal 5 Ltd a TV 4 AB v. STIM*, bod 40.

³¹⁴ Viz C-177/16 *AKKA/LAA*; body 67 a 71.

odpovědnost, aniž by beneficiant byl ve vztahu k třetím osobám sám či společně se správcem jakkoli zavázán.³¹⁵ Nesprávná úvaha Soudu jenom dokazuje jeho automatizovaný postup při hledání odpovědi na lotyšským soudem předložené předběžné otázky ze specifické oblasti 'cenotvorby' za užití nehmotných statků, když samotný pojem 'obrat' (*business turnover*), coby aritmetický základ pro stanovení výše pokuty osobě, která žádný obrat ve smyslu generovaného zisku, náležejícího jinak v plné výši podnikateli nevykazuje, nepodrobil kritickému hodnocení, aby tak eliminoval nebezpečí uložení nepřiměřeně vysoké pokuty, kterou v důsledcích ponесou kolektivně zastoupení autoři ze svého.

Z kontextu výše uvedených úvah a judikatury SDEU lze dospět k názoru, že organizace kolektivní správy by – na rozdíl od soukromoprávních osob, nabízejících nositelům práv autorských či souvisejících jejich agenturní zastupování na komerční bázi, mohly splňovat podmínku vrchnostenského pověření poskytováním služeb obecného hospodářského zájmu, kterým kolektivní správa v jejím zákonně definovaném smyslu nepochybně je. Specifičnost a nezastupitelnost kolektivního spravování svěřených majetkových hodnot v podobě udělování uživatelských oprávnění a inkasování licenčních odměn ve prospěch nehomogenní obce zastoupených nositelů práv, uznává státní moc ve formě speciálního zákonného institutu, usnadňujícího vypořádání autorskoprávních nároků oprávněných nositelů těchto práv vůči veřejnosti, reflektující mnohotvárnost uživatelských přístupů k chráněným repertoárům děl či dalších předmětů ochrany.

Veřejnoprávní regulace činnosti kolektivního správce má být zárukou jak pro nositele svěřených práv, tak i pro uživatele, že protichůdnost jejich zájmů při střetu nabídky nehmotných statků s poptávkou po nich nebude představovat překážku plynulé výměny autorského či uměleckého obsahu, garantující spravedlivou odměnu jeho původcům i vlastníkům. Spoléhání se zastoupených nositelů práv a uživatelské veřejnosti na nerušenou a plynulou imateriální výměnu chráněných statků mezi zúčastněnými stranami, znamená pro osobu kolektivního správce závazek mnohem širší, než jaký na sebe bere nakladatel/vydavatel anebo umělecká agentura ve smlouvě s jednotlivým autorem či umělcem, angažovanými dobrovolně a dle individuálního výběru konkrétního smluvně-obchodního partnera. Kolektivní správce, na rozdíl od komerčních subjektů na trhu s nehmotnými statky, nese zákonnou odpovědnost za včasnou a účinnou právní ochranu i za plné majetkové zhodnocení hromadně spravovaného repertoáru, aniž by jej mohl samostatně podle vlastní preference, odrážející popularitu či poptávku jednotlivých autorsko-

---

³¹⁵ § 97 odst. 2, 3 a 4 autorský zákon, ve spojení s § 1400 odst. 1 a odst. 2, občanský zákoník, *a contrario*

uměleckých titulů selektovat. Je proto opodstatněné i prakticky žádoucí, aby byl správce vybaven autonomním prostorem pro poskytování zejména hromadných uživatelských licencí za nakládání se svěřenými předměty ochrany, ke kterým jiní licenční poskytovatelé uživatelská oprávnění poskytnout ze zákona či technicky nemohou a ani pro to nejeví obchodní zájem.

Ochranné autorské organizace se ze soutěžně-právního hlediska nacházejí v pozici přirozeného monopolu. Je to dáno zejména ekonomickou povahou kolektivní správy majetkových práv k zastupovaným repertoárům. Protože fixní náklady správy hromadně zastupovaného repertoáru jsou vysoké a mezní náklady správy dalšího jednotlivého díla naopak nízké, kolektivní správce se bude v 'soutěžním' prostředí chovat neefektivněji, pokud koncentruje u sebe převážnou většinu, ne-li všechny nositele práv, k co možná nejrozsáhlejšímu repertoáru děl či jiných předmětů ochrany. Tato agregace repertoárů u správce je důležitá i z praktických důvodů, protože eliminuje rizika spojená s nejistotou o rozsahu předmětné licence na straně uživatele předmětů ochrany a snižuje transakční náklady správy licencovaných práv k předmětnému repertoáru, bez nutnosti ověřovat legitimitu titulů k jeho zastupování mezi vícero případnými správci stejných práv k stejným druhům děl a předmětům ochrany, v intencích vymezených vnitrostátní autorskoprávní úpravou kolektivní správy.³¹⁶

Těmto zásadám ovšem odporuje nově-zavedený zákonný institut nezávislého správce práv, který byl do autorského zákona implementován ze směrnice o kolektivní správě. Ta k důvodům pro konstituování osoby nezávislého správce uvádí, že nositelé práv by měli mít možnost pověřit správou svých práv nezávislé správce práv, přičemž tito nezávislí správci práv jsou komerčními subjekty, které se od organizací kolektivní správy liší mimo jiné tím, že je nevlastní ani neovládají nositelé práv. Pokud však tito nezávislí správci práv provozují stejnou činnost jako organizace kolektivní správy, měli by mít povinnost poskytovat nositelům práv, které zastupují, organizacím kolektivní správy, uživatelům a veřejnosti „určité“ informace. Negativně zároveň vypočítává osoby, které za nezávislé správce práv nemožno považovat, a to s odpovídající kvalifikací, jakou zná i český autorský zákon.³¹⁷

---

³¹⁶ § 96a odst. 2 písm. c) a odst. 3 písm. d), autorský zákon.

K zachování přirozeného monopolu, jakožto efektivního tržního řešení úsporné a efektivní kolektivní správy viz blíže DREXL, J. (et al.): *MPI Comments: The EU Proposed Directive on Collective Rights Management*; Max Planck Institute for Intellectual Property and Competition Law Research Paper No. 13-04, January 16, 2013; 4 až 6 s. Dostupné na https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2208971.

³¹⁷ Srov. § 95 odst. 1 věta druhá a §§104 násl.; autorský zákon. Negativní definice nezávislého správce práv se

Postavení podnikající osoby nezávislého správce, jemuž k činnosti kolidující s koncesovanou kolektivní správou postačí pouhá registrace u ministerstva kultury bez dalších formálně-právních povinností, vedle nepodnikajících kolektivních správců, kteří je splnit musí a je jim zapovězeno v rámci poskytování kolektivní správy podnikat, znamená evidentně založení nerovné soutěže, která oslabuje vlastní výkon kolektivní správy práv, jak je ve své neobchodní povaze ke prospěchu autorů, umělců a výrobců normován. V těchto reálných a zákonodárcem kodifikovaných obchodně-právních souvislostech nelze opravdu o možnosti zneužití dominantního postavení kolektivního správce rozumně uvažovat. Navíc sporná nepravá retroaktivní působnost novely autorského zákona³¹⁸ ve vztahu k platným autorským odměnám, sjednaným před nabytím její účinnosti, vnesla do jinak legálně založených obchodně-licenčních vztahů mezi kolektivním správcem a uživateli předmětů ochrany právní nejistotu a přímo negativně zasahuje do svobodné realizace tarifní strategie kolektivních správců, deformujíc tak rovné postavení soukromoprávních subjektů licenčních poměrů, ve prospěch zástupců průmyslu i obchodu a na úkor nositelů autorských práv. Nová regulace podmínek sjednávání sazebníků odměn kolektivních správců neodpovídá jejich legitimnímu očekávání a představuje nepochybně i nežádoucí zásah do autonomie smluvní vůle soukromoprávních subjektů, obecně respektované občanskoprávní zásady, na které je nutno trvat.³¹⁹

---

týká např. producentů audiovizuálních děl a hudebních nahrávek, vysílatelů, nakladatelů a hudebních vydavatelů, neboť poskytují třetím osobám obvykle podlicence na základě oprávnění získaného derivativně od výkonných umělců nebo autorů individuálně sjednanými dohodami, pročež jednají ve svém vlastním zájmu. Kromě toho se za 'nezávislé správce práv' nepovažují ani manažeři ani agenti autorů a výkonných umělců, kteří jednají jako zprostředkovatelé a zastupují nositele práv v jejich vztahu k organizacím kolektivní správy, jelikož nespravují tato práva ve smyslu stanovování sazeb, udělování licencí nebo vybírání peněz od uživatelů. Srov. recitál 15 a 16 směrnice o kolektivní správě. Její článek 3 písm. b) definuje nezávislého správce práv jako „organizaci, která je ze zákona nebo prostřednictvím postoupení, licence nebo jiného smluvního ujednání oprávněna spravovat jménem více než jednoho nositele práv autorská práva nebo práva s nimi související ke prospěchu nositelů práv jako svým jediným a hlavním účelem a která: i) není přímo či nepřímo, v celém rozsahu ani zčásti, vlastněna ani ovládána nositeli práv a ii) je svou podstatou ziskovou organizací.“

³¹⁸ Viz čl. II bod 8 přechodných ustanovení zákona č. 102/2017 Sb. Nepravá retroaktivita je dle rozhodovací praxe Ústavního soudu přípustným řešením mezi dosavadní a novou právní úpravou, pakliže zásah do práv a legitimního očekávání adresátů nepřímo retroaktivní právní normy nepřesahuje únosnou hranici. Viz např. Nález Ústavního soudu, sp. zn. Pl. ÚS 53/10, body 147 až 149 anebo Nález Ústavního soudu, sp. zn. Pl. ÚS 17/11, body 53 až 54. Nadmíra únosnosti zákonodárcem přijatých legislativních opatření by se mohla projevit ve zjevném poklesu inkasovaných odměn z hromadného licencování repertoáru kolektivního správce, coby důsledku obstrukčního jednání uživatelů a jejich sdružení, zneužívajících status tzv. nesouhlasící osoby, upravené v § 98f odst. 3 a 4 autorského zákona. Podle stanoviska Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže ze dne 5. ledna 2018 (čj. ÚOHS-PO398/2017/OS-36315/2017/852/LDu) „... je předmětná právní úprava postupu sjednávání sazebníků dle autorského zákona sice nešťastná, ale právně konformní, protože nastavení pravidel pro stanovení výše odměn nositelům autorských práv nepředstavuje exces z hlediska legitimního očekávání kolektivních správců.“

³¹⁹ § 1725 občanský zákoník. I kdybychom připustili, že osoba kolektivního správce je státem delegovaná vykonávat službu obecného hospodářského zájmu, zůstává správcem soukromoprávním subjektem, jehož vnitřní poměry a působení v hospodářských vztazích podléhají civilně-právní regulaci občanského zákoníku, resp.

Na základě provedené analýzy normativních podmínek a faktických předpokladů pro stanovení způsobu výpočtu autorských odměn za užití děl a jiných předmětů autorskoprávní ochrany kolektivním správcem, je zřejmé, že takový způsob, který by byl jediný možný nelze definovat. Otázku přiměřenosti autorských honorářů v rámci kolektivního výkonu autorských majetkových a souvisejících práv nutno nahlížet ze dvou, pochopitelně odlišných pohledů - jak samotných nositelů práv, pro které správce tyto odměny generuje zákonem předvídaným způsobem, vylučujícím standardní obchodní vztah nabídky a poptávky se střetem na optimální, a tudíž i přiměřené ceně za nabízené materiální a zaměnitelné zboží či službu a eliminujícím možnost správce své dominantní postavení na trhu zneužít, - tak i samotných uživatelů předmětů ochrany, jejichž zájmu na vyjednání co možná nejvýhodnějších licenčních podmínek český zákonodárce otevřel nebývalý prostor, diskriminující kolektivně zastoupené autory, umělce i výrobce.

Kolektivně spravovaná autorská práva, coby nepřevoditelná a neocenitelná, nejsou vlastním předmětem sazebníků kolektivního správce, jehož monopolní postavení nedovoluje v daném místě a čase obvyklou 'cenu' udělované licence, bez možnosti porovnání srovnatelných repertoárových nabídek určit. Nezbyvá proto, než spoléhat na rozumně vyvážené uspořádání soukromoprávních vztahů mezi dotčenými subjekty. Nová zákonná úprava kolektivní správy bohužel dosažení této rovnováhy nezaručuje.³²⁰

---

autorského zákona, tedy norem, usilujících o zachování rovnováhy smluvních stran.

³²⁰ Ke škodě nositelů práv tak dochází k oklešťování smluvní autonomie soukromoprávních subjektů. Řešením za daných okolností zůstává i nadále možnost využití pomoci nepodjaté osoby prostředníka, který by mohl angažovaně do sporu o přiměřenou výši odměn vstoupit a přispět k jeho efektivnímu a spravedlivému vyřešení, místo nákladného a zdlouhavého soudního řízení.

Závěr

Předmětem výzkumu této dizertační práce byla problematika autorskoprávních souvislostí, spojených s nástupem informačního věku digitálních technologií i aplikace autorského práva v podmínkách vnitřního trhu Evropské unie. Informační éra představuje historicky novou etapu vývoje lidské společnosti jako takové. Její epochální rozměr můžeme srovnávat s nástupem moderní společnosti přelomu 19. a 20. století, doprovázenou průmyslovou revolucí, následně rezonující v postmoderní ozvěně politického i intelektuálně-uměleckého liberalismu, vyznačujícího se relativizací životních hodnot a duchovní orientace člověka. Signifikantní pro dnešní dobu je globalizace ve smyslu síťového propojení všech složek společenského života, včetně informační výměny dat různé povahy a původu, ten autorskoprávní nevyjímaje. Síťová interaktivita ovšem sama o sobě neznamena osobní sblížení ani individualizované jednání připojených uživatelů, ukrytých pod anonymními identitami. Je ale právní skutečností, vyvolávající autorskoprávně relevantní následky.

Autorské právo, se coby relativně nové odvětví právní civilistiky, dostávalo do konfrontace se společenskými změnami vždy poté, co tyto působily technologický efekt, spočívající v nových formách komunikace imateriálního obsahu tvůrčí umělecké nebo vědecké povahy. Obsahu, zaznamenaného nejdřív na hmotných nosičích, nyní víceméně šířeného po drátě optickými kabely anebo bezdrátově vzduchem. Vznik internetové sítě proměnil formy mezilidské komunikace a stal se nástrojem, prostředkem i platformou pro komerční výměnu informací. Ona výměna je zdrojem nebývalého materiálního i intelektuálního kapitálu komunikujících stran, soukromými subjekty fyzických i právnických osob počínaje a jednotlivými státními celky konče. Online platformy s hudebním i audiovizuálním obsahem jsou v současnosti nejvíce používanými digitálními aplikacemi. Důkazem toho je například vstup švédské společnosti *Spotify*, provozující hudební online portál na světovou burzu, s obchodní hodnotou podniku před 600 miliard Kč.

Osoby ISP poskytují informační služby internetové veřejnosti na síti v rozličných technologických formátech, zejména v režimu *stream* anebo *download*. Z plurality nabídek těchto služeb si obyčejný uživatel anebo předplatitel může vybrat jak ty nelegální, tak i legální. Primárním zadáním zákonodárce má být nastavení pozitivního zvýhodnění služeb s licenčně vypořádaným repertoárem sdělovaných nehmotných statků. Takováto právní regulace ale u nás chybí a normováno je pouze prostředí poskytovatelů informačních služeb obecně, bez autorskoprávního rozlišení na ty legální a nelegální. Navíc, paušálně je exkulpujíc z rámce obecné odpovědnosti za provozování rizikové činnosti ve vztahu

k ústavně chráněným majetkovým hodnotám jiných osob. Takovýto přístup svrchovaného zákonodárce, s nárokem na kontrolu virtuální reality na internetu, neodpovídá v dnešní době rozvinuté internetové komunikace s dostupnými prostředky kontroly a dohledu nad internetovou sítí deklarované rovnováze mezi zájmy uživatelů autorskoprávně chráněných nehmotných statků a nositelů práv k nim se upínajícím.

Konkurence politického práva na svobodný přístup k informacím a svobody slova či projevu, s rovněž ústavně garantovaným absolutním právem k duševnímu vlastnictví musí být řešena kazuisticky, proporcionálním poměřováním cíle a prostředků k jeho dosažení. Právní regulace internetové komunikace v zájmu autorů neznamena ohrožení informační svobody ani diskriminaci uživatelů nehmotných statků, jak prokazuje tato práce. Právě naopak, záruky ochrany autorskoprávních zájmů stimulují uměleckou i vědeckou tvorbu a investice do ní, což se projeví v pozitivních společenských externalitách v podobě intelektuálního bohatství a růstu znalostní ekonomiky.

Bez proaktivní spolupráce prostředníků informační výměny a definičních online autorit bude bezbřehé vytěžování autorskoprávně chráněného obsahu na velkokapacitních online úložištích anebo anonymní sítíovou *peer to peer* komunikací k újmě autorů pokračovat. Její dosažení nezaručí pozitivní právní regulace neodpovědnosti osob ISP za sdělování cizího obsahu či jeho prostředkování službami elektronické komunikace, nýbrž naopak zavedení speciální autorskoprávní úpravy podmínek pro aktivní zakročování poskytovatelů informačních služeb proti nelegálnímu sdělování děl třetími osobami jejich uživatelů, doplňující obecný normativní rámec civilních závazků z deliktů. V opačném případě ztratí autorské právo svou relevanci i autoritativní přijetí ze strany internetové veřejnosti, která vykazuje sníženou míru právně i morálně odpovědnostního chování na sítích a pro kterou je proto v tomto ohledu preventivně výchovný působení práva nezbytné.

Specifika internetových komunikačních prostředků nemají být důvodem pro zavádění nových právních institucí ani odvětví v kontinentálním právu autorském, zásadně se lišícím od angloamerického kromě jiného i v morálních aspektech a v nepřevoditelnosti autorských práv, s hlavním důrazem kladeným na individuální osobu autora, spíše než na investora do autorské tvorby, coby odvozeného nositele práv k objednanému dílu. S novými právními situacemi, vznikajícími na internetové sítí si tuzemské právo umí poradit vhodnou aplikací autorskoprávních zákonných prostředků ochrany a občanskoprávní regulace obligačního i deliktního práva. Nicméně, neohraňčený internet představuje pro teritoriálně koncipované autorské právo a jeho exkluzivitu výzvu, které nelze úspěšně čelit bez

adekvátních materiálních i procesních prostředků mezinárodního práva soukromého, upravujícího kolizní kritéria pro volbu rozhodného práva v sporných situacích. Jeho doplněním je systém mezinárodních smluv na poli autorského práva, zaručující v územním rámci jejich signatářů minimální standard úrovně ochrany majetkových zájmů autorů a jiných nositelů práv souvisejících s autorským právem.

Problematika, kterou otevřela Evropská komise ve svém komuniké ze dne 28. září 2017 s přílehlavým názvem *Boj proti nezákonnému obsahu on-line – zvyšování odpovědnosti on-line platform* je v současnosti výsostně důležitá. Postavení nositelů autorských a souvisejících práv v informační výměně na online platformách je ovšem specifické a zasluhuje zvláštní právní regulaci. Právní ochranu, vztahující se kromě jiného i ke komunikované problematice, český autorský zákon již mimochodem obsahuje, protože normuje i právo autora domáhat se soudní cestou zákazu poskytování služby, kterou využívají třetí osoby k porušování nebo dokonce i jenom k ohrožování jeho práv.

V porovnání s touto stávající vnitrostátní legislativní úpravou autorskoprávní ochrany v České republice, Komisi komunikovaná agenda, v návaznosti na sekundární unijní regulaci neodpovědnosti poskytovatelů služeb informační společnosti, ukrývajících se do bezpečí přístavů, nositelům autorských a souvisejících práv nic významně nového ani prospěšného nepřináší. Spíš naopak, když místo aby možnost faktického prosazení autorskoprávních zákonných prostředků ochrany umocnila hmotně – i procesněprávní výbavou, oslabuje ji zavedením zákazu obecné povinnosti dohledu komunikátorů nad jimi sdělovaným chráněným obsahem. Navíc mezi těmito právními úpravami ani není jasně vymezený vztah, nezbytný pro vhodnou a jistou aplikaci, když jak autorskoprávní zákonná ochrana, tak i regulace imunit poskytovatelů služeb informační společnosti, jsou ve vztahu k obecné civilní úpravě deliktní odpovědnosti občanského zákoníku regulacemi speciálními.

Kreativní obec autorů i umělců nemůže číst uvedené sdělení Evropské komise jinak, než jako jednu z dalších jejích politických proklamací, bez reálných záruk ochrany oprávněných autorskoprávních nároků kolektivně zastoupených autorů či umělců a výrobců zvukových a zvukově obrazových záznamů. Ono ani jinak, než kontradiktorně nelze výstupy Komise vnímat, když její primární zájem na vytvoření jednotného digitálního trhu informačních služeb v EU, fungujícího pod kontrolou definičních autorit a spočívajícího na zásadách informační svobody, na anonymitě internetových uživatelů, na technologické neutralitě, nerozlišující autorskoprávně chráněný obsah, který služby online platform komunikují, od ostatních informačních sdělení, je s teritoriální regulací autorských a

souvisejících práv, vyžadujících pro svoji ochranu restriktivní přístup zákonodárce, neslučitelný.

Logika normativního zavádění výjimek z jinak obecné odpovědnosti u osob ISP neodpovídá logice zákonných výjimek z exkluzivní ochrany autorských a souvisejících práv, když ta první presumuje bezpečnou plavbu poskytovatelů rizikových informačních služeb v nebezpečných vodách kyberprostoru, přičemž ta druhá vychází z přísného třístupňového testování liberace jinak zákonem regulovaného uživatelského jednání, navíc se zárukami majetkové kompenzace ve prospěch nositelů autorských a souvisejících práv za udělení výjimky.

V situaci výše uvedené konkurence dvou speciálních a vylučujících se úprav, určených navíc nehomogenní obci adresátů, nezbyvá z autorskoprávního hlediska, než se uchýlit k obecné civilní regulaci preventivního jednání, jak jej upravuje český civilní kodex a vyžadovat po osobách ISP povinnost zakročovat na ochranu práv jiných (zde výhradních majetkových práv autorů a umělců), a to z důvodu vytvoření nebezpečné situace jimi poskytovanou a kontrolovanou informační službou. Existence bezpečnostních opatření včetně digitální správy práv je v dnešní době vyspělé internetové komunikace dostatečným důvodem, požadovat jejich obligatorní aplikaci v rámci autorskoprávní ochrany online po osobách ISP. Bez ní nelze žádoucí rovnováhy ústavně garantovaných hodnot v podobě politicky dominující informační svobody na úkor práv vlastnických, dosáhnout. Duševní vlastnictví, jako jedno ze základních ústavních práv, si zaslouží stejnou ochranu v kyberprostoru, jaké se těší v off-line prostředí.

Principiální problém předmětného komuniké, kromě toho, že není primárně adresováno kreativcům, spočívá v jeho pouze informační a nezávazné povaze, jako ostatně většina prohlášení z kabinetu Komise, které adresuje deklaratorně nositelům autorských a souvisejících práv, bez konkrétních legislativních garancí faktické realizace vyslovených cílů. Zároveň i metodologické hledisko komuniké trpí základní nejasností, kterou je ambice Komise bojovat proti nelegálnímu obsahu na online platformách, bez jeho předběžného definování v harmonizačním rámci. Nejedná se o záležitost určenou k subsidiární normotvorbě členských zemí EU. Aniž tedy Komise definuje, co nezákonným obsahem rozumí, nelze od osob ISP očekávat, že se v tom jimi zprostředkovaně komunikovaném zorientují a vyhodnotí správně potřebu odstranění toho cizího a nelegálního. Budou se tomu v obavě před žalobami třetích osob svých zákazníků, sdělujících vlastní, a tudíž legální obsah, umocněné navíc nejistotou z kolize s ochranou osobních údajů, naopak bránit.

Jediným relevantním normativním rámcem, regulujícím v daném ohledu právní odpovědnost poskytovatelů informačních služeb a online platform velkokapacitního ukládání chráněných dat (*cyberlockers*), zůstává zatím směrnice o elektronickém obchodu. A i to ve významu exkulpace osob ISP z obecné právní odpovědnosti za případně nezákonné komunikování chráněného obsahu jejich službami, v podobě bezpečných přístavů. Tento stav proto nelze nikterak považovat za přínosný pro obec kreativců a nositelů autorských i souvisejících práv. Navíc, je uvedená normativní regulace všeobecná a její vztah k autorskému zákonu je nejasný. Má primárně povahu speciální regulace deliktů odpovědnosti za protiprávní jednání, bez vazby na autorskoprávně chráněný obsah a hodí se nanejvýš k úpravě vztahů vznikajících při jednostranných souhlasech, vylučujících protiprávnost na straně uživatelů předmětů ochrany v podobě tzv. veřejných licencí CC.

Evropský zákonodárce by se měl vydat cestou, jakou zvolil ten americký v rámci speciální úpravy tzv. *safe harbours* v *Digital Millenium Copyright Act*, a zakomponovat explicitní pravidla, včetně zejména osob důvěryhodných oznamovatelů (tzv. *trusted flaggers*), které by legitimizovaly a zefektivnily proceduru *notice and action*, přímo do autorského zákona. Takzvaná klauzule o milosrdném Samaritánovi, na kterou odkazuje uvedené sdělení Komise, je zákonným institutem převzatým z americké legislativy, upravující obecně vyvinění poskytovatelů telekomunikačních a internetových služeb z odpovědnosti za šíření nezákonného obsahu třetích osob v postavení jejich přímých komunikátorů, s cílem chránit zejména mladistvé před nemravním online materiálem, podle zákona upravujícího pravidla slušné komunikace v 47 U.S.C. § 230 (c); *Communication Decency Act*. Pro nositele práv autorských a souvisejících je proto nepochybně relevantnější inspirace francouzským modelem HADOPI, precizujícím konkrétní podmínky realizace sankční procedury *notice and action*, detekující nelegální autorskoprávně chráněný obsah.

Naději na změnu v tomto duchu dává aktuálně projednávaný návrh směrnice o autorském právu na jednotném digitálním trhu, obsahující kromě jiného i opatření pro zamezování třetím osobám uživatelů informačních služeb zejména typu hosting, ukládat a zpřístupňovat cizí chráněný obsah na online platformách poskytovaných osobami ISP. Blíže jsou tyto mechanismy, založené na zpracovávání oznámení nositelů práv a jiných třetích osob, se zvláštním statusem důvěryhodných oznamovatelů, konkretizovány v doporučení Komise C(2018)1177 ze dne 1. března 2018 o opatřeních pro efektivní boj proti nezákonnému obsahu online.

Nevýhodou navrhované legislativy je ovšem ponechání rozhodnutí o oprávněnosti oznámeného požadavku nositele práv na odstranění online obsahu místo soudu na poskytovatelích online služeb, co je nutno považovat za odklon od francouzského modelu HADOPI. Možnost řešení sporů, vznikajících ze vztahů mezi účastníky informační výměny online, alternativními formami soudního nebo mimosoudního řízení se nemusí ukázat jako vhodná s ohledem na potřebu včasného, operativního a efektivního zásahu do rozsáhlého a flexibilního datového toku, způsobujícího újmy na právech k duševnímu vlastnictví oznamovatelů porušení autorskoprávních povinností třetích osob.

Otázkou ovšem zůstává, zda by poskytovatel informační služby po dobrovolném přistoupení k proaktivním ochranným opatřením na své platformě mohl ztratit nárok na zproštění své odpovědnosti dle článku 14 směrnice o elektronickém obchodu? Pokud by záměr osoby ISP realizovat preventivní ochranu autorských práv třetích osob byl míněn vážně, nejenom naoko, a opravdu i uskutečněn účinnými prostředky, odpadl by nepochybně důvod pro odpovědnostní kvalifikaci poskytovatele hostingové služby na základě jeho úmyslné či vědomé nevidomosti (*willful blindness*), znamenající i předpokládající jeho vědomost o nelegální povaze hostovaného obsahu a zbavující osobu ISP bezpečí přístavu. Jasnou odpověď na tuto otázku nelze vyslovit bez kazuistického přístupu, zohledněním specifických okolností každého jednotlivého případu zvlášť, zahrnujícím i kombinované posouzení technologických prvků ochranných opatření a potřebu jejich personální supervize.

Legislativa, pracující s kumulativním obsahem, bez rozlišení jeho autorskoprávního statusu se speciální a přísnější regulací odpovědnosti za jeho nelegální zpřístupňování veřejnosti, je nedostatečná a nebude opravdovou reformou autorského práva. Pokud bude tato problematika redukována pouze na ochranu před tzv. kyberšikanou, terorizmem či dětskou pornografií a tzv. *fake-news*, pak autorům, umělcům ani výrobcům takováto regulace nepřinese mnoho nových pozitiv. Aby jejich zájmy nezůstávaly pouze druhořadými a v defenzivě před ambicemi poskytovatelů informačních služeb a jejich uživatelů, je aktivní převzetí gesce nad uvedenou problematikou i Ministerstvem kultury ČR nezbytné. Ono má být hlasem, reprezentujícím autorskoprávní zájmy jako ty, jejichž porušování v prostředí online platforem, představujících velkokapacitní úložiště chráněných dat veřejně sdělovaných komerčními subjekty a působících značné škody na duševním vlastnictví jiných, představuje nepřehlédnutelný segment kyberkriminality.

Vyplnilo by tak prostor pro žádoucí zákonodární iniciativu, danou v intencích zásady subsidiarity sekundárním unijním právem ve prospěch těch, jímž se dostává pouze

marginalizované pozornosti v rámci legislativních aktivit na poli regulace právní odpovědnosti poskytovatelů informačních služeb. V protikladu k té iniciativě, kterou vyvinulo ministerstvo jakožto předkladatel novely autorského zákona, implementující evropskou směrnici o kolektivní správě a licencování online hudebních služeb na vnitřním trhu. Zejména kolektivní zástupce autorů, umělců a výrobců by tak ušetřilo před narušením smluvní autonomie v jednáních o licenčních podmínkách s osobami uživatelů jejich repertoárů i před nerovnou soutěží se subjekty nezávislých správců práv, jak bylo v této práci analyzováno. A v neposlední řadě i před nadměrnou administrativní zátěží kolektivní správy, která má být naopak efektivní plnou správou fiduciárně svěřených majetkových hodnot, realizovanou v rozsahu teritoriální působnosti autorskoprávních jurisdikcí suverénních členských zemí EU, které mají být zárukou právní jistoty pro nositele autorských a souvisejících práv o jejich spravedlivém, řádném a včasném licenčním vypořádání.

Jak bylo v této práci rovněž zkoumáno, reforma autorského práva a jeho kolektivní správy na vnitřním trhu EU nebyla vyvolána primárně jeho nositeli samotnými, nýbrž tlakem obchodníků s nehmotnými statky, poskytujícími digitální služby užití předmětů autorskoprávní ochrany. Jejich argumentům, odkazujícím na zabezpečení volného přístupu k informačnímu obsahu na svobodném a na státní či zákonné regulaci nezávislém internetu, právně i technologicky neutrálním, i na aplikaci pravidel hospodářské soutěže mezi individuálními nebo kolektivními osobami licenčních poskytovatelů, Komise rozumí bez větších problémů. Jsou totižto v souladu s naplňováním její ambice vytvořit jednotný digitální trh online služeb v Evropské unii bez jakýchkoli překážek či omezení informační výměny.

Ve vztahu k regulaci hudebního trhu, vymezeného poskytováním hromadných a kolektivních licenčních smluv osobami kolektivních správců, fungujících v podmínkách přirozených a vnitrostátním právem uznaných monopolů trvalého výkonu svěřenecké (fiduciární) správy majetkových autorských a souvisejících práv k agregovanému a nezastupitelnému celosvětovému hudebnímu repertoáru, by neměla Komise přistupovat v intencích volného poskytování služeb, vymezeného přechodnou či dočasnou povahou a subsidiárně k ostatním svobodám vnitřního trhu aplikovaného. Jakožto službě poskytované na základě pověření zvláštním úkolem obecného zájmu ochrany duševního vlastnictví a zachování národního, historického a uměleckého dědictví, ji totiž svědčí výjimka z pravidel hospodářské soutěže, aplikovaných jinak na evropském vnitřním trhu ve vztahu ke konkurenčnímu prostředí poskytování úplatných služeb, jejichž předměty jsou z hlediska

spotřebitele vzájemně zaměnitelné a neoriginální povahy.

Vyvinutí soutěžního tlaku na osoby kolektivních správců, usazené v jednotlivých členských zemích a kooperujících na reciproční bázi, se negativně promítne v soutěži o nejvýhodnější tarif ve prospěch uživatelů nehmotných statků, k nimž se upínají absolutní, *erga omnes* působící, exkluzivní a ústavně garantována vlastnická práva autorská a související, v jejichž výkonu nesmí být jejich nositel nikterak rušen. Nepřevoditelnost a neoceňování kolektivně spravovaných anebo individuálně vykonávaných či licencovaných autorských práv, majících v evropské právní tradici i nepřenositelnou osobnostní složku, výrazně oslabují důvody pro jakýkoli zásah zákonodárce do autonomního rozhodování nositelů práv k chráněným dílům o licenčních podmínkách nakládání s nimi osobami jejich uživatelů, jak k tomu došlo v rámci transpozice směrnice o kolektivní správě autorských a souvisejících práv a multiteritoriálním licencování hudebních děl online na vnitřním trhu.

Seznam zkratek

U zkratek vycházejících z cizojazyčných názvů organizací či dokumentů, jsou tyto pojmy uvedeny primárně v jazyce, ze kterých zkratka vychází. Český překlad je doplněn pouze v případech, kdy se běžně užívá, popř. je doplněn o neoficiální překlad autora této práce; v některých případech, pokud není obvyklé pro nezkrácenou verzi pojmu užívat český překlad, je tento uveden pouze v originálním jazyce.

ABGB	Allgemeines Bürgerliches Gesetzbuch
ACRIS	Anti-Counterfeiting Rapid Intelligence System
ACTA	Anti-Counterfeiting Trade Agreement
AEO	Authorized Economic Operator
AKKA/LAA	Autortiesību un komunikēšanās konsultāciju aģentūra/Latvijas Autoru apvienība Autortiesību un komunikēšanās konsultāciju aģentūra/Latvijas Autoru apvienība
BASCAP	Business Action to Stop Counterfeiting and Piracy
BGH	Bundesgerichtshof
BIEM	Bureau International des Sociétés Gérant les Droits d'Enregistrement et de Reproduction Mécanique
CAS	Copyright Alert System
CC	Creative Commons
CCC	Creative Commons Corporation
CCI	Center for Copyright Information
CDA	Communication Decency Act
CISAC	Confédération Internationale des Sociétés d'Auteurs et Compositeurs
ČR	Česká republika
DMCA	Digital Millenium Copyright Act
DNS	Domain Name System
DRM	Digital Rights Management

EFF	Electronic Frontier Foundation
EHS	Evropské hospodářské společenství
EP	Evropský parlament
ESD	Evropský soudní dvůr
ESLP	Evropský soud pro lidská práva
EU	Evropská unie
EUIPO	Intellectual Property Rights Intensive Industries and Economic Performance in the EU
EUR	evropská měna EURO
GATT	General Agreement on Tariffs and Trade – Všeobecná dohoda o clech a obchodu
GDR	Global Repertoire Database
GEMA	Gesellschaft für musikalische Aufführungs – und mechanische Vervielfältigungsrechte
HADOPI	Haute Autorité pour la diffusion des œuvres et la protection des droits sur Internet
HTML	Hyper Text Markup Language
ICANN	Internet Corporation for Assigned Names and Numbers
IFPI	International Federation of Phonographic Industry – Mezinárodní federace fonografického průmyslu
INTA	The International Trademark Association
IPA	Internet Protocol Address
ISAN	International Standard Audiovisual Number
ISBN	International Standard Book Number
ISO	International Organization for Standardization – Mezinárodní organizace pro normalizaci

ISP	Internet Service Provider – poskytovatel informační služby; v terminologii směrnice o elektronickém obchodu – poskytovatelé služeb informační společnosti
ISRC	International Standard Recording Code
ISWC	International Standard Musical Work Code
IT/ICT Law	Information Technology/Information and Communication Technology Law
MPAA	Motion Picture Association of America
NTD	Notice and Take Down
OCILLA	Online Copyright Infringement Liability Limitation Act
OECD	Organisation for Economic Co-operation and Development – Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj
OSA	Ochranný svaz autorský pro práva k dílům hudebním, z.s.
P2P	peer to peer
PIPA	The Protect IP Act
Rada	Evropská rada
RIAA	Recording Industry Association of America
RRM	Rights Reference Model
Sb.	Sbírka zákonů České republiky
Sb. m. s.	Sbírka mezinárodních smluv České republiky
SDEU	Soudní dvůr Evropské unie; v této práci označován také zkráceně jako Soud
SEK	švédská koruna
SFEU	Smlouva o fungování Evropské unie, konsolidované znění
SOPA	Stop Online Piracy Act
TCP/IP	Transmission Control Protocol/Internet Protocol
TRIPS	Agreement on Trade Related Aspects of Intellectual Property Rights – Dohoda o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví
UGC	User Generated Content

UNESCO	United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization – Organizace OSN pro vzdělání, vědu a kulturu
URI	Uniform Resource Identifier
U.S.C.	United States Code
WCT	WIPO Copyright Treaty – Smlouva světové organizace duševního vlastnictví o právu autorském
WIPO	World Intellectual Property Organization – Mezinárodní organizace duševního vlastnictví
WLAN	Wireless Local Area Network
WPPT	WIPO Performances and Phonograms Treaty – Smlouva WIPO o výkonech výkonných umělců a o zvukových záznamech
WTO	World Trade Organization – Světová obchodní organizace
www	World Wide Web

Seznam použitých zdrojů

Seznam použité literatury

ALEXY, R. Rechte und Prinzipien. In: Recht, Vernunft, Diskurs. Studien zur Rechtsphilosophie. Suhrkamp Verlag; Auflage: 1. Frankfurt am Main. 1995

ANDRUŠKO, A. Internet, informační společnost a autorské právo. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2016

BARLOW, J. P. Deklarace nezávislosti v kyberprostoru. (A Declaration of the Independence of Cyberspace) <https://www.eff.org/cyberspace-independence>

BARLOW, J.P., The Economy of Ideas – A framework for rethinking patents and copyright in the Digital Age (Everything you know about intellectual property is wrong). 1994. Wired, 2.03

BELL, D. The Coming of Post-Industrial Society: A Venture in Social Forecasting. Harmondsworth: Penguin Books, 1973

BELL, W. Tom, Fair Use vs. Fared Use: The Impact of Automated Rights Management on Copyright's Fair Use Doctrine, 76 N. C. L. Rev. 557-567 (1998)

BENTLY, L., KRETSCHMER, M., Statute of Anne, London (1710), Primary Sources on Copyright (1450-1900); publikované Bently & Kretschmer (eds), Primary Sources on Copyright (1450-1900) (www.copyrighthistory.org)

BERNAM, P.S. The Globalization of Jurisdiction. University of Pennsylvania Law Review. 2002

BOMSEL, O., RANAIVOSON, H. Decreasing Copyright Enforcement Costs: The Scope of a Graduated Response. In: Review of Economic Research on Copyright Issues, 2009. vol. 6(2)

BRIDY, A. ACTA and the Specter of Graduated Response. American University International Law Review 26 no. 3 (2011): 559-578

<http://digitalcommons.wcl.american.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1708&context=auilr>.

COHEN, Julie E. [et al.], Copyright in a Global Information Economy, Aspen Law & Business, 2002

- ČERMÁK, J. Internet a autorské právo, 2. akt. a rozš. vydání. Praha: Linde Praha, 2003
- DERCLAYE, E. Research Handbook on the Future of EU Copyright. Edward Elgar Publishing Ltd. Cornwall UK. 2009
- D'ERME, R., GEIGER, C., GROSSE RUSE.-KHAN, H., HEINZE, C., JAEGER, T., MATULIONUYTE, R., METZGER, A. Opinion of European Academics on Anti-Counterfeiting Trade Agreement, 2 (2011) Journal of Intellectual Property, Information, Technology and E-Commerce Law 65; https://www.jipitec.eu/issues/jipitec-2-1-2011/2965/JIPITEC_ACTA.pdf.
- DRATH, R., Hotfile, Megaupload, and the Future of Copyright on the Internet. What Can Cyberlockers Tell Us About DMCA Reform?, 12 J. Marshall Rev. Intell. Prop. L. 205 (2012)
- DREXL, J. (et al.), MPI Comments: The EU Proposed Directive on Collective Rights Management; Max Planck Institute for Intellectual Property and Competition Law Research Paper No. 13-04, January 16, 2013
- DVOŘÁK, J., ŠVESTKA, J., ZUKLÍNOVÁ, M. a kol. Občanské právo hmotné. Svazek 1. Díl první: Obecná část. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013
- DWORKIN, R. Když se práva berou vážně. Oikonmenh. Praha 2001
- EASTERBROOK, F., Cyberspace And the Law of the Horse, 1996, University of Chicago Legal Forum 207
- EDWARDS, L. Role and Responsibility of Internet Intermediaries in the Field of Copyright and Related Rights; http://www.wipo.int/meetings/en/doc_details.jsp?doc_id=170839
- EICHMANN, E., MÖRSDORF, K., Lehrbuch des Kirchenrechtes auf Grund des Codex Iuris Canonici. I. Band. Achte Auflage. Verlag Ferdinand Schöningh Paderborn. 1953
- ELIÁŠ, K. a kol. Nový občanský zákoník s aktualizovanou důvodovou zprávou. Ostrava: Sagit, 2012
- FOUCAULT, M., Discipline and Punish. The Birth of the Prison. Second Vintage Books Edition. New York. 1995
- FULLER, L. Morálka práva. Praha: OIKOYMENH, 1998
- GERLOCH, A.: Teorie práva. Plzeň 2004
- GIBLIN, R. The P2P Wars: How Code Beat Law. IEEE Internet Computing 16.3 (2012); <http://works.bepress.com/giblin/17>

- HALÍK, T. Vzdáleným nablízku, NLN – Nakladatelství Lidové noviny, Praha 2007
- HART, H. Pojem práva. Praha: Prostor, 2004
- HELMAN, L., PARCHOMOVSKY, G., The Best Available Technology Standard, 111 COLUM. L. REV. s. 1194-1243 (2011)
- HEYDE, J., Die grenzüberschreitende Lizenzierung von Online-Musikrechten in Europa, Nomos Verlagsgesellschaft, Baden-Baden 2011
- HUGENHOLTZ, B. P. Copyright Without Frontiers: The Problem of Territoriality in European Copyright Law. In: DERCLAYE, E. Research Handbook on the Future of EU Copyright. Edward Elgar Publishing Ltd. Cornwall UK. 2009
- HUSOVEC, M. Zodpovednosť na internete podľa českého a slovenského práva. Praha: CZ.NIC 2014
- JAKL, L. (ed.) Nový občanský zákoník a duševní vlastnictví. Praha: Metropolitan University Prague Press, 2012
- JEFFERSON, J.L, The Papers of Thomas Jefferson, Retirement Series, vol. 6, 11 March to 27 November 1813, Princeton: Princeton University Press, 2009
- KATYAL, S., SCHUTZ, J., The Unending Search for the Optimal Infringement Filter, 112 COLUM. L. REV. SIDEBAR (2012).
- KINCL, J.: Dicta et regulae iuris aneb právnické moudrosloví latinské. Praha 1990
- KNAPP, V.: Teorie práva, 1. vydání. Praha, C. H. Beck 1995
- KŘÍŽ, J., HOLCOVÁ, I., KORDÁČ, J., KŘEŠŤANOVÁ, V., Autorský zákon. Komentář. 2. vydání. Praha: Linde Praha. 2005
- LAW, J., MARTIN E. A, Dictionary of Law, vyd. Oxford University Press Inc., 6. vyd. New York, 2006
- LEMLEY, Mark A., Dealing with Overlapping Copyrights on the Internet. 22 U. Dayton L. Rev. 547, 573-74, 579, 580-83 (1997)
- LESSIG, L. Code: Version 2.0.2006; CC Attribution-Share Alike;
<http://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/>
- LORRAIN, A., MEYER, T., RANAIVOSON, H., Graduated Response Beyond the Copyright Balance. How the Will to Control the Internet Increases Uncertainty in the Information Society. 2012.

https://www.researchgate.net/profile/Trisha_Meyer/publication/262348356_Graduated_Response_Beyond_the_Copyright_Balance_How_the_Will_to_Control_the_Internet_Increases_Uncertainty_in_the_Information_Society/links/00b7d5375df825f1b8000000/Graduated-Response-Beyond-the-Copyright-Balance-How-the-Will-to-Control-the-Internet-Increases-Uncertainty-in-the-Information-Society.pdf.

LOVEJOY, N., Procedural Concerns with the HADOPI Graduated Response Model, JOLT Digest (2011) <http://jolt.law.harvard.edu/digest/copyright/procedural-concernswith-the-hadopi-graduated-response-model>.

MARŠÁLEK, P.: Právo a společnost. Auditorium s.r.o. Praha 2008

MATTERN, F., FLOERKEMEIER, C. Vom Internet der Computer zum Internet der Dinge. Informatik-Spektrum 33(2):107–121 (2010)

McLUHAN, M., The Gutenberg Galaxy: The Making of Typographic Man, University of Toronto Press, 1962

MELZER, F., Metodologie nalézání práva. Úvod do právní argumentace. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2011

MERTON, Robert K. On the Shoulders of Giants: A Shandean Postscript, The Post-Italiane Version 1. University of Chicago Press; (1993).

METZGER, A. Transnational Law for Transnational Communities. The Emergence of Lex Mercatoria (or Lex Informatica) for International Creative Communities. Jour. of Intell. Property, Inform. Technology and E-Commerce Law, 2012, č. 3

MIKITA, P. Licence Creative Commons v prostředí českého právního řádu. In: KŘÍŽ, J. et. al. Aktuální otázky práva autorského a práv průmyslových. Sbor. Praha: Univerzita Karlova 2010.

MIKITA, P. Právní odpovědnost poskytovatelů nezajištěného internetového připojení a hypertextových odkazovatelů. In: KŘÍŽ, J. et. al. Aktuální otázky práva autorského a práv průmyslových. Sbor. Praha: Univerzita Karlova 2016

MIKITA, P. Autorské odměny v licenční praxi kolektivních správců jako důvod zneužití jejich dominantního postavení? In: KŘÍŽ, J. et. al. Aktuální otázky práva autorského a práv průmyslových. Sbor. Praha: Univerzita Karlova 2018

MUSIL, J. Komunikace v informační společnosti. Univerzita Jana Amose Komenského. Praha, 2007

- PETL European Group on Tort Law. Principles of European Tort Law: Text and Commentary; Springer 2005
- POLČÁK, R., Internet a proměny práva. Auditorium. Praha 2012
- RADBRUCH, G. Statutory Lawlessness and Supra-Statutory Law (1946). Oxford Journal of Legal Studies. (2006), roč. 26, č. 1, kap. III.
- REIDENBERG, J.R. Governing Networks and Rule-Making in Cyberspace. 45 EMORY L.J.911 (1996); http://ir.lawnet.fordham.edu/faculty_scholarship/29
- REINBOTHE, J.: Schlichtung im Urheberrecht: Die Schiedsstelle nach dem Wahrnehmungsgesetz – Funktion, Rechtsnatur und kartellrechtliche Problematik (§ 102a GWB) (Urheberrechtliche Abhandlungen des Max-Planck-Instituts für ausländisches und internationales Patent-, Urheber- und Wettbewerbsrecht, München. Nr. 16). Beck, München 1978
- RESNIKOV, P. Global Repertoire Database Declared a Global Failure. <http://www.digitalmusicnews.com/2014/07/10/global-repertoire-database-declared-global-failure/>
- ROBINSON, David G., Following the Money: A Better Way Forward on the Protect IP Act (2011). <https://ssrn.com/abstract=1930013> anebo <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.1930013>
- SCHIFF, B., Copyright Alert System: Six-Strikes and Forced Arbitration Might Not Be the Answer Cardozo Journal of Conflict Resolution; B.S. 2012, University of South Carolina; J.D. Candidate 2015, Benjamin N. Cardozo School of Law. <http://cardozojcr.com/wp-content/uploads/2015/06/Schiff-Copyright-Alert.pdf>.
- SCHULZE, G.: Das Schiedsstellenverfahren. In: RIESENHUBER, K. u.a. (Hrsg.): Recht und Praxis der GEMA: Handbuch und Kommentar. 2. Auflage. De Gruyter, Berlin 2008
- SRSTKA, J. a kol. Autorské právo a práva související. Vysokoškolská učebnice. Praha: Leges, 2017
- SVOBODA, E.: Ethické a sociální základy práva občanského. Praha
- ŠÍMA, Josef. Ekonomie a právo: úvod do logiky společenského jednání. 1.vyd. Praha: Oeconomica, 2004
- ŠÍŠKOVÁ, N. a kol. Evropské právo 2 – Jednotný vnitřní trh. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2012

- ŠVESTKA, J., SPÁČIL, J., ŠKÁROVÁ, M., HULMÁK, M. a kol.: Občanský zákoník I. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009
- TELEC, I., Právo duševního vlastnictví v informační společnosti. Praha: Leges, 2015
- TELEC, Ivo, TŮMA, Pavel. Autorský zákon. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2007.
- TICHÝ, L., ARNOLD, R., SVOBODA, P., ZEMÁNEK, J., KRÁL, R. Evropské právo. 2.vyd. Praha: C. H. Beck, 2004
- URBAN, Jennifer M. and KARAGNIS, Joe and SCHOFIELD, Brianna L., Notice and Takedown in Everyday Practice (2017). UC Berkeley Public Law Research Paper No. 2755628. <https://ssrn.com/abstract=2755628>
- URFUS, V.: Historické základy novodobého práva soukromého. I. vydání. Praha, C. H. Beck 1994.
- VEVERKA, V./ BOGUSZAK, J. / ČAPEK, J.: Základy teorie práva a právní filozofie. Codex. Praha 1996
- WAGNER, R., Information Wants to Be Free: Intellectual Property and the Mythologies of Control. Columbia Law Review, Vol. 103, May 2003; U. of Penn. Inst. for Law & Econ. Research Paper No. 03-22; U. of Penn. Law School, Public Law Working Paper No. 38
- WAGNER, R. Polk, Information Wants to Be Free: Intellectual Property and the Mythologies of Control. Columbia Law Review, Vol. 103, 2003
- WANDTKE, A., Copyright und virtueller Markt oder Das Verschwinden des Urhebers im Nebel der Postmoderne? Humboldt Universität zu Berlin, 2001, Heft 109 (ISBN 3-86004-143-6) <https://edoc.hu-berlin.de/bitstream/handle/18452/2307/Wandtke.pdf?sequence=1>.
- WELSCH, W., Postmoderna – pluralita jako etická a politická hodnota. Praha 1993
- WU, T. Network Neutrality, Broadband Discrimination. Journal of Telecommunications and High Technology Law. Vol. 2, 2003

Seznam použitých právních předpisů a mezinárodních smluv

- zák. č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (autorský zákon)
- zák. č. 35 ze dne 25.3.1965 o dílech literárních, vědeckých a uměleckých (autorský zákon)
- zák. č. 89/2012 Sb., ve znění pozdějších předpisů, občanský zákoník
- zák. č. 40/1964 Sb., ze dne 26. února 1964, ve znění pozdějších předpisů, občanský zákoník; byl zrušen zákonem č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ze dne 3.2.2012 s účinností od 1.1.2014
- zák. č. 99/1963 Sb., ve znění pozdějších předpisů (občanský soudní řád)
- úst. zák. č. 2/1993 Sb. ve znění ústavního zákona č. 162/1998 Sb., Listina základních práv a svobod
- zák. č. 40/2009 Sb., ve znění pozdějších předpisů, trestní zákoník
- zák. č. 480/2004 Sb., o některých službách informační společnosti a o změně některých zákonů (zákon o některých službách informační společnosti)
- zák. č. 221/2006 Sb., o vymáhání práv z průmyslového vlastnictví a o změně zákonů na ochranu průmyslového vlastnictví (zákon o vymáhání práv z průmyslového vlastnictví)
- zák. č. 127/2005 Sb., o elektronických komunikacích a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o elektronických komunikacích)
- zák. č. 227/2000 Sb., o elektronickém podpisu a o změně některých dalších zákonů (zákon o elektronickém podpisu); zrušen k 19.9.2016
- zák. č. 297/2016 Sb., o službách vytvářejících důvěru pro elektronické transakce
- zák. č. 231/2001 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání a o změně dalších zákonů
- zák. č. 496/2012 Sb. o audiovizuálních dílech a podpoře kinematografie a o změně některých zákonů (zákon o audiovizu)
- zák. č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže a o změně některých zákonů (zákon o ochraně hospodářské soutěže)
- zák. č. 151/1997 Sb., o oceňování majetku a o změně některých zákonů (zákon o oceňování majetku)
- zák. č. 424/1991 Sb., o sdružování v politických stranách a v politických hnutích

- Statute of Anne (An Act for the Encouragement of Learning, by vesting the Copies of Printed Books in the Authors or purchasers of such Copies, during the Times therein mentioned) - anglický zákon královny Anny z roku 1709
- U.S.Code - Title 17, Copyrights; Title 47 Telecommunications – sbírka zákonů Spojených států amerických, hlava 17 autorská práva a hlava 47 – telekomunikace
- OCILLA – Online Copyright Infringement Liability Limitation Act; americký zákon upravující autorskoprávní odpovědnost poskytovatelů informačních služeb a legislativní součást autorského zákona DMCA – Digital Millenium Copyright Act
- Bundesgesetz über Verwertungsgesellschaften (Verwertungsgesellschaftengesetz) 2016, StF: BGBl. I Nr. 27/2016; německý zákon o kolektivní správě
- Všeobecná úmluva o autorském právu, podepsaná dne 6. září 1952 v Ženevě, revidovaná v Paříži dne 24. července 1971, (vyhl. č. 2/1960 Sb.m.s. ve znění úředního sdělení č. 16/1960 Sb.); pařížským zněním je ČR vázána od 17. dubna 1980 (vyhl. č. 134/1980 Sb.m.s.)
- Úmluva o ochraně výrobců zvukových záznamů proti nedovolenému rozmnožování jejich zvukových záznamů, podepsaná dne 29.10.1971 v Ženevě (vyhl. č. 32/1985 Sb.m.s.)
- Bernská úmluva o ochraně literárních a uměleckých děl z 9.9.1886, ve znění pozdějších revizí, vyhl. č. 133/1980 Sb.m.s., ve znění vyhl. č. 19/1985 Sb.m.s.
- Mezinárodní úmluva o ochraně výkonných umělců, výrobců zvukových záznamů a rozhlasových organizací ze dne 26.10.1961 (vyhl. č. 192/1964 Sb.m.s., ve znění red. sděl. č. 157/1965 Sb.m.s.)
- Dohoda TRIPS o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví; příloha Dohody o zřízení Světové obchodní organizace (sděl. č. 191/1995 Sb.m.s.)
- Smlouva Světové organizace duševního vlastnictví o právu autorském (sděl. č. 33/2002 Sb.m.s.)
- Smlouva Světové organizace duševního vlastnictví o výkonech výkonných umělců a o zvukových záznamech (sděl. č. 48/2002 Sb.m.s.)
- Úmluva o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy, otevřená k podpisům v Římě dne 19. června 1980, s platností od 1. dubna 1991 (Úř. věst. C 169/10)
- Úmluva o přistoupení České republiky, Estonské republiky, Kyperské republiky, Lotyšské republiky, Litevské republiky, Maďarské republiky, Republiky Malta, Polské republiky, Republiky Slovinsko a Slovenské republiky k Úmluvě o právu rozhodném pro

smluvní závazkové vztahy a k Prvnímu a Druhému protokolu o jejím výkladu Soudním dvorem ES ze dne 14.4.2005 (sděl. č. 64/2006 Sb.m.s.)

- Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod, podepsaná vládami členských zemí Rady Evropy v Římě dne 4. listopadu 1950 (sděl. č. 209/1992 Sb.m.s.)
- Listina základních práv Evropské unie; 2012/C 326/02 (Úř. věst. C 326/391)
- Smlouva o fungování Evropské unie ze dne 26.10.2012, ve znění Lisabonské smlouvy pozměňující Smlouvu o Evropské unii a Smlouvu o založení Evropského společenství, Úř. věst. C 326/47 (sděl. 111/2009 Sb.m.s.)
- Bílá kniha opatření k realizaci vnitřního trhu EHS z roku 1985
- Jednotný evropský akt, podepsaný dne 17. února 1986 s platností od 1. července 1987

- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/29/ES ze dne 22. května 2001, o harmonizaci určitých aspektů autorského práva a práv s ním souvisejících v informační společnosti (Úř. věst. L 167/10, 22.6.2001)
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2014/26/EU ze dne 26. února 2014 o kolektivní správě autorského práva a práv s ním souvisejících a udělování licencí pro více území k právům k užití hudebních děl online na vnitřním trhu (Úř. věst. L 84/72, 20.3.2014)
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 96/9/ES ze dne 11. března 1996 o právní ochraně databází (Úř. věst. L 077/20, 27.3.1996)
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/116/ES ze dne 12. prosince 2006 o době ochrany autorského práva a určitých práv s ním souvisejících, (kodifikované znění), (Úř. věst. L 372/12, 27.12.2006) ve znění směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/77/EU, ze dne 27. září 2011 (Úř. věst. L 265/1, 11.10.2011)
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/84/ES ze dne 27. září 2001 o právu na opětný prodej ve prospěch autora originálu uměleckého díla, (Úř. věst. L 272/32, 31.10.2001, v opraveném znění (Úř. věst. L 230/12, 24.8.2006)
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/115/ES ze dne 12. prosince 2006 o právu na pronájem a půjčování a o některých právech v oblasti duševního vlastnictví souvisejících s autorským právem (Úř. věst. L 376/28, 27.12.2006)
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2012/28/EU ze dne 25. října 2012 o některých povolených způsobech užití osiřelých děl (Úř. věst. L 299/5, 27.10.2012)
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2010/13/EU ze dne 10. března 2010 o koordinaci některých právních a správních předpisů členských států upravujících

poskytování audiovizuálních mediálních služeb (směrnice o audiovizuálních mediálních službách) (Úř. věst. L 95/1, 15.4.2010)

- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/48/ES ze dne 29. dubna 2004 o dodržování práv duševního vlastnictví (Úř. věst. L 157/45, 30.4.2004)
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/31/ES ze dne 8. června 2000, o některých právních aspektech služeb informační společnosti, zejména elektronického obchodu, na vnitřním trhu (směrnice o o elektronickém obchodu) (Úř. věst. L 178/1, 17.7.2000)
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 98/48/ES ze dne 20. července 1998, kterou se mění Směrnice Evropského parlamentu a Rady 98/34/ES ze dne 22. června 1998 o postupu při poskytování informací v oblasti norem a technických předpisů (Úř. věst. L 217/8, 5.8.1998)
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 98/84/ES ze dne 20. listopadu 1998 o právní ochraně služeb s podmíněným přístupem a služeb tvořených podmíněným přístupem (Úř. věst. L 320/54, 28.11.1998)
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/58/ES ze dne 12. července 2002 o zpracování osobních údajů a ochraně soukromí v odvětví elektronických komunikací (směrnice o soukromí a elektronických komunikacích) (Úř. věst. L 201/37, 31.7.2002)
- Směrnice 2009/136/ES, ze dne 25. listopadu 2009, kterou se mění směrnice 2002/22/ES o univerzální službě a právech uživatelů týkajících se sítí a služeb elektronických komunikací, směrnice 2002/58/ES o zpracování osobních údajů a ochraně soukromí v odvětví elektronických komunikací a nařízení (ES) č. 2006/2004 o spolupráci mezi vnitrostátními orgány příslušnými pro vymáhání dodržování zákonů na ochranu zájmů spotřebitele (Úř. věst. L 337/11, 18.12.2009)
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/21/ES ze dne 7.3.2002 o společném předpisovém rámci pro sítě a služby elektronických komunikací (rámcová směrnice) (Úř. věst. L 108/33, 24.4.2002)
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/140/ES ze dne 25. listopadu 2009, kterou se mění směrnice 2002/21/ES o společném předpisovém rámci pro sítě a služby elektronických komunikací, směrnice 2002/19/ES o přístupu k sítím elektronických komunikací a přiřazeným zařízením a o jejich vzájemném propojení a směrnice 2002/20/ES o oprávnění pro sítě a služby elektronických komunikací (Úř. věst. L 337/37, 18.12.2009)
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2007/65/ES ze dne 11. prosince 2007, kterou se mění směrnice Rady 89/552/EHS o koordinaci některých právních a správních

předpisů členských států upravujících provozování televizního vysílání (Úř. věst. L 332/27, 18.12.2007)

- Směrnice Rady 93/83/EHS ze dne 27. září 1993 o koordinaci určitých předpisů týkajících se práva autorského a práv s ním souvisejících při družicovém vysílání a kabelovém přenosu (Úř. věst. L 248/15, 6.10.1993)
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/2436 ze dne 16. prosince 2015, kterou se sblíží právní předpisy členských států o ochranných známkách (Úř. věst. L 336/1, 23.12.2005)
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/24/ES ze dne 23. dubna 2009 o právní ochraně počítačových programů (kodifikované znění) (Úř. věst. L 111/16, 5.5.2009), nahradila směrnicí Rady 91/250/EHS ze dne 14.5.1991 o právní ochraně počítačových programů
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/123/ES ze dne 12. prosince 2006 o službách na vnitřním trhu (Úř. věst. L 376/36, 27.12.2006)
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 864/2007 ze dne ze dne 11. července 2007 o právu rozhodném pro mimosmluvní závazkové vztahy (Řím II), (Úř. věst. L 199/40, 31.7.2007)
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 593/2008 ze dne 17. června 2008, o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy (Řím I), (Úř. věst. č. L 177/6, 4.7.2008)
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1215/2012 ze dne 12. prosince 2012 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (Brusel I), (Úř. věst. L 351/1, 20.12.2012)
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/1128 ze dne 14. června 2017 o přeshraniční přenositelnosti on-line služeb poskytujících obsah v rámci vnitřního trhu (Úř. věst. L 168/1, 30.6.2017)
- Doporučení Komise 2005/737/ES ze dne 18. května 2005 o kolektivní přeshraniční správě autorského práva a práv s ním souvisejících pro zákonné on-line hudební služby (Úř. věst. L 276/54, 21.10.2005, ve znění tiskové opravy uveřejněné v Úř. věst. L 248/10, 27.10.2005)
- Doporučení Komise C(2018) 1177 final ze dne 1. března 2018 o opatřeních pro efektivní boj proti nezákonnému obsahu online (Úř. věst. 6717/18)
- Návrh směrnice o autorském právu na jednotném digitálním trhu ze dne 14. září 2016 (COM(2016) 593 final)

- Rozhodnutí Komise z 8. října 2002, týkající se řízení podle čl. 81 Smlouvy o ES a čl. 53 Dohody o EHP, ve věci COMP/C2/38014 IFPI Simulcasting (Úř. věst. 2003, L 107/58)
- Rozhodnutí Komise ze dne 16. července 2008, týkající se řízení podle čl. 81 Smlouvy o ES a čl. 53 Dohody o EHP C(2008) 3435 final, ve věci COMP/C2/38.698 CISAC

Použité dokumenty EU

- Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů. Strategie pro jednotný digitální trh v Evropě, ze dne 6. května 2015. COM(2015) 192 final.
<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:52015DC0192&from=CS>
- Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů. Směrování k modernějšímu a evropskéjšímu rámci v oblasti autorského práva ze dne 9. prosince 2015. COM(2015) 626 final.
<http://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2015/CS/1-2015-626-CS-F1-1.PDF>
- Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů o provádění evropského programu pro kulturu ze dne 19. července 2010. COM (2010) 390 final.
<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:52010DC0390&from=CS>
- Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů. Podpora spravedlivé, efektivní a konkurenceschopné ekonomiky orientované na autorské právo na jednotném digitálním trhu ze dne 14. září 2016. COM(2016) 592 final.
<https://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2016/CS/1-2016-592-CS-F1-1.PDF>
- Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů ze dne 28. září 2017. Boj proti nezákonnému obsahu online. Zvyšování odpovědnosti online platforem. COM(2017) 555 final.
<http://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2017/CS/COM-2017-555-F1-CS-MAIN-PART-1.PDF>
- Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě a Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru ze dne 29. listopadu 2017. Vyvážený systém vymáhání práv duševního vlastnictví, který odpovídá dnešním společenským výzvám. COM(2017) 707
<https://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2017/CS/COM-2017-707-F1-CS-MAIN-PART-1.PDF>
- Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě a Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru ze dne 29. listopadu 2017. Pokyny k některým aspektům směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/48/ES o dodržování práv duševního vlastnictví.

COM(2017) 708 final.

<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:52017DC0708&from=EN>

- Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě a Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů ze dne 25. května 2016. On-line platformy a jednotný digitální trh. Příležitosti a výzvy pro Evropu. COM(2016) 288 final
<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:52016DC0288&from=CS>
- Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě a Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru ze dne 1. července 2014. Obchod, růst a duševní vlastnictví – strategie ochrany a prosazování práv duševního vlastnictví ve třetích zemích. COM(2014)389final
<http://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2014/EN/1-2014-389-EN-F1-1.Pdf>
- Oznámení Komise ze dne 17. srpna 2005, zveřejněné podle čl. 27 odst. 4 nařízení Rady č. 1/2003 ve věci COMP/C2/39152 – BUMA a COMP/C2/39151 – SABAM (Dohoda ze Santiaga – COMP/C2/38126), (Úř. věst. C 200/11, 17.8.2005); rozhodnutí dostupné na:
http://ec.europa.eu/competition/antitrust/cases/dec_docs/38698/38698_4563_1.pdf
- Oznámení Komise ze dne 28. února 2002, ve věci COMP/C2/38377 – BIEM (Dohoda z Barcelony), (Úř. věst. 2002 C 132/18)
- Tisková zpráva Evropské komise ze dne 13. listopadu 2017 o zahájení veřejné konzultace k problematice falešných zpráv a boje proti šíření dezinformací na internetu.
http://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-4481_en.htm
- Tisková zpráva Evropské Komise ze dne 9. prosince 2015 k problematice rozšíření přístupu k online obsahu a vytýčení hlavního cíle modernizace autorskoprávních pravidel v EU. http://europa.eu/rapid/press-release_IP-15-6261_en.htm.
- Tisková zpráva Komise ze dne 29. listopadu 2017 k zavedení opatření na ochranu práv k duševnímu vlastnictví pro povzbuzení zájmů evropských společností a podnikatelů investovat do inovací a kreativity. Duševní vlastnictví: ochrana evropského know-how a vedoucího postavení v oblasti inovací. http://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-4942_en.htm
- Komuniké Evropské komise, publikované dne 12. září 2013 k problematice jednotného telekomunikačního trhu pro hospodářský růst a pracovní příležitosti. Connected Continent: Building a Telecoms Single Market.
<https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/connected-continent-single-telecom-market-growth-jobs>

Seznam použité judikatury

Soudní dvůr Evropské unie:

- 395/87 *Tournier*, rozsudek ze dne 13. července 1989
- 110/88, 241/88 a 242/88 *Lucazeau*, rozsudek ze dne 13. července 1989
- C-351/12 *OSA v. Léčebné lázně Mariánské Lázně a.s.*, rozsudek ze dne 27. února 2014
- C-177/16 *AKKA/LAA v. Konkurrences padome*, rozsudek ze dne 14. září 2017
- C-435/12 *ACI Adam BV v. Stichting de Thuiskopie*, rozsudek ze dne 10. dubna 2014
- C-325/14 *SBS Belgium NV v. SABAM*, rozsudek ze dne 19. listopadu 2015
- C-466/12 *Svensson v. Retriever Sverige AB*, rozsudek ze dne 13. února 2014
- C-348/13 *BestWater International*, usnesení ze dne 21. října 2014
- C-557/07 *LSG v. Tele2 Telecommunication*, usnesení ze dne 19. února 2009
- C-279/13 *More Entertainment v. Linus Sandberg*, rozsudek ze dne 26. března 2015
- C 160/15 *GS Media BV v. Sanoma*, rozsudek ze dne 8. září 2016
- C-314/12 *UPC Telekabel Wien GmbH*, rozsudek ze dne 27. března 2014
- C-301/15 *Soulier and Doke*, rozsudek ze dne 16. listopadu 2016
- C-135/10 *Società Consortile Fonografici (SCF)*, rozsudek ze dne 15. března 2012
- C-293/98 *Egeda*, rozsudek ze dne 3. února 2000
- C-306/05 *SGAE v. Rafael Hoteles SA*, rozsudek ze dne 7. prosince 2006
- C-403/08 *Football Association Premier League*, rozsudek ze dne 4. října 2011
- C-484/14 *Tobias McFadden v. Sony Music*, rozsudek ze dne 15. září 2016,
- C-236/08 až C-238/08 *Google v. Louis Vuitton*, rozsudek ze dne 23. března 2010
- C-89/04 *Mediakabel BV*, rozsudek ze dne 2. června 2005
- C-5/11 *Donner*, rozsudek ze dne 21. června 2012
- C-324/09 *L'Oréal SA v. eBay International AG*, rozsudek ze dne 12. července 2011
- C-70/10 *Scarlet Extended SA v. SABAM*, rozsudek ze dne 24. listopadu 2011
- C-275/06 *Promusicae*, rozsudek ze dne 29. ledna 2008
- C-360/10 *SABAM v. Netlog*, rozsudek ze dne 16. února 2012
- 55/80 *Musik-Vertrieb Membran* a 57/80 *GEMA*, rozsudek ze dne 20. ledna 1981
- 56 a 58/64 *Consten SARL a Grundig-Consten*, rozsudek ze dne 13. července 1966
- 78/70 *Deutsche Grammophon v. Metro SB*, rozsudek ze dne 8. června 1971
- C-128/11 *UsedSoft GmbH v. Oracle*, rozsudek ze dne 3. července 2012
- C-456/06 *Peek & Cloppenburg v. Cassina SpA*, rozsudek ze dne 17. dubna 2008

- C-434/15 *Asociación Profesional Elite Taxi v. Uber*, rozsudek ze dne 20. prosince 2017
- C-221/89 *Factortame*, rozsudek ze dne 25. července 1991
- C-55/94 *Gebhard*, rozsudek ze dne 30. listopadu 1995
- C-155/73 *Sacchi*, rozsudek ze dne 30. dubna 1974
- C-61/97 *Recueil*, rozsudek ze dne 22. září 1998
- C-52/07 *Kanal 5 Ltd a TV 4 AB v. STIM*, rozsudek ze dne 11. prosince 2008
- C-62/79 *Coditel v. Ciné Vog Films*, rozsudek ze dne 18. března 1980
- 27/76 *United Brands v. Komise*, rozsudek ze dne 14. února 1978
- T 442/08 *CISAC a T 418/08, OSA*, rozsudek ze dne 12. dubna 2013
- C-236/08 *Google v. Louis Vuitton*; C-237/08 *Google v. Viaticum SA*; C-238/08 *Luteciel a Google v. CNRRH*, stanovisko generálního advokáta ze dne 22. září 2009
- C-351/12 *OSA*, stanovisko generální advokátky ze dne 14. listopadu 2013

Zahraniční soudy:

- *Delfi AS v. Estonia*, 64569/09, rozsudek ESLP ze dne 16. června 2015
- *Quand la ville dort* 89-19522, rozhodnutí francouzského soudu ze dne 28. května 1991
- *The Pirate Bay B* 13301-06, rozhodnutí švédského soudu ze dne 17. dubna 2009
- *Morpheus I* ZR 74/12, rozhodnutí německého BGH ze dne 15. listopadu 2012
- *Bearshare I* ZR 169/12, rozhodnutí německého BGH ze dne 8. ledna 2014
- RGZ 52,373, rozhodnutí německého Říšského soudu ze dne 30. října 1902
- *Sommer unseres Lebens I* ZR 121/08, rozhodnutí BGH ze dne 12. května 2010
- *United States v. Carroll Towing Co.* 159 F.2d 169, 2d. Cir. 1947 rozhodnutí amerického soudu ze dne 9. ledna 1947
- *Perfect 10, Inc. v. Amazon.com, Inc.* 488 F. 3d 1102, 9th Cir. 2007, rozhodnutí amerického soudu ze dne 5. května 2007; stanovisko soudce dostupné na: <http://cdn.ca9.uscourts.gov/datastore/opinions/2007/12/03/0655405.pdf>
- *Perfect 10, Inc. v. Megaupload Limited*, No. 11-cv-0191 – IEG (BLM). (S.D. Cal.2011), rozhodnutí amerického soudu ze dne 27. července 2011
- *Disney Enters. v. Hotfile*, 798 F. Supp. 2d 1303, 1310–11 (S.D. Fl. 2011), rozhodnutí amerického soudu ze dne 8. července 2011
- *Aimster Copyright Litig.*, 334 F.3d 643, 650 (7th Cir. 2003), rozhodnutí amerického soudu ze dne 30. června 2003
- *UMG Recordings, Inc. v. Shelter Capital Partners LLC*, 667 F.3d 1022 (9th Cir. 2011),

rozhodnutí amerického soudu ze dne 20. prosince 2011

- *Viacom Int'l Inc. v. YouTube, Inc.*; 676 F.3d 19 (Sec. Cir. 2012), rozhodnutí amerického soudu ze dne 5. dubna 2012
- *Columbia Pictures Industries, Inc. vs. Fung*; No. 06 Civ. 5578, 2009 U.S. Dist. LEXIS 122661 (C.D. 2009), rozhodnutí amerického soudu ze dne 21. prosince 2009
- *Zippo Mfr. Co. v. Zippo Dot Com, Inc.*; ref. č. 952 F. Supp. 1119 (W. D. Pa. 1997), rozhodnutí amerického soudu ze dne 16. ledna 1997
- *Religious Technology Center v. Netcom On-Line Communication Services, Inc.* 907 F. Supp. 1361 (N.D. Cal 1995), rozhodnutí amerického soudu ze dne 21. listopadu 1995
- *Roadshow Films Pty Ltd v iiNet Ltd* [2012] HCA 16, rozhodnutí Nejvyššího soudu Austrálie ze dne 20. dubna 2012
- *Roadshow Films Pty Limited v iiNet Limited* [2011] FCAFC 23, rozhodnutí federálního soudu Austrálie ze dne 24. února 2011
- *Roadshow Films Pty Ltd v iiNet Limited* [2010] FCA 24, rozhodnutí federálního soudu Austrálie ze dne 4. února 2010
- *Gutnick v. Dow Jones*, čj. 2002 HCA 56, rozhodnutí australského Vrchního soudu ze dne 10. prosince 2002
- *Metropolitan vs. Designtecnica* [2009] EWHC 1765 (QB); [2009] EMLR 27, rozhodnutí britského soudu Court Queen's Bench Division ze dne 16. července 2009
- *Bunt vs. Tilley* [2006] EWHC 407 (QB); [2007] 1 WLR 1243; [2006] 3 All ER 336; [2006] EMLR 523, rozhodnutí britského soudu Court Queen's Bench Division ze dne 10. března 2006

České soudy:

- rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 30. června 2008, 23C 151/2007
- rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 7. července 2009, 32 Cdo 1817/2001
- rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 31. července 2013, 23 Cdo 2623/2011
- nález Ústavního soudu ze dne 19. dubna 2011, sp. zn. Pl. ÚS 53/10
- nález Ústavního soudu ze dne 15. května 2012, sp. zn. Pl. ÚS 17/11

Seznam ostatních zdrojů

- České mutace veřejných licencí. <http://openaccess.cz/>; <https://creativecommons.cz>
- Informační služba *MediaFire*, usnadňující bezúplatné nahrávání i sdílení autorskoprávně chráněných počítačových souborů. <https://www.mediafire.com>
- Pozměňovací návrhy k vládnímu návrhu zákona, kterým se mění zák. č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), sněmovní tisk 724. <https://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=7&t=724>
- Stanovisko Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže ČR ze dne 5. ledna 2018 k žádosti kolektivního správce INTERGRAM, nezávislá společnost výkonných umělců, výrobců zvukových a zvukově obrazových záznamů, z.s. o souhlas úřadu s výší sazeb odměn podle čl. II odst. 8 přechodných ustanovení zákona č. 102/2017. Sb. (čj. ÚOHS-PO398/2017/OS-36315/2017/852/LDu).
- Normalizované označení pro Informace a dokumentace ČNS ISO 5127. Slovník. 2003, body 1.1.3.08, 1.1.3.09.
- BERGOLIO, M. J., *Poselství papeže Františka k 48. světovému dni sdělovacích prostředků*. www.apha.cz/file/19825/g-poselstvi-ke-sdel-prostredkum-fin-2014.pdf
- *The Economic and Social Role of Internet Intermediaries*. Studie Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj OECD k hospodářské a společenské roli internetových prostředníků ISP. <http://www.oecd.org/internet/ieconomy/44949023.pdf>
- *Digital Broadband Content: Music*. Unclassified; DSTI/ICCP/IE(2004)12/FINAL. Studie Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj OECD ze dne 13. prosince 2005 o změnách obchodních modelů v digitalizovaném hudebním průmyslu. <https://www.oecd.org/sti/ieconomy/34995041.pdf>
- *Why safe harbour will be the music industry's big battle in 2016*. Dredge, S. Analýza na internetovém portálu MusicAlly o bezpečných přístavech. <http://musically.com/2015/11/16/why-safe-harbour-will-be-the-music-industrys-big-battle-in-2016>
- *Wikipedia blackout over piracy bill*. Zpráva o protestu proti zavedení legislativy na ochranu práv k duševnímu vlastnictví odpojením encyklopedické vyhledávací služby Wikipedie. <http://www.news24.com/SciTech/News/Wikipedia-blackout-over-piracy-bill-20120117>
- *Memorandum of Understanding*. Center for Copyright Information. <https://www.copyrightinformation.org/wp-content/uploads/2013/02/Memorandum-of-Understanding.pdf>
- CUMLEY, B., *Why France's Socialists Won't Kill Sarkozy's Internet Piracy Law*, článek na téma politiky HADOPI ve Francii v časopisu TIME ze dne 2. srpna 2012.

- <http://world.time.com/2012/08/02/why-frances-socialists-wont-fully-kill-offsarkozys-internet-piracy-law>
- *User Generated Content Coalition, Internet and Media Industry Leaders Unveil Principles to Foster Online Innovation While Protecting Copyrights*. Tisková zpráva ze dne 18. října 2007 k vytvoření koalice zástupců internetu a médií na podporu služeb spravujících ochranu autorských práv online. http://www.ugcprinciples.com/press_release.html
  - *Principles for User Generated Content Services*. Zásady dodržování autorských práv při poskytování uživatelských informačních online služeb, zveřejněné koalici zástupců nositelů autorských práv s poskytovateli informačních služeb. <http://www.ugcprinciples.com>
  - *Fair Use Principles for User Generated Video Content*. Iniciativa Electronic Frontier Foundation (EFF), směřující ke stanovení principů *fair use* pro poskytování služeb používaných k uživateli generovanému audiovizuálnímu obsahu. <https://www.eff.org/pages/fair-use-principles-user-generated-video-content>
  - *Intellectual Property Rights Intensive Industries and Economic Performance in the EU*. Hospodářská statistika ekonomických ukazatelů trhu práv k duševnímu vlastnictví v evropské i globální ekonomice vládní agentury Úřadu Evropské unie pro duševní vlastnictví EUIPO. <https://copia.is/library/the-carrot-or-the-stick>
  - *Online Copyright Infringement Tracker Latest wave of research Mar 16 - May 16 Overview and key findings*. Průzkum nelegálního stanování hudebních souborů online, realizovaný britským úřadem duševního vlastnictví (UK Intellectual Property Office). https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/546223/OCI-tracker-6th-waveMarch-May-2016.pdf
  - *The Economic Cost of IPR Infringement in the Recorded Music Industry - May 2016*. Závěry studie EUIPO k porušování práv duševního vlastnictví v hudebním průmyslu. https://euipo.europa.eu/tunnelweb/secure/webdav/guest/document_library/observatory/resources/research-andstudies/ip_infringement/study7/Music_industry_en.pdf
  - *The Economic Impact of Counterfeiting and Piracy, 2017*. Studie BASCAP (Business Action to Stop Counterfeiting and Piracy) a INTA (International Trademark Association) k ekonomickým dopadům online pirátství a porušování práv k duševnímu vlastnictví. https://www.inta.org/communications/documents/2017_frontier_report.pdf
  - *Spaak Report on the General Common Market, Brussels 1956, Chapter 3 Services*. Zpráva mezivládní komise ministrů zahraničí evropských zemí ke společnému trhu. Služby. Messina Conference. Secretariat. http://aei.pitt.edu/995/1/Spaak_report.pdf
  - *The Performing Right Society (PRS for Music). Statement on the GRD*. Stanovisko britského kolektivního správce PRS k problematice globální databáze hudebních děl. <http://www.prsformusic.com>